ՅԱՌԱՋ

խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մեթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.		20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

3 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 80 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԵՑՑԷ՜ "ԱՒԱՆՏՈՒՐԱ,,Ն

Անցեալ Հոկտեմբեր 17ին, «Խորհրդային Հայաստան» բուռն խմբագրական մը կը հրատարակէր «ազգայնական ավանտուրիստների դէմ», հիմնուելով քանի մը սուտ լուրերու վրայ: Իբրեւ թէ «վեց հարիւր հայ երիտասարդներ կռուել են Դրուզների դէմ, յանուն ֆրանսիական իմպերիալիզմի»: Եւ կը մռնչէր.

— «Այլ խօսքով, դշնակ կատարել են Սիւրիայում միեւնոյն սոր եւ դաւաճան գործը, ինչ որ անում են դաշնակցական խմբակները ընդհանրապէս բոլոր արեւելեան վայրերում»:

Շարունակելով փիլիպեանը, Երեւանի պաշտօնաթերթը կը յիշէր «հայ կամաւորներու գործունէութիւնը Մարոքի մէջ» — նոյնքան գռեհիկ սուտ մը — եւ կը յայտնէր թէ այս ծառայութեանց համար, «Դրուզներու դէմ կռուելու համար, երեք Հայեր Փարիզի մէջ ստացել են ասպետութեան աստիճան»:

Առիթը նպաստաւոր էր եւ կարաւանին խառնուեցան ուրիշներ ալ, Թիֆլիսի «Մարտակոչ»ը, Բագուի «Կոմունիստ»ը եւլն.: Ծանրաբարոյ «Մարտակոչ»ը ինքնիրեն թոյլ կուտար գրել, միեւնոյն սուտերուն առթիւ.

—«Իմպերիալիստների չնչին ոսկիները շլացրել են Թափառական ասպետներին եւ նրանք աջ ու ձախ վաճառքի են հանում հայ երիտասարդների արիւնը յանուն իմպերիալիզմի:

Կամաւորական քաղաքականութիւնը մի միտական աղբիւր է դաշնակցականների համար, որոնք իրենց անպէտ գոյութիւնը շարունակելու համար, սրիկայօրէն վաճառքի են հանում հայ գաղթական երիտասարդների արիւնը՝ ընդդէմ ազատութեան տենչող… ազատութեան համար անհաւասար կռուի ելած արեւելեան ժողովուրդների»: (Թիւ 244):

Ինչպէս բսինք, բոլորովին սուտ էին «կամաւորական գործունէութեան» լուրերը: Ոչ Դաշնակցութիւնը, ոչ ալ ուրիշ ո՛ր եւ է հոսանք կատարած է նման ձեռնարկ մը: Ընդհակառակն, բոլորն ալ կանգնած են այն տեսակէտին վրայ, թէ հայ գաղթականութիւնը պէտք չէ խառնուի Սուրիոյ ներքին գործերուն: Արաբներուն ուզածն ալ ուրիշ բան չէ,— չէզոքութիւն: Ամէն ժողովուրդ տէրն է իր երկրին եւ ճակատագրին, եւ ինք պիտի վարէ իր գործերը, խաղաղութեամբ կամ կռիւով:

Արդ, գտէք «Խորհրդային Հայաստան»ի Յունուար 13 թուակիր թերթը, եւ կարդացէք խմբագրականը (ամբողջութեամբ արտատպած ենք այսօր, Գ. էջը):

Կարդացէք մանաւանդ սա հատուածը, (կը վերածենք Թրքահայերէնի).

— «Ահա թէ ինչու եւ հայ ժողովուրդի այն հատուածները որ կ'ապրին Սուրիոյ մէջ, *առանց վարանումներու* (ստորագծումը՝ բնագրէն է, խմբ.) պէտք է յարին յեղափոխականներու բանակին եւ աջակցին ու գործքով օժանդակեն Տիւրզիներուն»:

Հիմա դուք վճռեցէք,— Եթէ այս արկածախնդրութիւն չէ, հապա ի՞նչ է: Մեզի համար տարբերութիւն չկայ ճերմակ եւ կարմիր աշխարհակալութեան միջեւ: Հետեւաբար, կացութիւնը չի փոխուիր, եթէ, փոխանակ «յանուն իմպերիալիզմ»ի, կամաւորական գունդեր կազմուին յանուն Կոմկուսի կամ համաշխարհային յեղափոխութեան: Ապա ուրեմն— խօսինք իրենց բառերով— Կոմինտերնի «ոսկիները շլացրել են Երեւանի փոքրաւորներին եւ նրանք սրիկայօրէն վաճառքի են հանում հայ գաղթական երիտասարդների արիւնը»:

Եւ,— Օ՜ն անդր յառաջ… Կեցցէ՜ «ավանտուրան»…

Լռեցէք, ա՜յ տխրացու մարդիկ: Թմբուկին ձայնը հեռուէն անուշ կուգայ, բայց ամէն տեղ չի լսուիր, ամէն տեղ չի քաշուիր: Ձեզի դասեր տուեր են, բայց լաւ չէք հասկցեր իմաստը: Ապահովաբար ձեր վարպետներն անգամ կը խնդան ձեր այս անյատակ սոլկամտութեան, կապկութեան վրայ: Ապացոյց՝ այն — որ Լէնինը ինք, Փետրուարեան պոռթկումէն յետոյ, հարկ զատեց ազդարարել թէ՝ Հայաստանը Ռուսաստան չէ:

Ճիշտ նոյն ձեւով ալ, թող մեր պարտքն ըլլայ միշտ յիշեցնել ձեզի՝ թէ Սուրիան Չինաստան չէ, ոչ ալ Երեւանը՝ Մոսկուա: Գո՞րծ կ'ուզէք տեսնել, — Նախ ձեր գլուխը կապեցէք, դուռները բացէք, գաղթականները տեղաւորեցէք, ճահիճները չորցուցէք. բայց մանաւանդ, մտածեցէք սահմաններու մասին, անոնց պաշտպանութեան եւ ընդարձակման մասին: Գիշերը ցորեկին խառնած, աշխարհ կը դղրդացնէք որպէս զի Մուսուլը անպատճառ Թուրքիոյ մնայ, կամ, որպէս զի Թուրքիա ջախջախէ Քիւրտերը, և խափանէ անկախ Քիւրտիստանի ծրագիրը: Այս կոյր, այս անպատիւ թրքամոլութեան ընթացքին, ձեր միտքը չի՞նա՞ր Մոսկուայի, եւ անոր միջոցաւ Էնկիւրիի յիշեցնել հայ ժողովուրդին վիճակը, անոր ճանցորդներուն կրած կեղեքումները՝ Թուրքիոյ մէջ, անոր քաշած տագնապը արտասահմանի մէջ:

Ռիֆցիներուն, Թուրքերուն կամ Տիւրզիներուն ճառելէ, գնելէ առաջ, ձեր տունը շինեցէք, ա՜յ անաքանդ մարդիկ: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՇՈՇՈՐԹԱՊԱՏՈՒՄ

Էնկիւրին Փարիզի մէջ անպաշտպան մնացած ըլլալով, «Երեւան» պարտք սեպեր է գոտի մը կապել մէջքին եւ ասպարէզ իջնել, վախցնելու համար Թուրքիոյ թշնամիները: Ինչպէս Երեւանի վարիչներուն, նոյնպէս եւ «Երեւան» թերթին համար Թուրքիան գոհ մըն է մինչեւ այսօր, շատ աւելի անմեղ քան Եւրոպայի «իմպերիալիստ»ները եւ հայ «նացիոնալիստները»:

Այսպէս, կիրակի օրուան թիւին մէջ (35), իբրեւ թէ Պոլսէն գրուած թղթակցութեամբ մը (որ շատ կը յիշեցնէ «Թան»ի թղթակիցը), ուրախութեամբ կ'աւետէ որ Դեկտ. 17ի Թուրքեւռուս դաշնագիրը «ոչ միայն ամենամեծ գոհունակութեամբ ընդունուեցաւ, այլ եւ Թուրք միտերը թեթեւացուց»: Ինչո՞ւ. «որովհետեւ, «Մուսուլը եկաւ ապացուցանելու որ, «քաղաքակիրթ» Եւրոպան մէկ մարդու նման կանգնած է Անգլիայի կողքին՝ ընդդէմ Թրքական հանրապետութեան»: Խե՛ղճ Թուրքիա: Թուրքերը (ինչպէս և Երեւանցիները?) այսօր շատ լաւ համոզուած են որ Անգլիացիներու Մուսուլ ներկայութիւնը իրենց գոյութեան դէմ մեծ վտանգ մըն է»: Եթէ Անգլիա Մուսուլ մնայ, «Բրտական ապստամբութեան կազմակերպիչները անգործ չպիտի մնան»: Եւ վերջապէս, «Անգլիոյ հովանիին տակ կազմուած ինքնավար Քիւրտիստան մը ամենամեծ սպառնալիքն է Թուրքիայի դէմ»:

Ի՜նչ սարսափելի հեռանկար… հայ ժողովուրդին համար:

Շարունակելով ընթերցումը, կ'իմանանք սա նշանաւոր յայտնութիւնը.

«Արտասահմանի Հայերը թող չկարծեն որ Թուրք ժողովուրդը առաջուայ նման կը քնանայ եւ թէ երկրի ճակատագիրը վարողները մէկ քանի անձնաւորութիւններ են»:

Ափսո՜ս մեզի, որ լուր անգամ չունէինք այս մասին:

Բայց, ուրիշ անքաւելի մեղք մըն ալ կը ծանրանայ մեր վրայ: «Ինքնապաշտպանութեան բնական զգացումը կը մօտեցնէ երկու դրացի ժողովուրդները՝ ռուսն ու Թուրքը»: Այս պարզ ճշմարտութիւնը հասկցեր են ամէնքը, Հայաստանի եւ Թուրքիոյ մէջ. բայց,

«Ցաւալի է որ արտասահմանի մէջ կը գտնուին տակաւին հայ ղեկավարներ, Թերթեր որոնք կոյր Թրքատեացութեամբ լեցուած՝ կը շարունակեն Անգլիայի փառաբանութիւնը ընել, անոր «խրատունքները» պաշտպանել եւ ծաղր ու ծանակի առարկայ կը դարձնեն Թուրք հանրապետութեան յառաջդիմութեան համար մղած ներքին պայքարը»:

Շնորհթնե՛ր:

Բայց կը բաւէ: Մնացածը՝ ուրիշ տեղ կը խօսինք:

Էնկիւրիի դատարանին առջեւ

Էնկիւրիի անկախութեան դատարանը անցեալ շաբաթ հարցաքննեց գրավաճառներ Միհրան Մարտիրոսեանը եւ Ազիզը, Իսքիլիպցի Աթըֆ Հօճան եւ Թահիր էլ Մեվլեվին: Միհրան Էֆէնտի ըսած է թէ չի ճանչնար Աթըֆ Հօճան, միայն անոր հրատարակած գիրքէն քանի օրինակ առնելով ծախած է: Թահիր էլ Մեվլեվի նախապէս անդամակցած է Իթթիհատի եւ Իսլամ Բարձրացման Միութեան, Աթըֆ Հօճա առաջարկած է իրեն Շէյխ իւլ Իսլամ Մուսթաֆա Սապրիին երթալ, միլլի ուժերուն դէմ յայտարարութիւն ստորագրելու համար:

Աթըֆ հօճա Մահմուտ Շէվքէթի սպանութեան առթիւ Սինոպ աքսորուած եւ 3 ուկէս տարի հոն մնացած է, ինք հիմնած է Իսլամ Բարձրացման Միութիւնը, Վահիտէտտինէն դրամ չէ ստացած բնաւ այդ միութիւնը կազմելու համար: Գլխարկի մասին ծանօթ գիրքը հրատարակած է պարզապէս գրական պայքար մղելու համար Սիւլէյման Նազիֆի եւ Ապտուլլահ Էֆէնտիի դէմ եւ թէ տպագրութեան յանձնելէ առաջ 8 օրինակ Պոլսոյ Կրթական Տեսչութեան եւ 2 օրինակ ալ Մամուլի Տեսչութեան ղրկած ու պաշտօնական արտօնութիւն ստացած է: Գլխարկի մասին տրուած ծանօթ որոշումէն յետոյ գիրքը չէ ծախած:

Դատավարութիւնը կը շարունակուի:

Խիստ միջոցներ օտարներուն դէմ

Թուրք կառավարութիւնը որոշած է Նոր Տարւոյ առթիւ բնակութեան արտօնագրեր տալ Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ բնակող օտարահպատակներուն: Ցոլի անցեալ ունեցողները սահմանէն դուրս պիտի հանուին: Ռումէն հպատակները երկու ամիսէն աւելի չպիտի կրնան մնալ Թուրքիոյ մէջ, երկու երկիրներու միջեւ կնքուած դաշնագրին համաձայն: Անոնք որ արտօնագրի համար որոշեալ ժամանակին դիմում չեն կատարեր, 25 ոսկի տուգանքի կը դատապարտուին:

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ԹԵՐԹԻՆ ԾԱԽԱԼԻՆ ՀԵՏ, ՓՈԽՈՒԱԾ ԵՆ ՆԱԵՒ ՀԱՏԱՎԱՃԱՌԻ ԳԻՆԸ ԵՒ ԲԱԺՆԵԳԻՆՆԵՐԸ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ֆրանսայի ելմտագէտները ամիսներէ ի վեր կ'աշխատին միջոցներ գտնել ելմտացոյցին բացը գոցելու եւ պետական գանձին վիճակը բարւոքելու համար: Մինչեւ հիմա ո՛չ նախարարները եւ ոչ ալ Խորհրդարանը կրցան որոշ եզրակացութեան մը յանգիլ: Վերջին անգամ ելմտական նախարար Պ. Տումէր Երեսփ. ժողովին առաջարկած էր արտադրութեան կամ վճարումներու վրայ նոր տուրք մը, որ մերժուեցաւ: Այժմ Նախարարը յղացած է ուրիշ տուրք մը, հետեւելով Պելճիքայի եւ Իտալիոյ օրինակին, սակայն դեռ անուն մը չէ կրցած գտնել անոր: Այս տուրքին պիտի ենթարկուին մեծաքանակ եւ կէս-մեծաքանակ ծախողառեւտրականները, ինչպէս նաեւ ճարտարարուեստ մը բանեցնողները, որոնց թիւը Ֆրանսայի մէջ կէս միլիոնի կը հասնի: Ասով կարելի պիտի ըլլայ տարեկան չորս միլիառ ֆրանքի հասոյթ ապահովել: Այս տուրքը բոլորովին անջատ է ցարդ հաստատուած տուրքերէն:

Կառավարութիւնը մէկ ամիս պայմանաժամ տուած էր բոլոր հարկատուներուն, որ 1925ի տուրքերը վճարեն մինչեւ Յունուարի վերջը: Այդ պայմանաժամը վերջացած է եւ անոնք որ դեռ չեն վճարած իրենց պարտքը, հարիւրին տասը յաւելումի կ'ենթարկուին:

Զէնքերը վար դնելու համար

Կարգ մը պետութիւններու պահանջին վրայ, Զինաթափութեան Խորհրդաժողովը, որ տեղի պիտի ունենար Փետր. 15ին, երեք ամիս յետաձգուեցաւ: Հաւանաբար տեղի ունենայ Մայիս 1ին:

Կը սպասուի որ Գերմանիա Փետր. 6ին կամ 7ին պաշտօնական դիմում կատարէ, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցելու համար:

Քէօլնը պարպուեցաւ, բայց Գերմանացիները դեռ գոհ չեն եւ կը պահանջեն որ դաշնակից զօրքերը ամբողջովին քաշուին Հռենոսի շրջանէն:

«Մաքրագործում»ը կը շարունակուի

Գրած էինք թէ Թուրք կառավարութիւնը վերջերս աւելի բուռն թափով սկսած է հետապնդել օտար ընկերութիւններու թրքացումը: Պոլիս ղրկուած մանաւոր քննիչէն յետոյ առեւտրական տնօրէնութիւնն ալ միջամուխ եղած է խնդրին եւ մէկ շաբթուան մէջ 60է աւելի Թուրք պաշտօնեաներ տեղաւորուած են օտար ընկերութիւններու մօտ: Ջաղացպաններու ընկ.եան տրուած կտրուկ հրամաններուն վրայ բոլոր ոչ-թուրք պաշտօնեաները ճամբուած եւ տեղը Թուրքեր առնուած են: Վերջնագիր տրուած է նաեւ Օոզտի Պաքի տնօրէնութեան՝ արձակելու համար ոչ-Թուրքերը: Միւս ընկերութիւններուն որոշ պայմանաժամ տրուած է: Եթէ մինչեւ այն ատեն ոչ-Թուրքերը գործէ հանուած չըլլան, պայմանաժամին լրացած օրը ոչ-թուրք պաշտօնեաներուն տեղ Թուրքեր պիտի նշանակուին առանց այլեւայլի: Ընկերութիւնները յայտնած են որ Թուրք պաշտօնեաները որոշ «սթաժ» պէտք է անցընեն, կարենալ պաշտօնավարելու համար: Առեւտրական տնօրէնութիւնը մերժած է այս առաջարկը, հաղորդելով որ միայն Թուրք պաշտօնեաներ գործածելու հրամանը վճռական եւ վերջնական է:

Թուրքիոյ ելմտական տագնապը

Գրեցինք թէ Թուրքիա տնտեսական ծանր տագնապի մատնուած է եւ թէ շատ մը վաճառականներ սնանկանալու նախօրեակին մէջ կը գտնուին: Առեւտրական գործավար Ալի Ճէնանի պէյ ծրագրած է երկիրը այս տագնապէն ազատելու համար «ազգային տուրք» մը հաստատել: Թուրքիոյ բոլոր բնակիչները պարտաւոր պիտի ըլլան իրենց հարստութեան հարիւրին տասը վճարելու կառավարութեան, որ գոյացած գումարով դրամատուն մը պիտի բանայ: Վաճառականներէն անոնք որ դրամական օգնութեան կը կարօտին, փոխ պիտի ստանան այս դրամատունէն: Այսպէս, 100,000 ոսկի ունեցողը 10,000 ոսկի տալով նոյն համեմատութեամբ պիտի օգտուի պետական դրամատունէն երբ դրամի պէտք ունենայ: Անոնք որ անշարժ կալուած ունին, այս եղանակով պիտի կրնան իրենց հարստութեան մէկ տասներորդը շարժուն դրամագլուխի վերածել եւ շահագործելի վիճակի մէջ դնել:

∴ Էնկիւրի որոշած է ներքին փոխառութեան արժեթուղթերը հրապարակէն քաշել կարճ ժամանակի մէջ: Բոլոր այն արժեթուղթերը, որոնք ո եւ է կերպով կառավարական մնտուկը կը մտնեն, պիտի ոչնչացուին: Այս պարտաթուղթերը այժմ 74 ղրշ. կ'արժեն միայն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՕՏԱՐՆԵՐԸ

Ի՛ՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻՆ ԸՆԵԼ

Ինչպէս դիտել տուի նախորդ յօդուածով, աշխատանքի հակակշիռը որակով եւ քանակով լաւ կազմակերպուած է եւ թէ երեւութապէս Ֆրանսայի աշխատաւորութեան շահերը լաւ պաշտպանուած կը թուին։ Բայց պէտք է անմիջապէս դիտել տալ թէ այդ կազմակերպութիւնը երկսայրի է։ Այսօր Ֆրանսայի աշխատաւորութիւնը լաւ պաշտպանուած է օտար աշխատաւորութեան դէմ, սակայն պարագաները կրնան այնպէս դասաւորուիլ որ օտար բանուորները իրենք զիրենք ծառայեցուին, տնտեսական կամ քաղաքական տեսակէտով, կառավարութեան կամ գործատէրերու կողմէ, նուազեցնելու համար օրավարձերը եւ կամ մանաւանդ ջախջախելու համար տնտեսակ կամ քաղաքական գործադուլները։ Այս երկիւղը բոլորովին եւրոպական չէ եւ կրնայ իրականանալ այնպիսի ճարտարարուեստական կեդրոններու մէջ, ինչպէս Հիւսիսային ածխահանքերը ուր 170,000 բանուորներու հարիւրին 35ը օտար են (Լհհ, Սերպ եւ Հունգարացի)։

Այս կէտը չէ վրիպած աշխատաւորական դիւրավարներու ուշադրութենէն եւ Ժուհօ, Աշխատանքի դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը անցեալ տարի կը պահանջէր որ միջազգային հակակշռի ենթարկուի օտար աշխատաւորներու զանազան երկիրներու մէջ բաշխումը եւ Ֆրանսայի մեծ կեդրոններու մէջ օտար բանուորներու թիւը որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի, բազդատմամբ Ֆրանսացի բանուորներուն։

Ներգաղթի անկազմակերպ վիճակը ստեղծած է ուրիշ երեւոյթ մը եւս, որ նուազ չի մտատանջեր վարիչ շրջանակները։ Կարգ մը օտար տարրեր ձգտում ցոյց կուտան՝ ինքնաբերաբար կամ որոշ թելադրութիւններու հետեւելով, կարեւոր համախմբումներ կազմակերպելու եւ ստեղծելու Ֆրանսայի մէջ փոքր գաղութներ որոնք հետզհետէ կը ստուարանան։

«Թերեւս անխոհեմութիւն է Թող տալ կ'ըսէ ծերակուտական Փառքէ, որ հիւսիսային եւ հարաւային նահանգներու մէջ եւ քիչ մը ամէն տեղ Ֆրանսայի հողին վրայ գոյանան օտար ճշմարիտ կազմակերպութիւններ, գիւղեր, գիւղաքաղաքներ իրենց յատուկ սովորութիւններով, լեզուով, թերթերով, դպրոցներով եւ քաղաքական...»

Այս պարագան շատ բացայայտ է խառնացիներու համար, որոնք կարեւոր գաղութներ կազմած են Հարաւ արեւելեան Նահանգներու եւ մանաւանդ Ալփ-Մարիթիմի (Ալս, Լօթ է Կաոնի, Հօթ Պատիի մէջ եւն։ Եւ ամէնէն ծանօթ է թէ Ֆաշիստ Իտալիան ինչ ձգտումներ ունի այդ շրջաններուն հանդէպ։ «Մենք ժողովուրդը, կ'ըսէր վերջերս Մուսոլինի, կ'ապրի աստուածային բայց շատ նեղ թերատղղի մը վրայ։ Հետեւաբար աւելի հեռուն տարածուելու իր պէտքը մարդկային է եւ ճակատագրական, մեր բարձրացող ժողովուրդները հանդիսաւոր իրաւունքներ ունին ժողովուրդներուն վրայ»։ Հասկնալի է...

Մինչ Ֆրանսա ներգաղթային որոշ կազմակերպութիւն չունի, ոչ միայն Իտալիան, այլ գաղթական ունեցող միւս պետութիւնները ալ ունին արտագաղթի գործառոյթ կազմակերպութիւններ, որոնք կը հետեւին իրենց հայրենակից-գաղթականին ուր որ երթայ, յաճախ զայն կ'առաջնորդեն, կը պաշտպանեն բարոյապէս, նիւթապէս, ֆիզիքապէս։ Այնպէս որ, օրինակ, Ֆրանսայի մէջ այդ երկիրներու հիւպատոսարանները կատարեալ գաղթականական գրասենեակներու են վերածուած եւ իրենց ամբողջ գործունէութիւնը կը կայանայ իրենց գաղթական հայրենակիցներու պաշտպանութեան մէջ։

Այս հակիրճ պատկերէն կը հետեւի թէ որքան բազմակողմանի խնդիր է ներգաղթը եւ որքան բարդ են անոր հետեւանքները։ Ֆրանսայի ղեկավարները կը հաշուեն թէ թէեւ տնտեսական տեսակէտով մեծապէս կ'օգտուին օտարականներէն, սակայն ուրիշ տեսակէտներով կը տուժեն։ Ներգաղթի իսկական վտանգները եւ հետեւանքները ապագային միայն ղգալի պիտի ըլլան։ Ահա թէ ինչու մտահոգ են եւ կ'ուզեն շատով ընել այն ինչ որ չեն ըրած մինչեւ հիմա։ Այս հարցի լուծման աշխատողներուն մէջ կարեւոր տեղ մը կը գրաւեն Ֆրանսացի ականաւոր բժիշկներ, որովհետեւ ներգաղթի խնդրին հիմը կը կազմէ գաղթականական լաւ ընտրութիւն մը։

Վերջերս առաջարկուած բոլոր ծրագիրները կը ջանային նոյն այն միջոցները որոնք կը գործադրուին Ամերիկայի մէջ, թէեւ այս երկրի աշխարհագրական դիրքը եւ անդլեւսաքսոն ժողովուրդի հոգեբանութիւնը տարբեր են։ Այս միջոցներն են.—

1.— Հիմնական լաւ ընտրութիւն ցեղային, բարոյական, մտային, ֆիզիքական եւ արհեստաւորական։ Այս ընտրութիւնը պէտք է կատարուի գաղթականին գտնուած տեղին վրայ իսկ։ Սահմանային կայաններու մէջ հականեխում, պատուաստում եւ առողջապահական հակակշիռ վարակիչ հիւանդութիւններու տեսակէտէն։ Երկրէն ներս որոշ ժամանակով բժշկական հակակշիռ, մինչեւ որ համոզում գոյանայ թէ գաղթականը բնաւ մը չպիտի ըլլայ ընկերութեան վրայ։

2.—Ներգաղթողները բաժնել երկրին մէջ, սկզբունք ունենալով ցրուել զանոնք այնպէս որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

3.— Հաստատել զանոնք որոշ տեղեր, մանաւանդ երկրագործական աշխատանքներու համար գիւղերու մէջ, որոնք հետզհետէ կը լքուին Ֆրանսացիներու կողմէ։

4.— Զուլել օտարականները եւ այդ նպատակով Ֆրանսա ընդունիլ մանաւանդ անոնք որոնք ամենէն շատ ձուլուելու հաւանականութիւնը կը ներկայացնեն, պարտաւորիչ դարձնել Ֆրանսերէն լեզուի ուսուցումը 20 տարեկաններէն վար օտարականներու համար (Foyer Français), որ գիշերային դասախօսութիւններ կազմակերպած է Ֆրանսայի զանազան կեդրոններուն մէջ, նախապատրաստել զանոնք գիւղերու մէջ, որոնք հետզհետէ կը լքուին Ֆրանսացիներու կողմէ։

5.— Հաստատել զանոնք գործարաններու համար գիւղերու մէջ, որոնք հետզհետէ կը լքուին Ֆրանսացիներու կողմէ։

6.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

7.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

8.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

9.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

10.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

11.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

12.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

13.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

14.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

15.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

16.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

17.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

18.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

19.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

20.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

21.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

22.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

23.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

24.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

25.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

26.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

27.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

28.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

29.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

30.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

31.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

32.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

33.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

34.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

35.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

36.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

37.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

38.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

39.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

40.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

41.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

42.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

43.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

44.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

45.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

46.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

47.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

48.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

49.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

50.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

51.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

52.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

53.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

54.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

55.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

56.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

57.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

58.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

59.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

60.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

61.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

62.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

63.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

64.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

65.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

66.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

67.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

68.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

69.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

70.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

71.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

72.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

73.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

74.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

75.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

76.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

77.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

78.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

79.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

80.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

81.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

82.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

83.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

84.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

85.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

86.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

87.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

88.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

89.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

90.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

91.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

92.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

93.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

94.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

95.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

96.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

97.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

98.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

99.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

100.— Ստիպել զանոնք որ անոնց թիւը տեղացի ժողովուրդին հետ բազդատմամբ որոշ համեմատութենէ մը անդին չանցնի եւ ազդեցութեան շրջանակներ չստեղծուին։

ՀԱՑ ՄԾԱԿՈՅԹԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպացիները մեզ կը ճանչնան առաւելապէս իբրեւ ժողովուրդ մը, որ դարերու ընթացքին հալածուած է իր կրօնքին համար, եւ վերջին երեսուն տարուան մէջ ջարդուած է շարունակ։ Մեր ժողովուրդին ղեկավարները՝ եւրոպական թէ Ամերիկայի մէջ՝ բանաւոր ու գրաւոր այնքան պրոպագանդ ըրած եւ ընել տուած են այս ուղղութեամբ, որ այսօր Հայ անունը գրեթէ հոմանիշ դարձած է քրիստոնեայ մարտիրոսի։

Այս թելը մշտած է արդէն։ Երիտասարդ սերունդը, այն՝ որ ջարդերու եւ տարագրութեան դառնութիւնը ճաշակեց, այսօր կ'ըմբոստանայ այդ երեւոյթին դէմ։ Ան ուրիշ բան կ'ուզէ լսել, նոր երգ, նոր խօսք, — այն՝ որ իր ազգային հպարտութիւնը կը շոյէ, որ գինքը Եւրոպացիին կը ներկայացնէ ո՛չ թէ իբրեւ արգահատելի ղոհ մը, այլ իբրեւ ժողովուրդ մը, որ իր քաղաքակրթութեամբ, գրականութեամբ եւ պատմութեամբ արժանապատիւ տեղը կը գրաւէ քաղաքակիրթ ազգերու շարքին մէջ, որուն նահապետները պատուաբեր դեր են կատարած արեւելքին, թէ արեւմուտքի մէջ։ Ու քանի որ Ֆրանսա կ'ապրինք, այս երկրի գաղութը կ'ուզէ գիտնալ եւ մանաւանդ ծանօթացնել Ֆրանսացի ժողովուրդին այն քաղաքակրթիչ դերը, զոր մեր հայրենակիցները կատարած են այնտեղ եւ ամէն տեղ։

Մենք ունինք մտանգիտական թերթեր, ինչպէս «Հանդէս Ամսօրեայ»ն եւ «Բազմավէպ»ը, որոնք Եւրոպայի մէջ կը ղրաղին հայ քաղաքակրթութեան, գրականութեան եւ բանասիրութեան վերաբերեալ պրպտումներով։ Այս երկու թերթերը երկար տարիներէ ի վեր գնահատելի ծառայութիւն կը մատուցանեն։ Բայց այս թերթերը հայերէն լեզուով կը հրատարակուին եւ հայերը միայն կ'օգտուին անոնցմէ։ Մինչդեռ եւրոպական լեզուով հրատարակուած հայագիտական թերթ մը մեր քաղաքակրթութիւնը պիտի հասկնար օտարականներուն։ Այսպիսի հրատարակութիւն մը ջարդերու մասին գրուած հինգ հատորէ աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ պրոպագանդի համար. ասկէ զատ մենք հայերս ալ շատ բան կրնանք սորվիլ մեր ազգային մշակոյթին մասին՝ հայագէտ Եւրոպացիներէ, որոնցմէ մեկ քանիները հայ բանասէրներէ աւելի ուսումնասիրած են մեր լեզուն, գրականութիւնը եւ պատմութիւնը։

Պատերազմէն առաջ, Հայագիտութեան վերաբերեալ եւրոպական լեզուով հրատարակուած մեկ պարբերաթերթի միայն ճանչցած ենք՝ «Հանդէս Հայագիտութեան» (Zeitschrift für Armenische Philologie), որ կը տպուէր Մարպուրկի (Գերմանիա) մէջ, գերմաններէն, (հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով քանի մը յօդուածներ ալ հրատարակուած են)։ Այս հանդէսը վարողներն էին ջոյս Հոգի, երեք Հայ եւ մեկ Գերմանացի, Ազգար Յովհաննիսեանց, Եղնիկ վրդ. Գանձըեցեան, Յակոբ Մանանդեան եւ Ֆրանց Նֆքոլաուս Ֆինք։ Այս վերջինը կը ճանչար Թիֆլիզ, Եղնիկ վրդ. եւ Մանանդեան Էջմիածին. այս պատճառներուն մեջ չիշեալ թերթին առաջին պրակը լոյս տեսաւ 1901 Հոկտ. 30ին եւ մինչեւ 1903 Փետր. 28 չորս պրակ միայն հրատարակուեցաւ։ Անկէ յետոյ Ազգար Յովհաննիսեանց քաշուեցաւ, Ֆինք պերլին փոխադրուեցաւ եւ Գանձըեցեան վրդ. ու Մանանդեան Հնաշարունակեց տարի մը եւս հրատարակել Հանդէսը, որուն վերջին թիւը լոյս տեսաւ 1904 Ապրիլ 15ին։ 1901էն մինչեւ 1904 ութը պրակ միայն հրատարակուեցաւ, կազմելով երկու հատոր, որոնց մէջ խիստ հետաքրքրական յօդուածներ եւ գիտական հետազօտութիւններ ունին գերման, Ֆրանսացի եւ Հայ գիտնականներ։

Հայ հարուստները իրենց միտքէն անգամ չանցուցին նիւթապէս օժանդակել անոր եւ թերթին խմբագրութիւնն ու գերմանացի հրատարակիչը 1904 Ապրիլ 15ի թիւին մէջ ստիպուեցան հրատարակել հետեւեալը.—

«Ցաւումն ենք, որ ստիպուած ենք Հայագիտութեան Հանդէսի հրատարակութիւնը այս տեսրով այժմ դադրեցնել, որովհետեւ ձեռնարկութեան սկզբում ակնկալուած նիւթական օժանդակութիւնը մեզ խոստացուած չափով չտրուեցաւ եւ առանց այդ տեսակ նպաստի գոնէ այժմ անհնարին է ծախքերը ծածկել»։

Այդ առժամայ դադարումը մշտական եղաւ եւ մինչեւ ջինադարեան Եւրոպայի մէջ չտեսանք այս ուղղութեամբ որ եւ է ձեռնարկ։

Պատերազմէն վերջն էր որ Փարիզի մէջ կարգ մը Հայագէտներ եւ Հայասէրներ. Պ. Պ. Շ. Տիէն Ա. Մէյեէ, Ֆր. Մաքլէռ, Վ. Բերթօլտ պէտառ եւ այլն. — միանալով կազմեցին Հայագիտական ընկերութիւն մը (Société des Etudes Arméniennes), նպատակ ունենալով Հայոց պատմութեան եւ Հայաստանի վերաբերեալ հետազօտութիւններ եւ հրատարակութիւններ ընել։ Ընկերութեան թերթ մանանկցութիւնը երբին նաեւ քանի մը Հայեր եւ 1920ի սկիզբէն ի վեր կը հրատարակուի պարբերաթերթ մը՝ «Revue des Etudes Arméniennes»։

Պատմութիւնը կրկնութիւն է։ Այս թերթն ալ իր անդրանիկին բախտին արժանանալու վտանգին մէջ կը գտնուի։ Պատճա՞ռ։ Նոյնը — «սկզբում ակնկալած նիւթական օժանդակութիւնը խոստացուած չափով չտրուեցաւ»...։ Առաջին երկու տարիներու ընթացքին հրատարակութիւնը բաւական կանոնաւոր եղաւ։ Երրորդ տարիէն սկսեալ անկանոնութիւնը սկսաւ եւ 1925ի պրակը հրատարակուեցաւ շատ ուշ, գէթ ամիս մը առաջ։ Ընկերութիւնը 1924ի սկիզբը Հանգուցեալ Խաչիկ Հիւնքեարպէ-Յէնտեանի (Lacroix) մահուան վրայ իր վարչութեան մէջ առաւ երկու բարեկեցիկ Հայեր, որոնց պաշտօնը պիտի ըլլար Հայ հրատարակութիւնները նիւթական աջակցութիւնը ապահովել։ Այս միջոցն ալ օգուտ չըրաւ, որովհետեւ այդ թուականէն ի վեր թերթը կը շարունակէ դարձեալ անկանոն կերպով լոյս տեսնել։ Ցաւարանի պարագան կ'ապահովէ գոնէ այժմ անհնարին է ծախքերը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞նչ է ուզում հայ ազգը

Ի՞նչ է ուզում հայ ազգը իր ներկա պատմական ժամանակաշրջանում,

Միւս կողմէ ներկայիս Փարիզի մէջ ֆրանսական պահանջատէրերուն հետ բանակցութիւններ կը կատարուին թրքական փոխառութեան կտրօններու մասին: Վերջնական համաձայնութիւն չէ գոյացած դեռ:

Կարգ մը պետութեանց ապրանքներէն ուծապատիկ մաքսատուրք գանձելու որոշումը երկու ամիս յետաձգուած է:

Դարձեալ փախստականներու խնդիր

Առջի տարի Պոլսոյ մէջ մեծ զայթակղութիւնն առաջ եկաւ քանի մը հարուստ Հայերու Պոլիս վերադարձին հետեւանքով: Նոյն պատմութիւնը կը կրկնուի այսօր ալ, քանի մը Հայեր եւ Յոյներ մտած ըլլալով: Ոստիկանութեան ծովային ճիւղին մէջ կատարուած քննութիւններու հետեւանքով, գործէ հանուած են «Մէրքէզ մէմուրը» Ճէլալ եւ «սէր քօմիսէր» Թէվֆիք պէյերը: Ձերբակալուած են նաեւ Ղալաթիոյ պահականոցին օտարականներու ճիւղին պաշտօնեայ Ապտուլլահ, ոստիկան Րէմզի, հայ յանձնակատար Մուրատ եւ Տամիանիտիս անուն Յոյն մը: Ասոնց մեղսակցութիւնը հաստատուած է: Պաշտօնանկ եղած է ծովային ճիւղի հակակշռի պաշտօնեայի օգնական Թահիր էֆ., հարցաքննուած են նաեւ ոստիկանութեան ծովային ճիւղի մէրքէզ քօմիսէրի Ահմէտ եւ քօմիսէրի օգնական Մազհար էֆ.ները: Այս խնդիրը քննելու համար Պոլիս ղրկուած է Հաճի Հիւսնի պէյ, քաղաքային քննիչ մարմնի նախագահը:

Ոստիկանական Տնօրէնութիւնը ձերբակալած է փախստական հայերէն Յակոբ էֆէնտի անուն հարուստ մէկը, որ ծովի ճամբով գաղտնապէս Պոլիս մտած է: Քննութեան հետեւանքով ստուգուեր է թէ Յակոբ էֆէնտի օր մը առաջ յանձնակատար Արամի միջոցաւ Պոլիս մտեր է: Հաստատուած է նաեւ որ Բերա, Այնալը Չէշմէի մուխթար Յակոբ ալ թէ՛ այս խնդրին եւ թէ ուրիշ փախստականներու Պոլիս մտնելու գործին հետ կապ ունի եւ թէ ծովային ոստիկանութեան հինգերորդ ճիւղին հակակշռի պաշտօնեաներէն Տանիշ էֆէնտի եւս Յակոբ էֆէնտիի Պոլիս մտնելու գործին մասնակից եղած է: Բոլորն ալ ընդհ. դատախազութեան յանձնուած են:

Ե. Զափրաստ մեռած

Պոլսոյ թերթերէն կ'իմանանք թէ Դեկտ. 28ին, Բագու, աննշան գիւղի մը մէջ մեռեր է կատակերգակ-դերասան Եդուարդ Զափրաստ, թշուառութեան հետեւանքով:

Զափրաստ ալ մէկն էր այն դերասաններէն որոնք Հայաստան գացին 1922ին: Երեւի Հայաստանի մէջ այնքան աննման հանճարներ կան, որ աւելորդ գտեր են այս տաղանդաւոր տղան, եւ քշեր են մինչեւ Բագու, անօթի մեռնելու:

Մեռած ատեն, Զափրաստ կտակ ըրած է որ ո՛չ մէկ դերասան ներկայ ըլլայ իր յուղարկաւորութեան:

Եդուարդ որդին էր հռչակաւոր կատակերգակ Միքայէլ Զափրաստի, եւ ժառանգած՝ անոր շատ մը յատկութիւնները:

26 հոգի ամբաստանուած

Հունգարական կառավարութիւնը վերջապէս հրատարակեց դրամանենգութեան գործին ամբաստանագիրը, որուն համաձայն դատի պիտի ենթարկուին 26 հոգի, գլուխն ըլլալով իշխան Վինտիշկրաց եւ Նատօսի, փէշթայի ոստիկանական վերատեսուչը: Ամբաստանագիրը կը բաղկանայ 77 էջէ, որոնց 50ը յատկացուած են պատճառաբանութեան: Իշխան Վինտիշկրաց կը մեղադրուի իբրեւ գլխաւոր դաւադիրը եւ ծրագրին յղացողը, իսկ Նատօսի՝ իբրեւ պարագլուխ: Միւս ամբաստանեալներն են 6 պաշտօնեաներ՝ փէշթայի քարտխագրական հաստատութենէն, անոր վերատեսուչը, ոստիկանապետին անձնական քարտուղարը եւ ուրիշ երկու պետեր: Լուրջ մեղադրանքի տակ է նաեւ բանակին խոստովանահայրը, Զատրավէց եպիսկոպոսը: Ընդհ. դատախազը կ'ըսէ թէ 30,000 կեղծ հազարնոցներ իր բնակարանը տարուած, համրուած եւ ուրիշ տեղ փոխադրուած են:

Տեղեկագրին համաձայն, իշխան Վինտիշկրաց դրամանենգութիւնը սկսած է 1923ին, գործը յառաջ տանելով Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ:

Ամբաստանագրին համաձայն, իշխանը եւ մեղսակիցները շինած են 25-28,000 հազար ֆրանքնոցներ, մէկ մասը 1923 և 1924ին, բայց մեծ մասը անցած ամառ: 1925ին բոլոր կեղծ թղթադրամները նախ եպիսկոպոսին եւ իշխանին բնակարանը փոխադրուելէ յետոյ, տարուած են ազգային միութեան գրասենեակը: Բոլոր թղթադրամները համրուած եւ 8000 հատ ղրկուած են Ամսթէրտամ, Լա Հէյ, Քոփէնհակ, Սթօքհօլմ, Վարշաւա եւ Միլան, մասնաւոր գործակալներու: Ոստիկանութեան վերատեսուչը նախ քաջալերած եւ յետոյ յատկապէս օգնած է ամբողջ գործերուն: Իր պաշտօնին բերումով, կրցած է կեղծ անցագիրներ ճարել շրջուն գործակալներուն, ինչպէս եւ 400,000,000 քուրօն փոխ առնել դրամատունէ մը, 160 հատ հազարնոց ֆրանք աւանդ ձգելով:

Կախաղան Դամասկոսի մէջ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ փետր. 1ի առտուն կախաղան հանուեցան երկու երեւելիներ, Ֆախրի Խարրա եւ Շէրիֆ Սալամ Իզզէթ Նասար:

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Սուլթան էլ Աթրաշի գործակալները կը պտտին երկիրը, յորդորելով շարունակել կռիւը: Վերջերս նոր ընդհարումներ պատահեցան, բայց Տիւրզիները ետ մղուեցան, 20 հոգի կորսնցնելով:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Մայքլ Արլէն (Տիգրան Գույումճեան) 100 անգլ. ոսկի նուիրած է իր ծննդավայրին՝ Ռուսճուքի ազգ. վարժարանին:

— Պոլսոյ հայկ. դրամատան նախկին տնօրէն Թադէոս Մուքիասեան որ անպարտ հռչակուած էր, անցած շաբաթ երկին ձերբակալուած եւ երաշխաւորութեամբ ազատ թողուած է:

ՑՈՒՑԱՏԵՍԻ

«ՌՈՍՏՈՄ» լսարանական միութեան վիճաբ. ժողովը՝ շաբաթ, 6 փետր. ժամը 8.45ին Ռոստոմի սրահը:

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ Հայրենակցականի ժողովը՝ յառաջիկայ կիրակի 7 փետր. ժամը 3ին խիստ կարեւոր օրակարգ. 131 Fbg. Temple.

ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ «Հայ Երիտասարդաց Միութեան» Ը. ընդհ. ժողովին կը հրաւիրուին Ալֆօռվիլ բնակող 16 տարեկանէն վեր բոլոր Հայերը, առանց սեռի խտրութեան, յառաջիկայ կիրակի 14 փետրուար կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին 195, Rue Etienne Dolet. Օրակարգ .— 1. Ընտրութիւն դիւանի եւ վարչութեան, 2. Հաստատութիւն միութեան ծրագիր-կանոնագրի:

Հ. Յ. Դ. ԱՐՄԷՆ-ԳԱՐՕ խումբի դասախօս. ժողովը՝ շաբաթ գիշեր, 6ը փետր., 66 rue Mazarine Մէթրօ Օտէօն:

Հ. Յ. Դ. Լիօնի ընկերական դասախօսական ժողովը՝ կիրակի 7 փետ. ժամը ճիշդ 9ին, 5 rue Marseille քաֆէ Էսգարկօյի սրահը: Պիտի խօսի ընկ. Ճ.:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԿՐԱՍ, Ա. Գ.— Ստացանք տասը ֆրանք:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Թ.— Ստացանք բաժնեգինը:

ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Ղ. Ա.— Նոյնպէս:

ԱՆԻԷՌ, Ս. ԱՍԼ.— Տեղեկացուցէք ձեր նախորդ հասցէն: Պատրաստ չէ:

ՇԱՍ, Յով. Թէքղ.— Հաղորդեցէք ձեր նախորդ հասցէն:

ՓԱՐԻԶ, Տ. Պ.— Ստացանք վերցամեան: Կը ղրկուի:

ԳԼԱՄԱՐ, Գ. Ա.— Բաժնեգինը մէկ ամբողջն է:

ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— Ներփակ մանրափոստ չկար: Օրացոյցներէն չունինք:

ՄԱՐՍԷՅԼ Յ. Մ. Ստացանք 17 ֆրանք:

ԼՕՌԻԷԹ, Ա. Ա.— Ստացանք մանրափոստը, կը ղրկուի Վ. Ա.ի հասցէով:

ՊՕԼԷՆ, Մ. Գ.— Մինչեւ 1000 ֆրանք կրնաք փոխադրել չեքով: Մեր միջոցով ալ կրնաք:

ԼԻՈՆ, Զ.— Ստացանք մանրափոստը:

ԼԻՈՆ, Ս. Թ.— Տպագրական գործերը յանձնեցինք, հինգշաբթի կը ստանաք:

ՓԱՐԻԶ, Ան. Փշ.— Ստացանք 20 ֆրանք, երեք անգամը 10 ֆրանք է:

ՎԱԼԱՆՍ, Ն. Ս.— Ստացանք 48 ֆրանք. կոչը հրատարակուած է:

ՓԱՐԻԶ, Գալֆ.— Ստացանք նամակեան:

ՎԻԷՆ, Ե. Ե.— Ստացանք վեցամսեան:

ՎԻԼՖՐԱՆՇ, Ա. Խ.— Ստացանք նամակեան: 4 ֆր. եւս կը պարտիք:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Տօքթ. Ռ.— Ստացած ենք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Լասսոր եւ Նազարէթ Գրիգորեան եղբայրները կը փնտռեն իրենց հօրեղբօրորդին Պօղոս Արիծեանը, (հօր անունը Արիծ, մօր՝ Մամաս), Խարբերդի Մուզուր Օղլու գիւղէն, եղբօր անունը՝ Յակոբ: Երկու տարի առաջ Յունաստան էր, իսկ հիմա կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուի: Տեղեկացնել A. Krikorian, S. Donnet St. Hilaire. Grasse, A. M.

Կը փնտռուի Սեբաստացի Յակոբ Քէլլէճեան, որ երկու տարի առաջ Պամփրայէն Ֆրանսա եկած է: Տեղեկացնել Բարսեղ Աւագեանի, 26 Պուլվար Վօզան, Վալանս (Տրօմ):

Տրդատ Տէրտէրեան կը փնտռէ հօրեղբօրորդին Ներսէս Տէրտէրեանը, որ 40 օր առաջ հոս Փարիզ էր եւ գիւղ պիտի երթար: Տեղեկացնել իրեն, 30, Rue Fondory 3 Paris 15.

Տիկին Ագապի Սիմոնեան կը փնտռէ իր քեռորդին Հրանտ Մարուգեան (Վէզիր Քէօփրիւցի) որ Սուրիոյ կողմերը ըլլալը կը կարծուի: Գրել խմբագրութեան:

«Նոր Փիւնիկ»էն կը խնդրուի արտատպել:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր յարգելի յաճախորդները կեղծերէն զգուշացնելու համար, կուգանք յայտարարելու որ ԽԹէ կ'ուզեն

ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍԷ

եւ լաւ համեմներով պատրաստուած

ԳԱՅՍԷՐԻԻ

ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵՒ ՍՈՒՃՈՒԽԸ

ճաշակել՝ ուղղակի թող դիմեն մեզ՝ կեսարացի մանագէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, Marseille. (B. du Rh.)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St Denis եւ Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
Ջերմամիզութեան, ֆրանկաւորի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12:
Ժողովրդական գիներ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ
ԳԱՐԱԵԱՆ
Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odéon եւ St. Michel
Սօսիէթէ Սամանթի Թատրոնին դէմ: Ձմրան համար պատրաստուած է նոր մթերք մը ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու:
Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկունները մինչեւ 8.30: իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30:

կանանց եւ արանց
ԴԵՐՁԱԿ
Կ. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ
51, rue de Seine
Metro:ODEON Tel. FLEURUS 59-57
Չափի վրայ ամենավերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր
ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
ձոխ մթերք երկու սեռի յատուկ անգլ. և ֆրանս. կերպասներու:
ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ
Ի դիւրութիւն յաճախորդներու, բաց է ամէն օր 8էն մինչեւ գիշերուան ժամը 10:
Բաւական է մէկ անգամի այցելութիւնը, տեւական յաճախորդ դառնալու համար:

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ին
SALLE DE GÉOGRAPHIEի մէջ, 184, Bld. St. Germain
Métro: Saint Germain-des-Prés
Կը խօսի՝ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ
Հայ ժողովրդական երգի մասին
ԴՈՇՆԱԿ, ՋՈՒԹԱԿ եւ ՄԵՆԵՐԳ ՏԱՌՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻՆԵՐԷ
Տոմսը՝ 15, 10, 7 եւ 5 ֆրանք:
Տոմսերը՝ բոլոր հայ ճաշարաններէ եւ 95 Bld. St. Germain, Café Métro

Փնտռեցէ՛ք մի խանի օրէն

1926Ի ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ
ԳԻՆ 10 ՖՐԱՆՔ
. ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ ԱՅԺՄԷՆ
Imprimerie MASSIS, 208 bis Rue Lafayette, Paris (10e).

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
20, Rue Rodier, Paris (9e).
ԱՐԵՒԵԼ. ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՏԵՕՆԷՐ ՔԷՊԱՊ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն Չափաւոր գին

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ
ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ
36, Rue Polonceau, Paris, (18e.)
Métro : Barbès կամ Château-Rouge. Թրամուէյ 30-31
ԲԱՑՈՒՄ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 7 ԿԻՐԱԿԻ
Խիստ զոհ պիտի մնաք Արեւելեան ու Եւրոպական համեղ կերակուրներէն, մաքուր ու խնամոտ սպասարկութենէն ու խնայողական գիներէն:
Տէր եւ Տնօրէն
ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
76, Rue Bernard du Bois, Marseille.— ՄԱՐՍԷՅԼ
Կը ստանձնենք, առեւտրական ամէն տեսակ գործառնութիւն, պայմանագրութիւններ, մերժնագրութիւն, թարգմանութիւն՝ Ֆրանսերէն եւ Անգլերէն:
Ամուսնութեան թուղթեր կը հանենք, ճիշդ քանի օրուան մէջ, դիւրամատչելի պայմաններով, նաեւ մէրիի մօտ ամէն տեսակ դիմումներ:
ԹԷ՛ ԿԸ ԳՆԵՆՔ ԵՒ ԹԷ՛ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ
Արեւելեան երկաթուղի, եգիպտական, Հոլանտական քուէտի Ֆօնսիէ եւյն., եւյն.:
Տնօրէն
Վ. Ս. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : N-rd 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ
Թերթանուշ (փաքլավա) անխառնակ կարագով եւ Թելիֆա (քատայիֆ) հում եւ եփած
Թերթանուշի համար առաջնակարգ ալիւրէ պատրաստուած թերթեր
Ապսպրանքները խղճմտօրէն կը կատարուին
ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
8, Rue des Trois Portes, (Place Maubert) Paris 5e.
(Métro ; St. MICHEL)
Մտէք շէնքին մէջ 8, Rue des Trois Portes էն եւ գետնայարկը պիտի գտնէք Աշխատանոցը:
Բաց է մինչեւ գիշերուան ժամը 10, յաճախորդներու դիւրութեան համար:

ՍԱԿԱՐԱՆ
2 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	129	50
Տոլար,	Dollar	26	63
Մարք (ոսկի)	Mark	6	35
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	50
Թրք. ոսկի	» or	115	—
Մէճիտիէ	Médjidié	9	50
Լէվա 100 հատր	Léva	17	50
Տրախմի »	Drachme	33	—
Լիր »	» Lire	107	25
Պելժ. ֆրանք »	Frc. Belge	121	20
Զուից. »	Frc. Suisse	514	10
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	129	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	2500	—
» II	»	1760	—
» III	»	1500	—
Թուրքիոյ երկթղ.	Lots turcs	135	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ՏԻԿ. ԵՐԱՆՈՒՀԻ ԱՅՎԱԶԵԱՆ
Յաճախորդուհիներուն խնդրանքին զոհացում տալու համար վերաբացած է իր աշխատանոցը:
ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ և ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ զգեստ ունենալ փափաքողները դիմեն՝
14, Rue de la Chine XX,
Métro: Գամպէթա.

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Monmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8էն—10եւ 1,30 — 8

ՅԱՌԱՋ

խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / խմբագրութիւն եւ վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մեթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

5 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 81 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՈ, ՏՂԱՔ, ԴՈՒՔ ՁԵԶԻ

Չորեքշաբթի օր հրատարակեցինք սրտառուչ գրութիւն մը, «Մենք մեր առաջնորդը»:

Որբ մըն է գրողը, այն սերունդէն որ «ազգին սաները» կոչուեցաւ, եւ տարտղնուեցաւ անոր պէս, աւելի եղերական ճակատագրով մը: Ցիրուցան ժողովուրդէն քիչ շատ համախմբումներ կազմուեցան: Տեղ տեղ գիւղի մը, քաղաքի մը հայրենակիցները, ամբողջ ընտանիքներ իրար գտան եւ նոր բոյներ հաստատեցին: Միայն այս հալածական սերունդն է որ, սաստար մեծամասնութեամբ, չի տեսներ իր թափառումներուն վախճանը: Շատերը չափահաս են արդէն, եւ ինքնապահ դարձած: Ուրիշներ տակաւին կը պատսպարուին ամերիկեան եւ ազգային հաստատութեանց մէջ, մէկ օրէն միւսը արձակուելու համար: Աւելի քան երկու հազար պատանիներ, յարդի շիւղերու պէս նետուած են Մակեդոնիոյ ագարակներուն մէջ, իբրեւ մշակ: Երեք-չորս հարիւր հոգի ալ այստեղ, մասնաւորապէս հարաւային Ֆրանսա, վարձու տրուած են: Սուրիան ալ առանձին պատմութիւն մը ունի: Եւ դեռ հազարներ կան որոնց հետքը կորսուած է:

«Ի՞նչ պիտի ըլլանք մենք այսպէս», կը հարցնէ նամակագիրը: Նիւթական հոգը թեթեւցած է, իսկ բարոյակա՞նը: «Մեծ մասը կարծես երբեք դպրոց տեսած չըլլան. անտաշ մնացեր են. ուրիշներ կ'այլասերին, ազդուած միջավայրէն եւ համատարած անտարբերութենէն»: Բայց անօգուտ է արտասուել: Պէտք է կուրծք տալ այդ դժբախտ կացութեան ալ, տոկալ եւ ճամբայ գտնել: Այդպէս ալ կը թելադրէ մեր աշխատակիցը. «Մենք ըլլանք մեր առաջնորդը, մենք ստեղծենք այն մաքուր մթնոլորտը, որ հոգիները փոխանակ փտասերելու, ազնուանան, բիւրեղանան»: Եւ յետոյ սա եղբայրական հաւատիքը: «Մենք մեր ոչինչ միջոցներով կրնանք օգնութեան հասնիլ դեռ եւս որբ, ու տանջանքի հովիտներուն մէջ թափառող մեր տարաբախտ եղբայրներուն»:

Այո՛ տղաք, ճիշդ այդպէս:

Ժամանակն է որ դուք ըլլաք ձեր առաջնորդը: Փրկուած՝ կրակէն եւ սուրէն, թափառական՝ լեռներէն եւ անապատներէն մինչեւ որբանոցները, յետոյ նետուած դաշտը, կամ շքեղ պողոտաներու վրայ,— դուք արդէն քամեր էք դառնութեան բաժակը, եւ ա՛լ վախնալու, վարանելու բան չունիք: «Ազգին մեծաւորներն» ալ շատ մեծ գործերու են, եւ ժամանակ չունին ձեզմով զբաղելու: Արդէն հասակ նետեր էք, եւ կանուխէն սորված՝ կեանքի չարն ու բարին: Ձեր ընկերը կ'առաջարկէ Որբերու Ընկերակցութիւն մը կազմել, հաւաքելու համար բոլոր ցիրուցան բեկորները: «Ամէն տեղ, Յունաստանի գաւառներն ու քաղաքները թէ Ֆրանսա եւ այլուր, չափահաս որբերը ունին արդէն կազմակերպուած փոքրիկ խումբեր. անոնք կրնան կորիզը դառնալ առաջադրուած նպատակին»:

Գաղափարը ունիք արդէն, ինչպէս եւ կորիզը: Կը մնայ ձեւ ու մարմին տալ անոր, եւ ստեղծել շարժում մը, որ ոչ միայն ձեզ պիտի փրկէ, այլ եւ պիտի դառնայ կենդանի ազդակ մը ցիրուցան բազմութիւններուն համար: Ինչպէս տարագրութեան շրջանին, այստեղ ալ ինքնապաշտպանութեան հոգը ունիք, մինչեւ որ կարենաք Հայաստան երթալ: Ի հարկէ, լաւագոյն ելքը այն էր որ անմիջապէս անցնէիք երկիր, այնտեղ թափելու համար ձեր քրտինքը, քար մը, ծառ մը աւելցնելու: Բայց, գիտէք արդէն, այդ ճամբան մասնաւոր բանալիներ ունի, աւելի բարդ քան տոլարներու աշխարհի մուտքը: Ամէն մարդու տրուած չէ մոգական բանալին: Ուրիշ ամէն երկրի մէջ, ո՛ր եւ է վարչաձեւի տակ, հայրենիքի գաւակ մը կրնայ քսանըչորս ժամէն անցագիր ստանալ: Այս տեսակէտէն ալ հակասութիւն մըն է մեր հայրենիքին, նորափետուր իշխանութիւնը, եւ, օրինակ Վանայի մաքսատունէն արձակուած Մշեցի մշակը Պելժիա կ'ապաստանի, փոխանակ Երեւան դիմելու...:

Պիտի համբերէք: Ձեզի համար չեն վայրերան կանչերն ու լայկան ձեւերը: Ձեզի կը վայլէ՝ արի կեցուածք մը, եւ ինքնագործունէութիւն:

Կարելի է զարգացնել արդէն կազմուած խմբակցութիւնները, օգտուելով իւրաքանչիւր միջավայրի ընծայած դիւրութիւններէն: Առաջին մտահոգութիւնը պիտի ըլլայ տեսակ մը վիճակագրութիւն կազմել, երեւան հանելու համար այս ցիրուցան սերունդին իրական վիճակը: Քիչ մը երկար կը տեւէ այս գործը. բայց անկարելի չէ, կը բաւէ որ բոլոր անդամները հաւատքով գործի փարին: Միայն այս աշխատանքը արդէն կը հիմնաւորէ ձեռնարկը, իբրեւ մտքի եւ սրտի կապ մը՝ բախտակից հազարեակներուն միջեւ: Որբերու Ընկերակցութիւնը առանձին օրկան մը ըլլալով հանդերձ, կրնայ օգտուիլ ամէն տեսակ հաստատութիւններէ, մանաւանդ Լսարանական Միութիւններէն եւ Հ. Մ. Ը. Մ.էն, որոնց նոր աւիշ մը պիտի ներարկէ, ամէն տեղ:

Բայց մեր միտքը ծրագիր պարզել չէր: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԱՆԻ՜ ՀՈԳԻՈՎ ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ

Պայքար, Ամերիկայի ռամկավարներուն շրջանային պաշտօնաթերթը, որ գէշ խօսք ըսել չի տար Երեւանի վարիչներուն, խմբագրականով մը կը թելադրէ ամրացնել կապերը՝ Հայաստանի եւ գաղութներու միջեւ (14 Յունուար): Առիթը՝ Հօկի պատուիրակութեան առաքումն է եւ անոր ցուցադրած շարժանկարը:

«Հայ գաղութներու գոյութիւնը մեծ առաւելութիւն մըն է, եւ կրնայ ոչ միայն քաղաքական ու իմացական բազմապիսի օգուտներ ունենալ, այլ կարեւոր չափով ալ դիւրացնել անոր տնտեսական վերաշինութիւնն ու զարգացումը, եթէ Հայաստանի վարիչ շրջանակները տաքցնող ու սիրաշահող միջոցներով միշտ վառ պահեն արտասահմանի հայութեան հետաքրքրութիւնն ու խանդավառութիւնը Հայաստանի հանդէպ, եւ իրենք ալ իրենց կարգին յօժար ըլլան ու աշխատին ճանչնալու արտասահմանի հայութիւնն ու ըմբռնելու անոր զգացումներն ու մտայնութիւնը»:

Դժբախտաբար, տարբեր կը խորհին Հայաստանի մէջ.

«Հայաստանի մամուլին պարունակութիւնը եւ երբեմն պաշտօնական բերաններէ եղած յայտարարութիւններ, որոշապէս ցոյց կուտան որ հոն շփոթ եւ թիւր կարծիքներ կը տիրեն արտասահմանի հայութեան իրական խորհուրդներուն եւ զգացումներուն նկատմամբ»:

Վախնալով որ այս խեղճուկ դիտողութիւնը կը վիրաւորէ Երեւանի մարգպաններուն սիրտը, ռամկավար թերթը կը փութայ աւելցնել.

«Գիտենք թէ ասիկա դիտումնաւոր չէ, երբեք, այլ պարագաներու հարկադրանքը. բայց պէտք է վերջ գտնէ, պէտք է որ երկիր ու արտասահման թօթափեն ամէն տեսակ կանխակալ կարծիք եւ նախապաշարում եւ անվերապահ ու գրկաբաց ըլլան իրարու հանդէպ»:

Ասոր համար ալ շատ խելօք միջոց մը կ'առաջարկէ.

«Այսինքն միայն Հայաստանէն առաքելութիւններ չգան արտասահման, այլ արտասահմանէն ալ երթան Հայաստան: Կառավարութիւնն ինքը կրնայ ստանձնել ասոր նախաձեռնութիւնը, եւ, օրինակի համար, արտասահմանի հայ մամուլին ու զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները հրաւիրել Հայաստան, որպէսզի գան, ամէն բան տեսնեն իրենց աչքով ու դառնան պատմեն գաղութներու հայերուն»:

Երանի՜ հոգիով աղքատներուն, որոնք չեն հասկնար թէ «պարագաներու հարկադրանքը» թոյլ չի տար որ Երեւան այդ տարբական շնո՛րհը ընէ արտասահմանի...:

Սուրակցոյ բանակցութիւն

Էնկիւրիի ռուս դեսպան Սուրից յայտարարեր է կոմկասեան թերթերուն թէ կ'աշխատուի նախ եւ առաջ առեւտր. դաշնագիր կնքել Թուրքիոյ և Ռուսիոյ միջեւ: Յետոյ կազմել ընկերութիւն մը, երկու երկիրներուն միջեւ մտաւորական հաղորդակցութիւն հաստատելու համար: Այս ընկերութիւնը մասնաճիւղեր պիտի ունենայ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ քաղաքներուն մէջ: Թուրքիա շատ կը հետաքրքրուի ռուսական թատրոնով և անոր մասին քննութիւն կը կատարեն այժմ Ռուսիա գտնուող թուրք դերասանները: Շատ հաւանական է որ թուրք նաւատորմը գարնան այցելէ ռուսական նաւահանգիստները և ի մէջ այլոց Օտեսա: Վերջին երկու տարուան մէջ մեծապէս զարգացան տնտեսական և քաղաքական յարաբերութիւնները Թուրքիոյ և Սովիէթ Ռուսիոյ միջեւ:

Չորս Թուրք հրեափոխաններ Փարիզի մէջ

Էնկիւրիէն չորս թուրք երեսփոխաններ եկած են Փարիզ, ուսումնասիրական ճամբորդութեան մը համար: Անոնք առջի օր Երեսփոխանական ժողովի նիստին մէկ մասին ներկայ եղան, յետոյ պտտեցան շէնքին զանազան մասերուն մատենադարանը: Ճաշարանին մէջ ընդունելութիւն մը եղաւ թուրքերուն ի պատիւ և ֆրանսացի երեսփոխաններ փութացին ֆրանսական խորհրդարանին համակրանքը յայտնել թուրք ազգին, կը գրէ «Փըթի Փարիզիէն»:

Անգլիոյ Խորհրդարանին բացումը

Անգլիոյ Խորհրդարանը բացուեցաւ առջի օր, Թագաւորը կարդաց գահաճառը, որուն մէջ կ'ըսուի. «Օտար պետութեանց հետ յարաբերութիւններս բարեկամական են: Խորհրդարանի փակման շրջանին Պոլսոյ դեսպանը Էնկիւրի գնաց վերջնական համաձայնութեան մը գալու համար Թուրքիոյ եւ Իրաքի սահմաններուն շուրջ: Իմ կառավարութիւնս ալ թուրք կառավարութեան պէս կը փափաքի յարաբերութիւնները խիստ բարեկամական դարձնել Թուրքիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ: Իմ եւ Ն. Վ. Իրաքի թագաւորին միջեւ կնքուած դաշնագիրը վաւերացուեցաւ Իրաքի Խորհրդարանին կողմէ եւ մօտ օրէն ձեր վաւերացման պիտի ենթարկուի:

Գահաճառը յետոյ կը խօսի զինաթափութեան համաժողովի, Իտալիոյ պարտքին եւլն.ի մասին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԳԱՂՏՆԻ ՁԵՌՔԵՐ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ

Պոլսէն հասած ճամբորդէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Զանազան ազգային իրաւունքներ ջնջելէ յետոյ, կառավարութիւնը հետզհետէ կը մօտենայ Պատրիարքարանին, որուն հաշուեյարդարը չպիտի ուշանայ: Արդէն իսկ թելադրուած է փոխել Պատրիարքարանի արդի ձեւը: Այս պզտոր գործին մէջ Էնկիւրիի միջնորդն է երեսփոխան Մուսթաֆա Ֆէվզի, որ գլուխ հանեց Լօզանի ծանօթ ողբերգութիւնը: Նախկին գործավարը «բարեկամաբար» թելադրած է հրաժարիլ ներկայ ձեւէն, եւ թաղային ընտրութիւններ կատարել: Իւրաքանչիւր թաղային մարմին ինքնավար պիտի ըլլայ, եւ միայն որոշ կապեր պիտի ունենայ կեդրոնական մարմնի մը հետ, կազմուած թաղային ներկայացուցիչներէ: Հիւանդանոցի եւ նման հանրային մարմիններու հոգաբարձութիւնները պիտի ընտրուին թաղ, խորհուրդներու հաւաքական ժողովին կողմէ: Պատրիարքը միայն կրօնական գործերով պիտի զբաղի:

Որքան կրցայ ստուգել, Վարչութեան ատենապետը, որուն եղած է այս թելադրութիւնը, պատասխաներ է թէ իրենք առարկութիւն մը չունին, միայն թէ առաջարկը պաշտօնապէս ըլլալու է, եւ կամ կառավարութիւնը ինք մշակելու է այդ տեսակ կանոնագիր մը:

Կ'ըսուի թէ այս թելադրութիւնը կապ ունի Թուրքհայ միութեան հետ, որ կ'աշխատի նորէն գործ եւ գոյութեան իրաւունք ճարել իրեն: Ասկէ առաջ շատ մը խոստումներ տուած էր կառավարութեան, բայց ոչ մէկը կրցած է իրագործել: Միութիւնը փորձեց հանրագրութիւն մը ստորագրել տալ, որպէս զի կատարեալ ըլլայ անձնատուութիւնը: Պատրիարքարանը Լօզանի մէկ յօդուածէն հրաժարեցաւ (փոքրամասնութեանց խնդիր, մենք ամբողջական հրաժարում ձեռք պիտի բերենք: Այսպէս խոստացան, եւ այս առաջադրութեամբ գործի ձեռնարկեցին: Սակայն կը հաւաստեն թէ, հանրագրութեան գործը վիժած է, եւ նոյն իսկ միութեան կարեւոր անդամներէն շատեր մերժած են ստորագրել: Հակառակ այս ձախողման, միութիւնը յամառ ճիգեր կը թափէ, Պատրիարքարանը ձեռք անցընելու համար: Իր ծրագրին համաձայն, Պ. Յ. Մոստիչեանը պիտի հեռացնեն եւ տեղը պիտի հրաւիրեն Տոքթ. Եաղուպեանը, որ միութեան գործօն անդամներէն է, հոգիով մարմնով թրքացած, եւ ամէն բանէ առաջ իր կալուածները փրկելու կ'աշխատի: Տարակոյս չկայ որ միւս անդամներն ալ իրենք պիտի նշանակեն: Մեկնած ատեն կ'ըսէին թէ այս ծրագրին ուժ կուտան Վարչութեան Բ. ատենապետը, Լեւոն պէյ Փափազեան եւ նոյն իսկ Տեղապահը: Վերջին պարագան վերապահութեամբ կը հաղորդեմ:

Իրաքն ալ Քիւրտերուն հետ է

Պաղտատէն կը հեռագրեն փետր. 3 թուականով.—

Իրաքի նախարարական խորհուրդը պաշտօնական հրաման մը արձակեց, որուն համաձայն քիւրտերէնը պէտք է քաջալերուի Միջագետքի քրտախօս շրջաններու դպրոցներուն եւ պաշտօնատուներուն մէջ: Քիւրտ պաշտօնեաներ պիտի նշանակուին այդ շրջաններուն համար:

Դաւադրութիւն Զօր. Փանկալօսի դէմ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ համայնավարները դաւադրութիւն մը սարքած էին, Զօր. Փանկալօսը սպաննելու համար: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

∴ Պաշտօնական հեռագրի մը համաձայն, ոստիկանութիւնը Աթէնքի մէջ երեւան հանած է համայնավարական կարեւոր բոյն մը: Ձերբակալուած են երեք յոյն կոմունիստներ եւ բռնուած է գաղտնի տպարան մը ուր թերթ մը կը տպուէր: Բռնուած են շատ մը թուղթեր, որոնց մէջ կան նամակներ՝ Կոմինտէրնի հետ:

Անկախութեան դատարանը

Էնկիւրիի անկախութեան դատարանին անդամներէն Գըլըճ Ալի պէյ Պոլիս հասնելով յայտարարած է թէ վերջին անգամ երբ Պոլիսէն Էնկիւրի վերադարձան, Անկախութեան դատարանը իր օրակարգին վրայ 60 դատեր ունէր, որոնց կէսը աւարտած է. կարեւոր ըլլալով մնացած է միայն լրտեսներու դատը: «Թօք Սէօզ»ի խմբագիր Ապտիւլ Գատէր Քէմալի պէյի դատավարութիւնը վերջացած է. վճիռը տալէ առաջ կարգ մը վկայութիւններու կը սպասուի: Պոլսոյ մէջ նոր ձերբակալութիւն չպիտի կատարուի: Պոլիսէն տարուած հօճաները,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ գ. էջ)

ԳՐՈՂ ՆԵՐՈՒՆ ԳԱՆԳԱՏԸ

Ամէն տեղ եւ ամէն ազգերու նախներու հատորները՝ մուսաներ-ու հովանաւորեալ գրագէտը միշտ անբաժան է մնացած մեր մէջ. ամէնէն արժանաւոր տաղանդն իսկ գեղարուեստի տաճարէն հեռացած, շուկայի կեանքին մէջ մտնելէ, օրապահիկ մը ճարելու համար։

Մեծ բախտ մըն է հրատարակիչին համար, եթէ գտնէ գրագէտ մը որ շահու դուռ բանայ իր հաստատութեան։ Համբաւը շատ անգամ բախտին պէս կոյր է։ Շատեր աւելի հեղինակաւոր վիպասաններ են եղած քան Էմիլ Զոլան, սակայն չեն կրցած բազդաւոր ըլլալ անոր պէս։ Կապրիելէ տ'Անունցիո պատերազմէն առաջ, Զոլայէն շատ աւելի գրական արժանիքով հմայիչ տաղանդ մըն էր հռչակուած, սակայն բոլորովին անանկացած՝ ֆրանսայի մէջ կը կը կղզիանար։ Գեղեցկապաշտ Օսկար Ուայլտը, հակառակ իր զմայլելի տաղանդին, գրական ասպարէզին մեւ դժբախտութիւնը բանտին մէջ իր «Տե փրոֆունտիս»ովը սաղմոսերգեց։

Գրողներուն գանգատը ընդհանուր է։ Նոր սերունդ, նոր պահանջ։ Մեր վաղեմի վարպետները եթէ վերապրէին, իրենց հին քնարովը անկարելի էր որ հետաքրքրէին ընթերցողները։ Մեր ազգային այս դժոխային բնաջնջումն, դեռ աւելի պիտի լարէր ազգասիրական քնարերգութիւնը, սակայն խելագար անտարբերութիւն մը կը քարացնէր շահամոլին սիրտը։ Նահատակական, այսպանելի էր այդ անտարբերութիւնը։ Եւ օտարը կը ծիծաղէր այդ լսնոտ անտարբերութեան վրայ։ Երգիչը իրաւունք ունէր ըսելու.

Այսքան չարիք թէ մոռանան
մեր որդիք,
Թող ողջ աշխարհ Հային կարդայ
նախատինք։

Ո՛վ է մեղաւորը։ Ոչ ժողովուրդը, այլ մամուլի ներկայ վարիչները։ Երկու ոչ աննշան հանդէսներ, որոնց անունը հարկ չէ որ տամ, կը մերժէին մեր զուլումին դիւցազներգութիւնը, առարկելով որ ժողովուրդը իր նահատակներու վրէժի ձայնը չէր ուզեր լսել... այլ դարի, վարդի սիրավառ քնարերգութիւնը։ Եւ այս կերպով բարոյանորգագրութիւնը առաջնորդ կ'ընդլայր մամուլի սրտի ձայնին եւ կրթիչ պարտականութեան

Ջուտ շահամոլութիւնն է որ մամուլի վարիչները կը խլացնէ հայրենի ցաւած սրտի ձայնը լսելու. նախատինք, հազար նախատինք պիտի կարդայ նոր սերունդը այն ամէնուն, որ անտարբեր մնացին եւ չարձանագրեցին հայկական դժոխքին պատմութիւնը։ Իմ ականատես հանդէսներէս մէկը գինովցած էր անիշխանական զառանցանքով, միւսը անյարմար կը տեսնէր ազգին մարտիրոսներուն դիւցազներգութիւնը, վախնալով որ մի գուցէ Ցիրոյ փարախին գառնուկները կ'ընդվզին ստրկութեան դէմ. «որ ընթեռնուն՝ ի միտ առցէ»։

Ա. Ընտոնեան փարիզի «Վերածնունդ» հանդէսին մէջ սկսաւ հրատարակել ջարդերու եւ աքսորի տպաւորութիւնները։ Ամէն տեսակէտով յարգի ձեռնարկ մըն էր այդ. սակայն ո՞ր հրատարակիչը կրցաւ վարձատրել այդ ազնուական հեղինակը։ Ինչո՞ւ իր այդ գործը Թէոդիկի Ցարեցոյցէն շատ աւելի ծաւալ չգտաւ։ Հայասէր ֆէյմս պրայս, այս մեր վերջին դժոխային տառապանքներ վաւերագրեալ պատմութիւնը դրեց, սակայն չունեցանք վիպասան մը որ փորձէր այդ արիւնոտ շեմարանէն քաղելու իր «Տէպագէ»ին նիւթերը։ Զօլայի կամ Մոփասանի հանճարներուն բարձրութիւնը հարկաւոր չէ ազգին ցաւերուն վիպասանութիւնը հիւսելու համար։ Թող հրատարակիչները վարձատրեն հայ հեղինակները, ապահով եմ որ նոր գրողներուն մէջ ալ կը գտնուին արժանաւոր գրիչներ որ, յաջողութեամբ կրնան նկարագրել ազգի ընաջնջումին պատմութիւնը, աւելի յաջող քան ողբասաց Արիստակէս Լատիվերտցին։

ԱՏՐՈՒԵԱՆ

ՄԱՐՍԻԼԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՊՏՈՒՅՏ ՄԸ ՄԵՐ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 2 փետր.

Պրակի առտու տեղի ունեցաւ Հ. Ց. Դ. Պատանեկան Միութեան նոր շրջանի բացման հանդէսը, Սինէմա Թափի վէրի սրահին մէջ։ 800—900ի հասնող բազմութեան մը հարիւրին 95ը պատանիներ ու երիտասարդներ էին, 15—25 տարեկան։

Պատանի Միութեան ատենապետ՝ Պ. Գ. Ընթիկեան (Գալէլիի որբանոցէն) կարգաց գեղեցիկ դրութիւն մը, «Ինչո՞ւ Դաշնակցական եղանք»։ Ո՛ւզէի այդ ճառին օրինակը ղրկել «Ցառաջ»ին, հրատարակութեան համար, իրրեւ չափանիշ մը նոր սերունդի մտածման։ «Մեր Հայրենիքը» յայտնապէս երգուեցաւ յոտնկայս։ Պ. Գ. Կոփօյեան արտասանեց Ռ. Զարդարեանի «Պահակները Երթուն են» գրուածքը, Պ. Ց. Ուզունեան արտասանեց Յ. Թումանեանի «Ընուշ»էն կտոր մը, Պ. Ստ. Միլտոնեան «Ցարգանք քեզ»։ Պատանի Միութեան նորակազմ խումբը երգեց «Կուժն ածայ»։

Ընկեր Ահարոնեան, որ միաժամանակ նախագահն էր հանդէսին, խօսեցաւ գմայլելի ճառ մը, ներշնչուած՝ երիտասարդութենէն։ Ցիշեցուց մեղի հայրենական գեղեցիկ ու վաղուց մոռցուած սովորութիւն մը, «Ցառաջընդառաջ»ը, երբ գեղեցիկ օր մը մեր բնաշխարհի մէջ, մեր տուներու երդիքներուն վրայ կը վառէր կրակը, խորհրդանիշը օճախին։ Ու գեղեցիկ նմանողութեամբ յորդորեց որ օտարութեան մէջ վառ պահենք ճրագները, բոցավառ ու պայծառ Ցառընդառաջի կրակը՝ օր մը նորէն ու յաւիտենօրէն զայն ճարճատեցնելու համար մեր երկրին մէջ. որպէս զի մեր առաստաղները ծխոտ ու մրոտ մնան, ու ծխանին ծուխը բարձրանայ ոլո՛ր մոլո՛ր։

Բուռն ծափահարութիւններ կը թնդացնէին սրահը. խումբը երգեց «Մշակ Բանուոր»ը. ու հանդէսը վերջացաւ։ Սակայն ոչ ոք կ'ուզէր հեռանալ։ Ոչ մէկ միջադէպ։

* * *

Այս հանդէսէն յետոյ, ընկեր Ահարոնեան ընկերակցութեամբ Շրջ. կոմիտէի անդամներուն, առաջնորդուեցաւ կարատ, ուր խօսեցաւ ֆաղաքապետարանի սրահին մէջ, խուռն բազմութեան մը առջեւ։

Կարատի ընկերները պատրաստեր էին սեղան մը, որ այլապէս ոգեւորիչ էր, շրջապատուած՝ աշխատաւորներէ։

Երիկուան, ընդարձակ պաշտօնական եւ մշակուած արտերու մէջէն գացինք Մարթիզ։ Ընկեր Ահարոնեան խօսեցաւ հաւատաւոր ճառ մը, արցունք խլելով ներկաներու աչքերէն, — արցունքը մեր յոյսին, մեր երկրի երկունքին։ Ամբողջ Մարթիզի գաղութը ներկայ էր, կ'ենթրով եւ երախանիով։

Շահարունի

35 ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ՎԱՌՆԱՅԷՆ ՊԵԼՃԻԱ

(Մեր մասնաւոր Թղթակցէն)

ՎԻԵՆՆԱ, 3 փետր.

Վերջին օրերս, Պուէկարիայէն հոս եկան վառնայի մաքսատան աշխատաւորներէն 35 հայեր, բոլորն ալ Մշեցի եւ շրջականերէն։ Տեղական կառավարութիւնը օտարահպատակութեան խնդիր յարուցանելով, մաքսատունէն հանած էր շատ մը գաղթական հայեր։ Ընտանիք որ միջոց ունէին պուլկարահպատակ դառնալու — ինչ որ խոշոր գումար կը պահանջէ — ձեացեր են իրենց գործին. իսկ այս խեղճերը որ չունէին, բաներ են պկլժիոյ ճամբան։ Վառնայի ու Սոֆիայի մէջ դիմում կատարած է պկլժիական իշխանութիւններու եւ գործարատէրերու մօտ, առնք ներս առնելու համար։ Ձեռնարկը տեւեր է երեք ամիս, եւ յաջողեր է։ Սոխպուեր են վէյնայէն անցնիլ, որովհետեւ փրանսական կառավարութիւնը վճռապէս մերժած է «Թրանզիտ» վիզատալ, մինչդեռ ծովու ճամբան աւելի աժան էր։ Եւ ահա Սլավիոյ միջ, գանազան ծախքերու ենթարկուած ըլլալով, երբ վիեննա հասան, իրենց գրամը սպառած էր։ Ընդհատելի է աւստրիական իշխանութեանց հոգածութիւնը։ Այդ 35ին մէջ կը գտնուէին յղի կիներ, 11 երեխայ, ծերեր, եւ միայն 11 հոգի աշխատանքի ընդունակ։ կայարանին մէջ ոստիկանութիւնը գիշերելու տեղ կուտայ, եւ յատուկ վառարան կը պատրաստէ։ Մէկ օր ձեալով կայանը, ոստիկանութիւնը զանոնք կը փոխադրէ աժան, բայց տաք եւ մաքուր հիւրանոց մը, մինչդեռ Թրանզիտ ըլլալով, կրնար ուղղակի ճամբու դնել։

Համայնքի վարչութիւնը կ'ուզէ իր բարոյական աջակցութիւնը յոյց տալ. կը դիմէ Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցչին, բայց ապարդիւն։ Գոնէ ճամբու ծախքը պէտք էր լրացնել։ Ճամբորդները նախ ըսեր էին թէ ոչինչ ունին, յետոյ յայտներ են որ միայն 140 տոլար մնացած է, ինչ որ կասկածներու տեղի տուած է։ Զորս հոգինոց ընտանիք մը բացարձակապէս բան չունէր։ Ձեմ ալ մեղադրեր այդ հայրենակիցները, որովհետեւ ահա 12 տարիէ ի վեր թափառական են. չէ՞ որ սեւ օրուայ համար ալ պիտի մտածեն, պէտք էր ըմբռնել այս հոգեբանութիւնը։

Այսպէս կամ այնպէս, կարելի եղաւ ճամբու ծախքը լրացնել իրենց ընկերութեամբ։ Ունեցողը չունեցողին տուաւ։ Շատ յուզիչ էր պատկերը, երբ բոլորը կը մեկնէին, մնացող ընտանիքին մէկ տոլար տուին ըսելով.

— «Ասկէ ալ քու հացի փողը, ա՛լ չունինք։

Ո՛չ, դեռ հայ գաղթականի սրտի մէջ մեռած չէ իրարու օգնելու զգացումը։ Գաղթականները իրենց պակասութիւններուն հետ ունին նաեւ իրենց առաքինութիւնները։ տուեալներ մասին գաղափար չունին մեր տղաքը։ Խօսքը պաշտօնական հանդէսներու մասին է, ուր թէկուզ «տանսինկ»ներուր ամէն բան ներելի է, նոյնիսկ կոպտութիւնը։ Մեր հանդէսներուն մէջ «հրաւէրի» կոշտ ձեւերը, խայտառակ ցոյկրտութիւնները հայ եղած եմ։ կուշտ ու կուռ պարելու համար, առանց հանգչելու քրտինքի գոլորշիներու մէջ, նստելու ու սահելով, կը պարէին անձնդինչպէս ամէն մարդ կրնայ պարել երբ գինին քիչ մը շատցած է.— Ասիկա գիտեմ, հակառակ որ գինի չեմ խմեր երբեք։ Շատոտքի վրայ, ըմբշամարտութիւն մը դիտելու պէս, աղջիկներու ոտքերուն պաղ կարօտներ, գլխարկ գլուխին վրայ։ Ես կը ճանչնամակայն տղաք, որ քրտինքը շուտով պաղեցնելու եւ քիչ մը աւելի պարելու համար գարեջուրով կ'ողողեան, քնատ կը ձեան, չեն ճաշեր ու ... ահա հիւանդանոցներու մէջ մեր փրօֆէսէօրները, աւելի բարի քան պարի փրօֆէսէօրները ահագանգը կուտան, թէ թոքը վնասուած է։ Խակ, ասկէ զատ ֆրանսացի աղջիկներուն, եւ անշուշտ հայ երիտասարդը նախընտրելու սա «յայտնի» սալօններուն, մեր «մանէէօր»ներուն մասին իմ գիտցածներս տարբեր են, եւ մեր բարեկամը դեռ հանդէսէն քնացած մեռ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵՐ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Ստորև տպագրում ենք Դաշնակցական հանրապետության վերջին ժամերգությունների մասին ստացված տեղեկությունները։

Ա. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ

Ա. Հայկազունին ծնվել է 1905 թ. Ռոստովում։ Ավարտել է Ռոստովի պետական համալսարանի պատմա-բանասիրական ֆակուլտետը։ Աշխատել է Ռոստովի մարզային թերթում, ապա՝ Ռոստովի ռադիոկայանում։ Ռադիոյի աշխատանքի համար պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի շքանշանով։ Ռադիոյում աշխատելու ընթացքում հրատարակել է մի շարք գրքեր։ Ռադիոյի աշխատանքի համար պարգևատրվել է Կարմիր դրոշի շքանշանով։ Ռադիոյում աշխատելու ընթացքում հրատարակել է մի շարք գրքեր։

Ա. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ— Ես ծնվել եմ Ռոստովում, մեծացել եմ Ռոստովում, ուսումս ստացել եմ Ռոստովում։ Ռոստովը իմ հայրենի քաղաքն է։ Ես սիրում եմ Ռոստովը, ինչպես սիրում է ամեն մարդ իր հայրենի քաղաքը։ Ես սիրում եմ Ռոստովի Դոն գետը, Ռոստովի գեղեցիկ պուրակները, Ռոստովի ռադիոն, Ռոստովի համալսարանը, Ռոստովի թատրոնները։ Ես սիրում եմ Ռոստովի ամեն մի փողոց, ամեն մի տուն։ Ես սիրում եմ Ռոստովի ամեն մի մարդու։ Ես սիրում եմ Ռոստովի ամեն մի մարդու։ Ես սիրում եմ Ռոստովի ամեն մի մարդու

որոնք ներկայիս Էնկիւրիի մէջ կը գտնուին, Պոլսոյ հետ ոչ է կապ չունին: Պոլսոյ գրգռութիւնները երեք անոպաներու գործն էր:

Մուսոլինի հող կը փնտռէ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Իտալիա Ամերիկայի եւ Անգլիոյ հետ իր պարտքերու խնդիրը կարգադրելէ յետոյ, այժմ կը մտածէ իր յարաճուն բնակչութեան համար նոր երկիրներ գտնել: Մուսոլինի մօտ օրէն Տրիպոլիս պիտի երթայ Ափրիկէի իտալական ստացուածքները ընդարձակելու դիտումով: Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Անգլիոյ հետ կնքուած պարտքի համաձայնագիրը քաղաքական գաղտնի կէտեր ունի եւ թէ Անգլիա եւ Իտալիա կարգ մը նախզգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնեն՝ Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ մեքենայութեանց դէմ:

Ինքնութեան թուղթերու խնդիրը

Ինչպէս գրած էինք կիրակի օր, Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը նորէն դիմած է արտաքին Նախարարութեան, խնդրելով որ համապատասխան հրահանգները տրուին, ամէն տեղ d'Origine Arménienne գրելու, փոխանակ de Nationalité Turque/ի:

Նախարարութիւնը բարեացակամութեամբ նկատի առնելով այս դիմումը, Պ. Նշան Գալըպճեանի միջոցաւ թելադրած է որ իրեն հաղորդուին անունները այն գաւառներուն ուր չի գործադրուիր Յուլիս 31ի շրջաբերականը:

Հետեւաբար, ուր որ դժուարութիւն կը յարուցուի, թող փութան իմացնել Հ. Հ. Պատուիրակութեան:

Բողոք եւ ցոյց նոր տուրքերուն դէմ

1925 Դեկտ. 4ի օրէնքով քուէարկուած նոր տուրքերուն դէմ Ֆրանսայի բոլոր կարեւոր քաղաքներու առեւտրականներն ու դրամատէրները ամէն օր բողոքի բանաձեւեր կը քուէարկեն եւ կը պահանջեն որ այդ տուրքերը ջնջուին: Շատ մը քաղաքներու մէջ ցոյցեր ալ կատարուեցան:

Երէկ կէս օրէ վերջ Փարիզի առեւտրականներէն մաս մը գաւառի օրինակին հետեւելով մեծ ցոյց մը կազմակերպեցին: Ժամը 4էն մինչեւ 6 ռիւ Սէնթ Օնորէի խանութները, Ռիւ Ռուայյալէն մինչեւ Ֆօպէտի Ֆրանսէզ փակուեցան: Գոց խանութներուն վրայ փակցուած էր հետեւեալ յայտարարութիւնը. «Բողոք նոր տուրքերուն եւ տուրքերու անհաւասար բաշխումին դէմ: 1925ին երեք միլիոն առեւտրականներ եւ գործատէրեր 8 միլիառ 306 միլիոն ֆրանք տուրք վճարեցին, մինչ 8 միլիոն երկրագործներ 82 միլիոն միայն վճարած են: Ասիկա ագդարարութիւն մըն է Խորհրդարանին, որ առեւտրական նոր տուրքերու մասին կը վիճաբանի եւ տակաւին բան մը չպահանջեր երկրագործներէն: Ֆրանքը փրկելու համար մենք բոլորս պատրաստ ենք կամաւոր տուրք մը վճարելու, մասնաւոր մնտուկի մը, զոր պիտի վարէ ազգային կոմիտէ մը: Սակայն ամենէն առաջ կ'ուզենք որ բոլոր Ֆրանսացիները հաւասար ըլլան տուրքի առջեւ:

∴ Երեսփ. ժողովը քուէարկեց օրէնք մը որով 7000 ֆր.էն աւելի շահողները իրենց հասոյթի քանակը երդումով պիտի հաղորդեն պատկանեալ պաշտօնատան:

Սուրիոյ դէպքերը

«Իւմանիթէ» գրած էր թէ Սուրիոյ մէջ ֆրանսացի զինուորները ապստամբներուն հետ եղբայրացած են: Պատերազմական Նախարարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այս լուրը: Նոյն թերթը երէկի թիւին մէջ կը գրէ թէ Հալէպի մէջ պատահած դէպքը եղած է շատ ծանրակշիռ: Ապստամբները գրաւած են կառավարական պալատը: Խռովութեանց պահուն սպաննուած են 130 ֆրանսացի եւ տեղացի զինուորներ, 20 հոգի աքսորուած են:

Երուսաղէմէն «Սէնթրըլ Նիուզ»ի կը հեռագրեն թէ Դամասկոսի մէջ կրկին խուճապ կը տիրէ եւ բնակիչները կը մեկնին քաղաքէն:

Վրացի մը յարձակումը

«Մաթէն» կը պատմէ թէ Երեքշաբթի օր ժամը 3.30ին երբ մօտ 15 հոգի կեցած էին ռուսական հիւպատոսարանի սպասման սրահին մէջ, համեստ հագուած երիտասարդ մը ուսովը ջարդուփշուր ըրաւ ապակեայ դուռը, որ քարտուղարութեան սենեակը կը բաժնէ սպասման սրահէն: Դուռնէն ներս պիտի մտնէր, երբ իր դէմ ելաւ հիւպատոսարանի քարտուղար Պ. Քօնսթանթէն Նաքուպովսքի: Անծանօթը քանի մը ապտակ զարկաւ քարտուղարին. Ներկաները գատեցին եւ մարդը ձերբակալուելով ոստիկանատուն տարուեցաւ, ուր յայտարարեց թէ անունն է Կէորկ Մէլիցէ եւ ծնած է 1899ին Վրաստանի մէջ, մինչեւ 1921 ծառայած է վրացական բանակին մէջ եւ կռուած է պոլշեւիկներուն դէմ, սակայն պոլշեւիկեան գրաւումէն յետոյ գաղթած է Ֆրանսա եւ աշխատած է գաւառներու մէջ: Քանի մը օր առաջ Փարիզ եկած է՝ Վրաստան երթալու նպատակով: Հոս ըսուած է իրեն թէ պոլշեւիկները իրենց երկիրը կը դարձնեն բոլոր Վրացիները՝ խոստանալով հանգիստ ձգել, բայց անգամ մը որ Վրաստան հասնին, կը հարցաքննեն եւ կը դատապարտեն բոլոր անոնք որոնք կռուած են պոլշեւիկներուն դէմ: «Ահա՛ այս բանին է որ չեմ կրնար հանդուրժել: Այսօր հիւպատոսարան գացի՝ ագդարարութեան համար, սակայն եթէ այս դաւադրութիւնը շարունակուի, հիւպատոսը պիտի սպաննեմ»:

Մէլիցէ բանտարկուեցաւ:

«Լեբալ» գոյքերու աճուրդը

«Լեբալ» գոյքերու վարչութիւնը իր բոլոր հնարաւորութիւնները գործ կը դնէ երեւան հանելու համար մինչեւ այժմ չգրաւուած կալուածները: Վերջին անգամ գրաւուած է Գարաքէօյի Նուր խանը, որ նախապէս Նորատունկեանին կը պատկանէր: Հասկցուած է նաեւ որ Ճիզմէճեան անուն հայ փախստական մը 40 կտոր կալուածներ ունի: 20 կտորը գրաւուած է արդէն, միւսներուն համար փնտռտուքները կը շարունակուին:

Ծախու հանուած են՝ Լեւոն Գարագաշեանի աղջիկներուն՝ Ագնիւի եւ Նուարդի Թաթաւլայի տունը՝ 5750 ոսկիի, Ճիզմէճեան Յակոբի Թօփհանէի խանութը եւ սեղանաւոր Խաչիկ էֆ.ի Եշիլքէօյի երկու տուները:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ե. ԶԱՓՐԱՍՏ ՉԷ ՄԵՌԱԾ.— Յունվ. 31ի «Մարմարա»ն կը հրատարակէ դերասան Ե. Զափրաստի մէկ նամակը, գրուած Բագուէն, 1926 յունվ. 4ին որով կը յայտնէ թէ ողջ առողջ է, մինչդեռ, «կավռօշ»ի ղրկուած երկար նամակ մը կը ծանուցանէր թէ մեռած է դեկտ. 28ին: Ո՞վ յղացաւ այս անճոռնի խաղը:

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

«ՌՈՍՏՈՄ» լսարանական միութեան վիճաբ. ժողովը՝ վաղը շաբաթ, 6 փետր. ժամը 8.45ին Ռոստոմի սրահը:

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ Հայրենակցական ժողովը՝ յառաջիկայ կիրակի 7 փետր. ժամը 3ին խիստ կարեւոր օրակարգ. 131 Fbg. Temple.

ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ «Հայ Երիտասարդաց Միութեան» Ա. ընդհ. ժողովին կը հրաւիրուին Ալֆօրվիլ բնակող 16 տարեկանէն վեր բոլոր Հայերը, առանց սեռի խտրութեան, յառաջիկայ կիրակի 14 փետրուար կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին 195, Rue Etienne Dolet. Օրակարգ.— 1. Ընտրութիւն դիւանի եւ վարչութեան, 2. Հաստատութիւն միութեան ծրագիր-կանոնագրի:

Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը յառաջիկայ շաբաթ 6 Յունուար երեկոյեան ժամը 8ուկէսին ծանօթ հաւաքատեղին:

Հ. Յ. Դ. ԱՐՄԷՆ-ԳԱՐՕ խումբի դասախօս. ժողովը՝ շաբաթ գիշեր, 6ը փետր., 66 rue Mazarine Մէթրօ Օտէօն:

Հ. Յ. Դ. Լիօնի ընկերական դասախօսական ժողովը՝ կիրակի 7 փետ. ժամը ճիշտ 9ին, 5 rue Marseille քաֆէ Էսգարկոյի սրահը: Պիտի խօսի ընկ. Ճ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄԱՐՍԷՅԼ. Ն. Գ.— Ստացանք: Ճշդուեցաւ:

ԼԻՕՆ, Գործ.— Ստացանք 312 ֆրանք:

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ. Յ. Թ.—Ստացանք եռամսեան:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Ն. Զ.— Ստացանք 35 ֆրանք:

ԼԻՕՆ, Գ. Մ.— Ստացանք 16 ֆրանք: 4 ֆր. եւս կը պարտիք:

ՓԱՐԻԶ, Վ. Ս.— Համաձայն ենք:

ԼԸ ՓԻԻԻ, Ա. Թ.— Ստացանք եռամսեան:

ՎՕՐՐԷՍՕՆ, Ս. Թ.— Նոյնպէս:

ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— Ստացանք մանրամասնութ: Կը ճշդենք:

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆ, Գ.— Նոյնպէս կը կարգադրենք:

ԿՐԱՍ, Յ. Գ.— Ստացանք 35 ֆրանք:

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Պուլվառ «Սէն Միշէլ»ի եւ Սէն Ժէրմէնի անկիւնի քէօշկը.

Սէն Միշէլ թիւ 7ի առջեւի քէօշկը:

ՕՏԷՕՆ

Քարֆուռ տը լ'Օտէօն թիւ 5, անկիւնի լրագրավաճառի խանութը:

ԼԱՖԱՅԷԹ

Ռիւ Լաֆայէթ թիւ 52 սրճարանը:

Մէթրօ Cadet/ի դլուխը:

ՍԷՆ ԼԱԶԱՐ

Cour de Rome/ի առջեւի քէօշկը:

ՊԷԼՎԻԼ

19 Ռիւ տը Պէլվիլի լրագրավաճառին մօտ:

Jouy Rouve փողոց, Նպարավաճառ Յարութիւնեանի խանութը:

Մաքրօս ճաշարան՝ 92 rue Rébeval.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Աստուր եւ Նազարէթ Գրիգորեան եղբայրները կը փնտռեն իրենց հօրեղբօրորդին Ղուկաս Արիւնեանը, (հօր անունը Արիւն, մօր՝ Մամաս), Խարբերդի Մուզուր Օղլու գիւղէն, եղբօր անունը՝ Յակոբ: Երկու տարի առաջ Յունաստան էր, իսկ հիմա կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուի: Տեղեկացնել A. Krikorian, S. Donnet St. Hilaire. Grasse, A. M.

Կը փնտռուի Սեբաստացի Յակոբ Քէլլէճեան, որ երկու տարի առաջ Պաֆրայէն Ֆրանսա եկած է: Տեղեկացնել Բարսեղ Աւագեանի, 26 Պուլվար Վօպան, Վալանս (Տրօմ):

Տրդատ Տէրտէրեան կը փնտռէ հօրեղբօրորդին Ներսէս Տէրտէրեանը, որ 40 օր առաջ հոս Փարիզ էր եւ գիւղ պիտի երթար: Տեղեկացնել իրեն, 30, Rue Fondory 3 Paris 15.

Տիկին Ագապի Սիմոնեան կը փնտռէ իր քեռորդին Հրանտ Մարուքեանը (Վէզիր Քէօփրիւցի) որ Սուրիոյ կողմերը ըլլալը կը կարծուի: Գրել խմբագրութեան:

«Նոր փիւնիկ»էն կը խնդրուի արտատպել:

SALLE de la MUSE
10, Rue du Général Brunet, 19e.
Métro : Botzaris Autobus : M
7 Փետր. Կիրակի ցերեկ ժամը 2ին
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Ղեկ. Prof. Jacques/ի
Classique պարեր՝ Պ. Ռօլանտ Գանթարէ եւ Mlle. Colette Prévèlle է.
JAZZ-FATTY
ՄՈՒՏՔ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Ուսանողներու կէս գին

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր յարգելի յաճախորդները կեղծերէն զգուշացնելու համար՝ կուգանք յայտարարելու որ եթէ կ'ուզեն

ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍԷ

եւ լաւ համեմներով պատրաստուած

ԳԱՅՍԷՐԻԻ

ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵՒ ՍՈՒՃՈՒԳԸ

Ճաշակել՝ ուղղակի թող դիմեն մեզ. կեսարացի մասնագէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, Marseille. (B. du Rh.)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St Denis եւ Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ.
Ջերմամիզութեան, ֆրանկ աղտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12:
Ժողովրդական գիներ

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ
Անոնք որ իրենց բաժնեգինները չեն ղրկած մինչեւ փետր. 1, պիտի վճարեն նոր սակով. իսկ վճարողները պիտի ...ին սակով, մինչեւ պայմանաժամին լրացումը:

ԼԻՈՆԻ Հ. Յ. Դ. ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
Կիրակի 14 Փետրուար 1926
կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
SALLE DONJONի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ
ԿԱՄ
ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ
ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ 5 ԱՐԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ին
SALLE DE GÉOGRAPHIE/ի մէջ, 184, Bld. St. Germain
Métro: Saint Germain-des-Prés
Կը խօսի՝ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ
Հայ ժողովրդական երգի մասին
ԴՈՇՆԱԿ, ՋՈՒԹԱԿ եւ ՄԵՆԵՐԳ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐԷ
Մուտք՝ 15, 10, 7 եւ 5 ֆրանք:
Տոմսերը՝ բոլոր հայ ճաշարաններէ եւ 95 Bld. St. Germain, Café Métro

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ
ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ
36, Rue Polonceau, Paris, (18e.)
Métro : Barbès կամ Château-Rouge. Թրամուէյ 30-31
ԲԱՑՈՒՄ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 7 ԿԻՐԱԿԻ
Խիստ դիւ պիտի մնաք Արեւելեան ու Եւրոպական համեղ կերակուրներէն, մաքուր ու խնամոտ սպասարկութենէն ու խնայողական գիներէն:
Տէր եւ Տնօրէն
ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
76, Rue Bernard du Bois, Marseille.— ՄԱՐՍԷՅԼ
Կը ստանձնենք, առեւտրական ամէն տեսակ գործառնութիւն, պայմանագրութիւններ, մեքենագրութիւն, թարգմանութիւն ֆրանսերէն եւ Անգլերէն:
Ամուսնութեան թուղթեր կը հանենք, ճիշդ բանի օրուան մէջ, դիւրամատչելի պայմաններով, նաեւ Մէռիի մօտ ամէն տեսակ դիմումներ:
ԹԷ՛ ԿԸ ԳՆԵՆՔ ԵՒ ԹԷ՛ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ
Արեւելեան երկաթուղի, Եգիպտական, Հոլանտական քուէտի ֆօնսիէ եւյլն., եւյլն.:
Տնօրէն
Վ. Ս. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ
ԳԱՐԱԵԱՆ
Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odéon եւ St. Michel
Սօսիէթէ Սավանթի թատրոնին դէմ: Ձմրան համար պատրաստուած է նոր մեթերք մը ֆրանսական եւ անգլ. ստոֆներու կերպասներու:
Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկունները մինչեւ 8.30: իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30:

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
BELLEVILLEի
H. HAROUTIOUNIAN
18 bis, rue Jouye-Rouve, 18 bis
Métro Belleville Paris (20e)
Կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ համեմներ Պոլսական լագերտա, աղի ձուկ եւ գոմսերվներ:
Նաեւ պուլկուր, չոր պանիր, սալէպ, գաշար եւ ճերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթաիւղ թահին, լոգում, հելվա եւ այլն մեզ: Թարմ սուրճ միշտ: Փէստ եւ չոր պտուղներ:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Monmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8էն ‘—10եւ 1,30 — 8

ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
Տիկ. ԵՐԱՆՈՒՀԻ ԱՅՎԱԶԵԱՆ
Յաճախորդուհիներուն խնդրանքին գոհացում տալու համար վերաբացած է իր աշխատանոցը:
ԴԻԻՐԱՄԱՏՉԵԼԻ և ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ զգեստ ունենալ փափաքողները դիմեն՝
14, Rue de la Chine XX,
Métro: Կամպէթա.

ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	129 5
Տոլար,	Dollar	26 6
Մարք (ոսկի)	Mark	6 3
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13
Թրք. ոսկի	» or	118 –
Մէճիտիէ	Médjidié	10
Լէվա 100 հատը	Léva	18 5
Տրախմի »	Drachme	34
Լիր »	» Lire	107 5
Պելճ. ֆրանք »	Frc. Belge	120 2
Զուից. »	Frc. Suisse	513 1
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	130 –

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐ

Եգ. Քր. Ֆօնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	2500
» II	»	1750
» III	»	1700
Թուրքիոյ Երկթղ.	Lots turcs	130

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

7 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 82 — կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԻՍԱՐԻ ԱԽՈՐԺԱԿԸ

Նոր Թուրքիան օրէ օր կը սրէ ախորժակը, ոչ-Թուրքերու հարստութիւնները յափշտակելու համար, միշտ «օրինական» միջոցներով:

Զարդ չկայ, ոչ ալ խռովութիւն, կամ աւարառութեան հրաման: Բայց, իրականին մէջ, ոչ մէկ տարբերութիւն ամբոխային դէպքի մը, և կատարուած գործողութեանց միջեւ: Արդիւնքը մէկ է, նոյն իսկ աւելի գէշ: Որովհետեւ, ընդհանուր խառնակութեան մը առեն, աւարի կը տրուի այնքան բան որքան որ կարելի է սահմանուած ժամանակին մէջ: Մինչ ներկայ պարագային, կողոպուտը տեւական է, օրինակացած դրութիւն մը, որ առանց աղմուկի, յամրաբար բայց անվրէպ մոխիրի վրայ կը նստեցնէ զոհերը: Օրէնքը այնքան ընդհանուր, համայնակուլ հանգամանք ունի, որ շատ քիչերը կրնան ազատիլ:

Ինչպէս գաղտնի ոստիկանութիւնը դաւադրութիւններ, քաղաքական յանցաւորներ կը փնտռէ կամ կը ստեղծէ, «խաֆիէ»ներու ցանց մը փռելով ընդարձակ տարածութեանց վրայ, նոյնպէս «լքեալ» գոյքերու վարչութիւնը, Տէֆթէրհանէ կամ իմարէթհանէ, ունի բազմաթիւ և բազմազան գործակալներ, որոնք անտէր կալուած կը փնտռեն, կը պրպտեն ու կը մատնեն: Նոր արհեստ մը ծնած է արդէն, որուն կը հետեւին շատեր, յաճախ առանց ազգի խտրութեան, մէկկէն վրէժ լուծելու, միւսին ստացուածքը խլրացնելու, ամէն պարագայի մէջ, 10 առ հարիւր միջնորդչէքը ապահովելու համար: Վերջերս այնքան յառաջ գացած էր այս բանուկ արհեստը, որ կառավարութիւնն անգամ խոստովանեցաւ թէ «անիրաւութիւններ» կը գործուին, մանաւանդ գաղթականներուն կողմէ, և հրահանգեց «մուհաճիր» չընդունիլ յատուկ յանձնաժողովներուն մէջ: Ի՞նչ օգուտ. մնացողները, ներքին և արտաքին գործակալները, լրտեսները, ոստիկանները, անօթի պաշտօնեաները կը բաւեն «անիրաւութիւնները» շարունակելու և զարգացնելու: Որսը այնքան համեղ է որ, մարդ չի դիմանար փորձութեան...

Եւ, իբրեւ հետեւանք, ամէն օր աճուրդի ցանկեր կը կարդանք Թուրքիոյ բոլոր թերթերուն մէջ, Պոլսէն մինչեւ Վան: (Այս առթիւ կարդալ Թաւրիզի մեր թղթակցին ուշագրաւ տեսակցութիւնը Թուրքի մը հետ, Բ. էջ): Ամէն տեղ ալ իրարու կը նմանին աճուրդի պայմանները, համաձայն վերէն տրուած հրահանգին: Տակաւին չենք յիշեր ինքնագլուխ խլրացուած, անմիջապէս յափշտակողին յանձնուած, «նահատակ»ներու բաշխուած անհամար տուներն ու շէնքերը: 1922էն ի վեր կը տեւէ այս նոր աւազակութիւնը, անսասան եւ անարգել, իբրև թագուպսակը 1915ին հաստատուած իթթիհատական աւարառութեան: Եւ դեռ անստոյգ է վախճանը: Անհատականին հետ անխտիր «ազգային սեփականութիւն» կը հռչակուին հանրային հարստութիւններ ալ, դպրոց եւ եկեղեցի: Անատոլուի մէջ շատոնց վերջացած է այս գործը, և աչքէ վրիպած քանի մը հաստատութիւններ ալ ցանկի տակ են, մանաւանդ Կեսարիոյ, Սեբաստիոյ եւ Էտիրնէի մէջ:

Քիչ մը աւելի զգոյշ կը շարժին Պոլսոյ մէջ, թէեւ ծրագիրները պատրաստ են: Շատ բան կախում ունի Պատրիարքարանի վերջնական ձեւէն:

Երեւոյթը բարենշան չէ, եւ, ստիպճանաբար խրամներ կը բացուին այս դարաւոր հիմնարկութեան բոլորտիքը, ներսէն եւ դուրսէն, ժամ առաջ հաշուեյարդարի ենթարկելու համար զայն: Ազգանշանը տրուած է արդէն... գերեզմանատունէ մը, թէեւ ողջերն ալ նոյնքան լուռ են որքան գերեզմանները: Երեք տարիէ ի վեր, ռազմախաղեր կը փորձէ Թուրքհայ Միութիւնը, որուն պաշտօնն է մերձեցում հաստատել երկու ժողովուրդներուն միջեւ, Հայերը թրքացնելով, աղբօր-բաժին ընելով հայկական հարստութիւնները, եւ ձեռք առնելով Պատրիարքարանի վարչութիւնը: Այդ Միութեան ներսն ու դուրսը արմատ բռնած են կարգ մը հայկական սունկեր, որոնք ամէն բանէ առաջ իրենց կաշին եւ հարստութիւնը կը մտածեն, եւ պատրաստ են ամէն ստորնութեան: Անոնք եթէ թելադրութիւններ, մատնութիւններ չընեն ալ, սիրայօժար ընդառաջ կ'երթան պղտոր փափաքներու, անելի մէջ ձգելով Պատրիարքարանի խեղճուկրակ վարիչները:

Ամէն պարագայի մէջ, շատ սուր է աւարի ախորժակը, և գետինը պատրաստ: Այն օրէն ի վեր որ յայտարարուեցաւ թէ Թուրքիոյ Հայերը կը հրաժարին Լօզանի դաշնագրին ծանօթ յօդուածներէն, աւելի կը պրկուին օղակները, եւ, առտու մը, Պատրիարքարանը պիտի հարկադրուի անձնատուր ըլլալ, եւ էնկիւրիի ձգել այն քանի մը իրաւունքներն ալ որ կը տեւեն:

Ախորժակը ուտելով կը բացուի. արգելք չկայ, ոչ ալ մարսողութիւնը խանգարելու վախ: Իսկ թիկունքը միշտ ապահով է, շնորհիւ Մոսկուայի:

Շ.

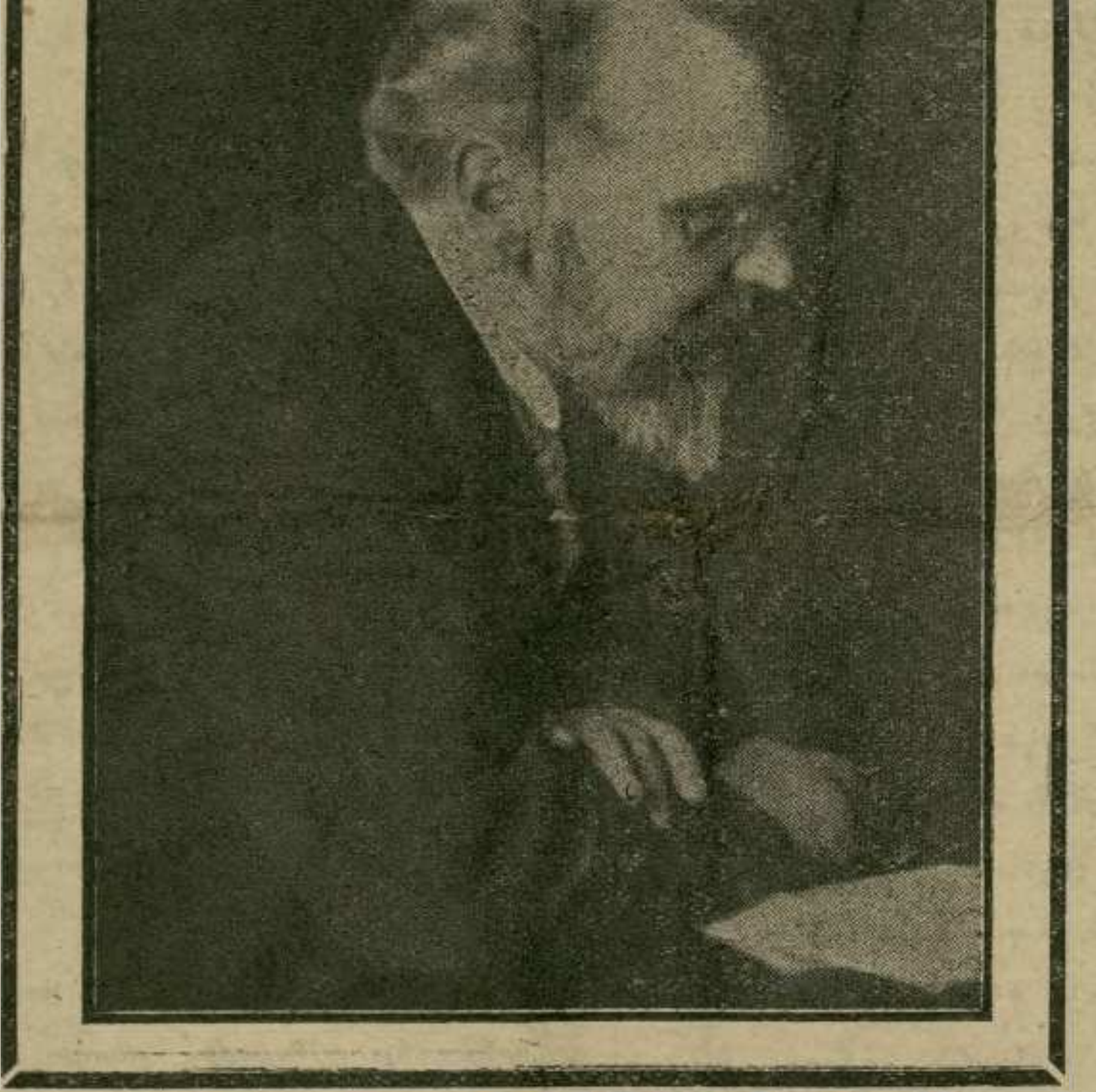

ՏՈՔԴ. ՅՈՀԱՆՆԷՍ ԼԵՓՍԻՈՒՍ

Տակաւին առջի գիշեր, Պերլինէն նամակ մը տեղեկութիւններ հաղորդելով Տոքդ. Լեփսիուսի վիճակի մասին, կը խնդրէր ցաւագի հաւաքածոյ մը ղրկել «Դիւան Հայկ. Նորագոյն Պատմութեան» համար, որ իր ձեռնարկն է: Իսկ երէկ առտու արդէն կը հասնէր գոյժը:

Մահը տեղի ունեցած է Մէրանի մէջ, ուր փոխադրուած էր վերջերս, ապաքինութեան յոյսով: Լեփսիուս շարունակ հիւանդ էր վերջին տարիներս, շաքարախտի հետեւանքով, եւ վերջին երկու տարուան ընթացքին քանի մը անգամ կաթուած ունեցաւ: Ճիշտ ատոր համար ալ յետաձգուեցաւ այն յոբելեանը, որ պիտի կատարուէր հայ ժողովուրդին անունով, իբրեւ երախտագիտական ցոյց:

Դժուար է քանի մը տողով ներկայացնել կեանքը եւ գործը այս մեծ մարդուն, որ մինչեւ վերջին վայրկեանը շնչեց հայ ժողովուրդի բարիքին համար: Ուրիշ առիթի մը վերապահելով այդ պարտականութիւնը, յիշենք անմիջապէս, թէ իր բանասիրական, պատմական, բարեգործական եւ որբախնամ աշխատանքին հետ, Տոքդ. Լեփսիուս ունեցած է նաեւ քաղաքական գործունէութիւն: Կը յիշենք իր թանկագին աջակցութիւնը մանաւորապէս 1915ի ամրան սկիզբը, տեղահանութեան ամէնէն կատաղի շրջանին, երբ Պերլինէն Պոլիս եկաւ, հակառակ Թալէաթի յարուցած դժուարութիւններուն, հասկնալու համար կացութիւնը: Հազիւ քանի մը օր կեցած, արդէն կը խոստովանէր թէ «Մենք այս եղածին մէկ տասներորդն անգամ չէինք գիտեր»: Ամէն դուռ զարկաւ մեր ողբացեալ բարեկամը, օրուան դահիճներէն մինչեւ Ֆօն տէր Կօլց փաշան, որպէս զի գոնէ Պոլսոյ շրջակայ գաւառները զերծ մնան (Բիւթանիա, Պրուսա եւլն.) բայց անօգուտ: Եւ Լեփսիուս, անզօր կառավարութեամբ լեցուած, դառնօրէն մեղադրելով գերմանական սպայակոյտը, իր հաւաքած փաստաթուղթերով կը փութար ժընեւ, Միջազգային Կարմիր Խաչի կեդրոնը, որպէս զի գոնէ ջարդէն ազատածները, հիւանդներն ու երախաները փրկուին: Այնուհետեւ, մանաւանդ Զինադադարին, բան-գործ ըրաւ երեւան հանել հայաջինջ ասպարէզներուն բոլոր գաղտնի ծալքերը, հրատարակութեան տալով Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան փաստաթուղթերը:

Մինչեւ այսօր, իր հաստատած ֆոնտերուն շնորհիւ 800 հայ որբեր կը պահուին, որոնց 400ը Սուրիոյ մէջ:

∴ Հանգուցեալը զաւակն էր ծանօթ եգիպտագէտ Ռիխարտ Լէփսիուսի. իր աստուածաբանական կրթութիւնը ստացած է Միւնխէնի եւ Պերլինի մէջ: 1884—86 քարոզչի օգնական էր Երուսաղէմի մէջ, ապա 10 տարի երէց եղաւ Հարցի մէջ եւ այնուհետեւ կ'ապրէր Պերլին, զբաղելով գիտական, աստուածաբանական եւ գեղարուեստական խնդիրներով: Իր աստուածաբանական - քաղաքական հետաքրքրութիւնները մեծապէս ուղղուած էին դէպի Արեւելք: Մասնաւորապէս սեծ ուշադրութիւն կը դարձնէր Հայերու վիճակին վրայ: Հայկական խնդրով շատ զբաղած է էր դէպի արեւելք կատարած ճամբորդութիւններու միջոցին: Իր «Հայաստան եւ Եւրոպա» նամակաշարքը, որ թարգմանուեցաւ անգլիերէնի ու ֆրանսերէնի, ուժգին պաշտպանողական մըն է հայ ժողովուրդին՝ ընդդէմ իսլամական խժդժութիւններու: 1897—1917 կը հրատարակէր «Քրիստոնէական Արեւելք» գերմաներէն պարբերականը և «Արեւելեան Առաքելութեան Տարեգիրքը»: Պատերազմէն ետքը կը գրաղէր գրական - քաղաքական հրատարակութիւններով. Մէնտէլսօն - Բարթօլտի եւ Թիմի հետ հրապարակ հանեց վաւերագրերու հատորներու շարքը: Ունի նաեւ թատերական երկեր («Աղասփէր», «Մահուան Պարը» եւայլն):

∴ Այս առթիւ Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Տիկ. Լեփսիուսի. — «Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը իր ամենախոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ձեր ամուսնոյն անդարմանելի կորուստին համար, զոր պիտի ողբայ ամբողջ հայ ազգը»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԱՂՏՆԻ ԴԱՇԻՆՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԷՄ ?

Լոնտոնի թերթերը կը պնդեն թէ Իտալիոյ պարտքի այնքան նպաստաւոր համաձայնագիրը Անգլիոյ հետ՝ կը պարունակէ քաղաքական գաղտնի կէտեր՝ ուղղուած Թուրքիոյ դէմ: Այս օրերս աւելի շատ կը խօսուի այս մասին:

«Իվինինկ Սթանտարտ» կը պահանջէ որ կառավարութիւնը լուսաբանութիւններ տայ: Ռափալլոյի մէջ Մուսոլինիի եւ Չէմպրլէյնի տեսակցութեան պահուն Իտալիոյ վարչապետը փորձած էր խօսիլ պարտքերու խնդրին մասին, սակայն Սըր Օսթըն Չէմպրլէյն բացարձակապէս հակառակած էր: Հետեւաբար կը կարծուի թէ պաշտօնական սակարկութիւն տեղի չէ ունեցած: «Ուէսթմինիսթըր Կազէթ» ալ կը գրէ թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը ի հարկին գիտէ ինքզինքը հեռու ցոյց տալ այնպիսի խնդիրներէ, որոնցմով կը հետաքրքրուի, բայց որոնց չուզեր միջամուխ ըլլալ պաշտօնապէս: Ու թերեւս ատոր համար է որ Պ. Չէմպրլէյն Լոնտոն դարձաւ այն ատեն միայն, երբ Պ. Չըրչիլ եւ կոմս Վոլփի ստորագրեցին համաձայնագիրը:

«Ուէսթմինսթըր Կազէթ» կ'աւելցնէ թէ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է Պ. Չէմպըրլէյնի եւ Մուսոլինիի միջեւ, Անատոլուի մէջ իտալական բաղձանքներու մասին, եւ եթէ Թուրքերը Մուսուլի համար պատերազմ յայտարարեն, Իտալացիները պիտի օգնեն, եւ ի հարկին Ադալիան պիտի գրաւեն:

Իտալիա Նափոլէոնեան բանակ պիտի կազմէ

Մուսօլինիի իտալական «Ճէրարքիա» թերթին ղրկած պատգամին մէջ կ'ըսէ.— «Պէտք է հաւատք ունենալ ֆաշիստ յեղափոխութեան վրայ, որ 1926ին պիտի ունենայ իր Նափոլէոնեան տարին: Պէտք է հաւատք ունենալ իտալացի ժողովուրդին վրայ, որ այսօր կը սկսի աշխարհի վրայ նիւթական ու բարոյական տեղ մը ունենալ եւ ընդունակ է այդ տեղը մեծցնելու, զայն համեմատական դարձնելու համար իր աճումին ու ուժին: Այդ հաւատքը պէտք է ըլլայ ուշադիր եւ զինեալ: «Ճէրարքիայ»ի կարգախօսը ա՛յս պէտք է ըլլայ 1926ի համար:»

∴ Իտալացի զինուորները կը պատրաստուին գրաւել Ճարապուպի ովասիսը Հիւս. Ափրիկէի մէջ: Գնդացիրներով եւ թեթեւ հրետանիով զինուած զօրաւոր զօրամասեր կը մասնակցին գործողութեան:

Ինչպէս պիտի վճարուին տուրքերը

Երեսփ. ժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց որ տուրքերը երկու անգամէն վճարուին, որպէսզի ամբողջ տարուան ընթացքին դրամ մտնէ պետական սնտուկը: Ելմտական Նախարարը հակառակ էր այս տեսակէտին, սակայն ձախակողմեաններու ծրագիրը յաղթեց այս խնդրին մէջ: Ասկէ զատ պանդոկի կամ կահաւորուած բնակարանի մէջ ապրողները պարտաւոր պիտի ըլլան եկամուտի վրայ տուրք վճարել:

Զուիցերիա կը մերժէ Մոսկուայի պահանջը

Մոսկուա, Զինաթափութեան Խորհրդաժողովին մասնակցելու համար, պայման դրած էր որ Զուիցերիա հատուցում ընէ այրի Տիկին Վորովսքիի, եւ ներողութիւն խնդրէ մարդասպանին արձակման համար: Ժընեւ ընդունեց առաջին կէտը, բայց ահա վճռապէս կը մերժէ երկրորդը, իբրեւ ազգային արժանապատուութեան խնդիր: Այս առթիւ Զուիցերիոյ հանրային կարծիքը սաստկապէս լարուած է Ռուսիոյ դէմ: Բազմաթիւ զուիցերիական ընկերութիւններ պահանջեցին ո՛ր եւ է զիջում չընել եւ չճանչնալ խորհրդային իշխանութիւնը, եթէ նոյն իսկ Ազգերու Դաշնակցութիւնը հեռանայ Ժընեւէն եւ ուրիշ տեղ գումարուի Զինաթափութեան Խորհրդաժողովը: Ժընեւի ֆրանսական դեսպանը կ'աշխատի ելք մը գտնել: Առջի օր հսկայական միթինկ մը տեղի ունեցաւ. կարմիրները փորձեցին խանգարել, բայց ոստիկանութիւնը շուտ հասաւ եւ ձերբակալութիւններ կատարեց: Հակապոլշեւիկ զգացումը կը սաստկանայ: Զինաթափութեան Խորհրդաժողովը ի հարկին պիտի գումարուի ֆրանսական հողի վրայ, Էվիան-լէ-Պէն, Ժընեւէն 30 մղոն հեռու:

Թուրքեր պիտի տեղաւորուին եղեր

Իրազեկ մը կը պատմէ թէ անցեալ տարի Ղամարլուի շրջանի հողագուրկ գիւղացիութիւնը, մեծ մասով գաղթականներ, հաւաքաբար դիմած էր Հայաստանի խորհրդային կառավարութեան, խնդրելով որ իրենց հող տրուի Նախիջեւանի շրջանին մէջ: Կառավարութիւնը տուած է մերժողական պա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԱԻԵՐԱԿ ԵԻ ԱՄԱՅԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԸ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԻՐԵՆՔ

ԼՔԵԱԼ ԴՈՑՔԵՐՈՒ ԱՒԱՐԸ ՎԱՆԻ ՄԷՋ.— ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑ ՎԻՃԱԿԸ.— ԴԼԽԱՐԿԸ «ԵԱՋՄԱՑ»ՈՎ ԵԻ ՓԱԹԹՈՑՈՎ։

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «ՅԱՌԱՋ»ի)

Թաւրիզ, 23 Յունուար

«Յառաջ»ի ընթերցողները անշուշտ կը յիշեն մեր այն զոյգ յօդուածները որոնք լոյս տեսան 43 եւ 44 թիւերու մէջ եւ արձատպուեցան արտասահմանի բոլոր թերթերուն կողմէ «Ալեւրակ եւ ամայի վասպուրականը» վերնագրով։

Ան թուրք առեւտրականը, որ նախորդ յօդուածներուս համար այնքան առատ եւ շահեկան տեղեկութիւններ հաղորդեց ինծի, քանի մը օր առաջ կրկին Թաւրիզ եկաւ առեւտրական գործերով։ Ուստի նորէն գացի տեսայ դինք եւ վասպուրականի ներկայ վիճակի մասին քաղեցի հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները.—

ԼՔԵԱԼ ԳՈՑՔԵՐՈՒ ԱՒԱՐԸ.— Էնկիւրիի կառավարութեան հրամանով վան քաղաքի մէջ գտնուած հայկական տուներ, այգիներ, արտեր եւ ազգապատկան ամէն տեսակ կալուածներ աճուրդի հանուած են։ Առաջին առթիւ ծախուած է Աղուանեան Աբրահամի մեծ այգին (խաղողի) 3750 օսմ. ոսկի թղթադրամով։ Այս այգիի ուղղութեամբ եղած 13 կտոր հայկական տուները եւս աճուրդի հանուած եւ ծախուած են։ Հարուստ թուրքերը ագահութեամբ մօտեցեր են աճուրդին եւ ուզեր են շատ կալուածներ գնել, բայց մինչեւ աղքատ դասի ժողովուրդը հետագիրներ տուած է Ազգային Ժողովին Էնկիւրի, խնդրելով որ աճուրդին այնպիսի ձեւ մը տրուի, որ ժողովուրդի աղքատ եւ միջին դասակարգն ալ յաջողի օգտուիլ։

Այս բոլորը կառավարութեան դէմ, դժգոհութիւն յառաջ բերած է հարուստ թուրքերու մէջ, որոնց ցանկութիւնն է ամէն կերպով օգտուիլ «լքեալ» գոյքերու աւարէն։

Կեդրոնի կառավարութիւնը այս դժգոհութեանց առաջքն առնելու համար, հրահանգած է որ ժամանակաւորապէս դադրեցնեն լքեալ գոյքերու աճուրդի գործողութիւնները։

Հետաւոր եւ խոր մտածող թուրքերը հրահանգեր են ժողովուրդին, որ հայկ. լքեալ գոյքերը չգնեն եւ զուր տեղ իրենց դրամը չտան կառավարութեան, վախնալով որ այդ կալուածները (տուն, այգի, արտ) երկար ժամանակ իրենց սեփականութիւն չպիտի մնան, քանի որ դեռ հայկական դատը կը շարունակուի եւ Արեւելեան նահանգներու վերջնական վիճակը (վան, Պլէյիս, Էրզրում) անորոշ եւ երերուն։

Կառավարութիւնը՝ ժողովուրդը սիրաշահելու համար, Հայերու լքեալ գոյքերէն բաժին կը հանէ այն որբեւայրի կիներուն եւ որբ երախաներուն, որոնց սիրելիները Հայերու կողմէ «Նահատակուած են» յանուն «կրօնի եւ հայրենիքի փրկութեան»։

ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑ ՎԻՃԱԿԸ.— Վան քաղաքի եւ մօտակայ գաւառներու մէջ ապրող քիւրտերը բոլորն ալ անխտիր զինաթափ եղած են եւ այժմ կ'ապրին քաղաքական եւ անտեսական շատ ծանր պայմաններու մէջ։

Ընդ այժմ դարձեր են «անատամ գայլեր» (տիշտզ կուրթ-լար) եւ կ'ապրին իրենց առօրեայ ներքին հոգերով։ Քրտական ապստամբութեան ընթացքին, վանի նահանգին մէջ կառավարութիւնը այնպիսի մէյջցներու դիմած է, որ ամբողջ քիւրտերը առհասարակ ենթարկուելով, որ եւ է շարժում չեն կրցած ընել պետութեան դէմ, թէեւ ոմն կապած են եւ միշտ ալ յարմար առիթի կը սպասեն, իրենց վրէժը լուծելու թուրքերէն։ Մուսալի գաւառումը Անգլիացիներու կողմէ, մեծ ուրախութիւն պատճառեց քիւրտերուն, որոնք իրենց անկախութիւնը մօտիկապագայի խնդիր կը համարեն։ Միւս կողմէ կառավարութիւնը շատ խիստ եւ ուշադիր կերպով կը հսկէ քիւրտերու վրայ։

Գլխարկ փոխելու հրամանը քիւրտերն ալ կատարած են, ակամայ եւ շատ մեծ դժուարութեամբ։ Երկրին մէջ եւրոպական գլխարկ չկայ, ի՞նչ ընել։ Հնարագէտ» քիւրտերը իրենց խրճիթներու մէջ, իրրեւ յատակի ծածկոց փռուած բուրդէ թաղիքները (քէչէ) կտրատած են եւ կլորաձեւ ափսէներու նման բան մը շիներ են ու կը գործածեն իրրեւ «կեավռը շափկասի», դառնալով ծիծաղելի կերպարանքներ։

Կան քիւրտեր ալ, որոնք յաջողեր են քաղաքէն եւրոպական «ցիլինտր», ճիլերէ հիւսուած ամառնային գլխարկներ գտնել եւ գործածել, նորէն պահելով «եազմա»ները եւ գոյնզգոյն փաթթոցները...

Ասոնք աւելի ծիծաղելի են. ոտքերը տրեխ, լայն վարտիքներով 4-5 «օսմա»ներ հագած, ճերմրտուած, ազատ եւ փնթի հագուստներու հետ եւրոպական գլխարկի գործածութիւնը կատարեալ խեղկատակութիւն է ոչ միայն քիւրտերուն, այլեւ Թուրքերուն համար։

ԳԼԽԱՐԿԸ ՎԱՆԻ ՄԷՋ.— Ինչպէս յայտնի է, Էնկիւրիի կառավարութեան հրամանով Թուրքիոյ բոլոր ժողովուրդները, առանց ազգի, դիմի եւ կրօնի խորութեան պէտք է եւրոպական գլխարկ գործածեն։ Այս հրամանը գործադրութեան կոչուելէ ետքը, Վանի նահանգի կեդրոնները եւ գաւառները, ինչպէս նաեւ Պոլսոյ, Էնկիւրիի, Էրզրումի, Սվազի եւ բոլոր կարեւոր քաղաքներուն եւ կեդրոններուն մէջ։ Գլխարկի փոխոխութեան հրամանը շատ ուշ հասած է վան։ Միւս գեկտեմբերի վերջերը վանի կուսակալը հրամայած է ժողովուրդին, թէ հինգ օրուայ մէջ, ամէն ոք եւրոպական գլխարկ պիտի գործածէ։ Այս հրամանին վրայ խուճապ բաղմութիւն մը կը հաւաքուի կուսակալին պաշտօնատան առջեւ եւ բացագանչութիւն կը խնդրէ. «Եթէ ֆէսը նետենք, եւրոպական գլխարկ չկայ որ գործածենք»։ Կուսակալը կը պատասխանէ եւ նկատի առնելով դամասկոսի անբնական կացութիւնը, գէ յրուելէն կը հրահանգուի Հալէպը իր շրջաններով յայտարարել առանձին պետութիւն եւ ձեռնարկել օրէնսդրական մարմնի ընտրութեան։ Այս անգամ սակայն դէմ կ'ըլլան իսլամ Արաբները, մասնաւորապէս ծայրայեղ ազգայնականները։ Բայց, ընտրութեան կը ձեռնարկուի եւ հակառակ ազգայնականներու ջանքերուն, ժողովուրդը կը շարունակէ մասնակցիլ։ Հակընտրական պայքարը վերջ ճապկիի ըսուած երեւելիներու տունը, դամասկոսէն նկատ մասնաւոր հրահանգներուն վրայ։

Ազգայնականները նկատելով որ իրենց ջանքերը արդիւնք մը չեն տար, կը կազմակերպեն ժողովրդական ցոյց մը, որ եւ է ձեւով վիժեցնելու համար ընտրութիւնները։ Յունուար 8ին սկսան օրէնսդրական մարմնի ընտրութիւնները։ 9ին, շաբաթ օրը, ֆրանսական կառավարութիւնը կը ձերբակալէ խռովարար տարրերու բոլոր պարագլուխները եւ կը բանտարկէ, որոնց մէջ կը նշմարուին նաեւ Թուրք բժիշկ մը եւ դիւանապետ մը։

Յաջորդ օր, Յունուար 10ին, կիրակի. կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին 5000է աւելի ցուցարարներ, մօլլաներու առաջնորդութեամբ կը հաւաքուին կառավարութեան շէնքին առջեւ եւ կուսակալէն կը պահանջեն բանտարկեալներու արձակումը, նամանաւանդ կը ցրուեն Թուրքիկներ հետեւեալ պահանջներով.— Ա.) կազմել համաստեղական պետութեան օրէնսդիր ժողով, Բ.) Ձեղեալ յայտարարել ներկայ ընտրութիւնները, Գ.) Մէկ օր նշանակել համայն Սուրիոյ օրէնսդիր ժողովի ընտրութեան համար, Դ.) Ընտրութիւնը ոչ թէ կատարել ըստ ազգութեանց, այլ համաձայն գաղափարական հոսանքներու։

Սակայն կուսակալը կը մերժէ ցուցարարները ու կ'ըսէ որ բանտարկեալները արձակելը իր գործը չէ, այլ ֆրանսացիներուն։ Դէն պահուն կը հասնին ֆրանսական սուինաւոր զինուորներ եւ զրահապատ ինքնաշարժ մը։ Ցուցարարները «սալամա» տալով կը սկսին խուժել կառավարական շէնքը եւ քարեր նետել ու զէնք արձակել։ Ասոր վրայ մասնաւոր ազդանշան մը կը տրուի եւ բերդէն գնդացիրը կը սկսի դնդակներ տեղալ եւ զինուորները սուիններով կը յարձակին կատղած ամբոխին վրայ։ Կը սպաննուին 8 ցուցարարներ, ոստիկան պինուար մը եւ կը վիրաւորուին 40է աւելի մարդիկ։

Ամբողջ քաղաքին մէջ ծայր կուտայ ընդհանուր խուճապ մը։ Կէս ժամ վերջ կարգը կը վերահաստատուի ֆրանսական ուժերու կտրուկ գործունէութեանը շնորհիւ։ Յաջորդ երեք օրերը գոց կը մնան շուկան, դպրոցները եւ հանրային հիմնարկութիւնները։

Այսօր թէեւ կեանքը բնականին վիճակը ստացած է, բայց գրգռութիւնը կը տեւէ։ Ինչ ալ ըլլայ վաղուան վիճակը, մեզ անմիջականօրէն հետաքրքրողը հայութեան ֆիզիքական գոյութեան խնդիրն է, որ պէտք է լրջօրէն ուշադրութեան առնուի։ 150,000ի մօտ բազմութիւն մը աչքերը արտասահման եւ հայրենիք դարձուցած կը հեւայ...։

Ե. Ե.

25 ՄԻԼԻՈՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԵՏՔԵՐ

Ամերիկայի 8րդեմ. Չարլս Սկլմոր քաղաքապետի մէջ հետաքննութիւններ կատարած ատեն, գետնէն հազար ոտք վար գտած է ոտքի հետքեր, որոնք կը պատկանին երեք 25 միլիոն տարի առաջ ապրող կենդանիներու։

* * *

քեզի նորէն այս իրիկուն վար կը դնեմ սեղանիս մօտ.
Ու պատասխանելով մեր յուշերուն քաղցրութիւնն այն հիերեաթական,
Ցոյց կուտամ քեզ մեր հին սիրոյ երազական պատկերն աղօտ,
Ու դուն ինակած թեւերուս մէջ կուլաս նըմման փոքրիկ մանկան։

կը վերյիշենք վայրկեաններն այն զոյգ ելոդերի ափերն ի վար,
Պէֆիովէնի նուագն աղուոր, որ հեռուէն մեղի կուգար.
կը վերապրինք այն գարունին պուրակը լուռ ու ծաղկավառ,
Ու անցեալի բոցերէն մենք կը հրդեհուինք երկա՛ր երկա՛ր։

Ո՛վ ստեղծեց սիրոյ այս մեծ աստուածութիւնն անապական.
Ո՛վ երգեց քու աչերուն մէջ, յաւերժական այդ երգն անմար.
Քու մարմինդ մէջ ո՛վ նետեց այդ փունջը կարմիր հազարբուրուր
Ու ձեւերուդ, ու շնորհիդ հմայքն ինչո՛ւ այդքան է վառ։

Ու վեր կ'առնես գլուխդ աղուոր, որ աչքն է ջինջ առուակներուն
Ու կը ժպտի՛ս, ես կը մոռնամ աստուածներուն նայուածքն անմահ
կը մոռանա՛մ արեգակին գարնանագեղ լոյսը զեղուն
Ու կը հարցնեմ ինքս ինձ ի՞նչպէս դուն պիտի մոռնիս երբ մահը գայ։

ԱՐՍԻՆ ԱՆԴԵՄԵԱՆ

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ԿԸ ՎԻՃԱԻԻ ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Խ. Հ. Մ. կառավարութիւնը վերջերս պատրաստած է օրինագիծ մը, որ մերժուեցաւ Սովիէթներու գործադիր կոմիտէին կողմէ։ Ըստ այդ ծրագրին ամուսնացողները, պատրաստ էին իրենց անունները արձանագրել տալու կառավարական տետրակներու մէջ, եւ վաւերացնելու ապահովագրական հիմնագրամ մը, տարեկան 120 ռուբլի հասոյթով, որ պիտի յատկացուի մեկ միլիոն երախաներու կրթութեան։ Կը կարծուի թէ իրենց հօրը կողմէ լքուած երախաներու թիւը տարեկան մէկ միլիոնէն աւելի չըլլայ։ Եղրակացնելով ծիկին քօլօնթայ կ'ըսէ.— Շատ կը վախնան որ այսպիսի բարեփոխում մը բոլորովին սանձարձակ պիտի դարձնէ այրերը եւ պիտի փճացնէ ընտանիքը։ Սակայն «ծայրայեղ» ազատութիւնը աւելի լաւ է քան պատնէշութիւնը։ Ի յետոյ, ի՞նչ կը նշանակէ ընտանիք — այր մը եւ կին մը որ իրարու կը միանան, զատուելու համար հաւաքականութենէն։ Պէտք կ'ըսուր. պարզ է թէ ոչ»։

Հիւսիսային կովկասի լեռնականները Մոսկուայի կառավարութեան դէմ ելով խնդրած են ամուսնական օրէնքին վրայ աւելցնել հետեւեալները.—

Յօդ 1.- Կնոջ մը հաճոյ վճարուած փրկագինը 50 ռուբլի է։ Ընտանեաղները 100 ռուբլի կը վճարեն համայնքին։ Այրի կը նոյ մը գինն է 25 ռուբլի։

Յօդ. 2.- Նշանածին սովորական նուէրները ջնջուած են՝ իրրեւ չարաճաճաս բան մը։ Նշանուքի օրը փեսացուն պարտաւոր է աղջկան ծնողքին կուտայ ոչխար մը եւ ռուբլի։

Յօդ. 3.- Արգիլուած է կին առեւանգել հակառակ իր կամքին։ Ընտանեաղները 300 ռուբլի տուգանք կը վճարեն աղջկան ծնողքին 150 ռուբլի աւ՝ համայնքին։

Յօդ. 4.- Առանց հրաւէր հարսանիքի եկողները մաքսգլուխ երեք ռուբլի կը վճարեն հարսնեւէրին։

ԿՈՉ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կարմիր բանակի քաղաքական վարչութիւնը եւ համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն միասին հետեւեալ կոչը հրատարակած են՝ ուղղուած Խ. Հ. Մ. Հ. ժողովուրդներուն.—

Կարմիր բանակը որուն պահեստները պիտի հայթայթուին ժողովուրդին կողմէ եւ որ պէտք եղած ատեն պիտի մարզուի պիտի դառնայ այն ամենէն անուանի բանակը, որ աշխարհ երբեք տեսած ըլլայ։ Անիկա ոչ միայն Սովետական Համայնավարութեան հանրապետութեան գործիքը պիտի ըլլայ ընդդէմ կարելի յարձակումներու, այլ վճռական յենարան մը տիեզերքի ընչազուրկներուն համար՝ աշխարհակալութեան դէմ իրենց պայքարին մէջ։

«ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿ» ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՀԱՎԱՏՔԻ ԿՂԶԵՅՈՒ Ա. ՍԵՎԱԿԻ

— Ի՞նչ ես ուզում, պատանի։

— Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, տիկին։

— Ես ձեզ չեմ ճանաչում։ Ինչպե՞ս եք համարձակվում առանց ինձ ճանաչելու ինձ հետ խոսել։

— Ես ձեզ ճանաչում եմ, տիկին։

— Ո՞վ եք դուք։

— Ես Ալեքսանդր Լևենկոն եմ, տիկին։

— Ա՜խ, դուք եք։ Ներողություն, որ ես ձեզ չէի ճանաչում։ Ես ձեզ երբեք չեմ տեսել։ Ինչպե՞ս եք։ Ինչպե՞ս է ձեր առողջությունը։ Ինչպե՞ս է ձեր հոգեկան վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ֆիզիկական վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ֆիզիկական վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի հոգեկան վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի ընտանիքի վիճակը։ Ինչպե՞ս է ձեր ընտանիքի

տասխան, առարկելով թէ չի կրնար գոհացում տալ, որովհետև Նախիջեւանի կառավարութիւնը խնդրած է նոյնիսկ հեռացնել Նախիջեւանի շրջանի սակաւաթիւ Հայերը, պատճառաբանելով, թէ ինքը Թուրքեր պիտի տեղաւորէ այնտեղ։ ...

Յարձակում սուրհանդակներու վրայ

Մոսկուայէն Ռիկա գացող կառախումբին մէջ խորհրդային երկու դիւանագիտական սուրհանդակներ աւազակներու կողմէ յարձակում կրեցին։ Մէկը սպաննուեցաւ, միւսը վիրաւորուեցաւ։ Կառախումբը կանգ առաւ եւ յարձակողներուն դէմ կրակ բացուեցաւ, որու ընթացքին երկուքն ալ սպաննուեցան։

7000 հոգի պիտի ներուին

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ նոր դահլիճին առաջարկով, Խորհրդարանը փետր. 5ին քուէարկեց օրէնք մը, որով ընդհ. ներում կը հռչակուի 1923էն ի վեր գործուած քաղաքական յանցանքներու համար։ Այս օրէնքէն պիտի օգտուին 7000 հոգի։ Արտասահման փախած համայնավար եւ հողագործական պետերը զրկուած են այդ իրաւունքէն։

Սենը կրկին սկսաւ բարձրանալ

Վերջին օրերս տեղացող անձրեւներուն պատճառով, աջին օրուընէ ի վեր Սէնը կրկին սկսաւ բարձրանալ։ Վտանգ չկայ։

Կեղծ թղթադրամներու խնդիրը

Փէշթայէն կը հեռագրեն թէ ֆրանսացի ոստիկանները՝ հունգար ոստիկաններու ընկերակցութեամբ, խուզարկեցին քարտէսագրական հիմնարկութեան շէնքը եւ յաջողեցան գտնել կեղծ թղթադրամներ տպող մեքենան։

Փոքր համաձայնութեան արտաքին Նախարարները փետր. 10ին Թիմիշվարի մէջ հանդիպում մը պիտի ունենան եւ մասնաւորապէս պիտի զբաղին կեղծ թղթադրամներու խնդրով։

Ինքնութեան թուղթերու համար

Ոստիկանական Տեսչութիւնը 1926 Յունուար 29 թուակիր հրամանով կը հրաւիրէ Փարիզ եւ Սէնի նահանգին մէջ ապրող օտարազգիները ներկայանալ, իրենց ինքնութեան թուղթերը փոխելու համար, Փարիզի մէջ իրենց շրջանի ոստիկանատուները, իսկ արուարձաններու մէջ տեղական պաշտպանոցները։

Այն օտարազգիները որոնք բնաւ ինքնութեան թուղթ չունին, կամ եկած են գաւառներէն եւ վերջապէս անոնք որ թուղթ ունին travailleur industriel մակագրութեամբ, պէտք է անհրաժեշտ ձեւականութիւնները կատարելու համար ներկայանան Ոստիկանութեան Տեսչութեան, հետեւեալ կարգով.—

Անոնք որոնց մականունը կը սկսի A էն մինչեւ D տառը, պէտք է երթան փետր. 1էն 15, անոնք որոնց մականունը կը սկսի E էն մինչեւ K տառը, 15 Փետրուարէն 28 փետրուար. L տառէն Q տառը Մարտ 1էն մինչեւ 15. R տառէն մինչեւ Z տառը Մարտ 15էն 31։

Այն օտարազգիները, որոնք մինչեւ 1925 Հոկտեմբեր 15 դիմում կատարած են ինքնութեան թուղթ առնելու կամ զանոնք փոխելու համար եւ վճարած են 12 ֆրանք, կրնան դիմել Ոստիկանական Տեսչութեան, մուտք՝ Escalier D. N° 85, վերոյիշեալ այբուբենական կարգով եւ նոյն ժամանակամիջոցներուն։

Խառն դատարանները Պոլսոյ մէջ

Լօզանի դաշնագրի հիման վրայ Պոլսոյ մէջ խառն դատարաններ պիտի կազմուէին, զբաղելու համար օտարներու եւ Թրքահպատակներու միջեւ ծագած դատերով։ Երկու ամիսէ ի վեր կազմուած է արդէն ֆրանս. խառն դատարանը, որուն մինչեւ հիմա տասներկու խնդիրներ ներկայացուած են։ Ամէնէն կարեւորն է Պառօն Վօքսէլի դատը կարգ մը Թրքահպատակ Հայերու դէմ, հանքի մը մենաշնորհին մասին։ Նոյնպէս երկաթուղիներու ընդհ. ռէժին դատ բացած է Թուրք կառավարութեան դէմ, Պալքանեան պատերազմէն առաջ Ռումէլիի մէջ կատարուած շինութեանց մասին։ Կազմուելու վրայ են հելլէն, ռումէն, իտալական, անգլիական խառն դատարանները։ Այս դատարանները վեց ամիս միայն պիտի գործեն։

Նորէն հայկական եղեռնագործ ?

Պոլսոյ մէջ, Տոքթ. Հայկ Սվաճեան, որ Նամըգ փաշազադէ Ֆուատ պէյի տան բժիշկն է, յիշեալին կողմէ կանչուած է գործողութիւն կատարել իր կնոջ Նաճիյէ հանըմի վրայ, վիժեցնելու համար հնգամսեայ սաղմը։ Գործողութեան հետեւանքով կինը կը մեռնի։ Այս պարզ դէպքը պատճառ դարձած է որ ազգայնամոլ թերթերը կրակուբոց ժայթքեն Հայերու գլխուն եւ տոր մէջ տեսնեն «Թուրք ազգին դէմ ուղղուած եղեռնագո՞րծ մը»։ Ահա թէ ինչ կը գրէ «Ճիւմհուրիյէթ», Մ. Քէմալի Պոլսոյ պաշտօնաթերթը.—

Հայ բժիշկ մը Թուրք կին մը վիժեցնելու համար, երկաթի կը... որով մը երիտասարդ կնոջ արգանդը կտոր կտոր բրած եւ Թուրք մը զաւակը եւ անոր մայրը մեռցուցած է։ Այս զոյգ ոճիրներու ... բուռն բայց արդարացի զայրոյթ չզգացող Թուրք մը կամ ... մը չենք կրնար երեւակայել։ Թուրք ազգին մէկ մասը հայ ...ութեան եղեռնագործներուն հազարաւոր զոհեր տուած եւ ...րկրի մը մէջ ա՛հ մը ժողովուրդ մնացած է։ Պարտաւոր ... մեր թիւը աւելցնելու, պատերազմի, հիւանդութեան, թշուառութեան մեր մէջ յառաջ եկած պարապը լեցնելու։ Մեր բոլոր ...երը, ժողովուրդը հարստացնելու, անոր հանգիստը ապահովելու մեր բոլոր աշխատութիւնները, այս նպատակին հասնելու համար է։ Մեր թիւը աւելցնելու համար աշխատած ատեն, մեր դէմը ... բժիշկ մը կ'ելլէ եւ Թուրք ցեղին դէմ ունեցած ատելութեան ... աւելցած 5-10 ոսկի շահելու ցանկութիւնը՝ առիթ կուտայ ... Թուրքի զաւակ մը եւ Թուրք կին մը մեռցնէ։ Սոսկա բացառիկ ...իր մը չէ, այլ Թուրք ազգին դէմ ուղղուած եղեռնագործ մըն է։ ... ոճրագործը կատարողին տեղը եղեռնագործ ատեանը չէ այլ ...նկախութեան դատարանն է։ Թուրքի մը զաւակը իր մօրը հետ ... խոթելով սպաննող ոճրագործ բժիշկը, այդ երկու անմեղներու արիւնը թափած ատեն զգացած հոգեկան ուրախութեան հաշ...ը պէտք է տայ անկախութեան դատարանին առջեւ, որպէսզի ... այլեւս հայ և յոյն դայեակներու և բժիշկներու ոճրագործ ձեռքերը Թուրք մայրերու արգանդին ձեռք չի զպցնեն և երկաթ խօթելու չյանդգնին։

«Կոմիտէճի» բժիշկը ձերբակալուած է արդէն եւ դէպքին վերաբերեալ թուղթերը յանձնուած են ընդհ. դատախազին։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Թուրքիոյ մզկիթներուն մէջ ասկէ վերջ «խութպէն» արաբերէն լեզուով չպիտի կարդացուի, այլ թուրքերէն։

— Թուրքիոյ ռէժին ծխախոտի գործարան մը պիտի բանայ Գերմանիոյ մէջ եւ հոն պատրաստուած սիկառէթները «Ղազի փաշա» անունը պիտի կրեն՝ Մուսթաֆա Քէմալի մանրանկարով։

ՕՐ. ՌԷԺԻՆԱ Զ. ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆ
ԵՒ
Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
Լիոն

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔ-ի Հայրենակցականի ժողովը՝ այսօր կիրակի 7 փետր. ժամը 3ին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ. 131 Fbg. Temple.

Հ. Յ. Դ. Ուսանողական Միութեան Չերթական ժողովը՝ Հինգշաբթի, 11 փետր. ժամը 8.30ին, 61, Rue Mr. le Prince, Floria ճաշարանի վերնայարկը։

Հ. Յ. Դ. Ռոստոմ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ ուրբաթ 12 փետր. ժամը 8,30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր հարցեր եւ դասախօսութիւն Ը. Ս. Մեսրոպեանի։

ՍԵԲԱՍՏԱՀԱՅԵՐՈՒ՝ նահանգային միութեան անդրանիկ երեկոյթը ճոխ յայտագրով, շաբաթ 13 փետր. ժամը 9ին 19 rue de Varenneի սրահը. Մէթրօ Սէվռը։ Գիները 10, 5 եւ 3 ֆրանք։

Կը խնդրուի Մարսիլիոյ, Սէնթ Էթիէնի եւ այլ քաղաքներու «Տարօն-Տուրուբերան Հայրենակցական միութիւն»ներէն հաղորդել իրենց հասցէն Փարիզի համանուն միութեան վարչութեան. Հասցէ.— Bedros Vartanian, 2rue Godefroy Paris(13)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՓԱՐԻԶ. Յ. Թ.— Ստացանք բաժնեգինը։

ԼԻՈՆ. Պ. Թ.— Յայտագիր եւ տոմսակ զրկուեցաւ ուրբաթ օր։ Ազգին համար զանձել 15 ֆրանք։

ՔԼԱՄԱՌ. Գ Ա.— Ստացանք 130 ֆրանք։ Թերթը սկսած ենք ղրկել փետր. 1էն։

ՓԱՐԻԶ. Ա. Զ. — Ստացանք նամակնան։

ՀԱԼԷՊ. Թղթակից. — Շարունակեցէք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռուի Սեբաստացի Յովհաննէս Քէլլէճեան, որ երկու տարի առաջ Պաֆրայէն Ֆրանսա եկած է։ Տեղեկացնել Բարսեղ Աւագեանի, 26 Պուլվար Վօպան, Վալանս (Տրօմ)։

Տիկին Ագապի Սիմոնեան կը փնտռէ իր քեռորդին Հրանտ Մարուգեան (Վէզիր Քէօփրիւլի) որ Սուրիոյ կողմերը ըլլալը կը կարծուի։ Գրել խմբագրութեան։

«Նոր փիւնիկ»էն կը խնդրուի արտատպել։

Պոլսոյ Մաքրիգիւղէն Նուպար Սարգեան եւ կամ Կարապետ Մանուկեանը որ, երկու ամիս առաջ Փարիզ էր։ Գրել կարպիս Կանաչեանի Camoin Village, Banlieu de Marseille.

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Պուլվար «Սէն Միշէլ»ի եւ Սէն Ժէրմէնի անկիւնի քէօշկը, Պուլվար Սէն Միշէլ թիւ 21ի առջեւ։

ՕՏԷՕՆ

Բարֆոււ տը լ'Օտէօն թիւ 5, անկիւնի լրագրավաճառի խանութը։

ԼԱՖԱՅԷԹ

Ռիւ Լաֆայէթ թիւ 52 սըրճարանը։

Մէթրօ Cadetի գլուխը։

ՍԷՆ ԼԱԶԱՐ

Cour de Romeի առջեւի քէօշկը։

ՊԷԼՎԻԼ

19 Ռիւ տը Պէլվիլի լրագրավաճառին մօտ։

Jouy Rouve փողոց, Նպարավաճառ Յարութիւնեանի խանութը։

Մավրօս ճաշարան՝ 92 rue Rébeval.

SALLE de la MUSE
10, Rue du Général Brunet, 19e.
Métro : Botzaris Autobus : M
Այսօր կիրակի ցերեկ ժամը 2ին

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ղեկ. Prof. Jacquesի
Classique պարեր՝ Պ. Ռօլանտ Գանթարէ եւ Mlle. Colette Prévèlle է.

JAZZ-FATTY
ՄՈՒՏՔ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Ուսանողներու կէս գին

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր յարգելի յաճախորդները կեղծերէն զգուշացնելու համար կուզանք յայտարարելու որ նեթէ կ'ուզեն

ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍԷ
եւ լաւ համեմներով պատրաստուած

ԳԱՅՍԵՐԻԻ
ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵՒ ՍՈՒՃՈՒԽԸ
ճաշակէ՛ք ուղղակի թող դիմեն մեզ, կեսարացի մանգէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, Marseille. (B. du Rh.)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St Denis եւ Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
Ջերմամիզութեան, ֆրանկ ախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

ՏԱՆՕԹ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ
ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

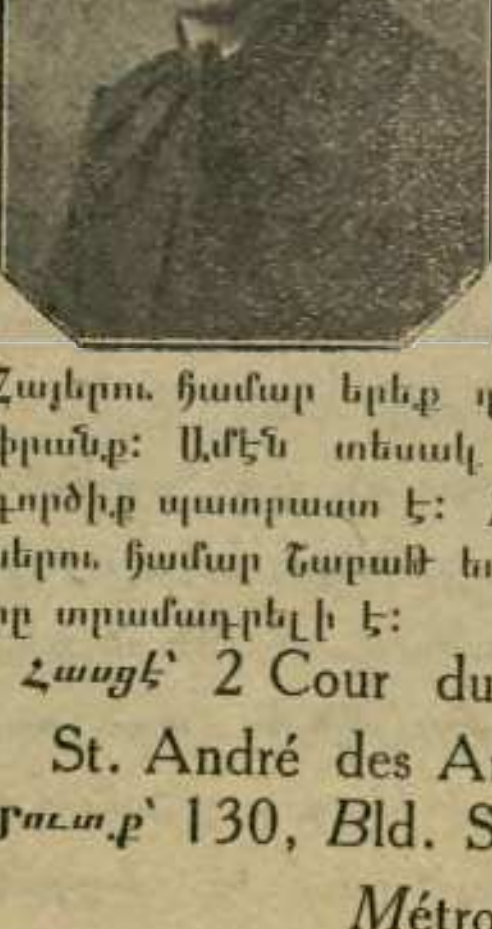

Կը սորվեցնէ Արեւելեան եւ Արեւմտեան երաժշտութեան, ջութակի, մանտոլինի, սանտօնի, ուտի եւ քանոնի դասեր։ Սակարկել կարելի չէ։ Մի միայն Հայերու համար երեք դասը 12 ոսկեօ ֆրանք։ Ամէն տեսակ երաժշտական գործիք պատրաստ է։ Հայ գործաւորներու համար Շաբաթ եւ կիրակի օրերը տրամադրելի է։
Հասցէ՝ 2 Cour du Commerce, St. André des Arts, Paris:
Մուտք՝ 130, Bld. St. Germain:
Métro Odéon.

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ իրենց բաժնեգինները չեն ղրկած մինչեւ Փետր. 1, պիտի վճարեն նոր սակով. իսկ վճարողները պիտի սատանէ հին սակով, մինչեւ պայմանաժամին լրացումը։

ԼԻՈՆԻ Հ. Յ. Դ. ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
Կիրակի 14 Փետրուար 1926
Կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
SALLE DONJONի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ
ԿԱՄ
ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ
ՑՈՒՑԱՄՈՒՆՔ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ 5 ԱՐԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ին
SALLE DE GÉOGRAPHIEի մէջ, 184, Bld. St. Germain
Métro: Saint Germain-des-Prés
Կը խօսի՝ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ
Հայ ժողովրդական երգի մասին
ԴԱՇՆԱԿ, ՋՈՒԹԱԿ եւ ՄԵՆԵՐԳ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐՈՒ
Մուտք՝ 15, 10, 7 եւ 5 ֆրանք։
Տոմսերը՝ բոլոր հայ ճաշարաններէն եւ 95 Bld. St. Germain, Café Métro

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆՊԱՏՃԱՌ
ՆՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆ
36, Rue Polonceau, Paris, (18e.)
Métro : Barbès կամ Château-Rouge. Թրամուէյ 30-31
ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ
Խիստ գոհ պիտի մնաք Արեւելեան ու Եւրոպական համեղ կերակուրներէն, մաքուր ու խնամոտ սպասարկութենէն ու խնայողական գիներէն։
Տէր եւ Տնօրէն
ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
76, Rue Bernard du Bois, Marseille.— ՄԱՐՍԻԼԻԱ
Կը ստանձնենք, առեւտրական ամէն տեսակ գործառնութիւն, պայմանագրութիւններ, մեքենագրութիւն, թարգմանութիւն ֆրանսերէն եւ Անգլերէն։
Ամուսնութեան թուղթեր կը հանենք, ցիշդ քանի օրուան մէջ, դիւրամատչելի պայմաններով, նաեւ Մէտիքի մօտ ամէն տեսակ դիմումներ։
ԹԷ՛ ԿԸ ԳՆԵՆՔ ԵՒ ԹԷ՛ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ
Արեւելեան երկաթուղի, եգիպտական, Հոլանտական քուէարկ ֆօնսիէ եւյլն., եւյլն.:
Տնօրէն
Վ. Ս. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ
ԳԱՐԱԵԱՆ
Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odéon եւ St. Michel
Սօսիէթէ Սավանթի թատրոնին դէմ։ Զմրան համար պատրաստած է ճոխ մթերք մը ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու։
Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկունները մինչեւ 8.30։ իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Monmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8են 10ն. 1,30 — 8

ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ՏԻԿ. ԵՐԱՆՈՒՀԻ ԱՅՎԱԶԵԱՆ
Յաճախորդուհիներուն խնդրանքին գոհացում տալու համար վերաբացած է իր աշխատանոցը։
ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ և ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ զգեստ ունենալ փափաքողները դիմեն՝
14, Rue de la Chine XX,
Métro: Գամպէթա.

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
BELLEVILLEի
H. HAROUTIOUNIAN
18 bis, rue Jouye-Rouve, 18 bis
Métro Belleville Paris (20e)
Կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ համեմներ, պոլսական լագերդա, աղի ձուկեր եւ գոնսերվաներ։
Նաեւ պուլկուր, չոր պամիա, սալէպ, գաշար եւ ճերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթախիւղ, թահին, լոգում, հելվա եւ պէքմէզ։ Թարմ սուրճ միշտ։ Փէստիկ եւ չոր պտուղներ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	129	75
Տոլար,	Dollar	26	67
Մարք (ոսկի)	Mark	6	30
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	14	
Թրք. ոսկի	» or	115	50
Մէճիտիէ	Médjidié	10	
Լեվա 100 հատը	Léva	18	—
Տրախմի »	Drachme	34	—
Լիր »	» Lire	107	45
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	120	25
Զուից. »	Frc. Suisse	514	
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	129	—

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	2450	—
» II	»	1740	—
» III	»	1650	—
Թուրքիոյ երկաթ.	Lots turcs	132	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayet

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

10 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 83 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱԲԵԼՈՆԱԿԱՆ

Խառնիճաղանճ եղանակներ իրարու կը յաջորդեն միջազգային հրապարակին վրայ:

Ամէնէն ուշագրաւն է գերմանեւիտալական փոխասացութիւնը, որ մէկ անգամէն պղտորեցաւ, մամուլէն ու փողոցէն փոխադրուեցաւ պաշտօնական գրասենեակները, եւ արդէն լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ: Ծանօթ է վէճին պատճառը. — Իտալական կառավարութիւնը հրամայած է իտալացնել հարաւային Թիրօլը, մականուններէն մինչեւ դպրոցները, ինչ որ ուղղակի հարուած մըն է գերմանական ազգութեան եւ մշակոյթին: Պերլին եւ Միւնիխ խորապէս վրդովուեցան այս տնօրինութենէն. ուսանողական ցոյցեր, լրագրական բանավէճեր երկու կողմէն: Եւ յանկարծ, — շանթահարիչ ազդարարութիւն մը Մուսոլինիի կողմէ, որ կը սիրէ պարբերաբար աղմկել հրապարակը, կարուկ եւ հրացայտ բառերով: Քիչ անգին թարգմանած ենք իր ճառին գլխաւոր կէտերը, որոնց պատասխանը պիտի տան Շթրէզէման կամ Հինտէնպուրկ, ամուր, բայց աւելի պաղարիւն, ինչպէս կը հետեւի Պերլինի լուրերէն: Իսկ երկու երկիրներու մամուլը կը շարունակէ հրահրել ազգայնական կիրքերը:

Ի հարկէ վախ չկայ որ պատերազմ ծագի այս կարգի վէճերէ եւ ցոյցերէ: Բայց անոնք խոր վէրքեր կը ձգեն երկու ժողովուրդներու միջեւ, որոնք տարիներով զինակիցներ էին, յետոյ դէմ դիմաց ելան, եւ տեսակ մը ատելութեամբ կը դիտեն իրար, մէկը իբրեւ յաղթական, միւսը իբրեւ պարտեալ: Ցատկանշական պարագայ մըն ալ, — պայքարը կ'արծարծուի ճիշտ այն պահուն երբ Գերմանիա պաշտօնապէս դիմած է ժընեւ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելու համար: Գերմանիա վերահաստատելով իր վարկը, ատրիճանաբար կը բարձրացնէ ձայնը, զանազան կապանքներ թօթափելու համար: Այդպէս է որ, ժամ առաջ պարպել տուաւ Քէօլնը, եւ հիմա կ'ուզէ փրկել Հռենոսի աջ ափը: Վերսայլի դաշնագրին համաձայն, այդ հողամասը գրաւման տակ պիտի մնայ տասնըհինգ տարի, իբրեւ երաշխաւորութիւն: Արդ, Պերլինի մէջ կ'ըսեն թէ քանի որ Լօքարնոյի դաշնագիրը կ'ապահովէ ֆրանսական սահմանները, ալ ինչո՞ւ շարունակել գրաւումը: Միւս կողմէ, Գերմանիոյ մէջ բուռն պայքար կը մղուի ազգային փոքրամասնութեանց պաշտպանութեան համար, մանաւանդ Լեհաստանի, Չեխօ-Սլավաքիոյ եւ վերջերս ալ Իտալիոյ դէմ, ուր գերմանական հոծ բազմութիւններ կան: Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելով, պարտեալ Գերմանիան ոչ միայն հաւասարէ հաւասար պիտի խօսի ընդհանուր միջազգային խնդիրներու համար, այլ եւ պիտի արծարծէ այս հարցերը, ու միեւնոյն ատեն պիտի ջանայ լեցնել կորսուած գաղթավայրերուն տեղը:

Խառնաձայն եղանակ մըն ալ երկու սիրակցորդ խնամիներուն, պոլշեւիկ Ռուսիոյ եւ քէմալական Թուրքիոյ միջեւ: Թուրքերը դող ելած են, որովհետեւ, անցեալ շաբթուընէ ի վեր, խորհրդային իշխանութիւնը արտօնագիր չի տար թրքական ապրանքներու ներածման համար: Ակներեւ է այս վարչական տնօրինութեան հետեւանքը: Մնանկութեան վախեր անգամ կան: Ըսե՞նք թէ խնդիրը զուտ առեւտրական է, աւելի շատ՝ խանութպանական: Միեւնոյն կարգադրութիւնը եղած է Պարսկաստանի համար: Կը թուի թէ Ռուսիա մեծաքանակ ապրանք ստացած ըլլալով Իտալիայէն եւ թերեւս ուրիշ աժան երկիրներէ, կ'ուզէ ամէնէն առաջ զանոնք տեղաւորել, իբրեւ պետական պահեստ:

Ինչպէս կը տեսնէք, երկու երկիրները ամուր կապուած են քաղաքական տեսակէտով, յայտնի թէ գաղտնի դաշնագիրներ ունին մէկուն միւսին ասպարէզ կարդալու, փոքր ժողովուրդները ճզմելու համար. բայց ահաւասիկ պաղ կը նային իրարու, պարզ առեւտրական գործի մը առթիւ: Մոսկուա լարած է իր բոլոր ջիղերը, երկրին վաճառականութիւնը եւ արդիւնաբերութիւնը փրկելու համար: Ինչ որ փորձեցին մինչեւ հիմա, չի բաւեր պահանջին: Պատահական երեւոյթ չէ ապրանքի չգոյութեան, սղութեան տագնապը, որ վերջերս շեշտուեցաւ Խորհրդային Միութեան բոլոր մասերուն մէջ, հիւսիսէն մինչեւ Երեւան: Վերջին համագումարին մէջ, կարելի չեղաւ ջնջել առեւտուրի պետական մենաշնորհը, բայց նոր քայլ մը առնուեցաւ դէպի դրամատիրութիւն: Շատեր կը կարծեն թէ այդ գործը աւելի պիտի զարգանայ, եթէ պոլշեւիկները յաջողին դրամ ճարել արտասահմանէն:

Այս ճամբուն վրայ, նոր փորձ մը կը կատարուի այստեղ, Փարիզի մէջ: Երկու կողմերն ալ նշանակած են իրենց լիազոր պատուիրակները, եւ շուտով կը վերսկսի սակարկութիւնը, հին պարտքերու կարգադրութեան համար: Մոսկուա հին սկզբունքները շեշտելով հանդերձ, աւելի ճկուն կ'երեւայ եւ ճարպիկ բանաձեւ մը պիտի փորձէ այս անգամ, որպէս զի կարենայ դրամ գտնել:

Բաբելոնական ժխոր մը կը տիրէ քիչ մը ամէն կողմ: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ

Գերմանական մամուլը սաստիկ զայրացած է Մուսոլինիի ճառին առթիւ, որու մասին գրած ենք լուրերու բաժնին մէջ: Ազգայնական թերթ մը կը գրէ.

— «Պէտք է հասկնան Իտալիոյ մէջ թէ գերման ժողովուրդին հետ բարեկամութիւնը, որու մասին կը խօսի Մուսօլինի, յաւէտ պիտի խզուի, եթէ գերման եւ իտալացի ժողովուրդները բաժնուր գերմանական Թիրոլի բաժանումով»:

Կէս պաշտօնական «Թէկլիշէ Ռունտշաու» շատ աւելի բուռն կ'արտայայտուի:

— «Չկայ աւելի վատ և աւելի թշուառական գործ քան այսպիսի ճառերով արտաւորել զինաթափ եղած ժողովուրդ մը: Այս բոլորովին իտալական և ֆաշիստական գործ մըն է»:

ՀԱՅԵՐԷՆ ՕՐԱԹԵՐԹ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Երկար տատանումներէ վերջը, ահաւասիկ Պուլկարահայ գաղութն ալ կ'ունենայ իր օրաթերթը: Ստացանք մէկ շաբթուան թիւերը նոր թերթին, ԱՐԱՔՍ, որ կը հրատարակուի Սօֆիա, Յունուար 27էն ի վեր: Ծաւալով համեստ, ԱՐԱՔՍ կը խոստանայ դառնալ կենդանի ազդակ մը այդ բազմահայ գաղութին մէջ, որ այնքան պէտք ունի ազնուրիչ խօսքի եւ շարժումի: Առաջին թիւին մէջ, խմբագրութիւնը հետեւեալ կերպով կը պարզէ իր ծրագիրը.

«ԱՐԱՔՍ պուլկարահայ ներքին կեանքին մէջ, հեռու ըսի ըսաւներէ, ու բիւզանդական մնոտի վէճերէ, պիտի ձգտի հայ ժողովուրդի ազատագրութեան ու բարօրութեան նուիրուած աշխատանքներու շուրջ համախմբել գաղութը, մղել զայն շինարար եւ ստեղծագործ աշխատանքի, վառ պահել անոր մէջ սէրը դէպի հայրենիքը, հետաքրքրել զայն՝ երկրի ժողովրդի առօրեայ կեանքով, հաղորդակից ընել՝ մայր զանգուածի ցաւերուն եւ ուրախութեան, գիտակ պահել վիթօշի հայութիւնը Արարատի հայութեան վսեմ երազներուն եւ մաշող հոգերուն:

ԱՐԱՔՍ պիտի ձգտի նաեւ որ այս գաղութը, օրէ օր, աւելի սերտօրէն շփուի այն եղբայր ժողովուրդին հետ, որ պուլկարն է եւ աւելի մօտէն ճանչնայ այն հիւրընկալ երկիրը, որ՝ Պուլկարիան է:»

Յաջողութիւն կը մաղթենք մեր նոր պաշտօնակցին:

Պառակտումը ֆրանս. կոմկուսին մէջ

Գրած էինք թէ ատենէ մը ի վեր պառակտում կը տիրէ Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան ծոցին մէջ եւ թէ 280 յայտնի կոմունիստներ, որոնց 11ը երեսփոխան, ապստամբութեան դրօշ բարձրացուցած են կեդրոնական վարիչ մարմնին դէմ, բողոքելով «շառաւիղ»ներու եւ «բջիջ»ներու ներկայ վիճակին եւ անոնց քաղաքականութեան դէմ: Բողոքողները արդէն իսկ գրաւորապէս Մոսկուա դիմած են եւ Փարիզի վարիչները կ'ամբաստանեն իբրեւ անփորձ մարդիկ, որոնք ճառ խօսելէ եւ շարքերը «պլըֆ»ներով օրօրելէ զատ ուրիշ բան չեն ըներ եւ շնորհաբաշխութիւններ կ'ընեն քծնողներուն: Կեդր. Կոմիտէին սխալներուն երեսէն կուսակցութեան անդամները «իւղի պէս կը հալին»:

Կեդր. Կոմիտէի գլխաւոր վարիչներն են Թրէն, Սէմար և Սիւզան Ժիռօ, որոնք մինչեւ այսօր Զինովիէվի տեսակէտին վրայ կանգնած, ծուռ կը նայէին Թրոցքիի կամ ուրիշ աւելի չափաւոր վարիչի մը կողմնակիցներուն: Վերջին համագումարին մէջ Զինովիէվ պարտուած ըլլալով, Փարիզի հաւատարիմները շուարած են եւ չեն գիտեր որո՞ւ անունով երդում ընել: Հակառակորդներէն Սուվարին եւ Մօնաթ կը շարունակեն հրատարակել իրենց թերթերը:

Այս կացութեան դարման մը գտնելու եւ Մոսկուայի աչքին գործ մը ցոյց տալու համար կոմկուսը անցած շաբաթ գաղտնի շրջաբերական մը ղրկեց Ֆրանսայի ընկերվարական բոլոր մասնաճիւղերուն՝ Փարիզ թէ գաւառ, հրաւիրելով զանոնք գործակցութեան եւ միասնական ճակատ կազմելու: Այս անգամ կոմունիստները շատ բան կորսնցուցած են իրենց ամբարտաւանութենէն եւ համբերատարութեան համար ներկայացուցած են այնպիսի պայմաններ, որոնց մասին խօսիլը դաւաճանութիւն կը նկատուէր դեռ քանի մը ամիս առաջ:

Ընկերվարականները մերժեցին այս հրաւէրը, կռահելով կոմունիստներու իսկական նպատակը՝ որ է մտնել ընկերվարական շարքերուն մէջ եւ պոլշեւիկեան բջիջներ ստեղծել այնտեղ:

Ի՞նչպէս պիտի ամուսնանան

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ ամուսնութեան նոր օրէնք մը հրատարակուած է, որուն համաձայն փեսացուները բժշկական մանրակրկիտ քննութեան պիտի ենթարկուին: Որպէսզի քննութեան ժամանակ ներկայացողը ուրիշ մէկը չըլլայ, թաղապետական բժիշկը պիտի կնքէ փեսացուին ձախ դաստակը: Առանց այդ կնիքին ոչ ոք պիտի կրնայ ամուսնանալ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Ատենէ մը ի վեր յարաբերութիւնները ձգտուած են Իտալիոյ և Գերմանիոյ միջեւ: Իտալիա վերջերս խիստ միջոցներ ձեռք առաւ ազգայնացնելու համար Թիրօլը, որ առաւելապէս գերմանախօս բնակչութենէ կը բաղկանայ: Այս հակագերման քաղաքականութիւնը մեծ զայրոյթ առաջ բերաւ Գերմանիոյ մանաւանդ ազգայնամոլ Պավերիոյ մէջ, որուն վարչապետը Իտալիոյ հակառակ բուռն ճառ մը խօսեցաւ: Ասոր պատասխանեց Մուսոլինի շաբաթ օր երեսփ. ժողովին մէջ և յայտնեց թէ Իտալիան մինչև այսօր մեղմ քաղաքականութեան հետեւեցաւ Գերմանիոյ հանդէպ և առաջին անգամ ինքն էր որ Վերսայլի դաշնագրէն յետոյ առեւտրական դաշինք կնքեց անոր հետ: Սակայն Գերմանները սկսան կարգ մը սուտերով և զրպարտութիւններով յարձակիլ Իտալիոյ վրայ: Մուսօլինի փաստերով հերքեց բոլոր սուտերը, մանաւանդ այն որուն համաձայն իբր թէ Իտալացիները յարձակած են գերման զբօսաշրջիկներու վրայ եւ կ'արգիլեն անոնց Իտալիա մուտքը, եւ թէ այս պատճառով ալ անոնք պօյքօթ հռչակած են եւ Իտալիա չպիտի այցելեն: «Ոչ ոք միտքէն պէտք է անցընէ թէ կարելի է Իտալիոյ յաղթել զբօսաշրջիկներու պօյքօթով: Իտալիա ուրիշ բանով կ'ապրի եւ ուժի ուրիշ աղբիւրներ ունի: Բայց եթէ վաղը պօյքօթը իրական եւ լուրջ գոյն ստանայ, ու տեսնենք որ ատիկա պատասխանատու իշխանութեանց հաւանութեան կ'արժանանայ, այն ատեն մենք կրկին պօյքօթով եւ եռապատիկ փոխ-վրէժով պիտի պատասխանենք: Մենք ջնջած ենք հին բանաձեւերը, որուն համաձայն մէկ աչքդ հանողին միւս աչքդ ալ, մէկ ակռադ կոտրողին միւս ակռաներդ ալ պիտի ներկայացնես: Պավերիոյ վարչապետը կ'ըսէր թէ հարաւային Թիրոլի վիճակը բարւոքելու եւ վերին Ատիճէի ազատութիւն տալու համար ամէն միջոց ձեռք պիտի առնեն: Այսպիսի ճառ դիւանագիտական աշխարհի մէջ լսուած բան չէ: Կարգ մը Գերմաններ աղէկ չեն ճանչնար մեզ. կ'անգիտանան որ Իտալիա իր նեղ թերակղզին մէջ 42 միլիոն, իսկ արտասահմանի մէջ 9—10 միլիոն բնակիչ ունի. անոնք կ'անգիտանան մանաւանդ մեր ոգին, մեր արժանապատուութեան զգացումը, մեր խիստ բարոյականը, ու աւելի՝ Ֆաշիստ Իտալիան: Խստիւ պիտի գործադրենք մեր բոլոր օրէնքները վերին Ատիճէի մէջ եւ պիտի իտալացնենք այդ շրջանը, որովհետեւ պատմականօրէն եւ աշխարհագրականօրէն իտալական է այն: Պրէնները Աստուծոյ ձեռքով գծուած բնական սահման մըն է, որուն վրայէն իտալական դրօշը բնաւ վար չպիտի իջնայ: Ֆաշիստ Իտալիան ի հարկին եռագոյն դրօշակը կրնայ սահմաններէն անդին տանիլ, բայց ոչ երբեք ասդին կը բերէ»:

Մուսօլինիի այս պատերազմաշունչ ճառը մեծ ցնցում առաջ բերաւ Գերմանիոյ մէջ եւ Նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստ գումարեց Հինտէնպուրկի նախագահութեամբ: Հինտէնպուրկ յատուկ ճառով մը պիտի պատասխանէ Մուսօլինիի:

Ռուսերուն առեւտուրը

Գ. էջին մէջ մանրամասնօրէն գրած ենք թէ Թուրք վաճառականները մեծ մտահոգութեան մատնուած են, որովհետեւ Ռուսիա կը մերժէ ընդունիլ թրքական ապրանքները:

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կ'իմանանք թէ տագնապը կը շարունակուի տակաւին.

Ռուսական արտաքին առեւտուրի Պոլսոյ ներկայացուցչութիւնը, «Զակֆնէշթօրք» կը շարունակէ չվաւերացնել առեւտրական սենեակին կողմէ Թուրք վաճառականներուն տրուած ապրանքի վկայագրերը: Վաճառականները առեւտր. տնօրէնութեան, առեւտր. սենեակին նախագահութեան դիմելով պահանջած են, որ ձեռնարկներ կատարեն առեւտրական գործավարութեան մօտ: Առեւտրական սենեակի նախագահութիւնը վաճառականներուն ենթարկուած վնասը նկատի ունենալով, երէկ իսկ հեռագրով տեղեկութիւն հաղորդեց առեւտրական գործավարութեան:

Կը տեղեկանանք թէ, «Ինէշթօրկ»ը այս որոշումը տուած է, որովհետեւ ան վերջերս Իտալիայէն մեծաքանակ ապրանք գնած էր: Ռուսերը թրքական ապրանքներուն արտածումի արտօնագիր չեն տար, որպէսզի կարենան առանց թրք. ապրանքներու մրցակցութեան Ռուսիոյ մէջ լաւ գիներով ծախել Իտալիայէն գնուած ապրանքները:

Պարսկաստանն ալ

Խորհրդային իշխանութիւնը հրահանգով մը պատուիրած էր որ այսուհետեւ բացի բամպակէ ուրիշ ոչ մէկ պարսկական արտադրութիւն պէտք է ներածուի Ռուսիա: Այս որո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

"ՀԱՒԱՍԱՐԱԶՕՐ„ ԵՐԱՆԵԼԻՆԵՐԸ

Պոլշեւիկեան հեռագիրները աւետեցին, որ Յունուար 25ին Երեւանի մէջ բացուած է «Անդրկենտրգործկոմ»ի երկրորդ նստաշրջանը։ Այդ առթիւ «Հայաստանի յեղկոմի առաջին նախագահ եւ այժմ Անդրկովկասեան կոմունիստական համալսարանի տեսուչ ընկ. Կասեան», հետեւելով բազմաթիւ ուրիշ կոմունիստ ջոջերու օրինակին, «Զակտագ»ի թղթակցին ըրած է կարգ մը հոգեշահ խորհրդածութիւններ։

Այսպէս, շեշտած է յատկապէս թէ Անդրկենտրգործկոմի նըստաշրջանը Երեւան նշանակելը «մեր թշնամիներին եւ, գլխաւորապէս, դաշնակներին ցոյց կուտայ, որ խորհրդային Հայաստանը հաւասարազօր անդամ է Անդրկովկասեան ֆեդէրացիայի»։

«Դաշնակ»ներուն շատոնց յայտնի է այդ պարագան, այն ալ փաստերով։ Առաջ բերենք շատերէն մէկը միայն։

Անդրկովկասեան երեք «հաւասարազօր» հանրապետութիւններէն Ազրբէջանը ունի 85,363 քառ. քիլոմեդր տարածութիւն եւ 2,016,400 ազգաբնակութիւն։ Ազրբէջանին կցուած է նաեւ Շարուր-Նախիջեւանի գաւառը 6,478 քառ. քիլոմեդր տարածութեամբ, որ կը գտնուի Հայաստանի մէջտեղը։

Ասոր դիմաց Հայաստանը ունի միայն 30,683 քառ. քիլոմեդր տարածութիւն եւ 910,000 բնակիչ։ Հակառակ ասոր, Հայաստանէն կտրուած եւ եղբայրաբար Ազրբէջանին տրուած են լեռնային Ղարաբաղը որ Հայաստանի բնական շարունակութիւնն է, եւ Գանձակի գաւառի լեռնային մասը, մօտ 200,000 բնակչութեամբ։ Ինչ տեսակէտով ալ մօտենանք հարցին,— ազգային ինքնորոշման սկզբունքով թէ «հաւասարազօրութեան» նկատումով, Ղարաբաղն ու լեռնային Գանձակը պէտք է գտնուէին Հայաստանի սահմաններուն մէջ, բայց իրապէս կը գտնուին Ազրբէջանի ձեռքը։ Թէ որքան անվիճելի է Ղարաբաղին Հայաստանի մաս կազմելը, ցոյց կուտայ եւ ա՛յն պարագան, որ 1920 դեկտեմբերին, երբ Հայաստանը նոր էր խորհրդայնացուած, Ազրբէջանի յեղկոմը հրապարակով յայտարարեց եւ պաշտօնապէս հեռագրեց Երեւան, թէ ինքը այսուհետեւ Ղարաբաղը կը նկատէ միացուած Հայաստանին։ Երբէն, սակայն, չգիտենք ինչ անցաւ դարձաւ, եւ նոյն Ազրբէջանի յեղկոմը իր խօսքը ետ առաւ ու պահանջեց Ղարաբաղը մնցնել Ազրբէջանի սահմաններուն մէջ։ Հայ կոմունիստները, ինչպէս միշտ, տեղի տուին։ Ղարաբաղի ազգաբնակութեան տրամադրութիւնն ալ յայտնած ըլլալու համար, յիշենք որ ան ինը անգամ, 9 համագումարներու մէջ միաձայնութեամբ որոշեց միանալ Հայաստանին..

Միւս կողմ, Վրաստանը ունի 50,477 քառ. քիլոմեդր տարածութիւն։ Ասոր վրայ աւելցուած են Աբխազիան՝ 9351 քառ. քօլոմեդր, Աճարիստանը՝ 2,269 քառ. քիլ., Հարաւային Օսէթիան՝ 3695 քառ. քիլ.։ Այսքանը բաւական չէր. որոշուած է Վրաստանին կցել եւ Հիւսիսային Օսէթիան, մինչեւ Վլատիկաւկազ։ Արդ, Վրաստանի ամբողջ տարածութիւնը կ'ըլլայ ոչ պակաս, քան 70,000 քառ. քիլոմեդր, աւելի, քան 2,600,000 բնակիչով։ Հակառակ ասոր, Վրաստանին կցուած կը մնայ Ախալքալաքի գաւառը 75,000 բնակչութեամբ։ Եւ դարձեալ, ո՛չ ազգագրական, ո՛չ տնտեսական, ո՛չ ալ ո եւ է լուրջ քաղաքական պատճառ կայ, որպէսզի հայկական լեռնաշխարհի անմիջական շարունակութիւնը կազմող Ախալքալաքը դուրս հանուի Հայաստանէն եւ պահուի վրացական տիրապետութեան տակ։

Ինչո՞ւ է այս այսպէս։ Որովհետեւ պարապ խօսքեր են կասեաններու պարծենկոտ յայտարարութիւնները, թէ «Հայաստանը հաւասարազօր անդամ է Անդրկովկասեան ֆեդէրացիայի»։ Ձեւականօրէն, այո՛, «հաւասարազօր» է, այսինքն՝ Հայաստանն ալ կ'ենթարկուի նոյն օրէնքներուն, միեւնոյն պարտականութիւններուն, ինչ որ միւս երկիրները, սակայն, իրականին մէջ զրկուած է ու անհաւասար։

Հաւասարութիւնը չենթադրեր միայն պարտականութիւններու նոյնութիւն, այլեւ իրաւունքներու, եւ անոնցմէ առաւելագոյն չափով կ'օգտուի ան որ զօրաւոր է, որ շատ հող ու շատ մարդ ունի։ Չէ՞ որ Անդրկովկասեան դաշնակցութեան մէջ ամէն բան կը կարգադրուի համաձայն երկիրներու տարածութեան եւ բնակիչներու քանակի,— ե՛ւ կովկասեան ընդհանուր միջոցները, եւ Մոսկուայէն ստացուած նպաստը, ե՛ւ ամէն ինչ։

Այս պայմաններուն մէջ Հայաստանը, իբրեւ ամէնէն քիչ հող ու բնակիչ ունեցողը՝ ամէնէն քիչ կ'օգտուի թէ Անդրկովկասեան նախահաշիւէն եւ թէ՝ համամիութենական բարիքներէն։ Ղարաբաղի եւ Գանձակի մօտ 200,000, Ախալքալաքի 75,000 հայ ազգաբնակութեան բաժինը կը մնէ Ազրբէջանի ու Վրաստանի գրամարկղը։ Կը ստանա՞ն արդեօք այդ շրջանները համապատասխան միջոց Բագուէն ու Թիֆլիսէն։ Կը կասկածինք։ Գէթ այդ հողին վրայ ահագին դժգոհութիւններ կան, որոնք արտայայտուեցան նոյնիսկ Անդրկովկասեան ու Ազրբէջանի կոմ. կուս. կազմակերպութիւններու վերջին համագումարներուն մէջ։

Ինչպէս կը տեսնէ ընթերցողը, ազգայնական հողի վրայ չէ որ կը դնենք հարցը։ Մեր ելակէտը բացառապէս հաւասարութեան սկզբունքն է։ Եթէ Հայաստանին վերադարձուին Ղարաբաղը, լեռնային Գանձակը, Ախալքալաքն ու Նախիջեւանը, այն ժամանակ Հայաստանն ալ որոշ չափով կը մօտենայ միւս հանրապետութիւններու վիճակին. այն ժամանակ Հայաստանը կ'ունենայ մօտ 45 հազար քառ. քիլ. տարածութիւն եւ շուրջ 1,300,000 բնակիչ։ Այս արդէն հաշուի առնելիք ոյժ մըն է, որ կշիռ կը ներկայացնէ, եւ գոնէ մասամբ վերահաստատուած կ'ըլլայ խախտուած հաւասարակշռութիւնը երեք երկիրներուն միջեւ։ Եթէ, ոչ, ծիծաղելի է ծունկը դնել հայ ժողովուրդի կուրծքին ու հաւասարութեան մասին ճառել...

Կասեանները, յաճախ, մեր «շօվէն» եւ «նուաճողական» պահանջներուն կ'առարկեն, թէ խորհրդային հասկացողութեամբ սահմաններ չկան եւ թէ իրենց համար սահմանային վէճը արժէքէ զուրկ բան է։

Արդէն տեսանք, որ այս առարկութիւնը անհիմն է. եթէ դաշնակցային նախահաշիւը կը կազմուի ըստ երկիրներու տարածութեան եւ նիւթական ամէն կարգի գործառնութիւնները կը կատարուին նոյն սկզբունքով, կը նշանակէ թէ սահմանային հարցը աւելի քան գործնական արժէք ունեցող խնդիր մըն է։ Ատկէ զատ, սահմաններու խնդիրը ահագին նշանակութիւն ունի եւ հողային, գաղթականական հարցերը լուծելու համար։

Ցակաւին քանի մը օր առաջ նոյն Կասեանի անմիջական մասնակցութեամբ խմբագրուած «Մարտակոչ» (22 Յունուար) կը հրատարակէր հետեւեալ լուրը, Նախիջեւանի հանրապետութեան Ցղնա գիւղէն,— «Անհողութեան պատճառով շատ գիւղացիներ մտածում են ուրութեան դիմել, խորհրդային միութեան այլ վայրերում հող ստանալու նպատակով։ Օրէնքով պիտի տրուէր շնչին մի դեսիատին, այն ինչ հազիւ դրա մի քառորդը— 480 քառ. սաժէն, որի մի մասը ապառաժներ, պարիվայրեր են»։ Ցարօրինակ չէ՞։ Նախիջեւանի շրջանին մէջ կան խոշոր քանակութեամբ ազատ հողեր, բազմաթիւ գիւղեր աւերակ են ու պարապ, իսկ Ցղնայի հայ գիւղացին հողազրկութեան պատճառով ստիպուած է գաղթել Ռուսաստան։ Ի՞նչ է պատճառը։

Շատ պարզ.— Սահմաններու գոյութիւնը։ «Նախիջեւանի հանրապետութիւնը», որ կը գտնուի խորհրդային Ազրբէջանի հովանաւորութեան տակ, չուզեր, որ Հայերը օգտուին իր սահմաններուն մէջ եղած թափուր հողերէն։ Ուրիշ խօսքով, խորհրդային Ազրբէջանը կը վարէ նեղ ազգային քաղաքականութիւն Նախիջեւանի մէջ, ինչպէս խորհրդային Վրաստանի կառավարութիւնը ազգային շահերու հետամուտ կ'ըլլայ Ախալքալաքի մէջ։ Իսկ մեր Կասեանները, երանելի միամտութեամբ կը դառնցեն «հաւասարազօրութեան» մասին ու «Դաշնակ»ներուն ալ սպառնալիքներ կը կարդան։

Այո՛, «հաւասարազօրութիւն»ը փաստ է, բայց այդ «հաւասարազօրութիւնը» գոյութիւն ունի միայն հայկոմկուսականներու խելապատակին մէջ։ Իսկ իրականութեան մէջ, Վրացի կոմունիստը կը ներկէ իր ազգային բուրդը, Թաթար կոմունիստը՝ իրենը, մէջտեղը կը մնան հայ կոմունիստները, որոնք Սերվանթէսի քաջահամբաւ հերոսին պէս, հողմաղացներու հետ կը կռուին ու իրենց երեւակայական յաղթանակները կը փառաբանեն։

Երանելի՜ մարդիկ...

Ս. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

126 ԺԱՄ ՊԱՐ

Նիքօլա անուն պարող մը փորթ Մայեօի մօտակայ պարասրահի մը մէջ 126 ժամ շարունակ պարեց՝ կոտրելով պարի մրցանիշը։ Պարը սկսելէ առաջ 101 քիլօ կը կշռէր. պարէն վերջ 26 քիլօ պակսած էր։ Ամբողջ պարի ընթացքին կերած է հաւկիթ, միս եւ արգանակ. ոգելից ըմպելի բնաւ չէ խմած եւ ժամը հինգ վայրկեան միայն դադար տուած է արդուզարդի, եւ այլ խնամքներու համար։ Այս մրցումին մէջ շահող կինը եղաւ Նիքօլայի կինը, որ պարեց 25 ժամ։

Միլիոնատէր մը, որ անօթի կը մեռնի.— Կորնօայլ խրճիթի մը մէջ գտնուեցաւ 66 տարեկան Փէրէնի դիակը, որ կիսովին փարատուած էր առնետներու կողմէ։ Շատ խեղճ կ'ապրէր եւ ամիսէ մը ի վեր մեռած էր...։ Կէս միլիոն ֆրանքի հարստութիւն մը ձգած է։

ԱՒԵՐԱԿ ԵՒ ԱՄԱՅԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԸ

Ի՛ՆՉ ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԻՐԵՆՔ

Մ. Քէմալ եւ Վանի Թուրքերը.— Ինչպէս կը պատմեն Էրզրումի դէպքը.— Հալէպ, Դամասկոս, Պէյրութ ետ առնուած!— Անտարբեր՝ Մուսուլի մասին.— Բազմակնութեան սիրոյն.— Ի՛նչ կը խորհին մէկն ու միւսը.— Խլամացած Հայեր Վանի մէջ.— Քէօր Հիւսէյին փաշան՝ գլխարկով։

(*Մասնաւոր թղթակցութիւն «ՅԱՌԱՋ»ի*)

Թաւրիզ, 23 Յունուար

(*Շարունակութիւն Կիրակի թիւէն եւ վերջ*)

Էնկիւրիէն Վան գացած է «Խալք» կուսակցութեան ներկայացուցիչ մը, որ բուռն քարոզութիւններ կ'ընէ Մուսթաֆա Քէմալի կառավարութեան համար։ Ժողովուրդը բոլորովին անտարբեր գտնուած է։

Ժողովուրդի մէջ այժմ շատ խոր բայց ուժեղ դժգոհութիւն կայ Էնկիւրիի դէմ։ Դժգոհութեան պատճառները շատ բանաւոր եւ բազմաթիւ են, մէկն ալ գըլխարկի խնդիրն է։ Բայց ինչպէս ըսի «արտակարգ դատարան»ներու սարսափը լռութեան մատնած է բոլորը։

Մեծ համբերանք յառաջ եկած է Քեազիմ Գարաբէքիր փաշայի հանդէպ, որ այժմ կը համարուի ժողովրդական «մեծ հերոս», որուն ջանքերուն շնորհիւ ոչ միայն Էրզրումի, Պիթլիսի եւ Վանի նահանգները մնացին Թուրքիոյ այլ եւ Կարսի, Արտահանի եւ Սուրմալուի ամբողջ հողամասերը դարձան սեփականութիւն Թուրքիոյ։

Ժողովուրդը կը մտածէ որ Մուսթաֆա Քէմալի կառավարութիւնը երկար չպիտի տեւէ։

Դեկտեմբերի ընթացքին Էրզրումի մէջ կատարուած քաղաքական խոշոր դէպքերու մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը պատմուին Վանի Թուրքերուն մէջ։

Կառավարութիւնը կը հրամայէ որ, ժողովուրդը գլխարկը փոխէ եւ ֆէսի տեղ եւրոպական գըլխարկներ գործածէ։ Քեազիմ Գարաբէքիրի կողմնակիցները, մոլլաներ շէյխեր, կրօնամոլներ կը հակառակին կառավարութեան հրամանին։ Խնդիրը լուրջ կերպարանք կ'առնէ։ Գարաբէքիրի կողմնակիցները զինեալ դիմադրութիւն ցոյց կուտան կառավարութեան պօլիսին եւ ոստիկաններուն։ Կռիւը շատ լուրջ եւ ուժեղ կ'ըլլայ։ Իր կողմնակիցները յուսահատ կը փախչին։ Կառավարութիւնը կը ձերբակալէ ըմբոստներու ղեկավարները եւ կը կախէ անխտիր։ Գարաբէքիրը որ անձամբ կը վարէր կռիւը, վիրաւոր կը փախցնեն։ Թէ ու՞ր —մարդ չգիտեր։

Արտակարգ դատարանն ալ իր կարգին գործի կը լծուի եւ մէկ շաբաթուայ ընթացքին ապստամբներէն շատերը կը ձերբակալուին եւ կարճատեւ դատավարութենէ մը յետոյ շատեր կը կախուին, ուրիշներ հրացանի կը բռնուին, կ'աքսորուին, եւ ցմահ բանտարկութեան կը դատապարտուին։ Այս դէպքերու ընթացքին երկու կողմէն ըսպաննուած են չորս հարիւր հոգի. կան նաեւ բազմաթիւ վիրաւորներ։

Էրզրումի բնակչութիւնը խուճապի եւ սարսափի մատնուած է. կեանքը մեռած է, վերջին դէպքերու պատճառով։ Այս արիւնալի կռիւները միայն գլխարկի հետեւանք չեն, այլ կապ ունին ուրիշ ներքին խնդիրներու հետ, որոնք յառաջ կուգան Մուսթաֆա Քէմալ եւ Քեազիմ Գարաբէքիր փաշաներու հակամարտութենէն, աթոռակալութեան եւ փառքի ցանկութիւններէն։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Կառավարութեան կարգադրութեամբ Թուրքիոյ ներքին գաւառներու մէջ Մուսուլի խնդիրը տարբեր կերպով կը պատմուի ժողովուրդին։ Կառավարութիւնը յայտարարած է թէ ոչ միայն «Մուսուլը մեր անբաժան երկրամասն է, այլեւ տաճկական բանակները գրաւած են Դամասկոսը, Հալէպը եւ նոյն իսկ Պէյրութը»։ Մէկ կողմէ այսպիսի շինծու լուրերով խաբեր են ժողովուրդը, միւս կողմէ զօրքերը տարած են դէպի Մուսուլ եւ ապա ետ բերած են, երբ արդէն Մուսուլը Անգլիոյ սեփականութիւնը դարձած է։

Մուսուլի խնդրին առթիւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ (ժողովրդական խաւերու մասին է խօսքս) բացարձակ անտարբերութիւն կայ։ Ամէն աղմուկ կառավարութիւնը կը հանէ։ Երբ պատերազմի խօսք կ'ըլլայ, ժողովուրդը սարսափի կը մատնուի, քանի որ պիտի պատերազմի Անգլիոյ կամ Ռուսիոյ դէմ։ Վերջինէն այժմ կասկած չունին, որովհետեւ դաշնագիր կնքեր են, բայց սաստիկ կը վախնան Անգլիոյ դէմ պատերազմելէն։

Մուսուլը Անգլիոյ տրուելէ յետոյ, ժողովուրդը հաշտուած է կատարուած իրողութեան հետ։

ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՐՑԸ.— Կառավարութիւնը կ'աշխատի միակնութիւն հաստատել. դեռ շատ կան Թուրքեր որ երկու, երեք եւ աւելի կիներ կը պահեն եւ չեն ուզեր ոչ մէկէն բաժնուիլ. ասոր ալ հետեւեալ միջոցը գտած են։ Իրենց տան մէջ կը պահեն մէկ կամ երկու, երեք ողամարդ, ծառայ կամ գործակատար անունով, եւ իրենց կիները անուանապէս, ձեւականօրէն իբր թէ կ'ամուսնացնեն անոնց հետ, բայց այդ կիները նորէն իրենց նախկին տիրոջ տրամադրութեան տակ են, խեղճ գործակատարներուն պատճառելով հաճելի եւ անհաճոյ զգացումներ...։

Վանի մէջ Թրքուհիները դեռ չեն բացած իրենց երեսները, բայց դպրոցական աշակերտուհիները երեսը բաց եւ մազերը կարճ կը պտտին եւ կը հագնին եւրոպական զգեստներ։

*
* *

Վանի նահանգին մէջ ապրող մահմետական ցեղերէն իւրաքանչիւրը տարբեր տրամադրութիւն եւ շահեր ունի։ Թուրքերը տնտեսապէս քայքայուած, ինկած պետական ծանր լուծի մը տակ քարշ կուտան իրենց գոյութիւնը։

Թաթարները (Կովկասէն գաղթած) ոեւէ է ձգտում չունին քաղաքականապէս։ Անտարբեր են եւ Թուրք եւ Քիւրտ ժողովրդի հանդէպ։ Անոնք տեղաւորուած են Հայերու կիսաւերակ գիւղերու մէջ եւ շատ թշուառ վիճակ ունին, թէեւ հողագործութեամբ կ'ըզբաղին։

Պարսիկները (Ատրպատականէն գաղթած Թուրքերը) խաղաղ ու հանդիստ ժողովուրդ են. ո եւ որոշ նպատակ ու ձգտում չունին. պետական հարկը կը վճարեն ամէն տեսակ ճնշումներու ենթակայ են։

Անոնք կը զբաղին այգեգործութեամբ եւ հողագործութեամբ եւ կ'ապրին շատ ողորմելի վիճակի մէջ։

ՔԻՒՐՏԵՐԸ բոլորովին ուրիշ ձգտումներ ունին։ Կը սպասեն որ մը անգլիական ուժեղ տիրապետութիւն մը հաստատուի Մուսուլի շրջանին մէջ, եւ իրենք Թուրքիոյ ամէն կողմերէն գաղթեն դէ[պի] Մուսուլի սահմանները, անգլիական թեւարկութեան տակ, ան[...] Քիւրտիստանի մէջ ապրելու համար։ Քիւրտերն այժմ թշուառ վիճակի մատնուած են թէ տնտեսապէս թէ քաղաքականապէս։ Կառավարութիւնը միշտ կասկածով կը նայի անոնց վրայ իբրեւ անվստահելի տարրեր, որոնք կրնան միշտ ապստամբութիւն յառաջ բերել։

Վանի մէջ կան բաւական [...] լամացած Հայեր, որոնք Անատո[լուի] խորերէն եկած են։

Սղերդցի քիւրտ փախստական Մահմուտէն տաճիկ կառավարութիւնը 8000 հնչուն ոսկի բռնագրաւեց, 1925ի Մայիսին, [...] զրպարտելով իբրեւ անգլիական լրտես, եւ մեղսակից քրտական ապստամբութեան։

Ցէշկալ Մահմուտը այն[...] ծեծեր են, որ ոտքը կոտրած, վերջը որոշեր են կախել, սակայն [...] Սարը-գամիշ, Էրզրում, [...] պտտցուցեր են ժողովուրդին [...] ամէն տեղ ցոյց տուեր են, որ յայտնուի թէ այդ շրջանէն անգլիական ապստամբութեան հ[...]մար։ Յետոյ գտեր են, որ արդ[...] է եւ ազատեր են, ձգելով [...] ուետուրով վերադառնալ Վանի մէջ։

Վերջացնելէ առաջ քանի [մը] պզտիկ լուրեր.— կը պատմեն [...] հռչակաւոր աւազակապետ եւ հ[...]յակեր Քէօր Հիւսէին քիւրտ փ[ա]շան ալ եւրոպական գլխարկ դր[ած] է, ծիծաղի նիւթ դառնալով իր [...] շրջէթին առջեւ։

Մոկսի քիւրտ Մէյթուլլ[ահ] պէկը, որուն մահը հաղորդած [...] նախապէս, իր մեռնելէն առաջ 19[..]էն սկսեալ պատուիրած է [...] իր հպատակ քիւրտերուն, որ [...] բազդեն Հայոց եկեղեցիներն [...] վանքերը Մոկսի մէջ եւ այլ[ուր] աւելցնելով որ անոնց տէրերը Հայերը— նորէն պիտի գան։

ՄԱՍԻ[...]

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ Է ՄՏՆԵԼ...

Մոսկուայէն կը հեռագ[րեն] թէ կառավարութիւնը որոշա[ծ է] արգիլել օտարականներու մուտ[քը] հետեւեալ շրջաններուն մէջ. Նաքուշքի հանրապետութ[եան] Վայկալ, Բուլկուէֆ, Նոր Զե[illegible] տա կղզիներ (Աստուցեւալ Մ[illegible] նոս), Թիւրքմէնիստանի եւ Խազ[ա]քիստանի հանրապետութիւններ[ու]։ Հրամանագիրը չի յայտներ [...] արգելքի պատճառները. կ'ենթադրուի թէ Մոսկուա չուզեր որ օտարականները տեսնեն այնտեղ ա[ք]սորուած քաղաքական բազմաթ[իւ] յանցաւորները։

ՊՈՌՆԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Գրավաճառ Լը Ֆրոմեր, [...] հերոսացաւ Ֆիլիփ Ցօտէի սպանու[...]թեան առթիւ, պոռնկագրական հրատարակութիւններ ծախել[ու] համար, ութը ամիս բանտարկութեան եւ 20,000 ֆրանք տու[ւ]գանքի դատապարտուեցաւ։

ԱՐՏԱՍՈՎԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿ

Ե. Ս.

— Ախ, տե՛ր, տե՛ր...

***

Նա մի աղուոր առաջատու էր իր գործում։

Հայտնի։

— Պատմի, ինչ որ դարձավ։

Ես ձեռքս թափ տվեցի, որ ասեմ, թե ոչինչ չկա պատմելու, բայց հանկարծ հիշեցի, որ ինքն էլ ինձ մի անգամ ասել էր, թե ամեն մարդ ունի իր կյանքում մի պատմություն, որ ինքն իրեն միայն է պատմում, ուրիշներին՝ ոչ։ Եվ ես սկսեցի պատմել։

Ես ասացի, որ ինձ ծանոթ է մի աղջիկ, որ ամուսնացել է մի ծանոթ տղայի հետ, որ ինձ էլ ծանոթ է։ Ասացի, որ նրանք ամուսնացել են սիրով, ապրել են երջանիկ, ունեցել են մի տղա, որ հիմա 12 տարեկան է, սիրուն է, խելոք է, ուսումնասեր է, ամեն տարի առաջին տեղն է բռնում դասարանում, ամեն ինչ ունեն, որ մարդ ուզում է, բայց... բայց ինչ-որ բան պակասում է նրանց կյանքում, ինչ-որ անորոշ, անբացատրելի բան, որ ստիպում է նրանց ամեն օր, ամեն ժամ, ամեն րոպե զգալ, որ իրենք ամենաերջանիկ մարդիկ չեն աշխարհում։

Ես ասացի, որ ինձ ծանոթ է մի ուրիշ ընտանիք, որ ապրում է ամենաաղքատիկ պայմաններում, ամուսինը հիվանդ է, կինը՝ ևս, երեխաները՝ հինգ հատ, ամենափոքրը՝ մի տարեկան, ամենամեծը՝ տասը տարեկան, ամենքն էլ հիվանդ, ամենքն էլ տկար, ամենքն էլ ոտքի վրա չեն կարողանում կանգնել, ամենքն էլ ուտելու հացի կարոտ, ամենքն էլ հագնելու շորի կարոտ, ամենքն էլ դեղերի կարոտ, ամենքն էլ ամեն ինչի կարոտ, բայց ամենքն էլ ուրախ, ամենքն էլ գոհ, ամենքն էլ երջանիկ։

Ես ասացի, որ ինձ ծանոթ է մի ուրիշ ընտանիք, որ ապրում է ամենաշքեղ պայմաններում, ամուսինը հարուստ է, կինը՝ ևս, երեխաները՝ հինգ հատ, ամենափոքրը՝ մի տարեկան, ամենամեծը՝ տասը տարեկան, ամենքն էլ առողջ, ամենքն էլ ուժեղ, ամենքն էլ ուրախ, ամենքն էլ գոհ, ամենքն էլ երջանիկ

շումը մեծ գայրոյթ առաջ բերած ըլլալով Թէհրանի եւ Մէշէտի հրապարակին վրայ, պարսիկ կառավարութիւնը բողոքեց խորհրդային դեսպանին, որ պատասխանած է թէ այս արգելքին պատճառն է Ռուսիոյ առեւտրական տագնապը եւ թէ առնուազն երկու ամիսէ առաջ կարելի չէ վերցնել զայն:

Աթըֆ հօճան կախուած

Էնկիւրիի անկախութեան դատարանը անցած չորեքշաբթի վերջացուց Պոլսոյ մէջ ձերբակալուած ամբաստանեալներու դատավարութիւնը եւ մահուան դատապարտեց Իսքիլիպցի Աթըֆ հօճան որ գիրք մը գրած էր գլխարկին դէմ եւ Պապա Էսկիի նախկին միւֆթի Ալի Րիզան. մահապատիժը յաջորդ օրն իսկ գործադրուեցաւ: 10ական տարի թիապարտութեան դատապարտուեցան Շէյխ Սիւլէյման, Սուլու էլ Մէվլէվի եւ միւս չորս ընկերները, 15ական տարի՝ Քեամիլ փաշազադէ Մուխլիս եւ ժամագործ Սիւլէյման, հինգ հոգի՝ 7 տարուան, երկու հօճաներ 5ական տարուան բանտարկութեան, ուրիշ հինգ հօճաներ ալ զանազան քաղաքներ պիտի աքսորուին երեք տարուան համար:

Անպարտ արձակուեցան գրավաճառ Միհրան էֆէնտի, «Թէվհիտ»ի խմբագիր Էօմէր Րիզա եւ միւս ամբաստանեալները: «Թօք Սէօզ»ի խմբագիր Ապտիւլ Գատէր Քէմալի պէյ եւս ազատ արձակուեցաւ, թէեւ ընդհ. դատախազը շատ մը կէտերու մէջ յանցաւոր կը նկատէր զայն:

Մարզպանը խոստումներ կուտայ

Սուրիոյ մարզպան Ժուվընէլ Դամասկոս երթալով ճառ մը խօսեցաւ Ներկայացուցչական Ժողովին առջեւ եւ յանձնարարեց ձեռնարկել Դամասկոսի եւ ամբողջ Սուրիոյ վերաշինութեան: Յետոյ կոչ ըրաւ որ քաղաքական կիրքերը հանդարտին եւ ամէն բանէ առաջ երկրին շահն ու տնտեսական բարգաւաճումը նկատի առնուին: Մարզպանը Պէյրութ դարձած է Անատայի ճամբով մեկնելու Էնկիւրի, ուր Թուրք կառավարութեան հետ պիտի բանակցի Թրքօ-ֆրանսական սահմաններու մասին: Բանակցութեանց պիտի մասնակցի նաեւ Ֆրանս. դեսպան Պ. Ալպէր Սառօ, որ արդէն Էնկիւրի կը գտնուի:

Հալածանքը ոչ թուրքերուն դէմ

Խայրէտտին եւ Ալի Րիզա պէյեր, որոնք պաշտօն ունին օտար ընկերութեանց մօտ ծառայող ոչ-Թուրք պաշտօնեաները հեռացնել տալու, արդէն գործի անցած են: Առեւտրական տնօրէն Մուհսին պէյ նախապէս երկու ամիս պայմանաժամ տուած էր ընկերութեանց, ոչ Թուրքերուն տեղ Թուրքեր առնելու համար: Թուրք թերթերը կ՚ըսեն թէ շատ մը ընկերութիւններ այս հրամանը չհասկնալու ձեւեր առած են եւ իրենց հայ, յոյն եւ հրեայ պաշտօնեաներուն Թրքահպատակ ըլլալը մէջ բերելով կը պնդեն թէ իրենց բոլոր պաշտօնեաներն ալ «Թուրք» են: Առեւտրական տնօրէնը այս անգամ վճռապէս հասկցուցած է որ «Թուրք» եւ «Թրքահպատակ» նոյն բաները չեն եւ թէ տրուած պայմանաժամին մէջ, խստիւ պէտք է գործադրուի հրամանը:

Լոնտոն չաս հեռու է Արարատէն

«Շիքակօ Թրիպիւն» կը գրէ.— Երբ քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր անձրեւեց, մարդիկ Նոյի տապանը ապաստանեցան. բայց որովհետեւ Արարատ լեռը շատ հեռու է Լոնտոնէն, հիմա Լոնտոնցիները ուրիշ տապան մը փնտռելու ելած են: Այսօր 21րդ օրն է որ շարունակ կ՚անձրեւէ Լոնտոնի եւ Թէյմզի հովիտին մէջ եւ Անգլիոյ մայրաքաղաքը այս ձմեռ երկրորդ անգամ ըլլալով ողողուած է: Լի եւ Ուէյ գետին երկու կողմի ագարակները ողողուած են եւ կը վախցուի որ հունձքերը փճանան:

Շահատուրքի նոր օրէնքը

Երեսփ. ժողովը հետեւեալ կերպով որոշեց ճարտարարուեստի եւ առեւտուրի շահերուն վրայ գանձուելիք տուրքի քանակը.—

Տարեկան 800 ֆրանքէն պակաս զուտ շահ ունեցողները պիտի վճարեն 15 ֆրանք, 801էն 1500 ֆր. շահ ունեցողները 30 ֆր., 1501էն 3000՝ 100 ֆր. 3001էն 5000՝ 200 ֆր., 5001էն 7000՝ 500 ֆր., 7001էն 10000՝ 700 ֆր., 10001էն 15000՝ 1000 ֆր., 15001էն 20000 շահողները՝ 1500 ֆրանք, 20001էն էն 25000՝ 2000 ֆր., 25000էն 30000՝ 2500 ֆր., 30001էն 35000՝ 3000 ֆր., 35001էն 40000՝ 3500 ֆր., 45001էն 45000 շահողները 4000 ֆր., 45001էն 50,000՝ 4500 ֆր., 50000էն վեր շահողներուն համար տուրք նշանակուած է հարիւրին 10:

ՕՐՈՒԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐԸ

Առենէ մը ի վեր Ֆրանսայի եւ մանաւանդ Փարիզի մէջ յաճախադէպ կը դառնան զարհուրելի ոճիրները, իբրեւ հետեւանք սիրոյ, նախանձի, թշուառութեան կամ գողութեան:

Երէկուան թերթերը այս կարգի հինգ դէպքեր կ՚արձանագրեն: 1.— Ռօմիլլիի մօտ նախկին քաղաքապետ Գաքրան Նախանձէ դրդուած քարայլին հրացանով մը սպաննեց իր հոմանուհին, տիկին Սէրքէօյլը եւ անոր մայրը: Մարդասպանը յետոյ փակուեցաւ եւ մինչեւ լոյս դիմադրեց ոստիկանութեան եւ ժողովուրդին, որոնք տունը պաշարած էին: Առտուն գնդակէ մը վիրաւորուած նախկին քաղաքապետը անձնասպան եղաւ, ածելիով կոկորդը կտրելով:

2.—Սէնթ Էթիէնի մէջ Օր, Ժէրմէս, 21 տարեկան եւ Ֆրանսուա Բրուգէ, 19 տարեկան իրար կը սիրէին եւ ծրագրած էին ամուսնանալ: Սիրահարներու ծնողքը թոյլատրած չըլլալով այս ամուսնութիւնը, երկուքը մէկ Սէն-Ժօպառ պանդոկ մը գացին եւ ատրճանակով անձնասպան եղան: Աղջիկը անմիջապէս, իսկ երիտասարդը հիւանդանոցին մէջ մեռաւ:

3.— Շաթիյյօնի մէջ տիկին Պըլօ, 24 տարեկան, առջի գիշեր անձնասպան եղաւ իր բնակարանին մէջ: Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ անձնասպանութենէն առաջ կինը սաստիկ կռուած էր մէկուն հետ, որովհետեւ շապիկը պատառ պատառ եղած էր: Ամուսինը ձերբակալուեցաւ:

4.— Ռուանի մէջ թղթատարական ցրուիչ Մարսէյլ Պրըթօն առջի օր իր ամուսնալուծուած կնոջ պիտի տանէր իրենց երկու տարուան աղջնակը: Պրըթօն երախան չի տարաւ այլ կռիւի բռնուեցաւ իր նախկին կնոջ հետ, զայն սպաննեց խոշոր դանակով մը եւ փախաւ: Ցրուիչը մտային խանգարման նշաններ ցոյց կուտար վերջերս եւ կը կարծուի թէ գետը նետուելով անձնասպան եղած է:

5.— Պօվէի մէջ փրօֆէսէօր Պէրկունիուի կինը, Իտալացի թինա Ֆրիզօթթօ, իր ամուսնական դժբախտ կեանքին վերջ տուաւ առջի օր՝ Թերէն գետին մէջ նետուելով իր երկու փոքրիկներուն հետ՝ երկու եւ չորս ու կէս տարու:

ՕՐ. ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ

ԵՒ

ԸՆԿ. ՏԻԳՐԱՆ ՕՆՕՍԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Քասթէլսարազէն 6 փետ. 1926

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Ուսանողական Միութեան Հերթական ժողովը՝ վաղը Հինգ. 11 փետր. ժամը 8.30ին, 61, Rue Mr. le Prince, Floria ճաշարանի վերնա-արկը: Կը խօսի ընկ. Օհան Կարօ Քիւրտերու մասին: Մուտքը ազատ է կուսակցական ընկերներու համար:

Հ. Յ. Դ. Ռոստոմ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ ուրբաթ 12 փետր ժամը 8,30ին սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր հարցեր եւ դասախօսութիւն ը. Ս. Մեսրոպեանի:

ՍԵԲԱՍՏԱՀԱՅԵՐՈՒ Նահանգային միութեան անդրանիկ երեկոյթը ճոխ յայտագրով, շաբաթ 13 փետր. ժամը 9ին 19 rue de Varenneի սրահը. Մէթրօ Սէվռը: Գիները 10, 5 եւ 3 ֆրանք:

Հ. Յ. Դ. Արմէն-Գարօ խումբի դասախօսական ժողովը կիրակի 14 փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ճաշարան Ֆլօրիաի վերնայարկը: Դասախօս ընկ. Վ.:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Պ. Մարթէն Գարսաքեան Փարիզի Բժշ. Համալսարանը աւարտած ըլլալով ստացած է վիրաբոյժ-ատամնաբուժի պետական վկայական (Տիպլոմ տ՚էթա տը Շիրիւրժիէն տանթիսդ): Նոյնպէս երկու առաջին մանուածով եւ երկու մետալով վկայուած է Ecole Odonto - Technique de Franceէ եւ յիշեալ վարժարանի «տը շէֆ տը քլինիք» կարգուած է:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍԻԽՄԷՆ, Մ. Կ. — Ստացանք 16 ֆր.: Թերթը կը ղրկուի: 4 ֆր. ևս կը պարտիք: Ազգին համար 100 ֆր.:

ՄԱԶԱԿԱՆ, Ա. Ս. — Ստացանք 100 ֆր.:

ՆԻՒ-ԵՕՐՔ, Մասիս գրատուն. — Նոյնպէս:

ՇԱՄ, Պ. Ա. — Մոռցուած է: Ծրագիրը կը ղրկենք՝ երբ պատրաստ ըլլայ:

ԳԱՄԲԷԼՍԱՐԱԶԷՆ, Գ. Ո. — Ազգին համար 15 ֆր.:

ՓԱՐԻԶ, Ա. Եղբ. Ստացանք 65 ֆր.: Հաճեցէք լրացնել:

ՎԱԼԱՆՍ, Տիկին Ժ.— Ստացանք 175 ֆր.:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Յ. Ժ.— Ստացանք 125 ֆրանք:

ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

Փորձ համարակալ մը, տուրքերու օրէնքին շատ հմուտ, պատրաստ է նպաստաւոր պայմաններով եւ այցելութեամբ կարգադրել գործի մարդոց եւ առեւտրականներու տոմարները:

Գրել՝ Գ. Թաճիրեան 84 rue Pouchet, Paris.

Tél. Marcadet 0.54.

Le Gérant: H. TEURNIER

Impr. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Պուլվառ «Սէն Միշէլ»ի եւ Սէն Ժէրմէնի անկիւնի քէօշկը, Պուլվար Սէն Միշէլ թիւ 21ի առջեւ: Մէթրօի գլուխը եւ թիւ 7ի առջեւ:

ՕՏԷՕՆ

Քարֆուռ տը լ՚Օտէօն թիւ 5, անկիւնի լրագրավաճառի խանութը:

ԼԱՖԱՅԷԹ

Ռիւ Լաֆայէթ թիւ 52 սըրճարանը:

Մէթրօ Cadetի գլուխը:

ՍԷՆ ԼԱԶԱՐ

Cour de Romeի առջեւի քէօշկը:

ՊԷԼՎԻԼ

19 Ռիւ տը Պէլվիլի լրագրավաճառին մօտ:

Jouy Rouve փողոց, Նպարավաճառ Յարութիւնեանի խանութը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Սրբուհի Տուտուեան ընիկ Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղացի, կը փնտռէ զաւակները, Մկրտիչ Տուտուեան 35 տրկ. Պօղոսիկ Տուտուեան 32 տրկ. եւ Վազէն Տուտուեան 28 տրկ. որոնք 1915ի ջարդին՝ բաժնուած են Տէլդօրի անապատներէն: Թերեւս արտասահման անցած ըլլան: Տեղեկացնել Serpouhie Doudouian 54 rue Damesme, Paris (13).

Սէօլօզցի Օննիկ Տիգրան Խաչուպեան կը փնտռէ իր մօրեղբայրը՝ Վահան Շահպազեան (եղբայր՝ Համազասպի), որ գինադադարին եղած է Սուրիա իբրեւ կամաւոր եւ այժմ Փարիզ կամ Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել Օննիկ Խաչուպեանի՝ c/o Meguerditch Garabedian, Philipople (Bulgarie).

Կը փնտռուի Սեբաստացի Յակոբ Քէլլէճեան, որ երկու տարի առաջ Պաֆրայէն Ֆրանսա եկած է: Տեղեկացնել Բարսեղ Աւագեանի, 26 Պուլվար Վօպան, Վալանս (Տրօմ):

Պոլսոյ Մաքրիգիւղէն Նուպար Սարգեան եւ կամ Կարապետ Մանուկեանը որ, երկու ամիս առաջ Փարիզ էր: Գրել Կարպիս Կանաչեանի Camoin Village, Banlieu de Marseille.

Տիկին Ագապի Սիմոնեան կը խնդրէ իր քեռորդին Հրանտ Մարուքեան (Վէզիր Քէօփրիւցի) որ Սուրիոյ կողմերը ըլլալը կը կարծուի: Գրել խմբագրութեան:

«Նոր Փիւնիկ»էն կը խնդրուի արտատպել:

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

BELLEVILLEի

H. HAROUTIOUNIAN

18 bis, rue Jouye-Rouve, 18 bis

Métro Belleville Paris (20e)

Կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ ճամենըներ, պոլսական լագերտա, աղի ձուկեր եւ գոնսերվաներ:

Նաեւ պուլկուր, չոր պամիա, սալէպ, գաշար եւ ճերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթաիւղ, թահին, լոգում, ճելվա եւ պէքմէզ: Թարմ սուրճ միշտ: փէստի լ եւ չոր պտուղներ:

ԼԻՈՆԻ Հ. Յ. Դ. ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

SALLE DONJONի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ 5 ԱՐԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ին

SALLE DE GÉOGRAPHIEի մէջ, 184, Bld. St. Germain

Քառաձայն խմբերգներ կոմիտաս վրդ.է, Գր. Սիւնիէ եւն.

Կը խօսի՝ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Հայ ժողովրդական երգի մասին

ԴՈՇՆԱԿ, ՋՈՒԹԱԿ եւ ՄԵՆԵՐԳ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻՆԵՐ

Մուտք՝ 15, 10, 7 եւ 5 ֆրանք:

Տոմսերը՝ բոլոր հայ ճաշարաններէ եւ 95 Bld. St. Germain, Café Métro

---

Փնտռեցէ՛ք մի խանի օրէն

1926Ի ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

ԳԻՆ 10 ՖՐԱՆՔ

ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐԸ Կ՚ԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ ԱՅԺՄԷՆ

Imprimerie MASSIS, 208 bis Rue Lafayette, Paris (10e)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր յարգելի յաճախորդները կեղծիքէն զգուշացնելու համար կուզանք յայտարարելու որ եթէ կ՚ուզեն

ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍԷ

եւ լաւ համեմներով պատրաստուած

ԳԱՅՍԷՐԻ

ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵՒ ՍՈՒՃՈՒԿԸ

ճաշակել՝ ուղղակի թող դիմեն մեզ, կեսարացի մասնագէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, Marseille. (B. du Rh.)

ԴՊՐՈՑ ԱՇԽԵԱՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1868ին

Հին եւ նոր հրատարակութիւններ Ամենուն Տարեգիրք Թէոդիկ 1926, 35 ֆրանք, [illegible] Տարեգիրք 1924 18, Դպրեւք Ա. Զօհրաբեան 1924, 20, Հայկական երգարան 10, Հայրապետ Սիամանթօ, [illegible] 5, Հայկական նամականի 12, [illegible] 5, [illegible] 6, Հայրէն [illegible] 8, [illegible] 15, [illegible] 10, [illegible] 4, [illegible] 15, [illegible] 5, [illegible] 8, [illegible] 3, [illegible] 1, [illegible] 5, [illegible] 50, [illegible]

H. O. Achdjian 35 rue Saint Georges 35 Paris (9) 10-1

ՃԱՇԱՐԱՆ COSTAS

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Խնամեալ սպասարկութիւն

Ընտրեալ օղիներ

Մատչելի գիներ

54, Rue du Pont-Neuf,

BRUXELLES,

Tel. 118.44

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ

ԳԱՐԱԵԱՆ

Tailleur Mignon

5, rue Mignon,

Métro Odéon եւ St. Michel

Սօսիէթէ Սամփիթի թատրոնին դէմ: Ձմրան համար պատրաստած է ճոխ մթերք ֆրանսական եւ անգլ. սիրոյ կերպասներու:

Բաց է նաեւ կէս օրերուն իրիկունները մինչեւ 8.30: իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Monmartre

[illegible]

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ [illegible] 10-ին 1.30 — 8

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123

(Métro: St Denis եւ Réaumur)

[illegible]

Ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6

Կիրակի 9—12:

ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Անգլիական	L. St.	132
Տոլար	Dollar	27
Մարք (ոսկի)	Mark	6
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	14
Թրք. ոսկի	»	120
Մէճիտիէ	Médjidié	10
Լեւա 100	Léva	19
Դրախմի	Drachme	34
Լիր	Lire	108
Պելճ. ֆրանք	Frc. Belge	122
Զուից. »	Frc. Suisse	519
Ռուբլի	(10 Roubles or)	131

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐ

Եգ.-Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	2600
»	II	1800
»	III	1700
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	135

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.		20 շ.
Ամերիկա —	3 տ.		5 տ.
Ուրիշ երկիրներ —	50 ֆր.		100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

12 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 84 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՀԱՅՀՈՅՈՒՄ ԵՆ ՄԵԶ..»

Յունուար 29ին վերջացաւ «Անդրկենտգործկոմ»ի Բ. Նստաշրջանը, Երեւանի մէջ:

Ինչպէս բուն Ռուսաստանի մէջ, Անդրկովկասի Կեդր. Գործադիր Կոմիտէն ալ, օրէնսդրական եւ վարչական գերագոյն իշխանութիւնն է իր շրջանին՝ երեք հանրապետութեանց համար, — տեսակ մը խորհրդարան: Առաջին Նստաշրջանը Թիֆլիսի մէջ բացուած էր, անցեալ տարի, երրորդը անշուշտ պիտի գումարուի Բագու, կարգին համաձայն:

Այս առթիւ կարդացուած զեկուցումներէն աւելի, որոնք յաճախ կրկնութիւններ եւ ծուլածոյ կամ թխածոյ խօսքեր են, ուշադրութիւն կը գրաւեն վիճաբանութիւնները: «Մարտակոչ»ի վերջին թիւերուն մէջ (20-23) կը տեսնենք հատուածներ պատգամաւորներու քննադատութիւններէն, աւելի պերճախօս քան Հիւսէյնօֆի կամ Օրախելաշվիլիի ճառերը: Ամէն ազգէ ներկայացուցիչներ կան քննադատներուն մէջ. և բնականօրէն, իւրաքանչիւրը իր երկրին եւ ժողովուրդին պահանջները պիտի ներկայացնէ, ընդհանուր կապը պահելով հանդերձ:

Մեր մասին, առանձին հետաքրքրութեամբ ուզեցինք իմանալ թէ, ի՛նչ խօսած են հայ պատգամաւորները, օրինակ՝ հայ ժողովուրդի թափառական մնացորդներուն վերադարձին համար: Եւ կը գտնենք միայն մէկ տժգոյն կոչ, Դուրգարեանի կողմէ, որ կը յայտնէր թէ «փախստականներու խնդիրը ունի համամիութենական քաղաքական նշանակութիւն, եւ արտասահմանի սակարաններուն մէջ կը գնահատուի իբրեւ կուի միջոց խորհրդային իշխանութեան դէմ»: Հայաստանի Ներքին գործավարը յիշելով թէ «300,000 հայ փախստականներ կը դեգերին արտասահմանի մէջ», կ'աւելցնէ թէ «տնտեսական պայմաններու բերումով», Ներգաղթի յանձնաժողովը կը զգուշանայ փախստականները «լայն չափերով իրենց երկիրը գաղթեցնելու»: Ու կ'եզրակացնէ.

—Որչափ կ'աճինք եւ կ'ամրանանք տնտեսապէս, պէտք է աւելի լայն դնենք այդ հարցը, եւ որոշ գումարներ գտնելով պետական ելմտացոյցին մէջ, ուժեղացնենք փախստականներու փոխադրութիւնը:

Այսքան միայն: Եթէ ժողովի ատենագրութեանց կամ ուրիշ թերթերու մէջ աւելի մանրամասնութիւններ, տարբեր տեսակէտներ կան, — չգիտենք: Իրենց իշխանութեան առաջին օրէն ի վեր հայ պոլշեւիկները այս ճակատագրական հարցը դրած են պարզ տնտեսական գետնի վրայ, եւ այդպէս ալ կը շարունակեն: Չէ՞ որ իրենց ամբողջ վարդապետութիւնն ալ «պատմա - մատերիալիստական» է: Դեռ 1921ին, Ժընեվայի մէջ, Չիչերինի հետեւորդներէն Պ. Ա. Բէգզատեան կը յայտարարէր թէ գաղթականներու ներգաղթը տնտեսական խնդիր է: 1926ին ալ նոյն եղանակը: Սովորական հայերէնով, — որքան դրամ, հետեւաբար եւ հող ճարուի, այնքան մարդ ներս պիտի առնուի: Ոչ մէկ խօսք՝ սահմաններու ընդարձակման, — Ներողութիւն, Ներքին սահմաններու սրբագրութեան, — հողերու արդար բաշխման, լքուած գիւղերու վերաշինութեան մասին: Ո՛չ մէկ եղբայրական կոչ՝ հարեւան հանրապետութեանց բարեխղճութեան, կամ կեդրոնական իշխանութեան սրտտեսութեան. Գոնէ ռուսեւթուրք Նոր դաշնագրի փառաբանութեան առթիւ, խոնարհաբար Մոսկուայի ուշադրութեանը յանձնէին, — թէ ահաւասիկ առիթ մը հայ ժողովրդին դէմ գործուած քստմնելի անիրաւութիւնը դարմանելու:

Կ'ընդունինք որ շատ միամիտ ենք, այսպիսի կեցուածք մը սպասելու համար: Տակաւին անցեալ օր, թերթերը կը ծանուցանէին թէ Զանգիբասարի մահմետականները, ուրիշ գիւղերու մահմետականներուն հետ— համագումար 36,000 հոգի, — դիմած են Հայաստանի կառավարութեան, որպէսզի արտօնէ հեռանալ եւ անցնիլ Ատրպէյճան եւ Պարսկաստան: Այս հաւաքական դիմումը մերժուած է կառավարութեան կողմէ: Ինչո՞ւ: Բացատրեցէք դուք ձեզի. թող բացատրեն մանաւանդ անոնք որ, արտասահմանի մէջ, ճղակտոր կ'ըլլան Ներկայ Հայաստանը «ազատ եւ անկախ» ցուցնելու համար: Եթէ ճիշտ է այս հաւաստիքը, ուրեմն Երեւանի վարիչները ժողովուրդի թշնամի են, քանի որ առիթէն չեն օգտուիր մէկ հարուածով 36,000 հայ գաղթականներ տեղաւորելու համար...:

Առիթ կ'ունենանք խօսելու նաեւ ուրիշ քննադատութիւններու վրայ, որոնք բոլորովին տարբեր նիւթերու կը վերաբերին: Միայն յիշենք պարագայ մը: Բագուի բանւորներէն Մուխթար Ֆիտան ուշադրութիւն հրաւիրելով անխնամ երախաներու բազմութեան վրայ, ամբողջ Անդրկովկասի մէջ, կ'եզրակացնէ. «Բանւորները հայհոյում են մեզ, որ մենք՝ քիչ ենք օգնում նրանց»:

Երեւան հետաքրքրուա՞ծ է թէ ինչ կը խորհին արտասահմանի թափառական բազմութիւնները, տեսնելով որ «մենք քիչ ենք օգնում նրանց»:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

"ԿԱՐՍԻ ԴԱՇՆԱԳՐԻ ԼՐԱՑՈՒՄԸ,,

Ընթերցողները կը յիշեն թէ Անդրկովկասի կեդր. գործադիր կոմիտէի Բ. Նստաշրջանը գումարուեցաւ Երեւանի մէջ: Այս առթիւ լսուեցան երկար զեկուցումներ եւ ճառեր: Անդրկովկասի վարչապետ Օրախելաշվիլի (վրացի), իր ընդարձակ զեկուցման մէջ խօսելով Թուրքեւռուս Նոր դաշնագրին վրայ, ըսաւ.

—«Լոքարնոյի դրան մենք հակադրում ենք մի ուրիշը, որը արմատապէս վերացնում է Լոքարնոյի մեթոտները: Դրա ապացոյցը մենք ունեցանք այս օրերս, երբ մենք Թուրքիայի հետ կնքեցինք մի համաձայնութիւն, որը Կարսի դաշնագրի մի լրացումն է հանդիսանում: Այդ դաշնագիրն այն տեսակ դաշնագիրներից մէկն է որոնք կնքւում են այնպիսի կողմերի ձեռքով, որ նպատակ չունեն իրար ուտել ու խեղդել: Մենք գտանք մի ընդհանուր լեզու Թուրքիայի հետ: Միաժամանակ մենք, իբրեւ Թուրքիայի հետ ունեցած մեր բարի հարեւանական յարաբերութիւնների ապացոյց՝ ունենք այն մանր դաշնագիրները, որ հաստատուած են Թուրքիայի հետ մեր ունեցած յարաբերութիւններում, զանազան բնագաւառներում»:

ԻՍԿ "ԴԱՇՆԱԿ,, ՆԵ՞ՐԸ

Օրախելաշվիլի, ինչպէս իր ընկերները, չմոռցան անխուսափելի «դաշնակ»ները.

—«Ինչ վերաբերում է դաշնակներին, թոյլ տուէք այստեղ, Երեւանում գումարուած Նստաշրջանի նիստին, առանձնապէս երկար կանգ չառնել: Հայ աշխատաւոր մասսաները գիտեն բաւական, թէ ի՛նչ են ներկայացնում իրենցից դաշնակները: Բաւական է ասել, « եւ է հայ գիւղացու թէ խաղաղութեամբ կամ կռուով այստեղ է վերադառնում դաշնակցական իշխանութիւնը՝ —նա կը հասկնայ թէ ի՛նչ է նշանակում մեր տապալած ռէժիմի վերադարձը: Ես կարծում եմ թէ հարկ չկայ ապացուցել մղել այդ առիթով, որովհետեւ ինչպէս Ալակէօզի, այնպէս եւ Զանգեզուրի համար պարզ է թէ ի՛նչ է բերում իր հետ այդ ռէժիմը: Վերցրէք Շուշին, ուր ամբողջ Չրհորներ լցուեցին մորթուած Հայերի դիակներով. յիշեցէք վրայ մենշեւիկներին, որոնք խեղդում էին Խորհրդային Հայաստանը, թոյլ չը տալով հաց ուղարկել այնտեղ Խորհրդային Ռուսաստանից: Այդ արհինալի յիշողութիւնները ապրում են Անդրկովկասի ժողովուրդների աշխատաւորութեան մէջ:

«Ես, կարծում եմ, թէ այդ յիշատակների հեղինակները առմիշտ կորցրել են իրենց հեղինակութիւնը: Նրանց չի կենդանացնի ոչ մի ուժ, նոյն իսկ իմպերիալիզմը: Ես կարծում եմ, թէ մենք կարող ենք հանգիստ նուիրուել մեր աշխատանքին»:

Ի՛ՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ

Թուրք մամուլը այլեւս կրակ ու բոց չի տեղար Մուսուլի խնդրին առթիւ: Այս պարագան շեշտուեցաւ մանաւանդ Չէմպըլէյն-Մուսօլինի-Պրիան տեսակցութենէն յետոյ, որու մասին զանազան ենթադրութիւններ կ'ըլլան: Պոլսոյ վաքըթը խօսելով այդ խորհրդաւոր տեսակցութեան վրայ, կը գրէ.

«Անգլիա որպէս թէ բանակցելու համար, իր դեսպանը էնկիւրի կը ղրկէ անոր, հրահանգներ կուտայ, եւ միւս կողմէ եւրոպական կեդրոններու մէջ Մուսուլի խնդրոյն շուրջ այնպիսի ձեռնարկներ կը կատարէ, որ ցոյց կուտան թէ ինք հաւանական չի գտներ Թուրք եւ անգլիական համաձայնութիւն մը: Անգլիա օգնութիւն կ'ուզէ Ֆրանսայէն եւ Իտալիայէն, փոխարէնը օժանդակութիւն խոստանալով անոնց Արեւելքի գործերու մէջ:

Արդեօք ի՛նչ է ֆրանսայէն եւ իտալիայէն ուզած օգնութիւնը: Մանաւանդ ի՛նչ կը նշանակէ այս քայլը այնպիսի ատեն մը, երբ ուղղակի բանակցութիւն կը կատարուի Լոնտոնի եւ էնկիւրիի միջեւ»:

ԵՐԿՈՒ ՄԱՀԵՐ

Թիֆլիսի մէջ, Յունուար 25ին մեռած է բժիշկ Արտաշէս Շխեան, որ ծանօթ էր իբրեւ փորձառու եւ հմուտ մասնագէտ ներքին եւ երախաներու հիւանդութեանց: Ունի քանի մը հրատարակութիւններ զանազան հիւանդութեանց մասին: Յանկարծամահ եղած է նաեւ Միքայէլ Սատամպօլեան, որ 18 տարեկանէն նուիրուած է հայ բեմին, եւ աշխատած է Ադամեանի, Սերնալի, Աբէլեանի եւն. հետ: Թարգմանած է մօտ 62 կտոր թատերախաղեր:

Մելքոնեան կտակը

Մելքոնեան Նուիրատուութեան Նոր խնամակալութիւնը կազմուած է հետեւեալ կերպով.— Զաւէն արքեպիսկոպոս, Պ. Պ. Արթին Զայլաքեան, Տիգրան Հաճընլեան, Հայկ Ինայէթեան, Տօքթ. Պետրոս Սերոբեան, Տօքթ. Նազարէթ Քէչէճեան և Գառնիկ Զագըր: Այս խնամակալութիւնն է որ պիտի վարէ Նուիրատուութեան վերաբերեալ բոլոր գործերը՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդր. վարչութեան հսկողութեան տակ: Նոր խնամակալութիւնը արդէն վաւերացուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդր. Վարչութենէն:

Գործադուլ Ալգաս-Լոռէնի մէջ

Սթրազպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ալզաս-Լորէնի երկաթուղիներու գործադիր ժողովին կողմէ պահանջուած օրավարձի յաւելումը, ութը ժամուան աշխատանքը եւն. ընդունուած չըլլալով, որոշուած է ընդհ. գործադուլ յայտարարել:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄՈՒՍՕԼԻՆԻ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ

Չորեքշաբթի օր Մուսօլինի Նոր ճառ մը խօսեցաւ, այս անգամ ծերակոյտին մէջ, իբրեւ պատասխան Շթրէզէմանի ճառին: Ամէնէն առաջ, շեշտեց թէ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան բարիքն իսկ կը պահանջէ չմիջամտել Իտալիոյ փոքրամասնութեանց խնդրին, եւ թէ Ֆաշիստ կառավարութիւնը մինչեւ վերջը պիտի ընդդիմանայ ո՛ր եւ է ծրագրի որ կը ձգտի այդ ժողովին առջեւ դնել խնդիրը:

«Կատարեալ գիտակցութեամբ կը յայտարարեմ թէ գերման ժողովուրդին լայն խաւերուն մէջ վերջնապէս չեն հրաժարած յիմար երազներէ: Մինչ միլիոնաւոր Գերմանացիներ ուրիշ պետութիւններու միացուած են, միայն վերին Ատիկէի համար է որ խնդիր կը յարուցուի, հիմնուած՝ նշանաւոր սուտերու վրայ: Պ. Շթրէզէման շատ տկար փաստերով կը պաշտպանէ Պավարիոյ վարչապետին անլուր յայտարարութիւնները՝ «հարաւային Թիրօլի եղբայրներու ազատագրութեան մասին: Պ. Շթրէզէման կը բողոքէ այն խօսքերուն դէմ զորս ուղղեցի գերման շրջիկներու մասին: Կը կրկնեմ թէ մենք չենք ուզեր գոռոզ շրջիկներ: Մեր երկիրը կրնայ ապրիլ նոյնիսկ եթէ այլ եւս ոչ մէկ Գերմանացի չանցնի Ալպեաններէն, (Խմբ. տարին 180,000 շրջիկներ կ'երթան Թիրօլ, ինչ որ եկամուտի աղբիւր է Իտալիոյ համար): Աւելորդ կը համարեմ կրկնել թէ պիտի շարունակուի մեր քաղաքականութիւնը վերին Ատիկէի մէջ: Շթրէզէման խոստացաւ թէ Գերմանիա պիտի բարեփոխէ իր ընթացքը այլացեղ փոքրամասնութեանց հանդէպ: Կ'արձանագրեմ այդ խօսքը ապագային համար, բայց այսօր ճշմարտութիւնը այն է որ Գերմանացիները թոյլ չեն տար լեհական դպրոցներ բանալ այն շրջաններուն մէջ ուր լեհ փոքրամասնութիւններ կան, ոչ ալ դանիական դպրոցներ՝ դանիական գաւառներու մէջ: Պատուարժան Պարոն Շթրէզէման, իտալական աչքին մէջ շիւղ մը փնտռելէ առաջ, հանեցէք ձեր աչքին մէջ եղած գերանը:

«Այս օրերու կարճ վիճաբանութիւնը պատռեց վարագոյրը եւ հիմա չափազանց յստակ է կացութիւնը: Գերմանիա կ'ուզէ ստանձնել, Ազգերու Դաշնակցութենէն դուրս, բովանդակ աշխարհի գերման փոքրամասնութեանց խնամակալութիւնը: Պէտք է արձանագրել այս պարագան եւ ուշադիր քննութեան ենթարկել: Ասոր հետ մէկտեղ, կը յայտարարեմ բացորոշապէս.

1.— Թէ վերին Ատիկէի այլացեղ բնակչութիւնը դուրս կը մնայ այն փոքրամասնութիւններէն որոնց մասին յատուկ համաձայնութիւններ կնքուեցան հաշտութեան դաշնագիրներուն մէջ:

2.— Թէ Իտալիա չպիտի ընդունի ո՛ր եւ է վիճաբանութիւն այս մասին, ո՛ր եւ է ժողովի մէջ:»

3.— Թէ ֆաշիստ կառավարութիւնը ճշմարիտ հայրենադաւութիւն մը գործած պիտի ըլլայ, եթէ, թոյլ տայ որ իտալական հողին վրայ ինկած հարիւր հազար գերմանացիներու համար վտանգուի 42 միլիոն իտալացիներու ապահովութիւնը եւ խաղաղութիւնը:

«Ասոնք սպառնալիքներ չեն, այլ արժանաւորութեան եւ ուժի արտայայտութիւններ:»

Վարչապետը յայտնեց թէ ամենավերջին լուրերու համաձայն, Գերմանիոյ մէջ աւելի սաստկացած է պօյքոթ իտալական ապրանքներուն դէմ, եւ թէ փրոֆէսորներ, երեսփոխաններ եւ նախկին նախարարներ կը մասնակցին շարժումին: Աւելցուց թէ Յունուար 29ին առաջարկ մը ներկայացուած էր Բրուսիոյ Խորհրդարանին, իտալական դպրոցները փակելու համար:

Վերջացնելով, Մուսօլինի ըսաւ.— «Եթէ Աւստրիացի-Գերմանացիները յաղթած ըլլային պատերազմին մէջ, վայրագօրէն պիտի քանդէին ինչ որ իտալական էր Պրէններէն մինչեւ կարտա լիճը:«

.·. Լուրի մը համաձայն, քսան թօնօ ռազմանիւթ երեւան հանուած է Թիրօլի մէջ, Գերմանացիներու կողմէ պատրաստուած:

ՊԵՐԼԻՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՄՈՒՍՕԼԻՆԻԻ

Ռայխսթակի մէջ արտաքին Նախարար Պ. Շթրէզէման ճառով մը պատասխանեց Մուսոլինիի ռազմաշունչ յայտարարութիւններուն: Գերմանները, ըսաւ, երբեք խնդիր չեն յարուցած հարաւային Թիրոլի գերիշխանութեանը մասին: Սակայն աշխարհի վրայ միայն իրաւունք չկայ, այլ կայ նաեւ միջազգային բարոյական մը: Իտալական կառավարութեան զանազան անդամները եւ նոյն ինքն Թագաւորը խոստացան որ Թիրոլի բնակչութեան լեզուն պիտի պահպանուի: Ֆաշիստ կառավարութիւնը փոխեց ասիկա եւ որոշեց ոչ միայն տեղե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ գ. էջ)

ՅՈՎՍԿԴՈՆ ՅՈՍՆԱՆ

Ա. Ս.

— «Ֆիլոսոֆ էֆենտի, ասա ինձ, ինչ է ճշմարտությունը»,— հարցրեց մի ղազախ Ալ-Ֆարաբուն, որ նստած էր ճանապարհի եզրին և ուշադրությամբ դիտում էր իր առջև ընկած ավազուտ անապատը, որի վրայով ոչ մի ճանապարհորդ չէր երևում։

Ալ-Ֆարաբին, որ ղազախների մեջ ապրելով, նրանց լեզուն էր սովորել, ժպտաց և պատասխանեց.

— Ճշմարտությունը ինչ է, ես ինքս էլ չգիտեմ, բայց գիտեմ, որ ճշմարտությունը ոչ թե ինչ-որ բան է, որ կարելի է ասել, այլ ինչ-որ բան, որ կարելի է անել։

Ղազախը չհասկացավ նրա խոսքերը և հարցրեց.

— Ուրեմն ճշմարտությունը ձի՞ է, որ կարելի է հեծնել, թե՞ ուղտ, որ կարելի է բեռնել։

Ալ-Ֆարաբին ժպտաց և պատասխանեց.

— Ճշմարտությունը ձի էլ չէ, ուղտ էլ չէ, այլ ճշմարտությունը այն է, որ դու գիտես, թե ինչ է ձին, և գիտես, թե ինչ է ուղտը։

Ղազախը ծիծաղեց և ասաց.

— Ես գիտեմ, որ ձին ձի է, ուղտը ուղտ է, և ես գիտեմ, թե ինչպես պետք է հեծնել ձին և բեռնել ուղտը։

Ալ-Ֆարաբին գլխով արեց և ասաց.

— Ահա թե ինչ է ճշմարտությունը։

Ղազախը ծիծաղեց և ասաց.

— Ես ուրեմն ճշմարտություն գիտեմ, ես ճշմարիտ մարդ եմ, ես ճշմարիտ ղազախ եմ։

Ալ-Ֆարաբին ժպտաց և ասաց.

— Ճշմարիտ ղազախ ես, ճշմարիտ ղազախ ես, ճշմարիտ ղազախ ես։

Ղազախը ոտքի թռավ, ձին հեծավ և սլացավ անապատի ավազների միջով։

Ալ-Ֆարաբին մնաց միայնակ։

Ա. Ս.

— Ուսուցիչ, ասա ինձ, ի՞նչ է ճշմարտությունը,— հարցրեց մի աշակերտ Ալ-Ֆարաբուն, որ նստած էր Դամասկոսի մոտ գտնվող Ջաբալ-Սալիհիա լեռան գագաթին և նայում էր ներքև՝ Դամասկոսի ընդարձակ դաշտին, որ ծածկված էր ծաղկած պարտեզներով, ինչպես կանաչ ծովը՝ ծաղկած նավերով։

Ալ-Ֆարաբին դարձավ դեպի աշակերտը և ասաց.

— Ճշմարտությունը ոչ թե ինչ-որ բան է, որ կարելի է ասել, այլ ինչ-որ բան, որ կարելի է անել։

Աշակերտը չհասկացավ նրա խոսքերը և հարցրեց.

— Ուրեմն ճշմարտությունը ձի՞ է, որ կարելի է հեծնել, թե՞ ուղտ, որ կարելի է բեռնել։

Ալ-Ֆարաբին ժպտաց և պատասխանեց.

— Ճշմարտությունը ձի էլ չէ, ուղտ էլ չէ, այլ ճշմարտությունը այն է, որ դու գիտես, թե ինչ է ձին, և գիտես, թե ինչ է ուղտը։

Աշակերտը ծիծաղեց և ասաց.

— Ես ուրեմն գիտեմ, որ ձին ձի է, ուղտը ուղտ է, և ես գիտեմ, թե ինչպես պետք է հեծնել ձին և բեռնել ուղտը։

Ալ-Ֆարաբին գլխով արեց և ասաց.

— Ահա թե ինչ է ճշմարտությունը։

Աշակերտը ծիծաղեց և ասաց.

— Ես ուրեմն ճշմարտություն գիտեմ, ես ճշմարիտ մարդ եմ, ես ճշմարիտ աշակերտ եմ։

Ալ-Ֆարաբին ժպտաց և ասաց.

— Ճշմարիտ աշակերտ ես, ճշմարիտ աշակերտ ես, ճշմարիտ աշակերտ ես։

Աշակերտը վազեց իր ընկերների մոտ և ասաց.

— Ես ճշմարտություն գիտեմ, ես ճշմարիտ մարդ եմ, ես ճշմարիտ աշակերտ եմ։

Ընկերները ծիծաղեցին և ասացին.

— Ճշմարիտ աշակերտ ես, ճշմարիտ աշակերտ ես, ճշմարիտ աշակերտ ես։

Ա. Ս.

Ալ-Ֆարաբուն ասում էր իր աշակերտներին.

— Ճշմարտությունը ոչ թե ինչ-որ բան է, որ կարելի է ասել, այլ ինչ-որ բան, որ կարելի է անել։

Աշակերտները չհասկացան նրա խոսքերը և հարցրին.

— Ուրեմն ճշմարտությունը ձի՞ է, որ կարելի է հեծնել, թե՞ ուղտ, որ կարելի է բեռնել։

Ալ-Ֆարաբին ժպտաց և պատասխանեց.

— Ճշմարտությունը ձի էլ չէ, ուղտ էլ չէ, այլ ճշմարտությունը այն է, որ դուք գիտեք, թե ինչ է ձին, և գիտեք, թե ինչ է ուղտը։

Աշակերտները ծիծաղեցին և ասացին.

— Ուրեմն մենք գիտենք ճշմարտությունը, մենք ճշմարիտ աշակերտներ ենք։

Ալ-Ֆարաբին գլխով արեց և ասաց.

— Ճշմարիտ աշակերտներ եք, ճշմարիտ աշակերտներ եք, ճշմարիտ աշակերտներ եք։

Աշակերտները վազեցին իրենց ընկերների մոտ և ասացին.

— Մենք ճշմարտություն գիտենք, մենք ճշմարիտ աշակերտներ ենք։

Ընկերները ծիծաղեցին և ասացին.

— Ճշմարիտ աշակերտներ եք, ճշմարիտ աշակերտներ եք, ճշմարիտ աշակերտներ եք։

Ա. Ս.

Ալ-Ֆարաբուն ասում էր իր աշակերտներին.

— Ճշմարտությունը ոչ թե ինչ-որ բան է, որ կարելի է ասել, այլ ինչ-որ բան, որ կարելի է անել։

Աշակերտները չհասկացան նրա խոսքերը և հարցրին.

— Ուրեմն ճշմարտությունը ձի՞ է, որ կարելի է հեծնել, թե՞ ուղտ, որ կարելի է բեռնել։

Ալ-Ֆարաբին ժպտաց և պատասխանեց.

— Ճշմարտությունը ձի էլ չէ, ուղտ էլ չէ, այլ ճշմարտությունը այն է, որ դուք գիտեք, թե ինչ է ձին, և գիտեք, թե ինչ է ուղտը։

Աշակերտները ծիծաղեցին և ասացին

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Նոր վերջացաւ Մակեդոնական եղբայրութեանց տարեկան համագումարը։ Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւերուն մէջ կը կարդանք — «Ամէնէն բարբարոս պատերազմը, յայտարարուած պուլկարիոյ դէմ, այն է որ պարտադրուեցաւ հաշտութեան դաշնագրով։ Այն զոհերը որ տուաւ Մակեդոնացի ժողովուրդը եւ բոլոր պարտուած ժողովուրդները պատերազմէն վերջ, աւելի մեծ են քան այն որ պատճառեց պատերազմը։

Եթէ մահացութիւնը շարունակուի այն չափով որ կը տիրէ այսօր տարագիր շրջանակներուն մէջ, տասը տարի յետոյ այլեւս գաղթականներէն մարդ չպիտի մնայ։

Կառավարութիւնը ցարդ տուած է միայն երեք միլիոն լէվա, բայց մեծ եղած է ժողովուրդին նիւթական թէ բարոյական օժանդակութիւնը մանաւանդ գիւղերու մէջ, ուր պուլկար գիւղացիութիւնը ինքնակամ ապաստան տուած է իր եղբայրներուն ու կիսակրած անոնցմէ շատերը»։

Նախագահը յայտնեց թէ պատրաստուելու վրայ է մասնաւոր օրէնք մը, գաղթականներու համար եւ կոչ ըրաւ օժանդակել օրէնքին յաջող գործադրութեանը համար։

Վիճաբանութեանց ընթացքին երկու պատուիրակներ շեշտեցին թէ Մակեդոնական խնդիրը այն ատեն միայն պիտի դադրի պալքաններու մէջ վէճեր ստեղծելէ, երբ ճանչցուին մակեդոն ժողովուրդի քաղաքական, կրօնական եւ կրթական իրաւունքները։

Ժողովը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ կարելի չի գտներ սերբ եւ պուլկար մերձեցումը։ «Սերբ եւ պուլկար մերձեցում մը կրնայ փափաքելի ու իրականանալ, միայն այն ժամանակ երբ մեզի, մակեդոնական պուլկարներուս, կ'երաշխաւորեն այն ազգային ազատութիւններն ու իրաւունքները, զորս ունէինք ոչ քրիստոնեայ եւ ոչ սլաւ տիրապետութեան տակ»։

ԺՈՂՈՎ ԱՆՑԱԳՐԻ ՀԱՄԱՐ

Յառաջիկայ Մայիս 12ին անցագրի ժողով մը պիտի գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան հովանաւորութեամբ։ Հրաւիրագիրներ ղրկուած են կարգ մը պետութեանց ալ որոնք անդամ չեն Ազգերու Դաշնակցութեան, — ինչպէս Ամերիկա եւ Գերմանիա։ Կը յուսացուի որ անոնց մասնակցութիւնը պիտի նպաստէ անցագրի դրութիւնը ջնջելու ծրագրին, որ Ազգերու Դաշնակցութեան սեղանին վրայ է։

Նշանակելի բարեքում տեղի ունեցած է 1920ի ժողովէն յետոյ։ Գրեթէ ամէն տեղ տուրքը իջած է տասը շիլինի կամ անոր համարժէք սակին։ «Վիզա» ջնջուած է կարգ մը երկիրներու միջեւ (վերջերս ջնջուեցաւ նաեւ Գերմանիոյ եւ Զուիցերիոյ միջեւ), եւ կանոնները առաջուան չափ խիստ չեն։ Դեռ շատ ճամբայ կայ անցագիրը ամբողջովին ջնջելու համար։ Երկիրներ կան, ինչպէս Անգլիա եւ Ամերիկա, որոնք կը պնդեն թէ անցագիրը ազդու միջոց մըն է համայնավարներուն եւ քաղաքական խռովարարներուն դէմ։ Իսկ ուրիշ երկիրներ ալ, Լեհաստան, Աւստրիա եւ Չեխօ-Սլովաքիա, կարեւոր եկամուտներ կ'ունենան անցագրէն եւ անոր վաւերացումէն։

Ցոյց չկայ որ խորհրդաժողովը յաջողութեամբ պսակուի։ Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ «Թրանզիթ» վաւերացումը պիտի ջնջուի, անցագիրներուն տեւողութիւնը պիտի երկարաձգուի, տուրքը առ առաւելն հինգ ոսկի ֆր. պիտի գլխուի եւ բարեքումներ պիտի ըլլան սահմանագլուխի կայաններու քննութեան մէջ։

"ԲԺԻՇԿ ՏՈՒԷՔ,,

Այս խորագրին տակ, Թղթակից մը կը գրէ «Խորհրդային Հայաստան»ի (Թիւ 9).—

— Դարալագեազի գաւառին մէջ բժիշկ չկայ։

Ամբողջ գաւառը եւ կեդրոն Քէշիշքէնդը յանձնուած են անփորձ մարդու մը, որ նախ՝ հայերէն չգիտնալով, ոչ կը հասկնայ հիւանդին վիճակը, ոչ ալ կրնայ բան հասկցնել եւ երկրորդ կը բժշկէ միայն երկրորդական ու մանր հիւանդութիւններ կամ վէրքեր։ Բժիշկի հեղինակութեան այս ստորճանը բաւական է որպէսզի հիւանդը անոր օգնութեան չդիմէ։ Եւ այսպէս ալ կ'ըլլայ։ Մանաւանդ մեր արհեստակցական միութեան անդամները, որոնք զուրկ են ուրիշ գաւառ երթալու եւ բժշկուելու հնարաւորութենէն, մատնուած են անտանելի վիճակի։

Մեր բազմաթիւ դիմումները բժիշկ ուղարկելու մասին՝ անհետեւանք մնացած են։ Այս անգամ մամուլի միջոցաւ կը դիմենք։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

կաթողիկոսական պատուիրակութեան դիւանէն մեզի կը հաղորդուին հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

ԴՊՐՈՑ ԲԱՆԱԼՈՒ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ.— Կեդր. կրթական խորհրդոյ ատենապետ Պ. Դաւիթ բէկ պաշտօնապէս դիմում կատարած է Ֆրանսայի կրթական նախարարութեան, վերջացող շաբթուան ընթացքին։ Ի գիտութիւն կը ծանուցուի թէ, կրթական նախարարութիւնը բարեհաճած է արտօնութիւն շնորհել հայերէն դասախօսութիւններ հաստատելու Ֆրանսայի բոլոր École Communaleներուն մէջ, օրինական դասաժամերէն անմիջապէս յետոյ, հայ ուսուցչուհիներու միջոցաւ։ Ասկէ զատ թոյլատրուած է նաեւ տեղական մանկապարտէզ - նախակրթարաններու բացումը Ֆրանսայի հայաշատ կեդրոններու մէջ։

Ի մօտոյ հրապարակաւ պիտի ծանուցուին այն կեդրոնները, ուր պիտի բացուին սոյն մանկապարտէզ-նախակրթարանները։

ԹԵՄԱԿԱՆ կեդրոնական խորհուրդը վերջին երեք նիստերը յատկացուցած է Եւրոպայի թեմական Սահմանադրութեան օրինագիծի քննութեան։

ՏՈՔԹ. ԱՔՓՕՒՈՒՍԻ մահուան առթիւ կաթ. պատուիրակը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց մեծ հայասէրին ընտանիքին։

ՆԻՍԷՆ Պ. Երուանդ Աղաթօն 1000 ֆրանք ղրկած է թեմական պէտքերուն համար։

ԼԻՈՆԻ վարժարանին եւ մատրան բացման ծախքերուն համար 2000 ֆր. եւս ղրկուեցաւ։ Լիոնի կեդրոնին մանկապարտէզը բացուած է փետր. 1ին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ համար շրջուն հովիւ կարգուեցաւ Էջմիածնական Արսէն Ծ. Վրդ. Ղըլտճեան որ հիւրաբար Լիոն կը գտնուի այժմ։

ԻՐԱՒԱԳԷՏ խորհրդական Պ. Չայլաք ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 3-6 պիտի գտնուի Դիւանատունը, ընթացք տալու համար պետական պաշտօնատուններու հետ եղած օրէնսգիտական գործերուն։

ՓԱՐԻԶ ԹԱՀՐԱ ՊԷՅԻ վերջին մեծ ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ փետր. 25ին Հինգշաբթի գիշեր Թրօքատէրօի թատրոնին մէջ։ Այս մասին կազմուած մասնախումբը նոր նիստ մը գումարեց Պալաքեան եպիսկ.ի նախագահութեամբ եւ ըրաւ իր վերջին կարգադրութիւնները։ Տոմսերու գին որոշուեցան 5 ֆրանքէն մինչեւ 500 ֆրանք։ Ներկայացման պիտի մասնակցի նաեւ փարիզահայ երկսեռ երգչախումբը։ Տոմսերու վաճառման համար Պրն. Ա. Համբարձումեան իր գրասենեակը տրամադրած է, 53 Faubg. Montmartre։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հակառակ տիրող լաւատեսութեան, մեր գաղութը դեռ չունեցաւ իր զօրաւոր Ազգ. Միութիւնը։ Վեց ամիսէ ի վեր կազմուած այս մարմինը դեռ լուրջ գործ կատարած չէ։ Ինքն է որ իր բերնով կը խոստովանի այս ցաւալի ճշմարտութիւնը, միեւնոյն ատեն ներկայացնելով իր հրաժարականը։

Հիմա անհրաժեշտ է կազմել նոր եւ գործելու ընդունակ Միութիւն մը, որուն առաջին գործը պիտի ըլլայ բանալ փոքր դպրոց մը եւ մատուռ մը։

*** Այս տխուր լուրին հետ կ'ուզեմ ուրախութեամբ արձանագրել այն օգտակար գործը զոր մէկ տարիէ ի վեր կը տանի Վալանսի Հայ Մարմնամարզական Միութիւնը։

Միութիւնը կազմուած է 1924ին։ Ունի 24 անդամ որոնց 15ը գնտխաղացողներ են։ Մինչեւ հիմա ունեցեր է օտար եւ հայ խումբերու հետ բազմաթիւ մրցումներ որոնց մէջ եղեր է միշտ յաղթական, բացի մէկ պարտութենէ։ Դեռ այս կիրակի, Պօլիկօնի դաշտին եւ գեղեցիկ խաղավայրին մէջ Շէյլօնէն (Արտէշ) եկած ֆրանսական ընտիր խումբի մը հետ մրցեցաւ փութալով եւ մէկի դէմ երեքով յաղթանակ տարաւ հայ եւ ֆրանսացի բազմութեան մը առջեւ, ծափահարուելով խանդավառօրէն։

Այս առթիւ կ'արժէ յիշել Պ. Գիսակ Ամերիկեանը, որ խումբին պետն է եւ լաւ առաջնորդ, Պ. Գրիգոր Մինասեանը, որ ըլլալով ֆրանսական առաջին խումբի մը անդամ, ճարպիկութեամբ վարեց դատաւորի պաշտօնը վերջին մեծ մրցումին։ Պ. Դաւիթ Փափազեան ալ («Ճարոն») ճարպիկ խաղացող մըն է, եւ գնահատուած է թէ Հայերու եւ թէ օտարներու կողմէ, Յակոբ Լոգանտաճեան, Լեւոն Ժամկոչեան, Գեղամ Շահբէկեան, Յակոբ Կօշկարեան, Մ. Կարապետեան, Մ. Յովհաննեան, Մ. Տէրտէրեան, Գ. Սահակեան, Պ. Գասպեան, իրենց վերջապահի, յառաջապահի եւ բերդապահի պաշտօններով ցոյց տուին մեծ վարպետութիւն եւ ճարպիկութիւն։

*** Յունուար 31ին Վալանսի մէջ առաջին անգամ ըլլալով հիմնուեցաւ պատանեկան երկսեռ Գրական Միութիւն մը, որ նպատակ ունի աշխատիլ ամէն բանէ առաջ ինքնազարգացման, բանալ գրադարան-ընթերցարան մը, կազմել թատերախումբ մը եւ երգչախումբ մը եւ պարբերական դասախօսութիւններ կազմել հայկական կեանքի, անցեալի եւ պատմութեան վրայ։ Այս Միութեան մէջ կան ժիր ու խելացի պատանիներ որոնց շնորհիւ կը յուսանք, Վալանսի մէջ ստեղծել գեղեցիկ եւ օգտակար վայելքներ։

Վալանս Ա. Ա.

«ԵՍ ՀԱՅ ՉԵՄ»

Ազգ. Միութեան մասնաճիւղի վարչութիւնը կեդրոնէն վաւերացուելով, կը փութայ ձեռնարկել մարդահամարի, որու միջոցին կը հանդիպի փոքր խոչընդոտի մը։

Հայ կաթոլիկ հայրենակիցներէն ոմանք, չուզեր իբրեւ հայ արձանագրուիլ եւ կարծելով թէ առանց իրենց հարցնելու կ'արձանագրեն, կը դիմէ տնօրէնին որ զարմանքով կը պատասխանէ թէ մենք ձեզ իբրեւ Հայ բերած ենք եւ այնպէս կը ճանչնանք։ Եւ երբ կը լսէ թէ վարչութեան ատենապետին սպառնացած է, յանդիմանելէ յետոյ կ'առաջարկէ իրենց տետրակներէն անել բոլոր Հայերու ցանկը։ Սակայն ոմանք կը դիմեն ուրիշ միջոցի մը եւ գործատէրին կը գանգատին թէ Հայերը զիրենք կրօնափոխ կ'ընեն, բայց նոյնպէս կը մերժուի։ Այս անճոռնի երեւոյթին համար ցաւ կը յայտնենք մեր կաթոլիկ եղբայրները, որոնց կրօնական պահանջներուն գոհացում տալու համար հրաւիրուած է Պահապանեան գեր. վարդապետ։

Այստեղ ալ հանդէս մը պիտի տրուի Վարդանանցի առթիւ, ուր պիտի խօսի պատուելի Յովակիմ Յովհաննէսեան

Փօն տ'Օյնա Ա. Մ.

ԿԵԱՆՔԸ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Սէն Շամօնի ոստիկանութիւնը հայերէն յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ. «Տասնըհինգ տարեկանէն վեր ամէն օտարական պէտք է ինքնութեան թուղթ ունենայ, առանց բացառութեան։ Մինչեւ 1926 փետր. 7, ամէն մարդ պէտք է քովը պատրաստ ունենայ ինքնութեան թուղթերուն խնդրագիրը։ Այս թուականէն վերջ քննութիւն պիտի կատարուի Սէն Շամօնի մէջ»։

Մեր հայրենակիցներուն կը մնայ օգտուիլ այս յայտարարութենէն, որպէս զի աւելորդ դժուարութեանց չհանդիպին։ Արդէն քանի մը հոգի հարցաքննուած են։

***

ՀՕԿԸ.— Ամիսէ մը ի վեր Հօկի Միութիւն մը կազմուած է Սէն Շամօնի մէջ։ Մինչեւ հիմա կը քնանային, իսկ հիմա տունէ տուն կը պտտին եւ հին ու մին բաներ կը ժողվեն, վիճակահանութեան դնելու համար։ Դրամ չունենալով այս միջոցին դիմեր են։ Վարչութեան անդամները իրենց մէջ չեն կրցած կարգադրել 100—150 ֆրանքի փոխատուութիւն մը, որպէս զի գնեն վիճակախաղի պիտոյքները։ Ասոր համար որոշեր են մարդ պտտցնել փողոցէ փողոց, տունէ տուն, դրամ, հագուստ, գուլպայ, թաշկինակ եւայլն. հաւաքելու։

Բացման հանդէսը եւ վիճակախաղը պիտի կատարեն փետր. 21ին։

Սէն Շամօն Կ. Մ.

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վ. Ինի (Իվրը) Հայ ժողովրդական Լսարանի վարչութիւնը մօտ օրէն պիտի սկսի դասախօսութիւններու շարք մը։ Առաջին դասախօսն է ընկեր Հ. Ուզունեան, որ պիտի խօսի հետեւեալ նիւթերու շուրջ.— Ա.— Հայ ազատագրութեան շարժումը եւ մեր կուսակցութիւններու դերը։ Բ.— Հ. Հանրապետութիւնը եւ մեր կուսակցութիւններու դերը, ներկայ Հայաստանը եւ անոնց դերը։ Գ.— Հօկերը։ Առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ Կիրակի, 14 փետրուար, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին լսարանի սրահին մէջ։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

... Խմբագիր,

Ատրպատականի Հայոց Թեմ. Խորհուրդը խնդրում է, բարեհաճէք ձեր թերթում հրատարակել հետեւեալ պաշտօնական գրութիւնը, ի գիտութիւն ընթերցող հասարակութեան.—

Վերջերս խորհրդային Հայաստանի թերթերում յաճախ հանդիպում ենք անստորագիր կամ ծածկանունով ստորագրուած գրութիւնների, որոնց մէջ, այդ թերթերին յատուկ գռեհկութեամբ, զրպարտւում են Թեմիս Առաջնորդ Տ. Ներսէս արք. Մելիք-Թանգեանի գործունէութիւնը։ Այս առթիւ թեմական խորհուրդս պարտք է համարում յայտնել մեր այն բոլոր հայրենակիցներին, որոնք քիչ ծանօթ են հայ թեմակալի անձնաւորութեան եւ մեր թեմում նրա կատարած անխոնջ գործունէութեան, որ նրա միջոցով կատարած բոլոր դրամական գործառնութիւնները եղել են թեմական խորհրդիս եւ պատգամաւորական ժողովի գիտութեամբ ու որոշմամբ եւ նրա առաջնորդութեան տասնեւհինգ տարուայ ընթացքում չի եղել մի հատիկ դէպք, որը ամենահեռաւոր կասկած իսկ կարողանար յարուցանել հայ թեմակալի հետ կապուած դրամական հաշիւների նկատմամբ։ Այս մասին գրութիւնները պարզապէս ՍՈՒՏ ԵՆ ԵՒ ՎԱՏԹԱՐ ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ։

Գալով Ներսէս Սրբազանի քաղաքական եւ ազգային-հանրային գործունէութեան, խորհրդային գրչակների մտածմամբ գնահատութիւնը չէ, որ պիտի լուսաբանէ այն, այլ պարսիկ կառավարական բարձր շրջանների նրան ցոյց տուած յարգանքն ու հաւատքը եւ Ատրպատականի հայութեան բազմիցս երեւան բերած սէրն ու երախտագիտութիւնը, որոնք լաւագոյն գնահատութիւնն են նրա հանրօգուտ գործի եւ անձնուրաց ժրաջան աշխատանքների։

Ատրպատականի Հայոց Թեմական Խորհրդի ատենապետ՝ Ս. Աֆթանդիլեան, ատենադպիր՝ Ա. Ղուկասեան, անդամներ՝ Սամսոն Թադէոսեան, Գ. Փափազեան, Գ. Յակոբեան, Մ. Յակոբեան, Ն. Աֆթանդիլեան։

Ե. Գ.— Կը խնդրուի միւս թերթերէն արտատպել։

ՔՈՒԳԱՅԻ կառավարութիւնը, ուզելով քիչցնել բժշկական ուսանողներու թիւը, ուսանողութեան շրջանը 5էն 6ի բարձրացուցած է։ Կը հաւատան թէ փափաքուած արդիւնքը չպիտի կրնայ տալ այդ որոշումը։

ՕՐ. ՇԱՀԱՆ ՍԻՐԱՆ-ՆԱԶԱՐԵԱՆ
ԵՒ
Պ. ՅԱԿՈԲ ՆԷՎՇԷՀԻՐ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ
Լոնտոն, 8 Յունվ. 1926

ՕՐ. Alexandra CORMICK
ԵՒ
Պ. ԱՐՇԱԿ ՐԱՖՖԻ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ
Լոնտոն, 3 փետր. 1926

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻԻ ՄՐՑՈՒՄԸ

ԻՆՉ ԿԸ ՅՈՒՍԱՆՔ ՀԱՅ ԽՈՒՄԲԷՆ

Ինչպէս գրած էինք, ներկայ եղանակին եւ փարիզահայ պատմութեան մէջ ամենակարեւոր մրցումն է որ Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը պիտի կատարէ այս կիրակի 14 փետր. Stade Jean Bouinի մէջ (Porte d'Auteuil) ֆրանսայի ախոյեան S. A. S. Générauxի դէմ։

Ֆրանսայի ախոյեանները ատենէ մը ի վեր «ինկած» էին եւ Roubaixի Clubի եւլն. խումբերէն պարտուած, վերադարձած են իրենց «ֆօրմ»ին եւ Red Starի դէմ մրցումը անոր ապացոյցն է։ Երկու խումբերն ալ իրենց լաւագոյն կազմով ելլելով խաղը շատ հետաքրքրական պիտի ըլլայ, երկու «սիսթէմ»ներ երկու «science»ներ իրարու դէմ պիտի ելլեն, C. A. S. G.ի «Ամէրիկ», առանց combinaison»ի խաղը Հ. Մ. Ը. Մ.ի «չափուած բասերու» խաղին, C. A. S. G.ի խաղացողներէն բոլորն ալ լման մարզիկներ են, բայց «թէքնիք»ի մեծ բան չեն արժեր. Իսկ մերիններն ալ աթլէթիկ պակասը որ կը լրացնեն լաւ «թէքնիք»ով մը եւ խմբական խաղով։ Ահա խումբերու գիծերուն բաղդատութիւնը։ Բերդապահները Ֆուռ եւ Յէվճեան իրար կ'արժեն, բայց առաջինը աւելի փորձառութիւն ունի, յետսապահներու մէջ Հայերը կը գերազանցեն լայնօրէն այս գծին մէջ։ Մեր ժիր պաշտպանները, Թուրքեն եւ Մկրտիչ աւելի վստահելի են քան Անգլիացի Հէպսըն եւ Հէբօլթ որոնք չեն կարեր որ կրնան տակալ մեր յառաջապահ գծին բասերուն։ Միջնապահներու մէջ Հայերը նորէն կը գերազանցեն։ Սաստիկ, Լեւոն, Գամեր, «անանցանելի» «հաֆ»եր կը նկատուին, իսկ փորվըրդներու մէջ C. A. S. G. փոքր առաւելութիւն մը ունի ոչ թէ «սխանտ»ով այլ արագութեամբ։

Ինչ կրնանք սպասել մեր խումբէն։

Ցարդ աւելի տկար կազմով եւ նոյն ուժի խումբերէ փարիզի մէջ բնաւ պարտուած չըլլալով, ֆրանսական շրջանակներն ալ շատ հաւանական կը գտնեն հայկական յաղթութիւն մը։ Շատ բան կախում ունի մեր յառաջապահներէն, Արմենակի եւ իր ընկերակիցներուն խաղէն։

Այս առթիւ աւելորդ է կարգապահութեան յորդոր ուղղել մեր հայրենակիցներուն, որոնք անշուշտ պիտի փութան ներկայ ըլլալ քաջալերելու հայկական խումբը։ Լաւ եւ պարզուն գիտակով, թէ օգնած կ'ըլլան Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբին յաջողութեան եւ թէ բարձրացուցած ազգային արժանապատուութիւնը։

Հ. Թ.

բու անուններըը, այլ մականուններն անգամ իտալականի վերածել։ Այս կերպով Մուսոլինի դրժեց երկու խոստումներ։ Ճիշտ է որ Պավարիոյ մէջ ընկերակցութիւն մը պօյքօթ հռչակած է իտալական ապրանքներուն դէմ։ Բայց գերման կառավարութիւնը մատ չունի ատոր մէջ, եւ կ'այպանէ զայն։ Հասկնալի չէ թէ ի՞նչ բան կը մղէ Մուսոլինին սպառնալու խզել առեւտրական յարաբերութիւնները։

Պ. Շթրէզէման այպանեց նաեւ Պավարիոյ վարչապետ Հէյմը իր խիստ ճառին համար եւ յայտնեց որ անիկա իրաւունք չունի արտաքին քաղաքականութեան խառնուելու։ Ցետոյ շարունակեց.

— «Մուսոլինիի խօսքերը ամբողջ աշխարհի կողմէ պիտի նկատուին իբրեւ պատերազմի սպառնալիք մը, ինչ որ հակառակ է Ազգերու Դաշնակցութեան ոգիին։ Պիտի պահանջենք Ազգերու Դաշնակցութենէն որ այս խնդիրը նկատի առնէ։ Պատերազմը օտար տիրապետութեան ենթարկեց միլիոնաւոր Գերմաններ, հակառակ ազգերու ինքնորոշման սկզբունքին։ Այս վիճակին հանդուրժեցինք, սակայն ոչ ոքի թոյլ պիտի տանք դպչիլ մեր ազգային իրաւունքին։ Ես բացարձակապէս կը մերժեմ միջամտել այսպիսի շարժումի մը, որ մեր ժողովուրդին խորունկ հոգիէն կը բխի։

Եվտական տագնապը

Երեսփ. ժողովը կը շարունակէ քննել ելմտացոյցը յօդուած առ յօդուած։ Օրերը կը սահին եւ տակաւին վերջնական կարգադրութիւն մը չէ եղած։ Վերջին ժողովին մէջ վարչապետ Պ. Պրիան, միանգամ ընդմիշտ վերջ տալու համար այս անորոշ կացութեան, պահանջեց որ մինչեւ վեց օր երեսփ. ժողովը որոշում տայ 1926ի ելմտացոյցը հաւասարակշռելու համար, հակառակ պարագային վստահութեան խնդիր պիտի յարուցանէ։ Վարչապետին այս սպառնալիքը մեծապէս ազդեց սակարանին վրայ, ուր սթերլինը 133.15ի եւ տոլարը 27.37ի բարձրացաւ։ Զախակողմեանները լուրջ նկատողութեան չարժին այս սպառնալիքը եւ հաւանաբար պիտի մերժեն աջակցիլ կառավարութեան։ Կը վախցուի որ կրկին նախարարական տագնապ առաջ գայ եւ գործերը աւելի եւս կնճռոտին։ Ծերակուտականները բոլորովին ջղայնացած են երեսփ. ժողովի այս դանդաղութենէն եւ իրենց կողմէ պատուիրակութիւն մը զնաց առջի օր վարչապետին մօտ՝ բողոքելու համար այս անախորժ վիճակին դէմ։ Վարչապետը հաւաստիքներ տուաւ թէ կարելին կ'ընէ շուտով եզրակացութեան մը յանգելու համար։ Միւս կողմէ դահլիճին անդամներն ալ իրարու հետ համաձայն չեն, ձախակողմեաններուն պէս։ Վերջին անգամ երեսփ. ժողովը քննեց երկրագործներու տուրքը աւելցնելու խնդիրը, առանց որոշ եզրակացութեան յանգելու։

*** Պաշտօնական յայտարարութեան մը համաձայն, բոլոր անոնք որ եկամուտի տուրքի հենթակայ են (տես վերջին «Յառաջ»ը), պէտք է գրաւոր յայտարարութիւն մը ղրկեն իրենց շրջանակի հարկահաւաք պաշտօնատան, մինչեւ փետր. 28։ Յայտարարութեանց համար յատուկ թուղթեր կը տրուին բոլոր նամականատուններէն եւ քաղաքապետութիւններէն։

Գիրերու գիները 100ին 30 սիտի աւելնան

Ֆրանսայի հրատարակիչներու եւ գրավաճառներու սէնտիքան որոշեց նորէն բարձրացնել գիրքերու գիները, որոնք որոշ յաւելում կրած էին արդէն, քանի մը ամիս առաջ։ Նոր յաւելումը պիտի ըլլայ մօտ 100ին 30, իբրեւ հետեւանք թուղթի, տպագրութեան եւ կազմի սղութեան։ Արտասահմանի համար ալ միջոցներ խորհուած են. Ֆրանսական գիրքերը պիտի ծախուին իւրաքանչիւր երկրի դրամին համաձայն (տոլար, շիլին եւն.)։

Վրացական դաւադրութիւն ?

«Իզվեստիա»ն իր փետր. 4ի թիւով կը հրատարակէ Ուկրայնայի Չէկայի նախագահ Տալիցկիի յայտարարութիւնը վրաց եւ մէնշեւիկներու դաւադրութեանց մասին։ Ըստ այդ յայտարարութեան, վրացի մէնշեւիկները Ուկրայինայի մէջ ստեղծած են յատուկ կազմակերպութիւն մը, վրաստանի մէնշեւիկներու եւ անոնց արտասահմանի բիւրօին միջեւ կապ պահելու նպատակով։ Կազմակերպութիւնը երեւան հանուած է առջի տարուան ապստամբութեան մասնակից խումբ մը վրացիներու արտասահման փախած ատեն։ Ասոնք բռնուած են լեհական սահմանապլխուն վրայ։ Ասոնց ցուցմունքով վերջերս Բիեւի մէջ ձերբակալուած են յատուկ պաշտօնով արտասահմանէն եկած մէնշեւիկ Քափիթօն Անճափարիձէն եւ լեհական գործակալ Փօլօժնին։ Հարցաքննութեան ժամանակ պարզուած է, որ վրացի մէնշեւիկներու արտասահմանեան բիւրօն շատոնց սերտ կապակցութեան մէջ է լեհական գլխաւոր սպայակոյտի 2րդ բաժնին հետ, ուր ունի իր երկու մնայուն ներկայացուցիչները՝ Չաքարիաձէ եւ Իմնաձէ։ Անճափարիձէն խոստովանած է, որ իրեն յանձնարարուած է կապ հաստատել արտասահմանի բիւրօի եւ վրաստանի մարմիններուն միջեւ. ինք պիտի միար Բիեւ եւ յարաբերութեան մէջ պիտի ըլլար Բօցիա Սուլաքվելաձէի հետ, որ պիտի ապրէր Վրաստանի մէջ։ Իրեն տրուած էր նաեւ վրացի մէնշեւիկներու փարիզի կազմակերպութեան կողմէ ընդունուած ծածկագիր բանաձեւ մը, որ պիտի յանձնուէր Վրաստանի մէնշեւիկներուն եւ որով կը հրահանգուէր կազմել Վրաստանի մէջ կեդրոնական կոմիտէ եւ մէնշեւիկեան կազմակերպութիւններէն գումարել խորհրդաժողով։

Վարշաւա հասնելէ ետք՝ Անճափարիձէն յարաբերութեան մէջ մտած է լեհ գինուորական շրջաններու հետ եւ Լվովի մէջ տեղի է ունեցած յատուկ խորհրդակցութիւն մը, որուն մասնակցած են լեհ գլխաւոր սպայակոյտի ներկայացուցիչ գնդ. Մաղէէք, գլխապետ Սօլօդկովսկի, զօրաւոր Զաքարիաձէ, Իմնաձէ եւ Անճափարիձէն։ Սահմանը գաղտնի անցնելէ ու Բիեւ հասնելէ ետքը, Անճափարիձէն ներկայացած է բժիշկ կօկլէպիձէին, որու մօտ հանդիպում ունեցած է տեղական մէնշեւիկներու հետ։ Այդ տեսակցութեան ժամանակ մէնշեւիկ Քօկարինշվիլին հրահանգ տուցած է անմիջապէս մեկնիլ Աստրախան եւ ստեղծել աշխատաւորական կեղծ համախումբ մը, որ կեդրոն պիտի դառնար արգիլուած գրականութեան տարածման։ Զինուորական գործավարութեան աշխատակից Ֆէտօրովի միջոցով մէնշեւիկները տեղեկութիւններ ստացած են կարմիր բանակի մասին։

Չեկան այս տեղեկութիւններու վրայ ստեղծած է խոշոր գործ մը ընդդէմ Վրացի մէնշեւիկ կուսակցութեան։

Գերմանիոյ դիմումը

Ժընեւի գերման ընդհ. հիւպատոսը չորեքշաբթի առաւօտ Ազգերու դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղար Սըր Էրիք Տրըմմոնտի ներկայացուց գերման արտաքին նախարարին նամակը, որով կը խնդրուի Գերմանիան ալ ընդունիլ իբրեւ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան։ Ընդհ. քարտուղարը յայտնեց թէ այս խնդիրը քննելու համար Ա. Դ. ընդհ. ժողովը արտակարգ նիստի պիտի հրաւիրուի Մարտ 8ին կամ 10ին։

Հայերը Սուրիոյ մէջ

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ Յունուար 28ին ոստիկանութիւնը ձերբակալած է երեք Հայեր եւ «Ինսանիէթ» թերթի խմբագիր Ժօզէֆ Եաղպէքը, իբրեւ հեղինակ համայնավար քարոզութեանց։

*** Դամասկոսի պատր. փոխանորդ Վահան վրդ. կոչ կ'ուղղէ արտասահմանի հայութեան, դրամական օգնութիւն հասցնել Դամասկոսի վերջին դէպքերու զոհերուն, որոնք ձմրան այս խիստ օրերուն շատ խեղճ վիճակի մէջ կը գտնուին։ «Մտածեցէք թէ դուք այսօր Դամասկոսի մէջ ունիք հազարաւոր արենակիցներ, որոնց խրճիթները քանդուած են ու իրենք թալանուած։ Անոնք ամիսներէ ի վեր իրենց ազգականներուն եւ հայրենակիցներուն արդէն նեղ բնակարաններուն մէջ, մեր վանքի բակին եւ աղքատանոցի շրջափակին մէջ խոնուած են։ Կը սպասեն գործերու վերսկսման եւ մինչ այդ՝ իրենց արտասահմանի բախտաւոր ազգակիցներուն դրկելիք օգնութեան, որ կ'ուշանայ, ու իրենք կը հիւծին, կը սպառին»։

*** Սուրիոյ վերջին խորհրդարանական ընտրութեանց մէջ Հայ ըլլալով մէկ պատգամաւոր միայն ընտրուած է՝ Նարեկ Աբրահամեան, Անտիոքէն, դաշնակցական։ Հալէպէն ո'չ մէկ Հայ ընտրուած է։

*** Դանիական Բարեգործական ընկ.ը Պէյրութի գաղթականներուն մէջ բժշկական դարմանատուն մը բացած է, զոր կը վարէ Միս Քուվէյր։ Ընկերութիւնը ամէն օր 200է աւելի կարօտեալներու հաց եւ ապուր իսկ երախաներուն շաբաթական 120 տուփ կաթ կը բաշխէ։ Միս Քիւվէյր հեռագրած է Տանիմարքա մեծագումար օժանդակութիւն խնդրելով հայ աղէտեալներուն համար։ Տանիմարքացի Միս փիթերսըն եւ Միս ճէքըպսըն եւս մեծ ապէս կ'աջակցին Հայերուն, առաջինը իբրեւ Համմանայի սանաթօրիումին տնօրէնուհի, երկրորդը իբրեւ Սուէյտայի որբանոցի տնօրէնուհի։ Երեք օրիորդներն ալ հայերէն կը խօսին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս գիշեր ժամը 8·30ին կը խօսի Ս. Մեսրոպեան։

ՍԵԲԱՍՏԱՀԱՑԵՐՈՒ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ միութեան անդրանիկ երեկոյթը ճոխ յայտագրով, վաղը շբ. 13 փետր. ժամը 9ին 19 rue de Varenneի սրահը. մէթռօ Սեվռը։ Գինները 10, 5 եւ 3 ֆրանք։

Հ. Ց. Դ. Ամէն-Գարօ խումբի դասախօսական ժողովը կիրակի 14 փետր. կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին ճաշարան Գլօրիայի վերնայարկը։ Դասախօս ընկ. Վ.։

ԱԼՖՕՐՎԻԼի մէջ կազմուած է Հայ երիտասարդներու Միութիւն մը։ Տանըվից տարեկանէն վեր՝ առանց սեռի խտրութեան կը հրաւիրուին բոլորը կիրակի փետրուար 14 ժամը 2·30ին rue Etienne Dolet 145։ Օրակարգ.—Ծրագիր-կանոնագիր. եւ վարչութեան ընտրութիւն։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԻԼԵՐԱՆի Հայրենակցական միութեան անդրանիկ երեկոյթը ճոխ յայտագրով, վաղը շբ. 13 փետր. ժամը 9ին 19 rue de Varenneի սրահը. մէթռօ Սեվռը։ Գինները 10, 5 եւ 3 ֆրանք։

ՎԻԵՆ-ԻԶԵՐի Հայ կարմիր խաչի խումբը կը պատրաստուի տալ իր անդրանիկ ներկայացումը Մարտ 7ին կիրակի օր կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին փոնթ Էվէք Սինէմա Էթուալի մէջ։ Առանձին յայտարարութիւն՝ տեղին վրայ։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ օրը։

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Պ. Գրիգոր Խաչատէրեան։

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ԼԻՈՆԻ Հ. Յ. Դ. ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

SALLE DONJONի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԿԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ 5 ԱՐԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

SALLE DE GÉOGRAPHIEի ՄԷՋ, 184, Bld. St. Germain

Քառաձայն խմբերգներ կոմիտաս վրդ.է, Գր. Սիւնիէ եւն.

Կը խօսի՝ **Պ. Ա. Ա Հ Ա Ր Ո Ն Ե Ա Ն**

ԴՈՇՆԱԿ Օր. ՉԱՌԱՓԵԱՆ, ՋՈՒԹԱԿ ՕՐ. ՏՀ. ՄԻՒՈ,

ՄԵՆԵՐԳ Պր. ՍԻՄԻՐՃԻ

Մուտք՝ 15, 10, 7 եւ 5 ֆրանք։

Տոմսերը՝ բոլոր հայ ճաշարաններէ եւ 95 Bld. St. Germain, Café Méd

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄԱՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Պուլվար «Սէն Միշէլ»ի եւ Սէն Ժէրմէնի անկիւնի քէօշկը, Պուլվար Սէն Միշէլ թիւ 21ի առջեւ։ Մէթրօի գլուխը եւ թիւ 7ի առջեւ։

ՕՏԷՕՆ

Քարֆուր տը լ'Օտէօն թիւ 5, անկիւնի լրագրավաճառի խանութը։

ԼՈՒՔՄԱՅԷԹ

Ռիւ Լաֆայէթ թիւ 52 սըբճարանը։

Մէթրօ Cadetի գլուխը։

ՍԷՆ ԼԱԶԱՐ

Cour de Romeի առջեւի քէօշկը։

ՊԼԷՎԻԼ

19 Ռիւ տը Պլէվիլի լրագրավաճառին մօտ։

Jouy Rouve փողոց, նպարավաճառ Յարութիւնեանի խանութը։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Լոյս տեսած է Մանչեսթրի Շոգեւոր Շուվիւ Գերապատիւ Տ. Ղեւոնդ եպսկ. Դուրեանի

ՊԱՐԶ ԿԱՐՈՂԱՆ ԵՐԻՒ

Բ. հատորը (352 էջ), որ կը պարունակէ ընտիր քարոզներու շարք մը, պատրաստուած աշխարհիկ քարոզիչներու հետեւողութեամբ։

Հանրութեան հոգեւոր զարգացումին նպաստող այս գործը փարիզեան ընտիր տպագրութեամբ յանձնարարելի է ամէն ընթերցասէրներու։

Գինն է 10 ֆրանք, 60 սենթ, 2.6 շիլին, 75 ղրուշ։

Դիմել՝ Պ. ՊԱԼԵՆՑ 8, rue Papillon, Paris(9)։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր յարգելի յաճախորդները կը կարծեն զգուշացնել համար կուգանք յայտարարելու որ նեթէ կ'ուզեն

ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍՔ

եւ լաւ հաճելիով պատրաստուած

ԳԱՅԷԼԻԻ ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵՒ ՍՈՒՃՈՒՓԴ

ճաշակել՝ ուղղակի Թող գիմեն մեզ, կեսարացի մանագէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, Marseille. (B. du Rh.)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123

(Métro: St Denis եւ Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիզութեան, ֆրանկացիի, արիւնի եւ մոլեգնային հիւանդութեանց։

Բժշկական տարբալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ

ՀՄԱՅԵԱՆ ԽՈՍՐՎԵՆԱՆ

երբեմն փրոֆէսէօր Կ. Պոլսոյ իրաւաբանական Համալսարանի

Վերջնապէս փարիզ հաստատուած ըլլալով, կը ստանձնէ փոխանորդութիւնը ցանքային եւ ծովային ամէն տեսակ առեւտրական դատերու, ինչպէս նաեւ անձամբ կը վարէ փարիզի Առեւտրական Դատարանին առջեւ։

Դիմել անձամբ կամ թղթակցութեամբ, իր բնակարանը ամէն օր ժամը 9—1,

Rue Louis Philippe 15 Neuilly s/Seine (métro-Mail

Tél. Wagram 96-05։

ԳՐԱՏՈՒԻՆ ԱՇՃԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ *1868ին*

Ինչ եւ նոր հրատարակութիւններ

Ամէնուն Տարեցոյցը թէզով 1926, 35 ֆրանք, Եղերաթաթ Յարուհին 1924 18, Դէմքեր Հայկան երգարան 10, Հայրորդին Միամանթօ, Գերեզմանք կիտասարդաց 5, Հայկական նահապետական 12, Մանթիլէդ Լորդ Բայրն 5, թագաւոր Ս. Իշխէլ 5, Հաճի Մուրատ Տօլաթցի Համլէթ Շէյքսփիր 8, Օթէլլօ Շէյքսփիր 15, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերահատ Գրագիրը 4, Ե. Չ. միրճիպաշեանի կեանքն ու գործը 15, Ժէնըվիէվ Բրեսթօֆ Շմիտ 5, Լուռ Յաւերժ Գրիգոր Զօհրապ 8, Օմար Խայեամի բանաստեղծութիւնները 3, Բարեկենդանի անկուտինները 1, Ֆրանսական խօսակցութիւն 5, Բառարան Ֆր. Հայ. Մ. Նուպարեան 50,։ Եւ այլ եւ այլ հազար ու մէկ տեսակ հրատարակութիւններ գնելու համար ամէն տեսակ գործածութեան համակարգուշիներու գնում և վաճառում։ Հասցէ՝

H. O. Achdjian 35 rue Saint Georges 35 Paris (9)· *10-1*

ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Փետրուար 1926

ԳՐԱՄՆԵՐ		Ցր.	
Սթերլին,	L. St.	132	25
Տոլար,	Dollar	27	18
Մարք (ոսկի)	Mark	6	41
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	14	—
Թրք. ոսկի	» or	121	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	—
Լէվա 100 ֆասր	Léva	19	10
Տրախմի »	Drachme	39	—
Լիր »	» Lire	109	80
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	124	—
Ցուից. »	Frc. Suisse	517	75
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	135	—
ԱՐԺԵԹԱԻՊԵՐ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	2600	—
»	II »	1780	—
»	III »	1720	—
Թումանի երկաթ.	Lots turcs	135	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

14 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 85 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՁՕՐ ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ

Աւետէ մը ի վեր, խժալուր աղմուկ մը բռներ է հրապարակը. — «Մատնեցի՛ն, ոստիկանութեան լուր տուին», ինչպէս ատեն մը կը փսփսային. «Զըմմէն տարա՛ն, կերան»...:

Ո՛րքան ճիշտ է ռամկական առածը.— «Գող, սիրտը դող»:

Ի՞նչ է պատահեր: Այստեղ Ֆրանսայի մէջ, ոստիկանութիւնը հետզհետէ կը պրկէ օղակները, կը հետեւի մանաւանդ օտարականներուն, եւ կարմիրներուն, կամ առ հասարակ անոնց որ տրամադիր են միջադէպեր ստեղծելու: Անդին, Յունաստանի մէջ, նոյն ուղեգիծը, աւելի դաժան: Եւ ուրիշ վայրեր ալ: Ամէն երկիր անհանգիստ է, ընկերային, քաղաքական եւ տնտեսական տագնապներով, եւ օրուան իշխանութիւնները արթուն կը հսկեն ու կը գործեն: Եւ, միայն քաղքենի պետութիւնները չեն որ կը շեշտեն այս քաղաքականութիւնը: Տամնապատիկ աւելի ամուր է բռունցքը՝ խորհրդային արքայութեան մէջ, միշտ նոյն մտահոգութեամբ, — պահպանել օրուան կարգ ու սարքը:

Մասնաւորապէս վերջին տարուան ընթացքին, այնքան սուր եւ հրապարակային արտայայտութիւններ տեղի ունեցան Աթէնքի եւ Սելանիկի մէջ, որ պետական իշխանութիւնը չէր կրնար անտարբեր մնալ: Կռիւներ, ձերբակալութիւններ, փոխադարձ մեղադրանքներ: Կարելի է ըսել թէ հայկական բաժին մը բացուեցաւ Յունաստանի Ոստիկանական Տեսչութեան մէջ, ոչ թէ քրէական, այլ հանրային յանցանքներու համար: Արդէն պղտոր եւ դիւրավառ մթնոլորտի մը մէջ, մեր հայրենակիցները տարրական սրատեսութիւնը չունեցան իրենց քայլերը չափելու: Ճեղքեր բացուեցան որոնք երբեք բարենշան չէին:

Մենք ժամանակ չունինք մեղաւորն ու արդարը զատելու: Բայց կը յայտարարենք հրապարակաւ, թէ՝ գարշելի գործ մը կը կատարեն դաս մը մարդիկ, աջէն ու ձախէն, «մատնութիւն» տեսնելով ամէն մէկ սովորական դէպքի մէջ: Ամենէն դիւրին արհեստն է այս, — մուր քսել մէկուն-միւսին ճակտին, ծածկելու համար իր ապիկարութիւնը կամ խարդախութիւնը: Պակա՞ս են եղած ողորմելի գողեր, որոնք ուզեր են գաղափարական զոհ երեւալ: Միւս կողմէ, հիմնապէս անմաքուր, քսու հոգիներ միշտ հակասէտ են իրենց դիմացինն ալ իրենց վրայ չափելու: Մատնիչներ, այո՛, կրնան գտնուիլ ամէն կազմակերպութեան, ինչպէս ամէն ժողովուրդի մէջ: Բայց, — ահա կարեւորը. ի՞նչպէս կը վարուի այդպիսի ոճրագործներու հանդէպ, այս կամ այն կազմակերպութիւնը: Մենք գիտենք խմբակցութիւն մը որ երեքչորս յայտնի մատնիչ արտաղրեց միայն մէկ շրջանի մէջ, ճակատագրական պահու մը, եւ զանոնք մաքրելու հոգն իսկ ուրիշներուն ձգեց: Եւ հիմա, նոյն այդ խմբակցութեան զանազան բեկորները, գինիէն դարձած քացախներն են որ ամէնէն բարձր կը պօռան. «մատնի՛չ», «դաւաճան»: Դաշնակցութիւնն ալ ունեցեր է վիժուածքներ, որոնք իրենց անխուսափելի վախճանը գտած են տաք-տաք: Եւ այդպէս ալ պիտի ըլլայ միշտ, դաւաճանը՝ներսը գտնուի թէ դուրսը:

Արդ, կը հարցնենք օրուան վայրերաններուն: Իրենք ալ ունի՞ն այդ քաջութիւնը: Ասկէ առաջ ուրիշ հարցում մը.— կրնա՞ն ադամարդու պէս հրապարակ նետուիլ և ապացուցանել թէ՝ Դաշնակցականներ կամ անոնց համակիրներ մարդ մատնած, ոստիկանութեան «ժուռնալ տուած են Աթէնքի կամ Մարսէյլի մէջ: Ինչ որ կը գրուի կարգ մը թերթերու մէջ, նեղ կամ լայն քուրջերու վրայ, հետեւանք է պժգալի խաչակրութեան մը, իսկական «խաֆիէ»ի հոգեբանութեան: Ամբողջ Մարսէյլը թող վկայէ թէ ի՞նչպէս կատարուեցան վերջին ձերբակալութիւնները, շնորհիւ կարգ մը շոշորթներու, որոնք իրենց ապրած երկրին տարրական պայմաններն անգամ չեն գիտեր, և կը կարծեն թէ արդուզարդի համար է քաղաքական ոստիկանութիւնը, իր բազմազգի ոստիկաններով և բազմաճիւղ ցանցով:

Սթափեցէք, պարոններ: Անզօր կատաղութեան մը նոպային մէջ, դուք ի զո՛ւր ճղակոտոր կ՚ըլլաք, ձեր ծոցին մէջ, ձեր բոլորտիքը բոյն դրած պսակաւոր մատնիչները մոռացութեան տալու: Խորհրդային իշխանութեան մեծ ու պզտիկ վարիչները եւ անոնց մանկլաւիկները մատնութեան այնպիսի շրջան մը բացին, որ իր նմանը չունի ժողովուրդներու, նոյն իսկ Թուրքերու պատմութեան մէջ: Եւ շնորհիւ այդ քաջագործութեան, այսօր Թուրքիան շատ աւելի ջախջախիչ փաստեր ունի հայ ժողովուրդին դէմ, հայաջինջ սպառսպիներու մեղքը նետելու համար, քան 1915ին, երբ իր գտած կամ իրեն յանձնուած փաստաթուղթերը կը հրատարակէր...:

Շատ բան գրուած է այդ մասին, օրը օրին: Իսկ աւելի լայն պիտի արձանագրէ պատմութիւնը:

Հրդեհ պօռալով հրդեհ չի ծագիր: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՆԱՄԻՆԵՐՈՒՆ ՎԷՃԸ

Ինչպէս գրեցինք, Ռուսիա արգիլած է Թրքական ապրանքներու մուտքը: Այս պարագան կը շարունակէ մեծ մտահոգութիւն պատճառել Թուրքերուն, եւ մամուլը ի զուր կը ճգնի պարզել կացութիւնը: «Վագըթ» գլխաւորաբար առեւտրական մրցակցութեան կը վերագրէ այս արգելքը·

«Կը մնայ առեւտրական մրցակցութեան տեսակէտով բացատրել խնդիրը: Ռուսերը, ասկէ առաջ մեծաքանակ նաւթինջ գնած եւ Թուրքերէն, մինչդեռ գինները հիմա բարձրացած են: Հետեւաբար կ'արգիլեն ներածումը, որպէս զի գինները իյնան:

Բայց եւ այնպէս, ինչ ալ ըլլայ բուն պատճառը, միջադէպը ինքնին կարեւոր է, եւ դէմ Թուրքիոյ տնտեսութեան: Մեր կառավարութեան ամէնէն կարեւոր պարտականութիւնն է անմիջապէս քննել կացութիւնը, եւ ի հարկին փոխադարձութեան դիմել»:

ԿԸ ՀԱՒԱՔԵՆ ԵՒ ԿԸ ԾԱԽՍԵՆ

Հօկի Յունաստանի կեդր. Վարչութիւնը հրատարակեր է իր ինը ամսուան (1925 Ապրիլ—Դեկտեմբեր) հաշուեկշիռը, որմէ կ՚երեւայ թէ մուտք եղած է 74,432 տրախմի: Զենք գիտեր թէ այս գումարին ո՛րքանը Հայաստան գացած է. բայց Սելանիկի «Ալիք»ը կ՚ըսէր կը յիշէ որոնք բաւական բան մը կը բացատրեն.

Համգամակուած գումարին հարիւրին յիսունը յատկացուած է «զանազան ծախքեր»ու, որոնք կարելի էր շատ հեշտօրէն կրճատել մինչեւ 100ին 50 կամ 60 համեմատութեամբ:

Այդ «ընդհ. ծախքերուն» գումարն է 36,761 տրախմի: 4500 տրախմի ծախսուած է անպէտ շարժանկար մը գնելու եւ արտասահման ղրկելու. 3792 տրախմի՝ Պ. Շահվէրտեանը դիմաւորելու, 1417 տրախմի՝ իբրեւ ծանուցումի փոխարժէք հաւատարիմ թերթի մը եայլն.:

ՊՈԼՍՈՅ ԱՆԿՈՒՄԸ

Թուրք հրապարակագիր Ահմէտ Ճէվտէթ պէյ կը գրէ Իգտամի մէջ. —

Պոլսոյ այս օրուան կայուն վիճակը, ժողովուրդէն 100,000 հոգի պակսելուն հետեւանքը չէ: 100,000 հոգի գացած ըլլալուն համար գործերը այս վիճակին չեն հասնիր: Պոլսոյ մէջ մէկ դարու կեանք ունեցող ընտանիք շատ քիչ կայ: Հինէն մնացած հարստութիւններ կերուած լմնցած են, այդ դրամներն ալ Եւրոպա գացած են: Թուրք ընտանիքներու մէջ հարուստ հին ընտանիքի մը չենք հանդիպիր: Եւ այսօր եթէ կան 5—10 հարուստներ, յուսալի չէ որ վաղը տէր ըլլան այդ հարստութեան, որովհետեւ իրենց զաւակները եւ թոռները աւելա պիտի սպառեն: Վոսփորի եւ Անատոլուի գծին վրայ գտնուող Թուրք տուները այսօր կը փլին, որովհետեւ անոնց տէրերը ամբողջ պաշտօնեայ եւ սպառող էին: Անոնց թողած փոքր հարստութիւնները իրենց զաւակները սպառելէ յետոյ այդ քէօշքերը, ապարանքները աւերակ դարձան: Թուրքերը արտադրող չըլլալով, իրենց ձեռք անցուցածը չեն կրցած շահագործել եւ այսօր իսկ դրամագլուխ չունենալով, ուրիշ ազգի պատկանող վաճառականներու չափ չեն կրնար գործել: Ես էնկիւրի ալ գացի եւ պտտեցայ ամէն կողմ: Աւերակի վերածուած Պէտէսթէնը, բաղնիքի աւերակոյտէն հանուած մեծ քարեր, անցեալին մէջ երկրին չէն վիճակին վկաներն են: Բայց այդ քաղաքն ալ արտադրող չըլլալով, ժողովուրդը աղքատութեան տակ կը ճզմուի: Եթէ չաշխատուի Պոլիսը արհեստական կեդրոնի մը վերածելու, անկումը պիտի շարունակուի: Տան վարձքերը կ՚իյնան հետզհետէ: Պահչէ գաբուի եւ Սուլթան Համամի 5—10 շէնքերէն զատ, դեռ Պայազիտ չելած, վարձքերը արագօրէն կ՚իյնան: Այսօր Շիշլիի կողմի շէնքերն են որ աչքի կը զարնեն: 15—20 տարի առաջ ալրած տեղերը չեն շինուիր: Ամէն կողմ աղքատի հիւղակներ: Լէպլէպիճիներ, նպարավաճառներ, ծխավաճառներ, հացագործներ ո՞րքան տուրք կրնան տալ թաղապետութեան: Գործարաններ պէտք է հաստատուին որ թաղապետական հասոյթը աւելնայ: Կարողութիւնը շահու աղբիւրները աւելցնելուն մէջն է: Էնկիւրիի Գարաօղլան հրապարակը ընդարձակելու համար 150,000 ոսկի վարկ յատկացուեր է, ալ մտածելու է թէ Պոլսոյ համար ի՛նչ գումար պէտք է: Պոլսոյ հասոյթներով մինչեւ Շահզատէ Պաշըի ճամբաները կրնան շինուիլ, բայց մնացեալ տեղերը ի՞նչ պիտի ըլլան: Աշխատինք երկիրը անկումէ փրկելու, որուն համար պէտք է խորհինք եւ աշխատինք:

Մի՛ մոռնաք—յետոյ կը ցաւիք

Փարիզի ոստիկանական տեսչութիւնը կրկին կը յիշեցնէ թէ բոլոր այն օտարականները, որոնց մականունը կը սկսի Aէն մինչեւ D գիրերով եւ որոնք դեռ դիմում չեն կատարած իրենց ինքնութեան թուղթերը փոխել տալու համար, պէտք է դիմեն մինչեւ վաղը իրիկուն՝ երկուշաբթի, փետր. 15: Այս պայմանաժամը անցնելէ վերջ, դիմում չի կատարողներուն դէմ վարչական խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, մինչեւ իսկ Ֆրանսայէն դուրս պիտի վտարուին:

Գալով անոնց, որոնց մականունը Eէն մինչեւ K տառերով կը սկսի, ինչպէս գրեցինք, անոնք ալ փետր. 16էն փետր. 28ը պէտք է անպայման դիմեն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՀՈՒՍԱՐՍԱՓԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

650 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կ՚իմանանք թէ՝ Յունուարի վերջերը, Չեկայի հրամանով հազար հինգ հարիւր հոգի ձերբակալուած են Հայաստանի, Վրաստանի և Ատրպէջանի մէջ, իբրեւ հակայեղափոխական: Միայն Հայաստանի կալանաւորներուն թիւն է 650: Բոլոր զօրանոցներն ու բանտերը լեցուած են:

Տագնապը չէ վերջացած դեռ

Գրած էինք թէ վարչապետ Պոլիան վեց օր պայմանաժամ տուած էր ելմտացոյցը քուէարկելու համար: Այս սպառնալիքը ունեցաւ իր արդիւնքը եւ աջքի օրուան նիստին մէջ դիրքերը ճշդուեցան: Ջախակողմեան խմբակը, որ ելմտական նախարարի ծրագրին դէմ ուրիշ ծրագիր մը ներկայացուցած էր եւ կը պաշտպանէր զայն, բոլորովին ձախողութեան մատնուեցաւ, մասնաւորաբար հետեւեալ երեք կէտերուն մէջ, 1.— Եկամուտի պարտաւորիչ յայտարարութիւն, 2.— «Կրողին» պարտաթուղթերու բարձում եւ «անուանական» ի վերածում, 3.— Ժառանգութեանց մէջ պետութեան ինկած բաժինը: Վարչապետը այս վերջին խնդրին վրայ վստահութեան հարց դրաւ եւ 183ի դէմ 326 ձայնով իր տեսակէտը յաղթեց: Ընկերվարականները եւ արմատականները բաժնուեցան իրարմէ և կառավարութիւնը աջակողմեաններու քուէով փրկուեցաւ այս անգամ: Հակառակ քուէ տուին 96 ընկերվարականներ, 26 համայնավարներ, 46 արմատական-ընկերվարականներ և 12 հանրապետական ընկերվարականներ:

Այժմ ձախակողմեան խմբակ գոյութիւն չունի և Պ. Պոլիան յաղթական դուրս կուգայ կրկին, շնորհիւ իր ճարպիկութեան:

Ազգերու դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը

Առջի օր Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը գումարուեցաւ Ժընեւի մէջ եւ որոշեց ընդհ. ժողովը արտակարգ նիստի հրաւիրել Մարտ 8ին, հետեւեալ օրակարգով.—

1.— Գերմանիան անդամ ընդունելու խնդիր: 2.— Խորհուրդին նոր անդամ աւելցնելու հարց: 2.— Ելմտական խնդիր և 4.— Ընդհ. ժողովի համար սրահի մը շինութիւն: Խորհուրդը միաժամանակ իր սովորական նիստը պիտի գումարէ եւ մօտ օրէն պիտի հետեւի ընդհ. ժողովի աշխատանքներուն:

Նոր կախաղաններ

Խարբերդի անկախութեան դատարանին առջեւ վերջին անգամ հարցաքննուեցան Պահրի եւ Մուսթաֆա, որոնք քրտական առաջին ապստամբութեան ատեն Փիրանի մէջ Թուրք ոստիկան զինուորներու վրայ թնդանօթով կրակ բացած էին: Դատարանը ի ներկայութեան մահուան դատապարտեց զանոնք: Իսկ անոնց ընկերը Չէպիր փախստական ըլլալով, ի բացակայութեան մահուան դատապարտուեցաւ: Պահրի եւ Մուսթաֆա «տարօրինակ պաղարիւնով ողջունեցին իրենց մահավճիռը», ինչպէս կը հաղորդէ Խարբերդէն հասած պաշտօնական հեռագիրը: Նոյնպէս մահուան դատապարտուած են փախստական Խալիլ օղլու Հասան եւ Հիւսէյին, որոնք ամբաստանուած էին թէ գործնապէս մասնակցած են ապստամբութեան: Տասը տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ առողջապահական պաշտօնեայ Սապրի, ի բացակայութեան:

Միւս կողմէ էնկիւրիի անկախութեան դատարանը սկսած է քննել կեսարիոյ մէջ գլխարկի դէմ ցոյց կատարողներու դատը: Ամբաստանեալներուն մէջ կան Մէքքէցիներ եւ Մէտինէցիներ: Կեսարիոյ որբանոցի տնօրէն Ապտուլլահ յայտնած է թէ Սվազի մէջ Գամալը հօճա մինարէէն ժողովուրդին քարոզ տալով Իսլամները հրաւիրած է փաթթոց փաթթելու, որուն վրայ ժողովուրդը զինեալ յարձակում գործած է կառավարութեան վրայ: Ապտուլլահ աւելցուցած է թէ կեսարիոյ մէջ ալ այս հրամանը հաղորդուելու վրայ է, եւ թէ իրենք ալ պէտք չէ գլխարկ կրեն: Մէքքէցի Ահմէտ Համտի յայտնած է թէ շատ երկիրներ պտտած է, Շէյխ Պէտրէտտինէն օգնութիւն խնդրելու համար Խարբերդ գացած է, կը պատկանի Նագշպէնտիներու «Թարիգաթը Մէճիտիյէի Սանիյէ», որուն 19 հոգի անդամագրած է Վէզիր Քէօփրիւի մէջ: Շէյխ Պէտրէտտինի տղան Նուրէտտին յայտնեց թէ Վէզիր Քէօփրիւի, Ամասիոյ, Հավզայի եւ շրջականներու ժողովուրդին մեծամասնութիւնը այս աղանդին կը պատկանի: Դատավարութիւնը կը շարունակուի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԴԱՎԱԹԱԿՂՈՒՄ
(ՎՈՐՈՇԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ)
ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ընկ. Ստալինի պատասխանը ամերիկացի աշխատավորներին

Ընկ. Ստալինը ստացել է ամերիկացի աշխատավորների մի խումբ ներկայացուցիչների հետևյալ նամակը.

«Մենք՝ ամերիկացի աշխատավորներս, որոնք ներկայացնում ենք տարբեր կազմակերպություններ, ուղարկում ենք մեր ամենաջերմ ողջույնները Ձեզ, ընկեր Ստալին, և Ձեզ միջոցով՝ Խորհրդային Միության աշխատավոր ժողովրդին՝ Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխության տասներորդ տարեդարձի առթիվ։

Մենք ուրախ ենք, որ Խորհրդային Միությունը հաջողությամբ իրագործում է սոցիալիզմի կառուցման ծրագիրը։ Մենք հավատում ենք, որ Խորհրդային Միության հաջողությունները կնպաստեն նաև մեր երկրի աշխատավորների դրության բարելավմանը։ Մենք ուրախ ենք, որ Խորհրդային Միությունը խաղաղության հզոր ամրոց է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի ընտրությունների նախօրեին Ֆրանսիայի հայ գաղութի ներկայացուցիչները դիմեցին ֆրանսիական տարբեր կուսակցությունների առաջնորդներին՝ հարցնելով նրանց վերաբերմունքը հայկական հարցի նկատմամբ։ Ստորև հրատարակում ենք այդ հարցերի և ստացված պատասխանների ամբողջական շարքը։

ՀԱՐՑԵՐ

1. Ի՞նչ վերաբերմունք ունի ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և Թուրքիայի հայերի ունեցվածքի բռնագրավման նկատմամբ։

2. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերը կանխելու համար։

3. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ունեցվածքի բռնագրավումը կանխելու համար։

4. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներին պատժելու համար։

5. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

6. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

7. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

8. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

9. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

10. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր կուսակցությունը Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցություն

1. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը դատապարտում է Թուրքիայի հայերի ջարդերը և ունեցվածքի բռնագրավումը։

2. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերը կանխելու համար։

3. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ունեցվածքի բռնագրավումը կանխելու համար։

4. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներին պատժելու համար։

5. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

6. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

7. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

8. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

9. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

10. Ռադիկալ-սոցիալիստական կուսակցությունը ձեռնարկել է Թուրքիայի հայերի ջարդերի և ունեցվածքի բռնագրավման մեղսակիցներից ոչնչացման ենթարկված հայերի ունեցվածքը վերադարձնելու համար։

Կասկածելիները Յունաստանի մէջ

Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ հելլէն ոստիկանութիւնը յիշեալ քաղաքին մէջ ձերբակալած է չորս Հայեր եւ տասը Յոյներ իբրեւ համայնավարներ: Դիկտատոր Փանկալօս հրաման տուած է Ապահովութեան Տնօրէնութեան ձերբակալել, աքսորել կամ սահմանէն դուրս հանել բոլոր կասկածելիները, առանց դատավարութեան: Աթէնքի ոստիկանապետը «Նոր Օր»ի խմբագրին յայտարարած է թէ կասկածելի կը նկատուին բոլոր դատարկապորտները: Անգործութեամբ ծանօթ կարգ մը Հայեր կան, որոնց հետքին վրայ է միշտ ոստիկանութիւնը եւ որոնք իրենց արարքներով հակումներ ունին դէպի համայնավարութիւնը: Այսպիսի մարդիկ ձերբակալելու համար հելլէն կառավարութիւնը պէտք չունի Հայերու մատնանշումներուն: Իր միջոցները շատ լայն են, կասկածելիները հետապնդելու եւ անգործներուն վրայ հսկելու համար: Մագլըմեան եպսկ. կառավարութեան դիմած է, երաշխաւորելով կալանաւորներուն անմեղութիւնը:

Հացը դարձեալ կը սղի

Հացին քիլօն փետր. 2ին 1 ֆրանք 75 բարձրացած էր: Վերջին շաբթուան ընթացքին ալիւրը դարձեալ սղած ըլլալով, Քաղաքապետութիւնը որոշեց փետր. 23էն սկսեալ 1 ֆր. 80ի բարձրացնել հացին գինը:

Միւս կողմէ կաթին գինը այս ձմեռ չորս անգամ բարձրացում ունեցաւ: Կառավարութիւնը այս մասին քննութիւն կատարելով հաստատեց որ կարգ մը շահադէտներ մեղսակից են այս գործին: Յանցաւորները պիտի պատժուին:

Թաքիրին արկածները

Ուրբաթ առտուան դէմ Թաքիր Թահրա պէյ երկու կիներու ընկերակցութեամբ ուիւ կապրիել սրճարան մը գացած էր, հաստատութեան տնօրէնին հետ միասին:4ն ալ սկսան խմել. Թաքիրը կարգ մը փորձեր ըրաւ. յետոյ տնօրէնը հեռացաւ: Առտուն ժամը 8ին Թահրա պէյ ուզեց մեկնիլ իր քովի կիներուն հետ: Սպասաւորը իրեն ներկայացուց 472 ֆրանքի հաշիւ մը, զոր Թաքիրը մերժեց վճարել, յայտարարելով թէ տնօրէնին կողմէ հրաւիրուած էր: Սպասաւորները մտիկ չըրին եւ թոյլ չտուին որ Թաքիրը դուրս ելլէ: Ասոր վրայ սաստիկ բարկացած, Թահրա պէյ սկսաւ գաւաթներն ու պնակները կոտրել եւ սպառնալ բոլորին: Սրճարանին վարիչը, հսկիչ մը եւ երկու սպասաւորներ հազիւ կրցան զսպել զինքը: Ի վերջոյ Թաքիրը տարուեցաւ Քլինեանքուրի ոստիկանատունը, ուր ոստիկանապետ Պ. Փիյյօ չկրցաւ կարգադրել խնդիրը: Սրճարանատէրը, բացի 472 ֆր.էն, քանի մը հազար ֆր. կը պահանջէ կոտրած ապակիներու եւ պնակներու իբրեւ հատուցում:

Միւս կողմէ մեզի կը հաղորդեն թէ Թաքիրը այդ սրճարանը հրաւիրուած է հաստատութեան տնօրէնին կողմէ, որ յոյն մըն է եւ նպատակ ունեցած է ծուղակի մէջ ձգել զինքը: Սպասաւորները կապած են Թահրա պէյը եւ կողոպտած են անոր 160 անգլ. ոսկին:

Եկեղեցիի մը հասոյթները հաճգի տակ

Եվգաֆի վարչութիւնը գրաւի տակ առած է Պոլսոյ Մաքրիգիւղի եկեղեցական կալուածներուն հասոյթները, առարկելով թէ հարիւր ոսկիի չափ իճարէյի պարտք ունին: Արդէն եկեղեցիին հասոյթները նուազած ըլլալով, նոյն իսկ անհրաժեշտ ծախքերուն չէին բաւեր. ասկէ զատ եկեղեցիին կողմէ դպրոցին եղած օգնութիւնն ալ դադրած է եւ ուսուցիչներուն ամսականները վճարելիք դրամ չկայ:

Այս պայմաններուն մէջ, վերջերս թաղական խորհուրդը հրաժարած էր, չկրնալով ելք մը գտնել: Հիմա երբ կալուածներու հասոյթներն ալ կը բռնագրաւուին, կը ստեղծուի բոլորովին անել վիճակ մը: Դպրոցը փակուելու վտանգին մէջ է:

Պարսկաստան վրէժ կը լուծէ

Թէհրանէն կը հեռագրեն փետր. 12 թուականով.—

Խորհրդարանը այսօր մերժեց օրինագիծ մը որ ռուսական ընկերութեան կը յանձնէր Կասպեան ծովու ձկնարաններուն շահագործումը: Այս մերժումը փոխվրէժ մը կը նկատուի, քանի որ Ռուսիա վերջերս արգիլած է պարսկական ապրանքներու մուտքը: Ամերիկեան ելմտական խորհրդականը օրինագծին հակառակ էր առջի օրէն. իսկ անգլիական դեսպանը մեծապէս կը շահագրգռուէր: Խորհրդային դեսպանը կատղեցաւ խորհրդարանին մերժումէն, որովհետեւ երեք տարիէ ի վեր կ'աշխատէր այդ ելքին համար:

Ոսկի եւ արծաթ ձուլողները

Ոստիկանութիւնը առջի օր 81, Ռիւ տը Մէնիլմօնթան Պ. Պալմէրի բնակարանին մէջ երեւան հանեց փոքրիկ ձուլարան մը, ուր մօտ մէկ տարիէ ի վեր քանի մը թօնօ ֆրանսական ոսկի եւ արծաթ դրամներ հալեցուած են: Ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուած անձի մը քով գտնուեցան 20 քիլօ հալած արծաթ եւ 500 կրամ ոսկի, ուրիշի մը քով՝ 30 քիլօ ծանրութեամբ 50 սանթիմնոց, 1, 2 եւ 5 ֆրանքնոց արծաթ դրամներ: Պալմէր խոստովանեցաւ որ երեք ամսուան մէջ 1000—1200 քիլօ արծաթ եւ ոսկի հալեցուցած են մէկ միլիոն ֆրանք արժէքով:

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կոմսուհի Սօֆրա Մանչէտա, 27 տարեկան, քոյրը շարժանկարի հռչակաւոր արուեստագիտուհի Մաէ Օրվայի, փետր. 11ին անձնասպան եղաւ, իբրեւ հետեւանք ... Մուսօլինիի մէկ ճառին: Ծնունդով լեհ, բայց ամուսնութեամբ իտալացի,- կոմսուհին որ Հռոմի մէջ առիթ ունեցած էր խօսակցելու Մուսօլինիի հետ, մոլեռանդ հիացումունէր խոսալիոյ դիկտատորին հանդէպ: Այն աստիճան ազդուած էր անոր վերջին ճառէն, որ արուեստագէտներու մէկ ժամադրավայրին մէջ բարձրաձայն լուտանքներ կը տեղար Գերմանիոյ հասցէին եւ «կեցցէ իտալիան» կը պոռար: Քոյրը լուր անելով եկաւ, եւ բուռն վէճ մը ունեցաւ օթէլ Պրիսթոլի մէջ: Կոմսուհին չափազանց ազդուած, սենեակը փակուեցաւ եւ վիզէն չուան մը անցնելով, պատուհանէն կախեց ինքզինքը:

Հրապարակ ելաւ . . .

1926ի

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Ֆրանսա բնակող ամէն Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մըն է այն:

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

Ամբողջական տեղեկութիւններ ֆրանսաբնակ Հայերու, Միութիւններու, կազմակերպութիւններու, եւն. մասին:

Կարեւոր գիտելիքներ օտարականներու հաստատման, առեւտրական, ընտանեկան եւ այլ օրէնքներու ու կանոններու մասին:

Եւ անուններու պիտանի ցանկ մը Փարիզի մէջ, շրջակայքը եւ մասամբ գաւառները հաստատուած Հայերու՝ իրենց որոշ հասցէներով, թէլէֆօնի թիւով, եւն., եւն.:

ԳԻՆ 10 ՖՐՔ.

(ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 12 ՖՐԱՆՔ)

Փնտռեցէ՛ք բոլոր գրավաճառներէն եւ լրագրավաճառներէն:

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ - ՄԱՍԻՍԻ ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie MASSIS, 208 bis Rue Lafayette, Paris

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Ցաւով կը տեղեկանանք Սկիւտարի Հ. Մ. Ը. Մ.ի նախկին անդամ եւ սկաուտ խմբապետ Արտաւազդ Վարդանեանի մահը, որ տեղի ունեցած է Հինգշաբթի օր Շարիթէի հիւանդանոցին մէջ, ամսուան մը տաժանելի հիւանդութենէ վերջ:

Կեդրոնականի փայլուն շրջանաւարտներէն եղած է, Սկիւտարի ժամանճիւղին մարզական լաւագոյն ուժերէն մէկը, եւ մարզանքի ուսուցիչ՝ զանազան դպրոցներու եւ որբանոցներու:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ, այսօր, կէս օրէն վերջ Հայոց եկեղեցիին մէջ: Զինքը ճանչցողները պիտի փութան անշուշտ վերջին յարգանք մը մատուցանելու իրենց վաղամեռիկ ընկերոջ յիշատակին:

Տէր եւ Տիկին Բարունակ Գումրուեանց շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ներկայ եղան վաղամեռիկ

ԸՆԿ-ՆԵՐՍԷՍ ԳՈՒՄՐՈՒԵԱՆԻ

յուղարկաւորութեան եւ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՎԱԼԱՆՍ, Ա. Ա.— Կը խնդրուի նշանակել վերջին թարգմանութեան հեղինակը (եւ միշտ):

ԹԱՒՐԻԶ, Հ. Ա.— Մասը պատեհ չէ:

ԼՕՌԷԹ, Վ. Ս.— Ստացանք նամակներ:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Ա.— Նոր բաժանորդին կը ղրկուի Փետ. 7էն:

ՄԱՍՓՕԴ, Մ. Մ.— Բաժնեգինը ֆրանսական ֆրանք է: Կրնաք ղրկել վեցամսեայ կամ տարեկան:

ՄԱՍ, Խ. Հ.— Ձեր ուզած գիրքերը չկան:

ՍՒԼԻԼՕ, Ս. Ֆ.— Ստացանք 30 ֆր.: Տարեցոյցը կը ստանաք ուղղակի:

ԷԲՐԻՆԷ, Բ. Ա.— Սէն Շամոնի հաշիւն է ճիշտ վեց ամսական:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱ-ՀԻՍԱՐՑԻՆԵ-ՐԸ ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին կիրակի (21 փետր.) կէսօրէ յետոյ ժամը 2,30ին, 40 Rue de Bellevilleի ճաշարանին վերի սրահը:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ եւ շրջանի բոլոր խումբերը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրուին յառաջիկայ հինգշաբթի երեկոյ փետրուար 18ին: Կը զեկուցէ ընկեր Վ.:

ՌՈՍՏՈՄ Լսարանի ֆրանսերէնի դասախօսութիւնները՝ ամէն երկուշաբթի եւ ուրբաթ գիշեր ժամը 8,30ին իր սրահը:

Հ. Յ. Դ. Արմէն-Գարօ խումբի դասախօսական ժողովը այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ճաշարան Ֆլօրիաի վերնայարկը: Դասախօս ընկ. Վ.:

ՍՂՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐ

Նոր վարչութեանս բացառիկ կարգադրութեամբ, իր տրամադրութեան տակ ունեցած մեծ պողոտայի մը վրայ օդասուն խոշոր շէնքի մէջ ունինք ամուրիներու համար առանձին մաքրակալներով պառկելու տեղեր: Խիստ մաքուր սպասարկութիւն: Միայն օրական 2 ֆրանք 30 սանթիմ չնչին վճարումով: Թրամուէյով եւ շոգեկառքով հաղորդակցութիւն բոլոր վայրերու համար: Համոզուելու համար մէկ այցելութիւն բաւ է:

Դիմել նոր վարչութեանս 20 Rue de Bezons, Courbevoie. Tel 39:

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Օդասուն սենեակներ առանձին կամ խոհանոցով, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, պարտէզով մանաւոր նոր տունի մէջ: Թրամուէյի եւ շոգեկառքի կայարաններուն՝ խիստ մօտը: Սէն Լազարէն La Garenne Bézons: Հասցէ 14 rue des Arts. Colombes:

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Այս գիշեր ժամը 8.30ին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

SALLE DE GÉOGRAPHIEի մէջ, 184, Bld. St. Germain

Քառաձայն խմբերգներ կոմիտաս վրդ.է, Դր. Սիւնիէ եւն.

Կը խօսի՝ Պ. Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԴԱՇՆԱԿ Օր. ՉԱՌԱՓԵԱՆ, ՋՈՒԹԱԿ ՕՐ. ՏԸ ՄԷՕ,

ՄԵՆԵՐԳ Պր. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ

Մուտք՝ 15, 10, 7 եւ 5 ֆրանք:

Տոմսերը՝ ճաշարաններէ, 95 Bld. St. Germain, Café Métroյէն եւ կիշէէն:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԱԴԱՄ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Ստացած ենք սեզոնի առթիւ անգլիական եւ ֆրանսական նորանոր կերպասներ:

24, Rue Bergère, Paris (9) — Թելեֆօն Provence 05-49

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ բժիշկ Պ. Ղ. Րաքըճեանի, որ իր ճարտար խնամքներով եւ հմուտ ախտաճանաչութեամբ անձնուիրաբար ազատեց զիս մահաբեր հիւանդութենէ մը:

Մարսէյլ — Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ԾԱՆՕԹ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Կը սորվեցնէ Արեւելեան Արեւմտեան երաժշտութեան, ... (text cut off at right edge)

Հայերու համար երեք դասը 12 ... ֆրանք: Ամէն տեսակ երաժշտական գործիք պատրաստ է: Հայ գործաւորներու համար Շաբաթ եւ կիրակի օրերը տրամադրելի է:

Հասցէ՝ 2 Cour du Commerce St. André des Arts, Paris:

Մուտք՝ 130, Bld. St. Germain Métro Odéon.

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

20 փետր. Շբ. գիշեր ժամը 8.45ին Théâtre du Conservatoire Renée Maubelի մէջ 8-10 rue de l'Orient Metro Blanche եւ Abbesses.

Ձոխ բեմադրութեամբ եւ պատմ. հագուստներով

ԱԻԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ կամ ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Դիւցազներգութիւն 4 արար եւ 2 պատկեր: Կը մասնակցին.— Տկն. Սիրուշի Նշանեան, Պ. Պ. Տրդատ Նշանեան, Շահան Սարեան, Ա. Գմբէթեան, Մարիմ Մագսուտեան, Ե. Գասպարեան, Գրիգոր, Վաճան, Հրաչեայ, Տէրվիշ, եւայլն...

ՄՈՒՏՔ՝ 15, 10, 7.50 եւ 5 ֆր. օթեակ 100 ֆր.: Տոմսերը՝ բոլոր հայ ճաշարաններէն, ղեկավար Տ. Նշանեանէ 63 rue Mr. le Prince եւ ներկայացման գիշերը ժամը 6.30էն սկսեալ թատրոնին կիշէէն:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123 (Métro: St Denis եւ Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիզութեան, ֆրանկ, աւտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:

Բժշկական տարրալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—8, Կիրակի՝ 9—12:

Ժողովրդական գիներ

ԳՐԱՏՈՒՆ Ա Շ Ճ Ե Ա Ն

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1868ին

Հին եւ Նոր հրատարակութիւններ

Ամէնուն Տարեցոյցը Թէոդիկ 1926, 35 ֆրանք, Եղերաբախտ Յարութին 1924 18, Դէմքեր Ա. Զօպանեան 1924, 20, Հայկական երգարան 10, Հայորդիներ Սիամանթօ, Գերեզմանք երիտասարդաց 5, Հայկական նամականի 12, Մանֆրէդ Լորդ Բայրն 5, Թագաւոր Ս. Իւշկեւիչ 5, Հաճի Մուրատ Տոլստոյ 6, Համլէթ Շէյքսփիր 8, Օթէլլօ Շէյքսփիր 15, Վէրթէր Կէօթէ 10, Ապերախտ Դրագիրը 4, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն ու գործը 15, Ժէնըվիէվ Քրիսթօֆ Շմիտ 5, Լուռ Ցաւեր Գրիգոր Զօհրապ 8, Օմար Խայեամի քառեակներ 3, Բարեկենդանի անկումները 1, Ֆրանսական խօսակցութիւն 5, Բառարան. ֆր. հայ. Մ. Նուպարեան 50,: Եւ ուրիշ հազար ու մէկ տեսակ հայերէն զանազան գիրքեր գեղեցիկ գիներով: Հաւաքածոյի համար ամէն տեսակ գործածուած նամականիշներու գնում եւ վաճառում: Հասցէ՝

H. O. Achdjian 35 rue Saint Georges 35 Paris (9) 10-1

ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

Փորձ համարակալ մը, տարբերու օրէնքին շատ հմուտ, պատրաստ է նպաստաւոր պայմաններով եւ այցելութեամբ կարգադրել գործի մարդոց եւ առեւտրականներու տոմարները:

Դիմել՝ Դ. Թաշճեան 84 rue Pouchet, Paris.

Tél. Marcadet 0.54.

ԿՈՒԶՈՒԻ

ՎԱՐԺ ՕԳՆԱԿԱՆ ԽՈՀԱՐԱՐ մը, արեւելեան կերակուրներու համար: Դիմել խմբագրատուն:

ՍԱԿԱՐԱՆ

13 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ

		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	131
Տոլար,	Dollar	27
Մարք (ոսկի)	Mark	6
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	14
Թրք. ոսկի	» or	121
Մէճիտիէ	Médjidié	11
Լէվա 100 հատը	Léva	19
Տրախմի »	Drachme	37
Լիր »	» Lire	109
Պելճ. ֆրանք »	Frc. Belge	122
Զուից. »	Frc. Suisse	523
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	131

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	2450
» II	»	1700
» III	»	1700
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	130

Comptoir Parisien de change et de Crédit 80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

17 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 86 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՄԻՏ ԵՒ ԱՆԱՐԺԱՆ

Պատկառելի սողուն մը, որ Արշակ Զօպանեան կը կոչուի, խե՛լք բրեր է «բողոք» մը շարադրել եւ ստորագրել տալ խումբ մը մտաւորականներու: Կարդացինք ճերմակ թուղթի վրայ շարուած այդ խօսքերը, մէկ-մէկ աչքէ անցուցինք անոնց տակ փռուած անունները, և չկրցանք զսպել մեր կսկիծն ու արգահատանքը՝ բոլորին հանդէպ, — կուզքերէն մինչեւ երկրպագուները:

Բողոքը երեւութապէս ուղղուած է անհատի մը, Ա. Ահարոնեանի դէմ, բայց իրապէս, իր խմբագրութեամբ եւ ոգիով՝ կը ձգտի սեւցնել բոլոր անոնք որ ծունկի չեն գար Երեւանի վարիչներուն առջեւ. բոլոր անոնք որ կը պնդեն թէ արդի Հայաստանը անկախ չէ, ազատ չէ, իրենց՝ բողոքողներուն իսկ երազած, ուզած հայրենիքը չէ:

Պարզաբիւն ըլլանք, որպէս զի արդարութեամբ դատենք եւ որպէս զի չկարծուի թէ անհատներու պաշտպանութեան համար կը գրենք այս տողերը — Դաշնակցութիւնը «շէֆ» չի՛ ճանչնար — բոլորովին մէկդի կը թողունք Ահարոնեանի պարագան: Թող ինք պատասխանէ իրեն դէմ ուղղուած մեղադրանքներուն, եթէ յարմար կը դատէ: Ընենք, անցողակի, որ մենք ալ հետաքրքրուեցանք, թէ խսկապէս արտասանուա՞ծ են այն կարգ մը խօսքերը որ տպուեցան «Երեւան»ի ճակատը, իբրեւ հատուածներ Մարսէյլի ճառէն,—եւ բոլորովին տարբեր բան իմացանք: Ահարոնեան գրած է նաեւ յօդուած մը Նոյ. 29ի տարեդարձին առթիւ, Եգիպտոսի «Յուսաբեր»ին մէջ (Յուն 2): Հետաքրքիրները կրնան գտնել եւ կարդալ: Կարելի է վիճի այդ գրուածքի ոճին, այս կամ այն ասութեան մասին. բայց վերջը-վերջը ի՞նչ է անոր ոգին,—այն որ «հայ հայրենիքի կործանումի օրը, ի հաճոյս Մոսկուայի եւ Անգորայի, հռչակուած է որպէս «Հայաստանի անկախութեան օր»:

Սո՞ւտ է: Այդպէս չեղա՞ւ: Այդպէս չգրուեցա՞ւ Փարիզէն մինչեւ Քալիֆորնիա և ամէն տեղ: Եւ բողոքողներէն անոնք որ հայերէն գիտեն, իրենց սրտին խորէն չհառաչեցի՞ն, չլացի՞ն, երբ հայկական անկախութեան տապալումը կը փառաբանուէր անորակելի լրբութեամբ, ծափ ու ծնծղայով, երբ պատրաստ բանաձեւեր կը հեռագրուէին գոհերուն, տարագիրներուն անունով: Ուրիշ բան՝ է ըսել թէ Հայաստանի ներկայ վիճակը նուազագոյն չարիքն է, փոխանցման շրջան մը՝ հայ ժողովուրդին ֆիզիքական գոյութիւնը ապահովելու համար. եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ ժխտել հայկական պետութեան հաստատման թուականը, ուրանալ երէկուան հերոսամարտը, խեղաթիւրել դէպքերը, օրհնել օտար բռունցքը:

Որովհետեւ, կրկնենք անգամ մըն ալ, բողոքողները իրենք — գոնէ անոնք որ մեզի ծանօթ են իրենց խառնուածքով — երբեք չեն կրնար պնդել, թէ այս է եղած-չեղածը, և լաւագոյնը, կատարեալը: Եթէ մինչեւ անգամ համոզուած են որ մեր երկիրը այսօր աւելի լաւ կը կառավարուի քան երէկ, — նորէն չեն կրնար անկեղծօրէն, առանց պատի պատ ձեւերու փառք տալ ներկայ վիճակին: Խօսք չունինք անոնց որ գիտակցաբար կը կեղծեն ու կը սողան, կամ անոնց որ, խեցբեկ հայերէն մը գիտեն, եւ երբեք հետաքրքրուած չեն հայկական կեանքով:

Թողունք այս կէտը. — Երբ յոբելեար-բարապանը կարգով կը պտտէր ստորագրութիւն հաւաքելու, Թեկնածուները անշուշտ կարդացին «բողոքը», անոր ամէն մէկ տողը: Արդ, ո՞ւրկէ լսեցին անոնք, թէ ընդդիմադիրները կ՚ուրանան «Հայաստանի մը գոյութիւնը»: Զենք պահանջեր որ հետեւած ըլլան ամբողջ դաշնակցական մամուլին. բայց, կ՚ափսոսանք իրենց բթամտութեան վրայ, երբ չեն կրնար զանազանել «լործնաշուրթն» փառաբանութիւնն ու սրտցաւ քննադատութիւնը:

Մեզի համար նուաստութիւն է հերքում, արդարացում փորձել: Մենք բացառիկ բաժին ենք ունեցած այդ հայրենիքին կազմութեան համար, քրտինք եւ արիւն ենք թափած անոր լեռներուն եւ դաշտերուն մէջ, երբ ուրիշները փառք եւ դրամ կ՚որսային այստեղ եւ այնտեղ, եւ, մեր պարտութենէն վերջն ալ, անդադար կը պօռանք, թէ՝ վարչաձեւը պատճառ պէտք չէ ըլլայ, որ գաղութները երես դարձնեն: Երբ Հայաստան անկախ էր, բողոքողներէն շատերը, եւ մանաւանդ ռամկավարները, պատի՛ւ կը համարէին ծաղրել «ափ մը Երեւանը», որ հայկական պետութեան կորիզը, խարիսխն էր մեզի համար, եւ այդպէս ալ կը մնայ մինչեւ այսօր: Ո՛ր եւ է հաւաստիք տալու պէտք չունինք այդ մասին: Թող կարդան, լսեն, հետեւին: Թող սրբեն իրենց ակնոցները, եւ ուշադրութեամբ սերտեն պատմութիւնը, սկսելով, եթէ կ՚ուզեն, 1920էն:

Բայց դեռ կը խօսինք:

Այսպէս շահեկան ծալքեր ունի այս անմիտ եւ անարժան կեցուածքը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ո՞ՒՐ Է ԻՐԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳԸ

Այս խորագրին տակ, Ամերիկայի «Հայրենիք»ը կը գրէ.

Կը թուէր, թէ ամէն հայ հայրենասէր պիտի ուրախանար, որ մեր մատաղ սերունդը երկրի մէջ գէթ կարող էր իր մայրենի լեզուով կրթութիւն ստանալ: Սակայն, հայ պոլշեւիկները, որոնց համար հայրենասիրութիւնը «պուրժուական նախապաշարում» մըն է միայն, ոչ միայն չեն ուրանար, այլ եւ վտանգ մը կը տեսնեն հայերէն լեզուի տիրապետութեան մէջ:

«Վտանգին անունն է—կ՚ըսէ «Խորհրդային Հայաստան» պաշտօնաթերթը (տես 1925 թ. Դեկտեմբերի 12ին թիւը) — ռուս լեզուի, գրականութեան ու պատմութեան ակներեւ անկումը...: Ռուս լեզուն, ռուսագիտութիւնը կարծես թէ երկրորդական արժէք է դարձել...: Մեր աճող սերունդը գիտէ միայն մի լեզու — հայերէնը...:»

Այս «վտանգ»ին դէմ պայքարելու համար խորհրդային յօդուածագիրը կ՚առաջարկէ ռուսերէն լեզուն եւ գրականութիւնը «անպայման ռուսերէն լեզուով» դասաւանդել:

Մատնանշելով ռուսերէնի եւ ռուսական մշակոյթի այլասերող վտանգը, որ չափազանց մեծ է եղած սկիզբէն ի վեր, մեր պաշտօնակիցը կ՚եզրակացնէ.

Հայ մշակոյթը եւ հայ լեզուն կարող են զարգանալ միայն այն ատեն, երբ մեր երիտասարդութիւնը սորվի ոչ միայն խօսիլ, այլ եւ «մտածել» հայերէն: Իսկ պոլշեւիկները, դժբախտաբար, կը սորվեցնեն հայերէն խօսիլ, բայց ռուսերէն մտածել:

Ահա հոս է իրական վտանգը, որուն դէմ պէտք է պայքարիլ բոլոր միջոցներով:

Երեւանի հայ պոլշեւիկները ապնքա՛ն վարժուած են ամէն բանի վրայ նայելու ռուսական ակնոցներով, որ հայ երիտասարդութեան՝ հայերէն լեզուին սրտանց փարիլն անգամ անդիմի վտանգաւոր երեւոյթ մը կը նկատեն, որուն համար նոյն իսկ պէտք կը զգան ահազանգ հնչեցնելու...:

ԹՈՒՐՔԸ՝ ԱՄԷՆ ԲԱՆԷ ՎԵՐ

«Պոլսոյ մէջ սկսաւ հրատարակուիլ թուրքերէն նոր թերթ մը, «Միլլիյէթ», խմբագրութեամբ Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ ի: Առաջին խմբագրականին մէջ, որ ազգութեան գաղափարը կը պարզէ, կը կարդանք հետեւեալ տողերը.

Տնտեսական մարզին մէջ մեր դերը այսպէս կը հասկնանք: Թուրքիոյ արտադրութիւնները, ներածումները, արտածումները, արհեստները, հանքերը... վերջապէս տնտեսական ամէն շարժման արդիւնքը պէտք է Թուրքիոյ եւ Թուրքին շահուն ծառայէ: Թուրք մը ամէն մարդէ աւելի լաւ պիտի ուտէ, ամէն մարդէ աւելի լաւ պիտի հագուի եւ պիտի ապրի:»

Այս նշանաբանէն յետոյ, դիւրին է եզրակացնել թէ ինչ պիտի ընեն ոչ-Թուրքերը:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ԽԱՂԸ

Հետաքրքիրներու ստուար բազմութեան մը առջեւ տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի օրուան մրցումը, որ 1ի դէմ 3ով վերջացաւ Հայերու պարտութեամբ: Խաղը ընդհանրապէս հետաքրքրական եւ ոգեւոր անցաւ ամբողջ մրցման տեւողութեան, բայց սկիզբէն իսկ Ֆրանսացիներուն գերակշռութիւնը զգալի էր: Հ. Մ. Ը. Մ.ի պաշտպանողական գիծը անթերի էր: Ռուբէն եւ Մկրտիչ իրենց դերին մէջ էին: Կ՚արժէ նոյնպէս յիշատակել բերդապահը Տէվէճեան, որ բազմաթիւ առիթներով կրցաւ անխուսափելի հարուածներ կասեցնել, աւելի անպատուաբեր պարտութեան մը առաջքը առնելով: Անփոխարինելի կեդրոնի միջնապահ մը եղաւ Վիթալին, Պոլսոյ յունական «Բերա Գլիւպ»ին լաւագոյն խաղացողներէն:

Հայ խումբին ամէնէն տկար մասը յառաջապահի գիծն էր, որ չկրցաւ օգտագործել ներկայացուած պատեհութիւնները, մեր պարտութիւնը յաղթանակի փոխելու համար: Ուրիշ անգամ յառաջապահներու աւելի ուժեղ կազմով մը կարելի է նոյնիսկ յաղթանակներ ակնկալել նման զօրաւոր խումբերու դէմ: Պէտք է խոստովանիլ սակայն որ մեզի դէմ ճակատող խումբը (C. A. S. G.) անցեալ տարուան Ֆրանսայի ախոյեանն էր եւ խաղին այս արդիւնքն անգամ կարելի է տեսակ մը նոր գրգիռ համարել Հ.Մ.Ը.Մ.ը առաջնորդելու դէպի աւելի փայլուն գործունէութիւն մը:

Մասնաւորապէս գնահատելի էր դատաւորը M. Van Tighem որ խաղը վարեց կատարեալ անկողմնակալութեամբ:

Կիրակիի ձեռք բերուած այս արդիւնքը վերջնապէս երեւան կը բերէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յարաբերական արժէքը, զայն դասելով Ֆրանսայի լաւագոյն խումբերու կարգին:

Ընտրական արիւնալի պայքար

Ռումանիոյ զանազան քաղաքներէն առնուած հեռագիրները կ՚ըսեն թէ կիրակի օր ընտրութեանց առթիւ արիւնալի կռիւներ տեղի ունեցած են: Մինչեւ հիմա լուր կայ թէ երեք հոգի սպաննուած են: Պուքրէշի մէջ ևս խռովութիւններ պատահած են և ոստիկաններ ու զինուորներ ստիպուած են միջամտել:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏԱԳՆԱՊԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ԴԵՌ

Ելմտական տագնապը անցած շաբաթ բուռն վիճաբանութիւններու տեղի տուած էր երեսփ. ժողովին մէջ: Շաբաթը բացուեցաւ աւելի ջղագրգիռ մթնոլորտի մէջ: Մինչեւ հիմա քուէարկուած յօդուածներէն յետոյ ելմտացոյցին մէջ 2,400միլիոն ֆր.ի բաց մը կը մնար դեռ: Ելմտ. Նախարարը կ՚առաջարկէր մասնաւոր տուրք գանձել արտածուած ապրանքներու վրայէն, և կը յուսար 720 միլիոնի հասոյթ ձեռք բերել անկէ: Այս առաջարկը 171 դէմ 285 քուէով մերժուեցաւ: Ասոր վրայ մէջտեղ դրուեցաւ ծխախոտի գինին վրայ ըլլալիք յաւելումը, որմէ մէկ միլիոն կը յուսար: Այս առաջարկն ալ մերժուեցաւ: Ասոր վրայ վարչապետը բեմ գալով պահանջեց որ վերջ դրուի այս վիճակին և ժողովը քիչ մը փութացնէ իր աշխատանքները: Վերջ ի վերջոյ, ըսաւ, կառավարութեան պէտք է միջոցներ տալ կառավարելու համար:

Ընկերվարական երեսփոխան Օրնօտէլ բուռն կերպով պատասխանեց Պ. Պուանի և քննադատեց անոր թէ՝ արտաքին և թէ ներքին քաղաքականութիւնը, որոնք հակառակ են ազգին երիցս արտայայտած կամքին: Ասկէ զատ կառավարութիւնը այսօր կանգուն կը մնայ, շնորհիւ ուրիշ մեծամասնութեան մը, որ ձախակողմեաններունը չէ: Վարչապետը ասոր ալ պատասխանեց թէ ինք խմբակցութեան մը կամ կուսակցութեան մը հրամաններովը չէ որ կը կառավարէ, այլ ազգին շահը նկատի կ՚առնէ: «Նախկին մեծամասնութիւնը երեք ելմտական նախարարներ տապալեց, առանց վիճաբանութեան ենթարկելու անոնց ծրագիրները: Ներկայ կառավարութիւնը ուրիշ ծրագիր բերած է, ելմտացոյցը հաւասարակշռելու համար. կ՚ուզէ՞ք օգնել անոր թէ ոչ:» Յետոյ Պ. Պուան թեւերը ծալլած և աչքերը սեւեռած ծայրագոյն ձախակողմին վրայ, հանդիսաւորապէս յայտարարեց.— կառավարութեան և ձեր միջեւ տարակարծութիւնը շատ աւելի խոր է: Ուրիշներու դիմած էին վարչապետութիւնը ստանձնելու համար. ինչո՞ւ չընդունեցին անոնք. որովհետեւ կացութիւնը փայլուն չէր: Կ՚ուզէ՞ք որ փոխուի այս վիճակը. այն ատեն ըսէք կառավարութեան «կորսուեցէք գացէք». իմ ուզածս ալ այդ է. ես գիտեմ թէ ինչպէս դուրս կ՚ելլեն: Կառավարութիւնը ծերակոյտին առջեւ պիտի փորձէ գոցել տալ այն ծակը, զոր դուք չուզեցիք գոցել: Այն ատեն կրկին պիտի գայ ձեր առջեւ և պիտի ըսէ.— հիմա կրնաք ընդունիլ կամ մերժել:

Վարչապետը այս խօսքերով հասկցնել կ՚ուզէր որ մերժումի պարագային կարելի է երեսփ. ժողովի լուծման հրամանագիր ձեռք բերել:

Գերմանիա կը վարանի

Գերմանիոյ կողմէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելու համար կատարուած դիմումը և անոր Ա. Դ. Խորհուրդին անդամ ըլլալու հաւանականութիւնը մտահոգութիւն կը պատճառէ կարգ մը պետութիւններու, որոնք կը մտածեն Խորհուրդին մէջ առնել նաեւ իբրեւ մնայուն անդամներ՝ ուրիշ պետութեանց ներկայացուցիչները: Ներկայիս Ազգերու Դաշնակցութեան մաս կը կազմեն 54 պետութիւններ, որոնցմէ միայն տասը իրենց ներկայացուցիչները ունին Խորհուրդին մէջ, չորսը մնայուն կերպով (Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա և Ճափոն), վեցը՝ ժամանակաւոր (Պելճիքա, Սպանիա, Պրազիլիա, Շուէտ, Չեխօսլովաքիա և Ուրուկուէյ): Որպէսզի Գերմանիա Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ ընտրուի, պէտք է ընդհ. ժողովին երկու երրորդին քուէն ստանայ (այսինքն 36 պետութեանց ձայնը):

Գերման կառավարութիւնը հիմա կը յայտնէ որ եթէ իր Ազգ. Դաշ. մէջ մտնելուն առթիւ խորհուրդի անդամներուն թիւը պիտի աւելցուի, ետ կ՚առնէ իր խնդրագիրը:

Սուրիոյ հոգատարութիւնը

Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեանց յանձնախումբը երէկ արտասովոր նիստ մը գումարեց Հռոմի մէջ՝ միմիայն Սուրիոյ և Լիբանանի հոգատարութեանց խնդրով զբաղելու համար: Այս առթիւ ընդարձակ տեղեկագիրներ պիտի ներկայացնէ Ֆրանսա: Տեղեկաբերն է Պ. Ռօպէռ տը Քէ, նախորդ ընդհ. քարտուղարը Սուրիոյ մարզպանութեան, որ ծանօթ է նաեւ Կիլիկիայէն:

Տեղեկագիրներուն մէկ մասը գրած է Զօր. Սարայլ, որ կը բացատրէ Տիւրզիներու ապստամբութեան պատճառները: Զինուորական մասը գրի առած է Զօր. Կամլէն, իսկ Ժուվնէլ, արդի մարզպանը, կը պարզէ ներկայ կացութիւնը: Պ. Ժուվնէլ կը յայտնէ թէ 1925 դեկտեմբերէն ի վեր կացութիւնը բարուոքած է, և թէ կանոնաւոր ընտրութիւններ տեղի ունեցած են Սու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿԵԱՆՔԸ ԹԱՒՐԻԶԻ ՄԷՋ

(Մեր մասնաւոր Թղթակցէն)

Թաւրիզ, 2 փետր.

Թաւրիզի հայ գաղութի «Կուլտուրական Միութիւնը» հիմնուած է 1917ին, ունի իր սեփական գրադարանը մօտ 8000 կտոր գրքերով (հայերէն, ֆրանսերէն, ռուսերէն եւայլն) եւ հայոց պարբերական մամուլի հաւաքածոյ ժողովածուներ։

Միութիւնը անցեալին մէջ ունեցած է ժողովրդական հանրամատչելի դասախօսութիւններ եւայլն։ Քաղաքական աննպաստ պայմաններու բերումով Միութեան գործունէութիւնը կանգ առած էր, մինչեւ որ 1924ի աշնան Առաջնորդ Ներսէս Արքեպսկ.ի ջանքերով վերակազմուեցաւ եւ ձեռնարկեց դասախօսութեանց։

Անցեալ տարուան ընթացքին, Նախորդ վարչութիւնը շատ աւելի եռանդով աշխատանք կատարեց կազմակերպելով բազմաթիւ դասախօսութիւններ, հանրային, գրական, պատմական եւ բժշկական հարցերու շուրջ։ Բժշկական դասախօսութիւններն այնքան շատ եղան, որ շատեր կարծեցին, թէ «Կուլտուրական Միութիւնը» բժշկական դաընթացքներ բացեր է Թաւրիզի մէջ։ Նախորդ վարչութեան օրով էր որ կազմուեցաւ Րաֆֆիի «Սամուէլ»ի գրական դատավարութիւնը, որուն նպատակն էր պարզել թէ «Իշխան Սամուէլ Մամիկոնեանը իր հայրը եւ մայրը սպաննելով յանուն հայ ժողովուրդի եւ հայրենիքի փրկութեան՝ արդա՞ր էր թէ մեղաւոր»։

Ներկայ վարչութիւնը ընտրուած է մօտ երկու-քուկէս ամիս առաջ, սակայն շատ ուշ գործի անցաւ եւ միայն Յունուարի 27ին կազմակերպեց առաջին դասախօսութիւնը, որու նիւթն էր Կէօթէի «Ֆաուստ»ը։

Դասախօսութենէն առաջ, Առաջնորդը բացման խօսքով գնահատեց Միութեան կատարած գերը։

Ապա բեմ ելաւ օրուան դասախօսը — Պ. Յակոբ Տէր Յակոբեանը, որ Կէօթէի համառօտ կենսագրութիւնը ներկայացնելէ յետոյ, պարզեց թէ ինչ պայմաններու տակ գոյացաւ «Ֆաուստը»։

Դասախօսը պարզ ու հասկնալի ոճով վերլուծման ենթարկեց «Ֆաուստը» իր ամբողջ մանրամասնութեամբ։ Պարզաբանեց Ֆաուստի գերման ժողովրդական աւանդավէպը եւ գործին գրական արժէքը ընորոշելէ յետոյ, եզրակացուց թէ Ֆաուստը ինքը Կէօթէն է որուն միակ փափաքն ու նպատակն էր. — ամէն մարդ պէտք է իր երջանկութիւնը փնտռէ ու գտնէ իր նմաններու երջանկութեան մէջ։

Յաջորդ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր։ Դասախօսն է Թեմական դպրոցի տեսուչ պարապետ Պրօնեանը, իսկ նիւթը՝ «Եւրոպայի նոր պատմութիւնը»։

Վարդանանց տօնին առթիւ կազմակերպուած է գրական մեծ դատավարութիւն մը, որուն նիւթն է «Վարդանն ու Վասակը»։ Եղիշէի փաստերով Վասակ Սիւնին դատապարտութեան սիւնին գամուած է ցարդ, բայց պատմագիտական խոր վերլուծումները կուգան հաստատել թէ արդարեւ Վարդան Մամիկոնեանը հայրենասէր է եւ ժողովրդասէր գործիչ, բայց Վասակ Սիւնին ալ այնքան դատապարտելի չէ իբրեւ «հայրենադաւ, մատնիչ եւ դաւաճան»։ Այս երկու հարցերը պիտի պարզաբանուին «Կուլտուրական Միութեան» կազմակերպելիք «Վարդան եւ Վասակ» գրական դատավարութեան մէջ։

ՄԱՍԻՍ

ԻՐԵՆՔ ԻՐԵՆՑ ԲԵՐՆՈՎ

Անդրկովկասի կեդր. գործադիր կոմիտէի վերջին ժողովին մէջ վրացի պատգամաւոր Զխենկելին մատնանշեց թէ երկրի 800 հազար տնտեսութիւններէն իւրաքանչիւրին կ'իյնայ միջին հաշուով 10-12 ռուբլի վարկ, մինչդեռ Միացեալ Նահանգներու իւրաքանչիւր ագարակային տնտեսութեան կ'իյնայ 8000 ռուբլի։ Անհրաժեշտ է յաւելցնել գումարներ գիւղատնտեսական վարկերու համար։

ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԷՆ ՀԱՐԱՆՈՎ. — Եթէ Անդրկովկասի աշխատաւորութեան թշնամիները կարենային գէթ 5 րոպէ դառնալ աղնիւ մարդիկ, պարտաւոր էին ընդունիլ որ, շատ բան է եղած։ Բայց դեռ շատ բան կը պակսի 1926ին։ Դեռ վերջնապէս չէ կարգադրուած արօտատեղիներու սուր հարցը, որ, Անդրկովկասի մէջ կը հանի երբեմն ծանր ընդհարումներու։ Այնուհետեւ անհրաժեշտ է լուրջ ուշադրութիւն դարձնել գործակցական ընկերութեանց վաստնումներու եւ տնտեսութեան վրայ, որպէսզի 150 րբ. դրամագլուխ ունեցող գործակցական մը 12 պաշտօնեայ չպահէ։

ՔԱԹԱՆԵԱՆԻ ՃԱՌԸ. — (Հայաստան) Քաթանեանը ուշադրութիւն կը հրաւիրէ Երեւանի կարիքներուն վրայ, որուն ազգարնակչութիւնը կրկնապատկուած է նախապատերազմեան քանակի դիմաց։

Խորէն Ցովսէփեանը ուշադրութիւն կը հրաւիրէ գործադրկութեան, բնակարանային բանւորական շինարարութեան, հանրօգուտ աշխատանքներ կազմակերպելու հարցերուն վրայ։

Անդրկովկասեան կառավարութիւնը պէտք է ամէն միջոց ձեռք առնէ, որպէսզի պետական պիտաճէով գործադրկութեան դէմ պայքարելու համար աւելի պակաս գումարներ չյատկացնեն, քան անցեալ տարի։ Առանձնապէս երկարատեւ բնոյթ ունի գործադրկութիւնը Հայաստանի մէջ։ Անհրաժեշտ է ուշադրութիւն դարձնել բանուորներու, յատկապէս երկաթուղային բանուորներու բնակարանային կացութեան վրայ։

ՎՐԱՑԻ ԱՇԽՈՒՄԵԼԱՇՎ.ԻԼ. — Ժողովրդական կրթութեան ասպարէզի մէջ մեծ նուաճումներ չունինք տակաւին։ Երիտասարդութեան մօտաւորապէս 5 առ հարիւրը կը մնայ դպրոցէն դուրս։

Արօտատեղիները կը բաժնուին անհամաչափ։ Այնուհետեւ անհրաժեշտ կը համարէ դիւրացնել վերադարձը այն աշխատաւոր տարրերուն որոնք ժամանակին վտարանդի դարձան ազգայնական կուսակցութիւններու շնորհիւ, իսկ այժմ կ'ուզեն վերադառնալ հայրենիք։

Մ. ՔԷՄԱԼ ԼՈՆՏՈՆ ՉԵՐԹԱՐ. — Կը հերքուի Մոսքովէն փօսթի այն լուրը թէ Մ. Քէմալ Լոնտոն պիտի երթայ։

ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՌԵՒՆԵՐԸ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԳԱՐՈՒՆԻՆ

Անցածներուն կը ցաւէի որ քիչ են մեր կոփիգները, կը թուէր թէ մեր երիտասարդութիւնը հիւանդացած կը քնանար հաճոյքի գինուհիին մասներուն տակ։ Իմ տրտունջներուս դէմ, սակայն, միշտ ուզեցի որ վրէժ լուծուէր միայն սիրական շարժումի մը բարձրացումով։ Ահրակի կը ստանայի երկու հրաւէր, մէկը Ալֆորվիլի երիտասարդներու միութենէն, միւսը Փարիզի Նոր Սերունդէն, ժողովի։ Ընտրեցի առաջինը, տեսնելու համար շարժումը այն գիւղին, որուն հայ երիտասարդութեան հետ անցուցեր եմ, գիշերային դասախօսութիւններու առթիւ, շատ մտերմիկ պահեր (Նոր Սերունդի մասին, առաջիկային)։

*
* *

Գարնան, զարթօնքի խօսքը մտեր է նաեւ հոգւոյն մէջ մեր գիւղաշնորհ տղոց, որ, ահա, ժողովքի են նստեր։

Բարե՜ւ ձեզ, Պրուսացիներ, Սէօլէօզցիներ, Նորգիւղցիներ, Միջագիւղցիներ եւ Չէնկիլէրցիներ, բարե՜ւ ձեզ, ո՜վ կանանչ գիւղացիներ, թող օրհնուի՜ շնորհքը, որ գիւղը ձեզի է տուեր, թող ծլի՜ գիւղին սէրը, որ ձեր պապերն են ձեզի տուեր։ Ողջո՜յն ձեր հայրենակցական եղբայրութեան, ողջո՜յն ձեր հանդանակին, որով կ'ուզէք պահել պահպանել աւանդութիւնները ձեր պապերուն եւ ձեր գիւղին։

Կ'ողջունեմ ձեզ ձեր առողջ ու խելացի բնազդին համար, որով կը ճանչնաք մեծութիւնը գիւղին, կենսատու ուժը մեր աւանդութիւններուն, ողջութիւնը մեր երգերուն, անթեղուած կրակը մեր բառբառին։ Պահեցէք զանոնք, առանց խաբուելու դաւաճան վարժապետներու եւ աշխարհաքաղաքացի նորելուկ մարգարէներու խօսքերէն։ Ինչպէս բոլոր անասնիկները, որոնք կեղեւի մը մէջ կը պահուըտին փասակար միջավայրի մը մէջ, շինեցէք ձեր կեղեւը, վասնզի միջավայրը փասակար է, եւ մտէք ներս, պահելու համար ձեր ուժը, որ լաւագոյն օրերուն արթննա՜յ անեղծ։ Կուգա՜յ գարունը, եւ դուք հանդստուորած նման միութիւններու մէջ, հայրենակցական ըլլայ թէ գիւղական, հասցուցէք ձեր ներսէն ցեղին ուժը, որպէսզի ծիլերն ու առաջին տերեւները կազմուին, ծաղիկներուն ոսկին եւ պտուղներուն մեղրը կաթի շրթներուն մէջ գտնէ ձեր բախտաւոր տղոց, վաղուան սերունդին։ Ցնծէ՜ք, ո՜վ կանանչ գիւղացիներ։ Նիկոմիդիոյ բնութիւնը կը բողբոջի ձեր շուրջը։ Եւ հաւատացէք որ մեր կեանքն ալ շուտով, այսպէ՜ս, կը բողբոջի։

*
* * Երիտասարդներու միութիւնը, առաւելապէս ցեղային ոգին պահպանումը պիտի ապահովէ։ Վարչութիւնը կազմուած է հետեւեալ անդամներէն եւ սրտցաւ անձերէն.—Պ.Պ. Լեւոն Նօտարեան, Վահան Թօրթօրեան, Նիկողոս Նօտարեան, Արշակ Միքրեան, Լեւոն Զորմիսեան, Միքայէլ Պետրոսեան, Յակոբ Իբրասնեան։

Շ. Ն

Պ. ԱՆՏՐԷ ԹԱՐՏԻԷՕ Քլէմանսոյի դահլիճին նախարարներէն և «Էքօ Նասիօնալ»ի նախկին խմբագրապետը, կիրակի օր Պէլֆօրի երեսփոխան ընտրուեցաւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի գիշերը «Սիփան» երգչախումբը պիտի երգէր Սալ տը Ժէօկրաֆիին մէջ։ Կը փախիմ հոն, հաղիւ դարձած գիւղէն։ Խմբին մէն մի երգի համար, մանաւանդ անոր համար որ անիկա, հայ երգը, առաւելապէս բանաստեղծութիւն է։ Կարդացեր եմ շատ մը ազգերու երգերը, հին եգիպտական, հելլէնական, ու նոր սերպիական, ռումանական ժողովրդական երգեր։ Մեր երգը ինքնատպութիւն մը ունի անոնց մէջ. եւ անոր արտայայտութիւնը, եղանակը՝ չափազանց ընտանի է եւ մերը։

Չեմ զարմանար որ սրահը լեցուած է մտաւորականներով եւ անոնցմով, որ մեր կեանքին գեղեցիկ արտայայտութիւնները՝ հաւաքոյթները կը նախընտրեն ամէն բանէ առաջ։

Յանուն արդարութեան, պէտք է ըսել թէ Փարիզի Հայ Ուս. Միութեան վարչութիւնը նախաձեռնարկ եղած է, որ, ծանր ու յուսահատեցուցիչ դժուարութիւններու մէջ կազմուի երգիչներու կորիզ մը, երգչախումբ մը։ Կարելի չէ արուեստի բոլոր կատարելութիւնները պահանջել, նեղացուցիչ եւ անօգտակար դժուարահաճութեամբ մը, այս խումբէն, որ քանի մը տարի է տատանումներով ապրի կը մնայ շնորհիւ անձնուէր եւ համակրելի վարիչին, Պ. Սաքօ Յակոբեանի։ Այդ գիշեր իր առաջին պաշտօնական ընծայումը ընելով, խումբը կը մտնէ փարիզահայ մեր միւս միութիւններու, կորիզներու կարգին, թէեւ ասկէ առաջ ալ երեւցած է կարգ մը հանդէսներու մէջ։

Հանդէսը հաճելի անցաւ։

Պ. Ա. Ահարոնեանի բանախօսութիւնը, ՀԱՅ ԵՐԳԻ մասին, երաժշտութեան մը պէս էր։ Մտիկ ըրինք անոր՝ իբրեւ երգի մը, պատկերներու երաժշտութեամբ, հայրենի գոյներու ծփով մը օծուն։

Երգչախումբին երգերէն «Ինչո՞ւ պիտի երթամ» երգը շատ գեղ սկսաւ, եւ սակայն վերջաւորութիւնը կամրի պէս հանդչեցաւ մեր վրայ, ճարտարապետական գեղեցիկ դաշնաւորութեամբ մը։ «Երեւան»ը, «Սօնա եարը» եւ «Ընձրեւը» մեր մէջ լեցուցին քաղցրութիւն մը, որուն յիշատակը պիտի պահենք։ Կը թուի թէ երգչախումբին անդամները գանգազ կը վարժուին, կը մտերմանան երգին, այնպէս որ յաջող էին աւելի այն երգերը, որոնք երկար ժամանակ առաջ սորված էին, զանոնք իրենց մէջ լուացած ու մաքրած։ Զայնը ճիշտ է որ խորապէս կը հպատակի մարդկային anatomieին, ինչպէս քերականները կ'ըսեն գիրերու հնչումներուն, ձայնաւորներու արտաբերումին համար։ Իսկ երգչախումբին անդամները չեն յաջողած մեզ յանկուցանել ամէն անգամ որ չեն գտած ձայներու մտերմութիւնը, եղբայրութիւնը, եւ երբ՝ պարզապէս արտասանած են։ Ընդհանուր երեւոյթով կարելի է ըսել թէ երգչախումբը մեծ ծարաւ մը պիտի յագեցնէ։ Պ. Ա. Սէմերճեանի «Անուշի»ն զուգուն էր, ես զայն լսած եմ կոմիտասի շրթներէն, հաւսում՝ հեւքով, լեցուն ու գեր ձայնով, առատ տրտմութեամբ։ Սակայն «Աղջի անաստուած»ն ու «Սիրուհիս» մեր ծախիրը խլեցին արժանօրէն, որովհետեւ իր երգը մեզի կը գգուէր հաճութեամբ մը եւ շատ նոր անձնական քաղցրութեամբ։ Հետեւեցանք Օր. Ջաւաշիշեանի դաշնակին ճարտարութեանը։

Քաջալերել եւ յաջողութիւն մաղթել վարիչին, որ զարգացնէ, աճեցնէ խումբը։

Հաճոյքով կը նկատենք սատարուհի մը, Օր. տը Մէօի, յօժար մասնակցութիւնը մեր հանդէսներուն։ Իր ջութակին խաղերը ճարտար եղան, եւ Ֆաուստը երգեց եգիպտական քրմուհիի մը դէմքն առնելով, այլ հաճելի ձայնով։

Շ. Ն.

ՍԵԲԱՍՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Շաբաթ գիշեր տեղի ունեցաւ Սեբաստահայերու անդրանիկ երեկոյթը ընտանի մթնոլորտի մը մէջ։ Կը հովանաւորէր Վ. Ռամշապուհ եպիսկոպոս Քիպարեանը որ Սեբաստիոյ նահանգին պատմականը ընելէ յետոյ, ծանրացաւ մանաւորապէս մայրաքաղաքին վրայ, ու ներկայացուց անոր բարեկեցիկ, շէնշող ու ազգանուէր անցեալը։ Շեշտելով հայրենակցական միութեանց անհրաժեշտութիւնը, եպիսկոպոսը կոչ ըրաւ բոլոր հայրենակիցներուն որ անդամագրուին անոր։ Թուեցիկ տեղեկութիւններ եւս տուաւ Հայաստանի մասին, ուրկէ նոր կը դառնար։

Օր. Ռուպինա Ալիքսանեանը կտոր մը արտասանեց Վարուժանէն։ Ցաւիդի վրայ նուագեց ֆրանսուհի մը, որ մեծ ոգեւորութիւն ստեղծեց։ Պ. Արտ. Սէմէրճեան երգեց երկու գեղեցիկ կտորներ։

Երկրորդ մասին բեմ հրաւիրուեցաւ Պ. Յ. Ամատունի, որ շեշտեց հայրենակցական միութեանց գերն ու անհրաժեշտութիւնը եւ յիշեց Սենեքերիմեան միութեան գործունէութիւնը Պոլսոյ մէջ։

Աճուրդի դրուեցաւ Պ. Շահնազար Գույումճեանի մէկ նկարը որ Սեբաստիան կը խորհրդանշէր։ Նկարը բարձրացաւ 1150 ֆրանքի եւ շահեցաւ Պ. Քեսեան որ առատօրէն մասնակցեցաւ աճուրդին։

Արտասանութիւններ ըրին նաեւ Պ. Պ. Շահան Սարեան եւ Եր. Գրիգորեան։

Վ. ՊԵՐՃ

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԼԸ ՓՈՒԶԷՆԻ ՄԷՋ

Լը Փուզէն՝ Վալանսէն երկաթուղիով քիչ հեռու, Ռօն գետի աջակողմը, սիրուն գիւղաքաղաք մըն է։ Ունի երկաթի մեծ գործարան մը ուր կ'աշխատին 1000 գործաւորներ մօտաւորապէս, բոլորն ալ օտարականներ։ Կայ նաեւ մետաքսի գործարան մը ուր ընդհանրապէս կիներ կ'աշխատին։ Երկաթի գործարանին մէջ աշխատողներէն 60-70ը հայ երիտասարդներ են։ Օրականները՝ 12-18-20 ֆրանք է։ Անոնք որ աւելի կ'աշխատին կրնան քիչ մը աւելի օրական ստանալ։

Աշխատանքը շատ դժուար է, բայց ամէնէն տաժանելի գործերը կը կատարեն հայ աշխատաւորները մեծ չարքաշութեամբ։ Թէ գործատէրերը եւ թէ կառավարութիւնը շատ գոհ են Հայերէն եւ հայ աշխատաւորներէն, շնորհիւ հայրենակիցներուն համեստութեան եւ տոկուն աշխատանքներուն։ Մաս մը Հայեր գրել սորված են զանազան մասնագիտութիւններ՝ մեքենագիտութիւն, ելեկտրականութիւն, եւայլն։

Փուզէնի մէջ կայ Հայ Փոխօգնական միութիւն մը, բաղկացած 30 անդամներէ։ Վարչութիւնը կազմուած է եօթը անդամ[ներէ]։ Մինչեւ հիմա լաւ, համերաշխ անկեղծ գործունէութիւն մը ցուցաբերած են գաղութին մէջ։ Կ'աշխատին դպրոց մը բանալ, որպէս[զի] չափահաս տղաք եւ փոքրիկներ երթան հայերէն եւ ֆրանսերէն սորվին։ Այս գործին կ'աջակ[ցի] Հ. Ց. Դաշնակցութեան ենթա[կո]միտէն, որ բաւական լաւ կազմ[ակեր]պուած է եւ կը ջանայ ա[մէն] բանէ առաջ վառ պահել ա[զ]գային ոգին։

Ուրիշ քաղաքական կազմ[ա]կերպութիւն չկայ։ Գաղութ[ին թիւ]ն է 350-400, ինչպէս յա[յտ]նուած է «Յառաջ»ի մէջ։

*
* *Փուզէնէն երկաթուղիով 8-[10] քիլոմ. հեռու գիւղ մըն է Գրու[…] ուր դարձեալ մեր հայրենակից[ներ]էն բեկորներ գացած տեղաւ[որ]ուած են։ Ասոնց թիւը կը հա[սնի] 75էն 80ի։ Բոլորն ալ կ'աշխա[տին] քարի գործարանին մէջ։

Ազգ. ոչ մէկ կազմակերպու[թիւն]՝ բացի Հ. Ց. Դաշնակցութեն[էն]։

ԱՆՑՈՐԴ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵ[Ր]

Ֆրանսա Ա.էն խիղճ ֆրան[ս]… Թուրքիոյ մէջ կը ներկայա[ցնէ] իբրեւ քրիստոնեաներուն պաշ[տ]պան պետութիւն։ Վերջերս պա[…] պաշտպան սուրբին՝ Ցովհան Ոսկ[ե]բերանի տօնին առթիւ Երայս[…] տեղի ունեցած հանդիսաւոր պ[…] տարագին Ֆրանս. դեսպանը [?] հրաւիրուած եւ այս առթիւ [...] դիր ծագած էր Ֆրանս. կառավա[րութեան] եւ Վատիկանի միջեւ։

Այս առթիւ Թուրք Թերթ[…] կը գրէ.— Ֆրանսա իբրեւ ա[շ]խարհական պետութիւն, ի՞նչպ[էս] կրօնական գործերու կը միջամ[տէ]։ Եւ յետոյ օտար պետութիւն մ[ը] ի՞նչ իրաւունք ունի Թուրքի[ոյ] ներքին գործերուն խառնուե[լու]։ Թուրքիոյ մէջ օրթօտոքսներ, բ[…] ղոքականներ եւ հրեաներ կա[ն] եթէ ամէն տէրութիւն անոն[ց] գործերուն միջամտէ, ի՞նչ պի[տի] ըլլայ Թուրքիոյ գերիշխանու[թիւ]նը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ վերջեր[ս] գեղավաճառները իրենց գեղեր[ը] շատ ծախելու դիտումով գեր[…] մեծ մարդոց անուններով կը կնք[է]ին, ինչ որ ժողովուրդին մեծ դժգ[ո]հութիւն պատճառած էր։ Նոր [օրէ]նագիծ մը հրատարակուած է, [որ] կ'արգիլէ կարգ մը մեծ մարդ[ոց] անունները գործածել որոշ դեղե[րու] համար։ Այսպէս, օրինակ, Հի[…] տէնպուրկի անունը գրուած է [...] լուծողական դեղի մը վրայ։

Պ. ՄԻՇԷԼ ՓԱՅԵԱՐԷՍ, Կ. Պոլ[սոյ] Պոսֆորին խմբագիրը, Քէմալիզմի ջերմ ջատագովը ծանօթ իր ծայրայեղ պաշտպան հրատարակութիւններով եգիպտոսի Լա Լիպէրթէ օրա[թերթին] խմբագրապետութեան կոչուած է։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Revue des Etudes Arménienne[s] Զ. տարուան առաջին պրակ[ը] ճոխ բովանդակութեամբ։ 17[8] էջ։ Գին 15 ֆր.։

Ի՛ՆՉՊԷՍ Կ՚ԱՊՐԻՆ ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

ՀԱՎԱՆԱ, 22 Յունվ.

Եւրոպայի հայ մամուլին մէջ շատ քիչ անգամ թղթակցութիւններ կ'երեւան Քուպայի մասին։ Իբրեւ մօտէն տեղեակ անձ, կ'ուզեմ որոշ, ճշգրիտ եւ կարելի եղածին չափ ամփոփ տեղեկութիւններ հաղորդել ձեզի։

Քուպա՝ տաք երկիր մըն է, մանաւանդ ամառը կիզիչ եւ հեղձուցիչ է։ Օդը առ հասարակ խոնաւ է, թէեւ ունի զբօսանքի յարմար զով տեղեր։ Կը բաժնուի եօթը նահանգներու, չորս միլիոն բնակչութեամբ, որուն մէկ երրորդէն աւելին սեւամորթներ են։ Ճերմակները առհասարակ բարեխիղճ, լուսամիտ ու կրթուած մարդիկ են։ Քուպա՛յի ամենամեծ կեդրոնն է Հավանան, մայրաքաղաքը, որ միեւնոյն ատեն նաւահանգիստ է։ Այստեղ ամփոփուած են Հայերը, գրեթէ ամբողջութեամբ։

Նախապէս շատերու անծանօթ այս երկիրը մեր հայրենակիցներուն ուշադրութիւնը կը գրաւէ մանաւորապէս 1923ի սկիզբները՝ ցանցառ թիւերով։ 1924ին արդէն կրկնապատկուած էր նորեկներուն թիւը։ Տարի մը հոս ապրելէ վերջ անցնիլ Միացեալ Նահանգները մտնելու միամտութեամբ։ 1925 Մարտ 19ին կառավարութիւնը գաղթային օրէնք մը պատրաստեց, որ գործադրութեան անցաւ 1925 Մայիս 21ին եւ կասեցուց ոչ միայն Հայերու այլեւ ամէն ազգէ գաղթականներու ներգաղթը։ Մինչ այդ, Միացեալ Նահանգներու հայ թերթերը տեղեկութիւններ կը հրատարակէին Քուպայի տեղագրութեան, տիրող անգործութեան եւ սղութեան մասին։

Այդ օրէնքը շատ աւելի խստութեամբ կը գործադրուի այս տարի, ամէն ազգի գաղթականներու համար, իսկ Չինացիներուն առջեւ բոլորովին փակուած է։ Այսպէս դադրեցաւ նաեւ հայ գաղթականներու հոսանքը։

Աւելի խիստ է օրէնքը իգական սեռին համար։ Եթէ եկողը ամուսնացած կին է եւ ամուսինը այս երկիրը չի գտնուիր, պարտաւոր է ունենալ պաշտօնական վկայագիր մը որ հաստատէ թէ ամուսինին հաւանութեամբ ճամբայ ելած է։ Իսկ եթէ այստեղ է ամուսինը, այս վերջինը պարտաւոր է իր ամուսնութեան թուղթերը ներկայացնել ներգաղթի պաշտօնատան, որպէսզի հաստատուի կնոջ ով ըլլալը ու թոյլատրուի մուտքը։ 21 տարեկանէն վար ո՛ր եւ է կին եթէ իր ծնողքին հետ չէ, կամ խնամակալի յանձնուած չէ, երբեք չի թոյլատրուիր, այն ալ պայմանաւ որ հաստատուի ծնողքին կամ խնամակալին հարազատութիւնը։ Այս կէտը բաւական դժուար է եւ եթէ փորձեն կողմնակի միջոցներով լուծել, վտանգաւոր կը դառնայ ձեռնարկուին համար։

Հայ գաղութին ընդհանուր թիւը հազիւ 200 էր 1923ին։ 1924ի վերջերը բաւական ստուարացաւ եւ կը հաշուէր մօտաւորապէս 1300 հոգի։ Այս տարի կը հաշուեն 800 հոգի, Ցէլաս-Թիւնասը, Սանթիակոն եւ ուրիշ վայրեր միասին առնելով։

Նուազման պատճառը այն է որ, համատարած անգործութեան հետեւանքով, շոգենաւի ծախք մը գտնողը կը մեկնի Ֆրանսա, քանի որ, «հօն գործ եւ ապրուստ կայ»։ Միւս կողմէ Միացեալ Նահանգներու քաղաքացիներուն կիները ազատ են մտնելու Ամերիկա առանց տարեչափի (քօթա)։ Նոյնպէս նշանուած օրիորդները այստեղ քաղաքական ամուսնութիւն կնքելով, կրնան իրենց ամուսնին հետ վերադառնալ շատ կարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրութեամբ։ Այս պատեհութիւնը նպաստաւոր է նաեւ ամուրի օրիորդներու, որովհետեւ շատ մը քաղաքացիներ մանաւանդ ամուսնութեան համար հոս կուգան եւ ամուսնանալով կը մեկնին։

Գաղութը ամփոփ՝ չէ, այլ ցրուած քաղաքին զանազան թաղերուն մէջ, ուր աւելի յարմարութիւն կայ բնակութեան տեսակէտով։ Կրնանք ըսել թէ կէս առ կէս անգործ են մեր հայրենակիցները։ Հայերու համար ամենէն ընդհանրացած գործը կօշիկ ներկելն է։ Անցեալ տարիներ այս գործը կ'ընէին հրապարակներու վրայ շրջելով, բայց խստիւ արգիլուեցաւ։ Յետոյ հայ աշխատաւորը հարկադրուեցաւ նպարատուններու, ճաշարաններու, սափրիչի խանութներու մէջ՝ կամ հրապարակի վրայ սիւներու տակ տեղ վարձել, մասնաւոր աթոռ սարքել եւ գործի սկսիլ, կառավարութեան արտօնագիրը ապահովելով։ Բայց նոր հարուած մը կը պատրաստուի։ Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը այդ ձեւն ալ պիտի արգիլէ, առարկելով թէ քաղաքը աղտոտ կ'երեւայ այցելողներու աչքին։ Եթէ այս պարագան ստուգուի, ծանրապէս պիտի տուժէ հայ աշխատաւորներու ստուար մասը։

Կօշիկ ներկելէն վերջ կուգայ շրջիկ հանդերձավաճառութիւնը։ Այս գործին հետեւողները կը շինեն շրջազգեստ եւ անոր հետ սեղանի եւ մահճակալի սփռոցներ ու ընթացիկ ուրիշ ապրանքներ եւ զանոնք շալկելով կը պտտին տուները, հազիւ օրական մեկուկէս տոլար շահ մը ապահովելու համար։ Կան նաեւ շրջիկ պտղավաճառներ, որոնք խնձոր, նարինջ, ընկոյզ, կաղին եւ շագանակ բեռցնելով ձեռնասայլերու մէջ, կը մտնեն բազմութեան մէջ եւ կաղինն շագանակը խարկելով կը ծախեն։ Ուրիշ ամենալաւ գործ մըն է վարձուած մասնաւոր խանութներու մէջ կօշիկ նորոգելը։ Հազուագիւտ են գործարաններու մէջ օրավարձով աշխատողներ։

Կիներուն համար աւելի հազուագիւտ է գործը. թէեւ կան այնպիսիներ որոնք ծանօթ հրեայ, արաբ կամ տեղացի վաճառականներէ կարի ապրանք առնելով կը ձեւեն, կը նաշխեն ու կը կարեն, նոյնպէս ձեռագործներ կը շինեն, օրական հազիւ մէկ տոլար շահելով, ինչ որ, չի բաւեր իր օրուան պէտքերուն։

Քուպան կ'արտադրէ շաքար, ծխախոտ եւ սուրճ, ունի ուրիշ արտադրութիւններ ալ, սակայն կարեւորները ասոնք են։ Գլխաւորը շաքարն է որուն արդիւնքէն կախում ունի գործաւորներուն ապրուստը։ 1923ին շաքարին լիպրան (երկուք եւ կէսը մէկ քիլօ) 10 սէնթ կ'արժէր, 1924ին 7, 1925ին 4 սէնթ։ Չորս սէնթ է եւ այս տարի։ Որովհետեւ հարստածուփ ուրիշ երկիրներ. շաքարեղէգը անքաղ կը մնայ դաշտերուն մէջ։ Շաքարի այս անբնական աժանութիւնը գործերը հիմնովին ենթարկած է մեռելային վիճակի մը։ Ոչ միայն կը յուսահատեցնէ գաղթականները, այլ եւ տեղացի ժողովուրդը որ աւելի յոռետես է վաղուան համար։ Կառավարութիւնը հարկաւ նկատի ունենալով այս պարագան եւ գործաւորական միութիւններու պահանջը, պատրաստած է օրինագիծ մը որուն համաձայն աշխատաւորական թէ առեւտրական դասակարգին հարիւրին եօթանասունը հինգը պէտք է կազմեն բնիկ Քուպացիները։ Օրէնքը դեռ չգործադրուիր, բայց այսքանն ալ բաւական եղաւ որ Քուպայի ազգայնամոլ ժողովուրդը աւելի լարուի օտարականներուն դէմ։ Անոնք մեզի չափ կ'ատեն «փոլաքները», որովհետեւ թէ հինցած են եւ թէ ճարպիկ են մրցելու տեղացիներուն հետ։ Միշտ անպակաս են անախորժ դէպքեր։ Մենք չենք կրնար մրցիլ, քանի որ լեզուն չենք գիտեր։ Քուպացին Հայերը կը շփոթէ Թուրքի կամ Փոլաքի հետ եւ այնպէս կը կոչէ։ Վերջերս մեր միութիւնները զգալապէս փոխեցին անոնց թիւրիմացութիւնները եւ Հայերը կը ճանչցուին արդէն իրենց անունով, իբրեւ քրիստոնեայ ժողովուրդ։

Հավանայէն յետոյ, փոքրիկ գաղութ մը ունինք Ցէլաս Թիւնասի մէջ որ քիչ շատ գոհ է իր վիճակէն եւ համերաշխութեամբ կ'ապրի։ Չունին ազգային որ եւ է կազմակերպութիւն, բայց անդամագրուած են Հավանայի գաղթ. միութեան եւ անտարբեր չեն ազգային ուրիշ ձեռնարկներու։ Երեւանի աղէտեալներուն առթիւ «Հայրենիք»ի կոչին մասնակցեցան 100 տոլարով, մինչդեռ ութը հարիւրնոց Հավանահայ գաղութը տուաւ միայն 85 տոլար։

Անոնց գործը միօրինակ է, բոլորն ալ ձիերու վրայ շրջիկ առեւտուր կ'ընեն մինչեւ հեռաւոր գիւղերը։ Երբ գիւղերը երթան հազիւ 20—25 օրէն կը դառնան։ Կան երկու հայ խանութպաններ որոնք զգեստեղէն եւ նման իրեղէններ կը ծախեն (Եղբարք Ցօնիկեան եւ Խոսրով Զանթիկեան)։ Տուները աւելի աժան են քան Հավանայի մէջ։ Միջակ տուներու մէջ, սենեակի մը ամսական վարձքն է 15—20 տոլար։ Ուտելիքները առ հասարակ սուղ են, գրեթէ երեք անգամ Պոլսոյ կամ Մարսէյլի։ Սուղ են եւ զգեստեղէնները։ Աժան է միայն շաքարը։

Ս. Գ. ՆԻԿՈԼԵԱՆ

ՖՐԱՆՔ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սուրիոյ մարզպան պ. տը Ժուվընէլ Էնկիւրիի մէջ կը բանակցի վարչապետ Ըսմէթ փաշայի հետ։ Խմէ առաջ Պոլսոյ դեսպանատան խորհրդականը եւ դեսպան պ. Ալպէռ Սարօ արդէն նախապատրաստական բանակցութիւններ սկսած էին։ Խնդրոյ առարկայ հարցերն են. 1.— Հիւպատոսական համաձայնութեան կնքումը, 2.— Թուրք եւ սուրիական սահմանագլխի խնդիր, 3.— Սուրիոյ երկաթուղիի գիծերէն օգտուելու հարց, 4.— Խաբնէքրոնի եւ Ընտոքի խնդիր, 5.— Սուրիոյ սահմանակից վայրերու մէջ Թրքական գաւառութեանց եւ հրոսախումբերու հարց, 6.— Մուսուլի հարց եւ Ֆրանսա։

ՀՆԳԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

(1921—1926)

... Ամէն փորձ ապարդիւն անցած եւ ժողովուրդին համբերութիւնը հատած էր։ Փետրուարի 17ի կիրակին բաժնուեցան գեւերը եւ տրուեցան վերջին հրահանգները։ Առտուն մեզ, ինչպէս եւ բանտին մէջ գնդակահարութիւններու ականատես հարիւրաւոր երիտասարդներու կը սպասէր յաղթանակը կամ մահը։

Ապստամբութեան երկու գլխաւոր դիրքերն էին Երեւանի երկու բարձրադիր արուարձանները, Կոնդ եւ Նորք։ Առաջին դիրքէն տաճկահայերէ կազմուած խումբ մը խօսք էր տուած շարժման նախաձեռնարկ ըլլալ. երկրորդին մէջ տեղական ուժին պիտի միանային քաղաքի կեդրոնի ռազմիկ ընկերները, որոնք կէս գիշերին այգիներու ամայի ճամբաներէն գալով պիտի հանդիպէին Թաքստոցներու մէջ պահուած մեր պատանի աշխատակիցներուն եւ գիշերուայ նշանաբանը տալէ յետոյ, պիտի առաջնորդուէին նշանակուած վայրը։ Պայմանաւորուած ժամուն մենք պիտի յարձակէինք Նորքի ոստիկանական պահականոցին վրայ, գրաւելով զայն ու ոստիկաններու զէնքերը բաժնելով թաղի բնակիչներուն, պիտի արշաւէինք Նահանգական փողոցին վրայ, ուր կը գտնուէին գրեթէ բոլոր նախարարութիւնները։ Սակայն պոլշեւիկները անգործ չէին։ Կոտայքի մէկ մասն ու Բաշ Գառնին արդէն գրաւուած էին ապստամբներուն կողմէ եւ անոնք քաղաքին յարձակման կը սպասէին։ Ուստի, նոյն օրը հաւաքելով զինուորական եւ կուսակցական բոլոր տրամադրելի ուժերը, քաղաքը դրին պատերազմական վիճակի մէջ։ Ժամը 9էն փողոցները բռնուած էին ուժեղ պահակախումբերով, զինուորները ինքնաշարժերն ու կառքերը կը սլանային այս ու այն կողմ. քաղաքացիները, սարսափը սրտին մէջ՝ փակուեր էին իրենց տուները, սպասելով խուզարկութեան, կալանաւորման ու արիւնալի կռիւներու։ Ժամը 10ին 400 հոգինոց պոլշեւիկներէ միայն կազմուած յատուկ զօրամասը լեցուեցաւ Նորք արուարձանը, որ ընդամէնը 200 տուն բնակիչ ունէր։ Այնտեղ կար նաեւ 60 հոգինոց մշտական պահակախումբ մը։ Ես պահուած էի տան մը մէջ, որուն քովի մէկ պատը կ'իշխէր գլխաւոր ճանապարհին վրայ, իսկ միւսը կը բաժնէր զայն այգիներու անսահման տարածութենէն։ Ձիւնը կը ծածկէր ամէն տեղ. ցուրտ էր. երկու ժամ պատին կրթնած, անշարժ, կը դիտէի զօրամասի ու պահակներու շարժումները, կը լսէի անոնց խօսակցութիւնները։ Նորքի զօրքը ուժեղացնելէ յետոյ, զօրամասը նոյն գիշեր պիտի համնէր քաղաքէն 6 քիլոմեթր դէպի արեւելք, Ջրվէժ գիւղը, անկէ պիտի անցնէր Քանաքեռի (Երեւանի բանալին) ռազմական կայանին վրայ արշաւող ապստամբներու թիկունքը։ Կէս գիշերին պատանի հետախոյզները եկան յայտնելու, որ դէպի Նորք եկող մեր կողմնակիցներէն քանի մը հոգի ձերբակալուած եւ ուղարկուած են Չեկա, իսկ մնացածը ցրուած է այգիները, չկարենալով համախմբուիլ։ Որոշեցինք նոյն իսկ տասը հոգիով նշանակուած ժամուն փողոց ելլել եւ կրակ բանալ պահակներուն վրայ։ Մինչ այդ ես մտայ հացատուն մը (այսպէս կը կոչուին այն մեծ խրճիթները որոնք կը ծառայեն յատկապէս հաց թխելու), որու բուխերիկը վառուած էր այդ օր։ Ստիպուած էի ձիւնի մէջ փայլատակող ոտքերս տաքցնել քիչ մը, որպէսզի կարենամ մասնակցիլ առաջիկայ գործողութեան։ Հնոցի կողքէն դէպի երդիք դրուած էր սանդուղ մը։ Եթէ անակնկալ գային տունը խուզարկելու, դուռը զարնուելուն պէս սանդուղով պիտի բարձրանայի դէպի երդիք, ու այնտեղէն պիտի նետուէի այգիները։ Ժամը 4ին մօտ դուռը զարկին. ես խոյս թռայ սանդուղին վրայ։ Երբ երդիքէն կ'իջնէի, լսեցի տանտիրոջ զաւկին ծանօթ ձայնը.

— Ես եմ, հանգիստ եղիր իջայ, դուռը բացի։

— Դուրս եկուր, ազատութեան կռիւը սկսաւ. Քանաքեռէն հրացանաձգութեան ձայն կուգայ։

Ուշադրութիւնս լարեցի. Համազարկերը կը լսուէին. Քանաքեռի բարձունքին վրայ կը ճռնչէին սայլերը. գիւղական սայլերը չէին կրնար ձայն հանել այդ պայմաններու մէջ. Հրետանին էր. մեր շունչը բռնած կը հետեւէինք ձայնին, հասկնալու համար որ դէպի Քանաքեռ՞ն կը բարձրանայ թէ անկէ կ'իջնէ։ Կ'իջնէր. պոլշեւիկները կը նահանջէին Քանաքեռէն. քաղաքին բախտը գրեթէ որոշուած էր։

— Հրացանները հանէ, բռնէք տանտիրոջը, ժամանակ է։

Քանի մը շաբաթ առաջ պոլշեւիկները խիստ հրաման էին արձակեր, զէնքերը յանձնելու համար։ Այդ օրերը որու քով որ զէնք գտնուէր կը գնդակահարուէր. ծերունին մեր հրացանները պահեր էր ձիւներուն մէջ։

— Շո՛ւտ, հրացանները։

— Քիչ մըն ալ սպասեցէք։

— Ա՛յ մարդ, դուն խիղճ չունի՞ս, կ'ուզես որ մեզ հաւի պէս մորթե՞ն, ըսի զայրացած, բայց համացուկ, որովհետեւ քսան քայլի վրայ պատին ետեւը կանգնած էր պոլշեւիկներու շղթան թիկունքը դէպի մեզ, դէպի Քանաքեռ որ Նորքէն կը բաժնուէր լայն ձորով մը։

— Ձեր ձեռքէն արիւն չպիտի թափի. արդէն կը նահանջեն, Ջրվէժ կէս ճանապարհէն փախչող գումարտակը շուտով մեր տան մօտ կը հասնի։

Լոյսը բացուած էր. Քանաքեռի բարձունքին վրայ նշմարուեցան ապստամբներու շղթաները։ Անոնք չգիտէին, թէ ձորի այս ափը թշնամի՞ն է կանգնած թէ բարեկամը։

— Ազատութի՛ւն, հայրենի՛ք, աղաղակեցին այնտեղէն. այդ բառերը փետր. 18ի նշանաբանն էին։ Ծերունին վերջապէս բերաւ հնադարեան ատրճանակ մը, որով հինգ քայլի վրայ նպատակին հասնիլ անհնար էր. ի՛նչ ընէինք որոշած էր մեզ թոյլ չտալ որ մարդ սպաննենք։

— Ազատութիւն, հայրենիք, կրկին հնչեցուցին ապստամբները, է՛յ, ո՞վ էք էք։

Պոլշեւիկներ ռուսերէն հայհոյեցին։

— Ազատութի՛ւն, հայրենի՛ք, գոռացինք մենք ամբողջ ուժով։ Տանտիրոջ որդին իրարու ետեւէ կրակեց հնադարեան ատրճանակով. կարծես փոթորիկը սրբեց պոլշեւիկներու շղթան եւ բոլորը մէկէն, խառն ի խուռն սկսան փախչիլ։ Թշնամի չէին սպասեր կռնակէն։

Անմիջապէս փողոց նետուեցայ. ծերունին ետեւէս վազելով հրացան ու փամփշտակալ կը բերէր. վայրկեանին հասայ եկեղեցիին բակը ու ամբողջ ուժով զարկի զանգակները. մէկ ակնթարթի մէջ ամէն տունէ եւ անկիւնէ հարիւրաւոր զինուած թաղեցիներ դուրս թափեցան։ Պատէ պատ, թումբէ թումբ ցատկելով հասանք նահանգական փողոցին վրայ իշխող դիրքերը, գնդակները կը սուլային մեր գլխուն վերեւ։ Կայարանէն թնդանօթի երկու հարուած մեզ հասաւ։ Համազարկ տուինք եւ մեր առջեւ ձգուած պոլշեւիկեան նիհար շղթան ցրիւ եկաւ, պատերու տակէն անոնք փախան կայարան։ Մեր խանդավառութիւնը սահման չունէր. հեւիհեւ, աւելի գոռալով քան երգելով «Մեր Հայրենիքը», վազեցինք դէպի նահանգական փողոցը. տունէ մը եռագոյն դրօշակ տուին. ժողովուրդը դուրս թափեցաւ, ցնծացող ամբոխը կը դանդաղեցնէր մեր ընթացքը։ Հասանք նախարարական պաշտօնատուները, ուղղուեցանք դէպի քաղաքային այգի ու միեւնոյն երգերով գրկախառնուեցանք Աբովեան փողոցէն իջնող Կոտայքի ձիաւորներուն հետ.

ԱԿԱՆԱՏԵՍ

ՅՈՒՍԱՏՈՒ ՆՇԱՆՆԵՐ

ՎԻԷՆՆԱ, 9 փետր.

Վիէննայի հայ եկեղեցական համայնքի վարչութիւնը նոր ձեռնարկներու նախօրեակին կը գտնուի։

Քանի մը անգամ կազմակերպուած, բայց միշտ ալ քայքայուած, գործը կիսատ մնացեր է, որովհետեւ կապ չէ ունեցած երկրի եւ միւս գաղութներու հետ։ Ի՞նչ կրնար ընել գաղութ մը, որ 300 հոգիէ կը բաղկանայ։ Ո՞ր մեծ գաղութը հետաքրքրուեցաւ։ Խորհրդային Հայաստանը ի՞նչ խելացի քայլ կատարեց, Վիէննան ոգեւորելու համար։ Հօկ՞ը. բայց չէ՞ որ այդ կապը շատ խախուտ է։ Եւ արդէն մեռաւ վերջերս մթութեան մէջ կազմուած Հօկը, այդ անժողովրդական մարմինը։

Հօկը մեռաւ, որովհետեւ անժողովրդական էր, իսկ անդին, նոր կազմակերպուած համայնքի վարչութիւնը, արդէն մոռցած հին օրերու թայֆայականութիւնը, գործը կը տանի յաջողութեամբ ու կամաց-կամաց կ'ընդլայնէ իր գործունէութեան շրջանակը։ Եկեղեցիին համար կազմակերպուեցաւ, բայց վարչութիւնը խորապէս զգաց, որ այդ չէ միայն իր դերը։ Վարչութիւնը համերաշխ է եւ բոլորը իրենց պարտականութեան վրայ։ Կը հաւատանք թէ այս նոր վարչութիւնը, որ իր մէջ կը համրէ ընդունակ անհատներ, ուշ-կանուխ պիտի ստանձնէ նաեւ Հօկի աշխատանքը, անշուշտ ինքնաբերաբար, առանց կուսակցական խողովակ մը դառնալու։

Վիէննայի համայնքի վարչութիւնը, տեսնելով որ խումբ մը մարդիկ լուծած են նախկին գաղութահայ միութիւնը, որ ժամանակին օգտակար եղած է, ստանձնեց անոր գործերն ալ եւ այսպէս ձուլուեցան բոլոր գործերը։ Կան յուսատու նշաններ։ Վարչութիւնը որոշեց առ այժմ, հայերէն ձրի դասեր տալ այն հայ բնակիչներուն, որոնք հայերէն չեն գիտեր։ Ասկէ զատ, անոնք որ կը փափաքին Ֆրանսա անցնիլ, կրնան քանի մը ամիս ֆրանսերէն սորվիլ, նոյնպէս ձրի։ Ընդացրային եւն. գործերը այսուհետեւ պիտի կատարէ համայնքի վարչութիւնը։ Կը յուսանք որ, 25-30 մանուկներու համար ալ մանկապարտէզ մը կ'ունենանք։ Միայն պէտք է օգտուիլ առիթէն, եւ երկաթը տաք-տաք ծեծել։

Վ. Ա.

րիոյ բոլոր շրջաններուն մէջ ընդհ. ժողով մը կազմելու համար. միայն դուրս ձգուած են Դամասկոսի, Հաւրանի և Ճէպէլը Տրիւզի շրջանները: Քաղաքական և կրօնական կիրքերու ծայրահեղութիւնները քաղաքացիական կռուի վիճակին մէջ կը պահէ ամբողջ երկիրը և շատ նուրբ դիւանագիտութեամբ միայն կարելի է վերահաստատել ներդաշնակութիւնը: Կը պարզէ թէ ինք յաջողեցաւ ի դերև հանել ժողովրդական կուսակցութեան լարած թակարդները, որոնց նպատակն էր իշխանութեան տիրանալ Դամասկոսի մէջ, յուզումը տարածելու համար այժմ խաղաղ վայրերու մէջ: Իր կարծիքով, պէտք է զգուշանալ բացարձակ տնօրինութիւններէ, որոշ ինքնավարութիւն տալ զանազան ժողովուրդներու, պայմանաւ որ միանան որ եւ է արտաքին թշնամիի դէմ եւ ֆրանսական իրաւարարութեան յանձնեն իրենց ներքին վէճերը: Տեսակ մը Լօքարնոյի դաշնագիր՝ Արեւելքի պահանջներուն յարմարցուած:

∴ Այս առթիւ ֆրանսական թերթերը զարմանքով դիտել կուտան թէ Պաղեստինի անգլիական իշխանութիւնները անտարբեր են եւ Վահապիները, քաջալերուած Իպնը Սուուտի յաջողութիւններէն, սպրդած են Անդրյորդանանի մէջ: Քանի մը հազար ռազմիկներ են ասոնք, եւ կրնան մէկ օրէն միւսը եղբայրանալ Տիւրզիներուն հետ:

Դէպի թրքացում

Էնկիւրիի կրթական գործավարութիւնը շրջաբերական մը ղրկած է, որուն համաձայն օտար դպրոցներուն արտօնագիրները լաւ մը չքննուած չպիտի վերանորոգուին: Բոլոր օտար դպրոցներու Թուրք ուսուցիչները գործավարութեան կողմէ պիտի անուանուին: Անհրաժեշտ է որ բոլոր ուսուցիչները հարազատ Թուրք ըլլան եւ ազգային զգացումներով տոգորուած: Լսուած ըլլալով որ կարգ մը օտար դպրոցներու մէջ քիչ թօշակ վճարող տղաք անարգ ծառայութեանց մէջ կը գործածուին, հրամայուած է որ խստիւ արգիլուին: Օտար դպրոցներու մէջ արձանագրութիւնները թուրքերէն պիտի բռնուին: Օտար դպրոցներուն ամէնէ՛ն ուշագրաւ մէկ տեղը Հանրապետութեան Նախագահ Ղազի փաշայի մեծ պատկերը պիտի կախուի: Տեսնուած է որ կարգ մը դպրոցներու մէջ, կրօնական քարոզութիւն մղելու համար սուրբերու պատկերներ կան տակաւին, ատոնք պիտի վերցուին: Դպրոցներու մէջ մատուռէն զատ ուրիշ տեղերու մէջ խաչ չպիտի գտնուի:

Նախակրթութեան ընդհ. տնօրէն Խամայիլ Հագգը պէյ, որ Էնկիւրիէն Պոլիս եկած է, հետեւեալ յայտարարութիւնները կ'ընէ.—

Պոլիս եկայ օտար դպրոցները քննելու համար: Մեր երկրին մէջ գտնուած օտար դպրոցներուն անշուշտ պէտք է կարեւորութիւն տալ: Թէ՛ փոքրամասնութիւններու եւ թէ օտար վարժարաններու աշակերտները, ամէն բանէ առաջ պէտք է թուրքերէն սորվին, թուրքերէն խօսին եւ թրքութիւնը ըմբռնեն: Ասոր համար թուրքերէնի ուսուցիչները պէտք է լաւ աշխատին: Փոքրամասնութիւններուն եւ օտար երկրորդական վարժարաններուն թուրքերէնի ուսուցիչները րստ կանոնագրի, պէտք է որ համալսարանի մէկ ճիւղէն եւ կամ բարձրագոյն վարժարանէ վկայուած ըլլան. իսկ նախակրթարաններու ուսուցիչները՝ լիսէներէ եւ ասկէ զատ ուսուցչական վկայական պարտաւոր են ունենալ: Ո եւ է օտար վարժարանի աշակերտ թուրքերէնի մէջ չյաջողելու պարագային, կարգ չպիտի փոխէ, եթէ նոյնիսկ միւս բոլոր դասերուն մէջ յաջողած ըլլայ:

∴ Ֆէրիգիւղի իտալական վարժարանը մերժած է թրքուհի մը ընդունիլ իբր ուսուցիչ, առարկելով թէ իրենց դպրոցը մանչերու համար է, եւ կրօն. տեսակէտով կարելի չէ որ կին ուսուցիչներ դաս տան:

«Լքեալ» գոյքերու աւարը

Անցեալ շաբթու 65,000 ոսկիի ծախուեցաւ Պ. Նորատունկեանի Բերայի ափարթմանը: Մինչեւ մէկ միլիոն ոսկիի կալուած աճուրդի հանուած է, որոնցմէ 500,000 ոսկիի ծախուած է արդէն: Գնողները մեծամասնաբար Թուրքեր են: «Լքեալ» գոյքերու ընդհ. տնօրէնը Պոլիս հասած է, անշուշտ աւարը փութացնելու համար:

Ինչո՞ւ արգիլեցին

Էնկիւրիի խորհրդային դեսպանատունը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց Փետր. 10ին, թրքական ապրանքներու ներածման արգելքի մասին, որ կը շարունակէ մտատանջել թերթերը: Զեկոյցը կ'ըսէ.

Խորհրդային կառավարութիւնը որոշած է իր ներկայ արտաքին առեւտուրի յատակագծին մէջ բարեփոխումներ կատարել եւ իր ներածումը սահմանափակելով թոյլատրել ներածումը միայն այն ապրանքներուն որոնք բացարձակ անհրաժեշտ են երկրին: Այս կարգադրութիւնը բացարձակապէս ընդհանուր է եւ բարեկամ Թուրքիոյ դէմ չէ ուղղուած:

Կատարելապէս կը խաբուին բոլոր անոնք որ կ'ուզեն կապակցութիւն մը տեսնել այս սահմանափակումին եւ թուրք և ռուս յարաբերութեանց միջեւ, որոնք ներկայիս չափ անկեղծ չեն եղած: Կարելի չէ այժմէն գնահատել այս կարգադրութեան տեւողութիւնը: Երբ տնտեսական կացութիւնը թոյլատու դառնայ, անմիջապէս պիտի վերցուի այս կարգադրութիւնը: Այս սահմանափակումին ենթակայ չեն բամպակը, խոզկաղինը ու խոզկաղինի փոշին, որոնք Թուրքիոյ համար խիստ կարեւոր են:

∴ Պոլսոյ Թուրք առեւտրական տեսչութիւնը զեկոյցով մը հաղորդած էր թէ Ռուսիա յանձն առած է արտօնել թրքական ապրանքներու ներածումը, պայմանաւ որ ապրանքները Օտեսայի նաւահանգիստը գտնուին մինչեւ Փետրուար 20: Այս լուրին վրայ, կարգ մը վաճառականներ ռուս առեւտրական պատուիրակութեան դիմեցին, բայց պատասխան ստացան թէ որ եւ է հրահանգ չէ եկած: Այս ընթացքը շատ գէշ ազդած է Թուրք առեւտրական շրջանակներուն վրայ. բազմաթիւ վաճառականներ մեծ վնասներու ենթարկուած են:

Կեղծ թղթադրամներու խնդիրը

Կեղծ թղթադրամներու խնդիրը տակաւին չէ փակուած: Ընդհակառակն օրէ օր նոր յայտնութիւններ կուգան հաստատել թէ այս գործը շատ լայն կազմակերպութիւն ունի եւ թէ Հունգարիայէն դուրս բազմաթիւ յայտնի դէմքեր մեղսակից են: Վերջերս շատ կը խօսուէր Շուլցէ անուն մէկուն մասին, որ կը կարծուէր թէ երցպերկէրի սպանիչն է: Նոր քննութիւններ երեւան հանեցին թէ յիշեալը պատերազմէն առաջ փեթերսպուրկի Ազգ. Դրամատան պաշտօնեան էր, որ պոլշեւիկեան յեղափոխութենէն յետոյ Գերմանիա գալով ծրագրեց կեղծ ռուբլիններ տպագրել, Անգլիոյ մէջ քշելու համար զանոնք, բայց չյաջողեցաւ: Անկէ յետոյ Հունգարիա գնաց: Շուլցէ թղթադրամ շինելու նշանաւոր մասնագէտ մըն է, զանազան մեքենաներ հնարած է այս ճիւղը կատարելագործելու մէջ մեծ ծառայութիւն մատուցած է: Իշխան Վինտիշկրաց մեծ գումար մը տուած է իրեն: Գերման ոստիկանութիւնը խուզարկած է իր բնակարանը. սակայն Շուլցէ փախած է Պերլինէն, եւ չի գիտցուիր թէ ուր կը գտնուի:

Ֆրանսացի ոստիկանները իրենց քննութիւնները կը շարունակեն Փէշթայի մէջ: Խորհրդարանային քննիչ մարմինը շուտով պիտի հարցաքննէ իշխան Թէլէքին, իշխան Նիքօլա Պանֆին, երեսփոխան Կոմպոէսը եւ վարչապետ կոմս Պէթլէնը:

Տէր և Տիկին Վահան Վարդերեսեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Ագրիպաս Վարդերեսեան եւ զաւակունք, Տիար Մաքս Վարդերեսեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Արամեան եւ զաւակունք, Օրդ. Քրիստինէ Սէֆէրեան, Այրի Տիկին Սրբուհի Գանոնեան եւ զաւակունք, ինչպէս նաեւ համայն ազգականները խորին ցաւով կը ծանուցանեն մահը

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ԵՐՄՈՆ ՎԱՐԴԵՐԵՍԵԱՆԻ
(ԾՆԵԱԼ ԱԴԱՄԵԱՆ)

իրենց մօր, մեծ մօր, եւ ազգականին, որ կնքեց իր մահկանացուն յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ հինգշաբթի, 18 Փետր. 926, ժամը 9ին Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon փողոց, եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Պաթինեօլի գերեզմանատան մէջ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի բոլոր խումբերը ընկերական զասախօսական ժողովի կը հրաւիրուին վաղը հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին 128 Bd. St. Germain, café Rocherի մէջ métro Odéon. Կը դասախօսէ ընկ. Վ. Քուցեան:

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱ-ՀԻՍԱՐՑԻՆԵՐը սովորաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին կիրակի (21 փետր.) կէսօրէ յետոյ ժամը 2,30ին, 40 Rue de Belleville ճաշարանին վերի սրահը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Սէօլօզի Օննիկ Տիգրան Եաղուպեան կը փնտռէ իր մօրեղբայրը՝ Վահան Շահպազեան (եղբայր՝ Համպարձի), որ զինադադարին եղած է Սուրիա իբրեւ կամաւոր եւ այժմ Փարիզ կամ Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուի: Խմացնել Օննիկ Եաղուպեանի՝ c/o Meguerditch Garabedian, Philipople (Bulgarie).

ՃԱՇԱՐԱՆ COSTAS
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Խնամեալ սպասարկութիւն
Բացարձակ սրահներ
Մասնաւոր սենեակներ

54, Rue du Pont-Neuf,
BRUXELLES,
Tel. 118.44

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Monmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ
հիւանդութիւնները
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ—10ե. 1,30—8

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ
ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
20 փետր. շբ. գիշեր ժամը 8.45ին Théâtre du Conservatoire Renée Maubelի մէջ 8-10 rue de l'Orient Metro Blanche եւ Abbesses. Ձոխ բեմադրութեամբ եւ պատմ. հագուստներով
ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ կամ ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ
Դիւցազներգութիւն 4 արար եւ 2 պատկեր: Կը մասնակցին.— Տկն. Սիրուհի Նշանեան, Պ. Պ. Տրդատ Նշանեան, Շահան Սարեան, Ա. Գմբէթեան, Սարիմ Մագսուտեան, Ե. Գասպարեան, Գրիգոր, Վահան, Հրաչեայ, Տէրվիշ, եւայլն...
ՄՈՒՏՔ՝ 15, 10, 7.50 եւ 5 ֆր. օթեակ 100 ֆր.: Տոմսերը՝ բոլոր հայ ճաշարաններէն, ղեկավար Տ. Նշանեանէ 63 rue Mr. le Prince եւ ներկայացման գիշերը ժամը 6.30էն սկսեալ թատրոնին կիշէէն:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Մեր յարգելի յաճախորդները կեղծերէն զգուշացնելու համար կուզանք յայտարարելու որ եթէ կ'ուզեն
ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍԷ
եւ լաւ համեմներով պատրաստուած
ԳԱՅՍԷՐԻ
ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵՒ ՍՈՒՃՈՒԳԸ
ճաշակել՝ ուղղակի թող դիմեն մեզ՝ կեսարացի մասնագէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, Marseille. (B. du Rh.)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
Լոյս տեսած է Մանչեսթրի Հոգեւոր Հովիւ Գերապատիւ Տ. Ղեւոնդ Եպսկ. Դուրեանի
ՊԱՐԶ ՔԱՐՈԶՆԵՐՈՒ
Բ. հատորը (352 էջ), որ կը պարունակէ ընտիր քարոզներու շարք մը, պատրաստուած աշխարհաբարակ քարոզիչներու հետեւողութեամբ:
Հանրութեան հոգեւոր զարգացումին նպաստող այս գործը փարիզեան ընտիր տպագրութեամբ յանձնարարելի է ամէն ընթերցասէրներու:
Գինն է 10 ֆրանք, 60 սենդ, 2.6 շիլին, 75ղրուշ:
Դիմել՝ Պ. ՊԱԼԵՆՑ 8, rue Papillon, Paris(9):

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
17 rue Damesme, մեթրօ Place d'Italie:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St Denis եւ Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմախտութեան, ֆրանկ ախտի, աչքին եւ մորթային հիւանդութեանց:
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12:
Ժողովրդական գիներ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ
կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
Փետրուար 20ի Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ
ՃԱՇ, ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ, ԵՐԳ, ՆՈՒԱԳ եւ ՊԱՐ
Կը հրաւիրուին բոլոր դաշնակցական ընկերները և համակիրները, ճաշը պիտի սկսի ժամը 9ին: Հասցէ 41 Rue Saint Cloud, Billancourt
Հաղորդակցութեան միջոցներ— Porte de Versaillesէն Tram. 3, Porte d'Auteuilէն Tram. N. 32: Իջնել Place Nationale (Billancourt)

Փնտռեցէ՛ք բոլոր գրավաճառներէն եւ լրագրավաճառներէն:
1926ի ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ
ԳԻՆ 10 ՖՐՔ.

SALLE RUSSE
42 - rue Hermel - 42 — Paris (18e)
Métro : SIMPLON Nord-Sud : JULES-JOFFRIN
27 փետրուար 1926 շաբաթ գիշեր ժամը 9էն առաւօտեան 6ը
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ
ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
նախաձեռնութեամբ
"ՀԱՅ ՊԱՐԱՐԱՀ"Ի ՂԵԿԱՎԱՐ ՓՐՈՖ. ԺԱԿ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ
Պարի Մրցում 3 արժէքաւոր մրցանակ
Classique Պարեր՝ Mlle Colette Prévillé եւ Պարոն Ռոլանտ Գանթալէ
Orchestre - Jazz-Band
Cotillon եւ անակնկալներ Ճոխ եւ աժան պիւֆէ
Մուտք այրերու՝ 7.50 կանանց՝ 5 ֆրք.
"Հայ Պարարահ"ի ցերեկոյթ - BALը, 21 Փետրուար 1926, կիրակի ժամը 3 իր սրահը 10, Rue du Général Brunet - 19e — Métro : Botzaris
Միշտ Fatty-Jazz

Տոմսերու համար դիմել միայն՝ Bijouteris Շահինեան, 32, Rue - Morel 11 եւ "Հայ Պարարահ" 10, Rue du Général Brunet - 19e

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9.12

ԱԴԱՄ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
Ստացած ենք սեզօնի առթիւ անգլիական եւ ֆրանսական նորանոր կերպասներ:
24, Rue Bergère, Paris (9) Թելեֆօն Provence 05-49

ՀՄԱՅԵԱԿ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ
Երբեմն փրօֆէսէօր Կ. Պոլսոյ իրաւաբանական Համալսարանի
Վերջնապէս Փարիզ հաստատուած ըլլալով, կը ստանձնէ փոխանորդութիւնը ցամաքային և ծովային ամէն տեսակ առեւտրական դատերու, զորս անձամբ կը վարէ Փարիզի Առեւտրական Դատարանին առջեւ:
Դիմել անձամբ կամ թղթակցութեամբ, իր բնակարանը, ամէն օր ժամը 9—1,
Rue Louis Philippe 35
Neuilly s/Seine (métro-Maillot
Tél. Wagram 96-05

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ
ԳԱՐԱԿԵԱՆ
Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odéon եւ St. Michel
Սօսիէթէ Սամանթի թատրոնին դէմ: Ձմրան համար պատրաստած է ճոխ մթերք մը ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու:
Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկունները մինչեւ 8.30: իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30:

ԿՈՒԶՈՒԻ
ՎԱՐԺ ՕԳՆԱԿԱՆ ԽՈՀԱՐԱՐ
մը, արեւելեան կերակուրներու համար: Դիմել խմբագրատուն:

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ
BELLEVILLEի
H. HAROUTIOUNIAN
18 bis, rue Jouye-Rouve, 18 bis
Métro Belleville Paris (20)
Կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ համեմներ, պոլսական լագերտա, աղի ձուկեր եւ գոնսերվաներ:
Նաեւ պուլկուր, չոր պամիա, սալէպ, գաշար եւ ճերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթաձեթ, լոգում, հելվա եւ այլն: Թարմ սուրճ միշտ: Փէսմէ եւ չոր պտուղներ:

ՍԱԿԱՐԱՆ
13 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթեռլին,	L. St.	131
Տոլար,	Dollar	27
Մարք (ոսկի)	Mark	6
Թրքական թղթ.	L. Trq.	1[illegible]
Թրք. ոսկի	» or	121
Մէճիտիէ	Médjidié	11
Լէվա 100 հատը	Léva	19
Դրախմի »	Drachme	37
Լիր »	» Lire	109
Պելժ. ֆրանք »	Frc. Belge	122
Զուից. »	Frc. Suisse	523
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	131

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐ

Եգ. Ֆր. Ցօնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	2450
» II	»	1700
» III	»	1700
Թուրքիոյ երկթղ.	Lots turcs	130

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER
Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԹԻՒՆ		եռամսեայ	վեցամսեայ	Տարեկան
Յունաստան և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և	» Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

19 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 87 — կը հրատարակուի կիրակի, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԿԱԿԱՆ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

Յորապէս կը ցաւինք. բայց հա՛րկ է լրացնել մեր ըսելիքը. ամբողջական գաղափար մը տալու համար այն անմիտ և անարժան կեցուածքին վրայ, զոր ցուցադրեց հատընտիր շքախումբ մը, «յանուն հայ մտաւորականութեան»:

Խօսինք պարզ և շիտակ:

Հայաստան մը կայ.— այդ մասին ոչ մէկ խօսք: Մեր հայրենիքն է ան.— ի՞նչ ձեռքի տակ ալ գտնուի: Այս մասին ալ դաս առնելու պէտք չունինք: Եւ արհամարհանքով կը մերժենք այն քսու ակնարկները, որ տեղ գտեր են հռչակաւոր «բողոք»ին մէջ, ընդդիմադիրներու հասցէին: Դաշնակցական մամուլը շատ աւելի ուշադրութեամբ կը հետեւի այդ հայրենիքին անցուդարձերուն, այնտեղ կատարուած աշխատանքներուն, քան բոլոր այն մեծ ու պզտիկ թերթերը որ միայն «Գովեա երուսաղէմ» երգել սորված են, իրենց խառնուածքով, կամ ի պաշտօնէ: Մենք ունինք որոշ քաղաքական գիծ, որ կը բխի հայկական իրականութենէն, այս ժողովուրդի հարազատ պահանջներէն, և կը պայքարինք անոնց համար: Սուր է մեր քննադատութիւնը, որուն հետեւի հիմնուած է փաստերու վրայ, դէպքերու, թուականներու և թուանշաններու վրայ: Մեր աչքերը չեն շլանար ոչ ուռուցիկ, շուկայիկ «ոչքլամ»ներէն —որ զուտ պոլշեւիկեան արտադրութիւն են — ոչ ալ զանազան զինաթրքուքներու գոլորշիներէն: Մենք շեշտակի կ'ըսենք ինչ որ կը խորհինք, կը մատնանշենք ինչ որ սուտ է, սխալ է, կամ վտանգաւոր: Եթէ մեր նպատակն ըլլար վարկաբեկել, սեւցնել արդի Հայաստանը,— պէտք չունէինք աջ-ձախ իյնալու. կը բաւէր հրատարակել միայն հինգ տարիէ ի վեր եկող - գացողներու մտերիմ պատմութիւնները, կամ անխիղճ թարգմանութիւններ կատարել խորհրդային թերթերէն:

Եթէ Երեւանի վարիչները անկեղծ են, անկախ են, անվախ են, — թող լայն բանան դուռները, որպէս զի աւելի մարդ կարենայ երթալ, տեսնել ու դատել. բաղդատել սուտն ու իրաւը: Եւ մենք կը մաղթենք որ առաջին գացողները նոյն այդ բոդոքողներն ըլլային, ինչպէս եւ բոլոր անոնք որ, շողիքը բերնին, կը պարեն Երեւանէն գարնուան թմբուկին ձայնով, — բայց քայլ մը չեն առներ դէպի հոն: Թող թոյլ տան թղթակիցներ պահելու. թող չնչին նամակներու գրաքննութիւնը, թող վերահաստատեն խօսքի, մամուլի ազատութիւնը: Թող հաստատեն այնպիսի կարգեր, որ ամէն մէկ Հայ համոզուի թէ իսկապէս իր հայրենիքին զաւակն է, մասնակից՝ անոր սեւին ու ճերմակին...:

Այլապէս վրդովիչ իրողութիւն մը կը խոովէ մեր հոգին այս անարդ խաչակրութեան առթիւ, որուն ագդանշանն է սա անպատիւ «բողոքը»:

«Յանուն հայ մտաւորականութե՛ան»... Դուք, Պ. Պ. կամսարական, Բաշալեան, Որբերեան, Քօլօլեան, Մանուէլեան եւ ընկերներ, դուք որ գրիչ ձեռք առեր էք այդ քուրջը ստորագրելու, գոնէ մէկ վայրկեան դատի նստա՞ք ձեր խղճմտանքին հետ: Գոնէ մէկ վայրկեան մտքէ անցուցի՞ք, թէ իրրեւ միացորդները անհետացած սերունդի մը, շա՛տ աւելի սրբագան պարտք մը ունէիք այս ժողովուրդին, անոր հայրենիքին, անոր մտաւորականութեան հանդէպ: Ո՞ւր էիք դուք, վաստակաւորներ գրականութեան, գիտութեան կամ գեղարուեստի, երբ ձեր փառաբանած իշխանութիւնը, հազիւ աթոռը գրաւած, կացինը կ'իջեցնէր կալանաւոր եղբայրներու գլխուն, երբ իթթիհատական գազանութեամբ կ'աքսորէր հայ մտաւորականութիւնն ու գինուորականութիւնը, քարերն անգամ լեզու հանելով, երբ հայ ժողովուրդը մատաղ կ'ընէր յաղնուն համաշխարհային յեղափոխութեան, եւ, Մուսթաֆա Քէմալին հետ ձեռք ձեռքի, կը փորէր հայկական անկախութեան հիմքերը: Ո՞ւր էք դուք, երբ նոյն այդ իշխանութեան մարգպանները, տգէտ եւ ամբարտաւան, մէկ հարուածով, պատրաստ «դեկրէտ»ով մը կը լղճացնէին հայ միաքը, լեզուն եւ ուղղագրութիւնը, կրակի կուտային ինչ որ երէկուընէ մնացած էր, կը թքնէին ձեր գրչակիցներուն եւ գործակիցներուն երեսը: Ո՞ւր էք և այսօր, երբ նոյն այդ վարիչները հոգի կուտան Թուրքերը սիրաշահելու, նոյն իսկ մեր հայրենիքին մէջ Հայը իրաւազրկելու, բայց գետնաքարշ սորկութեամբ կը Թողուն որ ընկեր Քէմալը՝ վերջնական հաշուեյարդարի ենթարկէ Թուրքիա մնացած հայութիւնը, բարոյապէս, նիւթապէս, եւ ի հարկին ֆիզիքապէս:

Այսէն երկրի մէջ ալ, մտաւորականութիւնը խտացումը, արտայայտիչն է աղնիւ ձգտումներու: Դուք, իրրեւ անդրանիկներ, ունեցա՞ք որ եւ է շարժուձեւ որ համապատասխանէր այդ կոչումին: Եթէ Նոյեմբեր 29ը «հայ հայրենիքի կենդանութեան» տօնն է, հապա ի՞նչ է Ապրիլ 11ը, զոր ձեզմէ շատերը մոռցեր են արդէն, կամ Մայիս 28ը, որմէ սարսափով կը փախչիք:

Ժողովուրդի թշնամին այն չէ որ կը մատնանշէ վէրքը, այլ այն որ կը տեսնէ մեղքն ու մեղաւորը, կը տեսնէ իրականութիւնը, բայց սուտ-խենդ կը ձեւանայ, և «Փատիշահըմ չօք եաշա» կ'աղաղակէ գլխաբաց:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պուլկարիոյ մէջ կարգ մը գաւառական քննիչներ նորէն սկսած են ստրծարծել ուսուցիչներու հպատակութեան խնդիրը, որ տարիներու պատմութիւն ունի: Այս պատճառաւ ժողովրդական մատնուած են վտանգի եւ Ռուսճուքի դպրոցները, որոնց տեսուչները պուլկարահպատակ չեն, թէեւ կրթական նախարարութիւնը Թոյլտուութիւններ ըրած է: Խնդիրը արմատապէս լուծելու համար, փետրուար 14ին խորհրդակցական ժողով մը տեղի ունեցաւ Սօֆիայի մէջ, հայկական դպրոցներու հոգաբարձութեանց մասնակցութեամբ: Այս առթիւ Սօֆիայի «Արաքս»ը դիտել կուտայ.

«Իրականութիւնը այն է, որ պուլկարահայ վարժարանները, առանց բացառութեան կանգնած են վտանգի մը առջեւ:

Հազար անգամ ըսինք ու գրեցինք, թէ անհրաժեշտ է պաշտօնապէս յարաբերութեան մտնել կրթական նախարարութեան հետ եւ վերջնապէս որոշել մեր ուսուցիչներու հպատակութեան խնդիրն ու դասաժամերու բաշխումի հարցը, միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու համար կրնթ. տեսուչներու եւ հոգաբարձութեանց միջեւ ծագող անհիմն ու վէճերուն:

Պէտք է ըսենք թէ միայն վտանգ չէ որ վտանգուած է. ցաւը ընդհանուր է, եւ օրին մէկը կրնայ վարակել բոլորը, որուն հետեւանքով կրնան փակուիլ մեր ազգ. վարժարաններու դռները:»

ԵԹԷ ՊՈՒԻԱՆ ԻՅՆԱՅ

Անգլիական մամուլն ալ սուր հետաքրքրութեամբ կը հետեւի Ֆրանսայի ելմտական տագնապին եւ ներքին խաղերուն: Մանաւորապէս մտահոգ է «Թայմզ»: Իր վերջին խմբագրականին մէջ, Լոնտոնի աւանդապահ օրկանը կը գրէ.—

—«Ներկայ պարագաներուն մէջ Պուիանի դաւիլեին անկումը, ճշմարիտ աղէտ մը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի համար: Այդ անկումը դժբախտութիւն մը պիտի ըլլայ աջակողմեան կուսակցութեան եւ ձախատագրական՝ ձախակողմեան ճիւն եւ նոր խմբակցութեան համար: Որքան ալ վարպետ ռազմավար ըլլայ Պ. Պուիան, վէճի առարկայ խնդիրը շատ լայն եւ կենսական է, որպէսզի կարելի ըլլայ լուծել ռազմավարութեամբ: Եղածը՝ պայքար մըն է երկու համաշխարհային տեսակէտներու մեջտեւ, ընկերվարութեան եւ ազատական մեծ ժողովրդապետութեան միջեւ, եւ դեռ աւելին, ան պայքար մըն է պոլշեւիսմով արատաւորուած ընկերվարութեան եւ պատմական քաղաքակրթութեան գործունէութեան միջեւ.»

ԼՈՒՐԵՐ ԵՐԵՒԱՆԷՆ՝ ՀՕԿԻ ՄԻՋՈՑԱԻ

Հօկի կեդր. վարչութիւնը մեզի կը յաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

1.— Հօկի Երեւանի կեդր. վարչութեան Ջանքերովը, Երեւանի քաղաքային գործադիր կոմիտէէն պարապ հողեր առնուած են՝ Երեւանի շրջականերէն, եւ տրամադրուած 800 գաղթականներու: Անոնք՝ շնորհիւ Խ. Հայաստանի կառավարութեան եւ Հօկի ընձեռած դիւրութիւններուն եւ աջակցութիւններուն, յաջողած են աժան բնակարաններ կառուցանել եւ տեղաւորուիլ: Ներկայիս բոլորն ալ իրենց հողերը ու բնակարանները ունին:

2.— Երեւանի քաղ. գործ. կոմիտէի հսկողութեան տակ գտնուած կիսաքանդ շէնքեր եւ թափուր գետիններ, Հօկի միջնորդութիւնով, տրամադրուած են քաղաքին մէջ բնակող գաղթական արհեստաւորներու: Անոնք կառավարութեան եւ Հօկի օժանդակութիւնովը աւերակ շէնքերը նորոգած, պարապ գետիններու վրայ նորեր շինած եւ հաստատուած են: Միայն մեծ հրապարակին վրայ 50-60 առժամեայ խանութներ շինուած են:

3.— Խ. Հայաստանի կառավարութեան հոգածութեան և Հօկի աշխատանքներու շնորհիւ, 2000 գաղթականներ, որոնք ծխախոտի մշակութեան եւ շերամապահութեան մասնագիտութիւնն ունէին, տեղաւորուած են յարմարագոյն գիւղերու մէջ, օժտուած աշխատելու ամէն միջոցներով:

4.— Հօկը ծրագրած էր՝ նաֆայէն գացած որբերու համար, առաղձագործութիւն արհեստանոց մը բանալ: Նախապատրաստական բոլոր աշխատանքները լրացած են արդէն: Մասնագէտներ սկսած մեքենաները տեղաւորել: Արհեստանոցը կատարեալ գործարանի երեւոյթը ունի եւ մէկ ամիսէն պիտի սկսի գործել: Ամէն ինչ մեքենաներով պիտի պատրաստուի: Արհեստանոցը 400 մեղուի փեթակի ապագրանք ստացած է արդէն: «Շինարար» ընկերութիւնը իր առաղձագործական եւ յարակից այլ ապագրանքները որբերու արհեստանոցին պիտի տայ: Նոյնը պիտի ընէն հողային ժողովրդական գործակատարութիւնը եւ ուրիշներ, եթէ արհեստանոցը կարենայ բոլորին հասնիլ: Արհեստանոցը պիտի ունենայ մեքենագործութեան եւ նորոգութեան վերաբերեալ ճիւղ մըն ալ, որուն համար 130,000 ֆրանս. ֆր. ծախքի պէտք կայ:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Կիրակի, 21 փետրուար Հ.Մ.Ը.Մ.ի չորս խումբերն ալ մրցումներ պիտի ունենան St. George Argenteuilի ֆութպոլի խումբերուն դէմ: Ուժանէօլի Հայերը խոստացած են յաջողութեան մը պարագային Հ.Մ.Ը.Մի խումբին համազգեստ եւ ֆութպոլ նուիրել:

Ա. եւ պահեստի խումբերուն Հաւաքավայրն է Porte Clichy ժամը 1ին: Բ եւ Գ. խումբերու Հաւաքավայրն է Porte Clichy ժամը 12 ին: (40 Թիւ Թռամվայով իջնել Drapeau à Colombe):

*** Ֆութպոլի յանձնախումբը կը խորհի փոխվրէժ մրցում մը կազմակերպել C. A. S. Gènéreauxի հետ, լաւ խաղադաշտի մը մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս գրեցինք, Ֆրանսական կառավարութիւնը կարգ մը տեղեկագիրներ ներկայացուցած է Սուրիոյ կացութեան մասին, հոգատարութեան խնդրին առթիւ որ կը քննուի այժմ Հռոմի մէջ:

Առաջին տեղեկագրին մէջ, կառավարութիւնը պարզելով քաղաքական եւ գինուորական խլրտումներու ծագումը, կը յայտնէ թէ 1925ի առաջին վեցամսեան անցաւ առանց ծանր խռովութեան: Ճէպէլը Տրիւզի ապստամբութիւնը հոգատարութեան դժուարին շրջանը կազմեց: Այս շարժման հեռաւոր պատճառները կրնան ըլլալ Ռիֆի դէպքերը, բնիկ ցեղերուն զարթումը, բայց աւելի ճիշտ պէտք է փնտռել ճէպէլը Տրիւզի քաղաքական մասնաւոր կացութեան մէջ: Այդ պզտիկ երկիրը առանձնայատուկ պայմաններ ունի եւ միշտ ապստամբ եղած է, նոյն իսկ Թրքական իշխանութեան օրով: Ֆրանսա ճէպէլը Տրիւզի մէջ զտաւ աւատապետութիւն մը որ բաժնուած էր տասը նահապետական ընտանիքներու միջեւ:

Տեղեկագիրը երկարօրէն պատմելով ծանօթ դէպքերը, կը ծանրանայ Դամասկոսի խռովութենէն եւ մասնաւորապէս ռմբակոծման վրայ: Ֆրանսական կառավարութեան կարծիքով, հաւանական չէ որ Տիւրզի ապստամբները զէնքերը վար դնեն, առանց ուժի տեւական արտայայտութեան մը:

Տեղեկագրին վերջին մասը կը պարզէ երկրագործութեան, ճարտարագործութեան, վաճառականութեան եւ հանրօգուտ շինութեանց նշանակելի զարգացումը: Կը խօսի նաեւ Թուրքիոյ Ֆրանսական բանակցութեանց վրայ. կ'ըսէ Թէ Թուրքիոյ սահմանագծի յանձնախումբը չուզեց միայն Լօզանի մէջ գծուած սահմանագլուխով զբաղիլ, այլ վէճ հանեց Փայասի կայարանին, ինչպէս եւ Քիլիսի ու շրջականերուն մասին որ Սուրիոյ պիտի մնային: Վէճ մը կայ նաեւ Նիսիպինէն Տիգրիսի միջեւ ընկած գետնի մասին, ուր Թուրքերը պահականոցներ հաստատած են 1923էն ի վեր եւ զոր Սուրիա կը պահանջէ, համաձայն Էնկիւրիի պայմանագրութեան:

**** Հռոմ հասած են Սուրիացի պատուիրակներ, անկախութեան կուսակիցներու տեսակէտը պարզելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնաժողովին առջեւ, բայց չեն ընդունուած այս վերջինին կողմէ: Էմիր Շէքիպ Արսլան օտար թերթերու Թղթակիցներուն յայտարարած է Թէ մինչեւ որ Ֆրանսա չճանչնայ Սուրիոյ անկախութիւնը, կարելի չէ հաշտութիւն կնքել:*

**** Էնկիւրիի մէջ Սուրիոյ մարզպանին վարած բանակցութիւնները յաջողութեամբ պսակուած են եւ շուտով պիտի կնքուի համաձայնագիր մը: Այս յաջողութիւնը ձեռք բերուած է Պ. որ ժուվընէլի եւ Մ. Քէմալի միջեւ կատարուած խօսակցութենէ մը վերջ:*

Նոր կռիւներ Սուրիոյ մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն Թէ փետր. 17ին բուռն կռիւներ տեղի ունեցան Դամասկոսի Մէյտան Թաղին մէջ: Տասը աւազակներ սպաննուեցան և նոյնքան վիրաւորուեցան: Ֆրանսացիները ընդհանուր յարձակողականի սկսած են, Հերմոն լեռը մաքրելու համար: Առջի օր ապստամբները երեւցած են Պէյրութէն Դամասկոս ճամբուն վրայ, էլ-Պիրի մէջ, և փախեր են, 60 դիակ ձգելով:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Կառավարութիւնը ելմտացոյցը հաւասարակշռելու համար երեսփոխանական ժողովէն ինը միլիառ ֆրանքի նոր տուրքեր պահանջած էր: Յետոյ ելմտական յանձնաժողովին պնդումներուն վրայ հաւանեցաւ որ այդ գումարը զեղչուի չորս միլիառի: Չակառակ այս զիջողութեան, երկարատեւ ու բուռն վիճաբանութիւններէ յետոյ, երեսփոխանական ժողովը մեծ դժուարութեամբ քուէարկեց միայն մէկուկէս միլիառ ֆրանք: Մեծ ձախողութեան ենթարկուեցան ելմտական նախարարին և վարչապետին պաշտպանած կարգ մը նոր տուրքերը. օրինակ վճարումներու վրայ դրուելիք տուրքը 112 քուէ միայն ստացաւ: Վարչապետը վստահութեան խնդիր դրաւ ամբողջական ծրագրին վրայ, ու եթէ ընկերվարականները ձեռնպահ չմնային, հաւանաբար դահլիճը պիտի իյնար: Ընդունուած 1,600 միլիոն հասոյթի աղբիւրները կը դասաւորուին հետեւեալ կերպով.— եկամուտի տուրքին բարւոքումէն՝ 200 միլիոն, հակակշռի խստութենէն՝ 300 միլիոն, արձանագրութենէ և դրոշմա թուղթերէ՝ 300, անուղղակի տուրքերէ՝ 275, միջնորդներու վրայ դրուած տուրքէն՝ 125, արտածումի տուրքէն՝ 400 միլիոն ֆրանք: Հիմա տակաւին պիւտճէին բացը գոցելու համար երկու միլիառ 400 միլիոն ֆրանք ալ պէտք է:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԼՈՒՏՂՈՎ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻ ՔԱ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍԻՆ

(Լուսանկարչի մը գրքէն.—

Ուսանողներ մեծ հետաքրքրութեամբ կը դիտեն խորհրդային մի քանի ֆիլմերու ցուցադրութիւնը։

Ֆրանսական մամուլը մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւի խորհրդային ֆիլմերու ցուցադրութեան։ Ամէն մէկ նոր ֆիլմ, որ կը ներկայացուի Փարիզի որեւէ կինոթատրոնի մէջ, կը դառնայ մամուլի ուշադրութեան առարկան։ Ֆրանսական մամուլը կը հետեւի նաեւ խորհրդային ֆիլմերու ցուցադրութեան ընդունելութեան։ Ֆրանսական մամուլը կը գրէ, որ խորհրդային ֆիլմերը կը գրաւեն ֆրանսական հանդիսատեսի ուշադրութիւնը։ Ֆրանսական մամուլը կը գրէ, որ խորհրդային ֆիլմերը կը գրաւեն ֆրանսական հանդիսատեսի ուշադրութիւնը։

ՅԱՅՍՏՈՑ ՂՈՍՍՈՏԱՈ

Ընդ. Ա. Ֆ. Պոլիտբյուրոյի անդամ

Ընկ. Ստալին ելույթ ունեցավ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի 6-րդ կոնգրեսում։ Ընկ. Ստալին ասաց, որ ինքը չի ցանկանում ելույթ ունենալ, որովհետև ինքը ելույթ ունեցել է Կոմինտերնի 5-րդ կոնգրեսում, և ինքը չի ցանկանում կրկնել իր ելույթը։ Ընկ. Ստալին ասում է, որ ինքը ելույթ ունենալու է միայն այն պատճառով, որ ընկերները պահանջում են, որ ինքը ելույթ ունենա։

Ընկ. Ստալին ասում է, որ Կոմինտերնի 5-րդ կոնգրեսից հետո Կոմինտերնի գործունեության մեջ եղել են որոշ դրական կողմեր, եղել են նաև որոշ բացասական կողմեր։ Ընկ. Ստալին ասում է, որ Կոմինտերնի գործունեության մեջ դրական կողմերը ավելի շատ են, քան բացասական կողմերը։ Ընկ. Ստալին ասում է, որ Կոմինտերնի գործունեության մեջ բացասական կողմերը ավելի քիչ են, քան դրական կողմերը։

Վարչապետը ծրագրած է յեղափոխական ժողովէն ընդունուած տուրքերը քուէարկել տալ ծերակոյտին, որմէ վերջ կրկին ներկայանալ յեղափոխական ժողովին առջեւ: Ինչպէս մեր վերջին թիւով գրեցինք, եթէ երկու օրէնսդիր մարմիններուն միջեւ անհամաձայնութիւն ծագի, Պ. Պռիան կը խորհի լուծել տալ երեսփ. ժողովը: Ձախակողմեանները լուրջ մտահոգութեան մատնուած են և խիստ պայքար կը մղեն վարչապետին դէմ:

Չորեքշաբթի կէս օրէն վերջ ծերակոյտի ելմտական յանձնաժողովը լսեց վարչապետն ու ելմտական նախարար Պ. Տումէրը: Ծերակոյտին մէջ վիճաբանութիւնները աւելի արագ առաջ պիտի տարուին, մանաւանդ որ բոլոր հարցերը լայնօրէն ծեծուած ըլլալով երեսփ. ժողովին մէջ, մութ կէտեր չեն մնացած կառավարական ծրագրին մէջ:

Կոմինթերնի նոր կարգախօսը

Մոսկուայի մէջ տեղի կ'ունենայ Միջազգայինի գործադիր մարմնի լիակատար նիստը: Զինովիեվի ներկայացուցած բանաձեւին համաձայն, Ֆրանսա, Անգլիա եւ Գերմանիա տագնապի մէջ են, գաղթային կռիւներն ու չինական շարժումը յոյսեր կը ներշնչեն թէ դրամատիրական երկիրները իրենց կայունութիւնը կորսնցուցած են: Ֆրանսացի, գերման եւայլն համայնավարները այս տագնապներէն օգուտ պէտք է քաղեն, եւ ներկայանան իբրեւ պաշտպանները ժողովուրդին ամէնէն աւելի տառապող դասակարգին, մանաւանդ մանր քաղքենիութեան:

Ծայրայեղ տարրերը կը հակառակին այս ձգտումին, որոնց կը պատասխանէ «Փրավտա» ըսելով որ Լենինիզմէն աւելի ձախ ձգտում մը շարժումին վնասելէ զատ ուրիշ օգուտ չունի:»

Աւելի հետաքրքրական է հետեւեալ կարգախօսը, որուն հեղինակներն են Զինովիեվ և Թրոցքի:

«Միայն Եւրոպայի ընկերվարական երկիրներու Միացեալ Նահանգներն է որ Եւրոպան պիտի փրկեն ամերիկեան դիկտատորութեան ճիրաններէն. այս բանին հասնելու համար եւրոպական յեղափոխութիւն մը անհրաժեշտ է: Եւրոպայի շահը միութեան մէջ է: Պէտք է վտարել տիրող դասակարգը, որ մեզ կ'արգիլէ կամուրջ մը ձգել դէպի Ասիա: Եթէ Անգլիա հնդկաստանը կորսնցնէ իբրեւ գաղթավայր, զայն պիտի տանք իրեն իբրեւ դաշնակից:»

Սովորական մեռեալներ

Ռուսական թերթերը կը գրեն թէ անցեալ շաբթու, Ռիազանի նահանգին մէջ, 14 կարմիր պաշտօնեաներ սպաննուեցան գիւղացիներուն կողմէ, որոնք աւարի տուին պաշարի և ցորենի մթերանոցները: «Իզվէսթիա» այս լուրը տալով, կ'աւելցնէ թէ վերջին 15 օրուան մէջ 108 հոգի մեռած են անօթութենէ, նոյն նահանգին մէջ: կացութիւնը տագնապալի է նաև Թամպոֆի, Թուլայի, Սիմպիրսքի և Սարաթոֆի նահանգներուն մէջ:

Կեղծ թղթադրամներու խնդիրը

Գրեցինք թէ կեղծ թղթադրամներու խնդրին մէջ մաս ունէր նաև ռուսական ազգ. դրամատան տպարանապետ Արթիւր Շուլցէ: Պերլինէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Շուլցէ անձնատուր եղած է ոստիկանութեան և յայտնած է որ 1923ի աշնան իշխան Վինտիշկրացի խնդրանքով Փէշդա գացած է: Հոն իշխանէն լսած է որ իր նպատակն է ֆրանքը մեռցնել և Ֆրանսայի մէջ յեղափոխութիւն մը հանել: Շուլցէ չուզեց գործիք դառնալ այս մեքենայութեան և փորձեց մեկնիլ, սակայն զինքը հսկողութեան տակ առին և մեծ դժուարութեամբ յաջողեցաւ փախչիլ: Փէշդա գտնուած ատեն միայն կարգ մը թղթադրամներու լուսանկարները առած է. անկէ վերջ Պերլին գալով զանազան ուրիշ գործերով զբաղած է:

Մաճառ ընդդիմադիր երեսփոխան և նախկին դատական նախարար Վիլեամ Վացոնեի Փէշդայի մէջ յարձակում կրեց երկու հոգիի կողմէ, որոնք կը պատկանին «Մաճառի Զարթօնք» ընկերութեան: Վացոնեի կեղծ թղթադրամներու խորհրդանական յանձնախումբին անդամ է և իբր այդ կ'ամբաստանէր կառավարութիւնը: Վացոնեի եթէ արթուն չգտնուէր, Մաթէօթթիի բախտին պիտի արժանանար: Հունգարիոյ մէջ յետադիմական շարժումը հետզհետէ կը շեշտուի: Ֆաշիստներու խումբեր կը շրջին Փէշդայի փողոցներուն մէջ: Վարչապետ կոմս Պէթլէն պինդ կառչած է իր աթոռին, և չուզեր իշխանութենէն հրաժարիլ, հակառակ ընդդիմադիր երեսփոխաններու պնդումին և միջազգային հանրային կարծիքին: Նոյն խոկ զրոյց կը շրջի պետական հարուածի մը մասին:

Առժամեայ կարգադրուած

Քիչ անգին նոր մանրամասնութիւններ հրատարակած ենք թրքական ապրանքներու դէմ հաստատուած արգելքի մասին: Վերջին լուրերու համաձայն, Առեւտրական տնօրէն Մուհսին պէյ Մոսկուա երթալով, առժամեայ արտօնութիւն ստացած է կաշեղէնի, բուրդի եւ այլ այս կարգի ապրանքներու արտածման համար, պայմանով որ անոնք Փետր. 20ի կէսօրէն առաջ ռուսական նաւահանգիստ մը գտնուին: Այս արտօնութեան վրայ բոլորը փութացած են իրենց ապրանքները ղրկել Օտեսա: Նարինջի եւ լեմոնի վաճառականները չպիտի կրնան օգտուիլ այս կարգադրութենէն, քանի որ ատոնց համար նախապէս պայմանաժամ որոշուած էր մինչեւ Փետրուար 10:

Հարսանիքի նոր օրէնքը

Պոլիսէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պոլսոյ կուսակալը արգիլած է հարսանիքներու մէջ ամէն կարգի շռայլութիւն: Ասկէ վերջ ամուսնացողներուն ոչ մէկ նուէր պիտի տրուի: Հարսը փեսային տունը տանելու համար ամէնէն շատ հինգ կառք միայն պիտի թոյլատրուի: Հարսանիքը մէկ օր միայն պիտի տեւէ, փոխանակ ութի: Միայն հարսին ու փեսային ազգականները պաշտօնապէս պիտի հրաւիրուին հարսանեկան ճաշին, անկոչ հիւրերը հարսնետուն չպիտի ընդունուին:

Դեռ շատ գործ կայ

Ընկերբի անկախութեան դատարանի անդամներէն Գըլըճ Ալի պէյ յայտարարած է թէ անկախութեան դատարանի պայմանաժամը լրանալուն մէկուկէս ամիս կայ, բայց որովհետեւ դեռ շատ դատեր կան, այդ պայմանաժամը պիտի երկարաձգուի: Նախապէս դատապարտուած լրագրողներու մասին ներման խնդիր չկայ: կուսակցութիւնը որոշած է որ անկախութեան դատարանի որոշումները անփոփոխ մնան: Պոլսոյ մամուլը պէտք է հայրենասիրական հրատարակութիւններ ընէ...:

Երկու նախարարներ ձերբակալուած

Զօր. Փանկալոս Յունաստանի դիկտատորը, ձերբակալել տուաւ նախկին վարչապետ Փափանաստասիուն և նախարար Զօր. Քոնտիլիսը, ինչպէս և շատ մը ապաներ: Առաջին երկուքը հանրապետական կուսակցութեան վարիչներն են:

Միայն Գերմանիան, առայժմ

Գրած էինք թէ վէճ մը ծագած է նորէն, Գերմանիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցելու խնդրին առթիւ: Ուժերը հաւասարակշռելու համար, լատինական պետութիւնները կ'ուզէին ուրիշներ ալ մտցնել վարչական խորհուրդին մէջ: Այդ պարագային, Գերմանիա կ'ուզէր յետաձգել իր մուտքը:

Վերջին լուրերու համաձայն, կարելի եղած է միջին ճամբայ մը գտնել: Պ. Պռիան հաւանած է ետ առնել Լեհաստանի թեկնածութիւնը իբրև մնայուն անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին: Համաձայնած է նաեւ մինչեւ Սեպտեմբեր յետաձգել վարչական խորհուրդին անդամները աւելցնելու ծրագրին:

ՕՐ. ԹԷՐԷԶ ՍԻՆԱՆԵԱՆ
ԵՒ
ՊՐ. ՅԱԿՈԲ ՄԱՆՏԻԿԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
13 փետր. 926 — Փարիզ

ԳԷՈՐԳ ԳԱՍԵԱՆ (Բինկեանցի)
ԵՒ
ՄԱՐՄԻՆԷ ՊՕՏՕՍԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ
11 փետր. 926 — Մարսէյլ

Հ. Յ. Դ. Վիէնի բոլոր ընկերուհիներն ու ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր եւ ընկերուհի Մուրատեաններու, ՓՈՔՐԻԿ ԱՍԱՏՈՒՐԻ մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱ-ՀԻՍԱՐՑԻՆԵՐԸ ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին կիրակի (21 փետր.) կէս օրէ յետոյ ժամը 2,30ին, 40 Rue de Belleville ճաշարանին վերի սրահը:

ՀՕԿի Ֆրանսայի Կեդր. Վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 300 ֆրանք Տէր և Տիկին Սեփոն Քերէստէճեանէ և Օր. Մարի Քերէստէճեանէ, ի նպաստ «Ֆրանսահայ Տուն»ի կառուցման:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՎԻԷՆ-ԻԶԸՐ, Թղթ.— Սոյնպիսի պայման չենք կրնար ընդունիլ որ եւ է պարագայի մէջ:

ՏՐԷԶՏԷՆ, Մ. Պ.— Կարգադրուեցաւ: Ստացագրութեան հետեւանք է:

ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷՆ, Յ. Մ.— Ստացանք 166 ֆրանք:

ԳՐԷՕԶԸ, Ա. Ճ.— Ստացանք 20 ֆրանք:

ԳՐԻՆՕԼ, Ե. Կ.— Ստացանք 40 ֆրանք:

ԳՐԷՕԶԸ, Յ. Փ.— Ստացանք 74.70 ֆրանք:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Յ. Ժ.— Ստացանք 50 ֆրանք:

ԼԻՕՆ Չ. Գ.— Ստացանք 22 ֆրանք: Փոխուեցաւ:

ՄԱՐԹԻԿ, Ս. Յ.— Գինը 70 ֆրանք:

ՓՕՆ-ՏԸ-ՇԷՌԻ, Դ. Ե. Կարգադրուեցաւ:

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

17 rue Damesme, մէթրօ Place d'Italie:

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

BELLEVILLEի
H. HAROUTIOUNIAN
18 bis, rue Jouye-Rouve, 18 bis
Métro Belleville Paris (20e)

Կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ ճամեմներ, պոլսական լագերտա, աղի ձուկեր եւ գոնսերվաներ:

Նաեւ պուլկուր, չոր պամիա, սալէպ, գաշար եւ ճերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթաիւղ, Թահինի, լոգում, ճիլվա եւ պէքմէզ: Թարմ սուրճ միշտ: փէստիլ եւ չոր պտուղներ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Ոսկան Սորոեան կը փնտռէ քըրոջորդին Յովհաննէս Նաճարեանը, 17 տարեկան. Հօրը անունը Կիրակոս, մօրը անունը Մարիամ, Խարբերդի Աղցնիք գիւղէն: Երկու տարի առաջ պայմանագրուելով Պէյրութէն եկած է Ֆրանսա: Ցեղեկացնել Osgian Soroian, Société Horme et Boure, Le Ponzin, Ardèche

Կը փնտռուի Սարգիս Բալուլեան, Բինկ Պօղցի, 21 տարեկան, որ երկու տարի է ի վեր Փարիզ եւ Լեկտրական գործարանի մը մէջ կ'աշխատէր: Ցեղեկացնել իր եղբօր Հեթեւեալ հասցէով, Tatéos Paloulian Église Arménienne, Damas Syrie

Աֆիոն գարահիսարցի Սրբուհի Գարաեան կը փնտռէ իր որդին Յակոբ Մ. Գարաեանը, որ Իզմիրի դէպքէն յետոյ պոլիս գինուորութեան կանչուած, եւ անկից ալ կը կարծուի թէ Գերմանիա կամ Հնդկաստան փոխադրուած է: Ցեղեկացնել իրեն, 14 rue du Saule Marseille. Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել.

Յ. Աղպապաեան կը փնտռէ հօրեղբօր կինը Բրաբիոնը իր զաւակներով Գերենիկ, Մարի, Մէհրուպէ, Արշալոյս, որոնք Մարսէյլի Camp Oddoն էին: Մարին ամուսնացած էր Քերովբէ Ըռաքելեանի հետ:

Իմացնել Յովհաննէս Աղապապեանի 67, rue Afrodites, Salonique.

ԳՈՐԾ Կ'ՈՒԶԷ

Վարժ խոհարարուհի մը որ մասնագէտ է արեւելեան ընտիր կերակուրներու, գործ կը փնտռէ ընտանիքի մը մէջ: Դիմել թերթիս վարչութեան:

2-1

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր յարգելի յաճախորդները կեղծիքէն զգուշացնելու համար կուզանք յայտարարելու որ եթէ կ'ուզեն

ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍԷ
եւ լաւ համեմներով պատրաստուած

ԳԱՅՍԷՐԻԻ
ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵՒ ՍՈՒՃՈՒԳԸ

ճաշակել՝ ուղղակի թող դիմեն մեզ՝ կեսարացի մասնագէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, arseille. (B. du Rh.)

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄ. փետրուար 20ի Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

ՃԱՇ, ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ, ԵՐԳ, ՆՈՒԱԳ եւ ՊԱՐ

Կը հրաւիրուին բոլոր դաշնակցական ընկերներ և համակիրներ: Ճաշը պիտի սկսի ժամը 9ին: Հասցէ 41 Rue Saint Cloud, Billancourt. Հաղորդակցութեան միջոցներ— Porte de Versaillesէն Tram. 32, Porte d'Auteuilէն Tram N. 32: Իջնել Place Nationale (Billancourt)

SALLE RUSSE — 42, rue Hermel Paris (18e)

Métro : SIMPLON Nord-Sud : JULES-JOFFRIN

27 փետրուար 1926 Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն առաւօտեան 6ը

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

"ՀԱՅ ՊԱՐՍՊԱՀ"Ի ԼԵԳԱՎԱՐ ՓՈՒՇ. ԺԱԳ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ

Պարի Մրցում — 3 արժէքաւոր մրցանակ

Classique Պարեր' Mlle Colette Prévilleէ եւ Պարոն Ռուսիա Դանթաղէ

Orchestre - Jazz - Band

Cotillon եւ անակնկալներ — Ծովի եւ ամառ պիւֆէ

Մուտք այրերու' 7.50 — կանանց' 5 ֆրք.

Տոմսերու համար դիմել միայն' Bijouterie Շահինեան, 32, Rue Moret 11 եւ "Հայ Պարսպահ" 10, Rue du Général Brunet - 19e

"Հայ Պարսպահ"ի ցերեկոյթ - BALը, 21 Փետրուար 1926, Կիրակի ժամը 2ին իր սրահը 10, Rue du Général Brunet - 19e — Métro: Botzaris. Մինչ Fatty - Jazz

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ

ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Վաղը Շբ. գիշեր ժամը 8.45ին Théâtre du Conservatoire Renée Maubelի մէջ 8-10 rue de l'Orient Metro Blanche եւ Abbesses. Ձոն ընդհանուր կրթութեամբ եւ պատմ. ճագուստներով

ԱԻԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ կամ ՓԱՉՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ՄՈՒՏՔ 15, 10, 7.50 եւ 5 ֆր. օթեակ 100 ֆր.:

ԴՊՐՈՑԻՆ ԱՇԽԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1868ին

Հին եւ նոր հրատարակութիւններ

Ամէնուն Տարեցոյցը թղթակից 1926, 35 ֆրանք, Եղերաբախտ Ցարուհին 1924 18, Դէմքեր Ա. Զօպանեան 1924, 20, Հայկական երգարան 10, Հայորդիներ Սիամանթօ, Գերեզմանք երկտասարդաց 5, Հայկական նամականի 12, Մանֆրէդ Լորդ Բայրն 5, Թագաւոր Ս. Իւշկեւիչ 5, Հաճի Մուրատ Տոլստոյ 6, Համլէթ Շէյքսփիր 8, Օթէլլօ Շէյքսփիր 15, Վէրթէր Կէօթէ 10, Ալեքսանդր Պուշկին 4, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն ու գործը 15, Ժէնըվիէվ Բրիսոթօֆ Շմիտ 5, Լուս Ցաներ Գրիգոր Զոհրապ 8, Օմար Խայեամի քառեակները 3, Բարեկենդանի անկումները 1, Ֆրանսական խօսակցութիւն 5, Բառարան. ֆր. հայ Մ. Նուպարեան 50,: Եւ ուրիշ հազար ու մէկ տեսակ հատորներ զանազան գիրքեր գեղչեալ գիներով: Հասաբանձի համար ամէն տեսակ գործածուած նամակագրութիւններու գնում և վաճառում: Հասցէ

H. O. Achdjian 35 rue Saint Georges 35 Paris (9) 10-4

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St Denis եւ Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

ջերմամիջութեան, ֆրանկ ախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:

Բժշկական տարրալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի' 9—12:

Ժողովրդական գիներ

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Լ. Շանթի Ճամբուս վրայ ֆրանք, կինը 5, Գերասանուհին 9 եւ գարձը 9, Զօպանեանի Թուոթի փառքը 5, Տղու ճոգինեւը եւ Հայրենի քնարը 10, Մարքսի կորքքի Յօսա կորտիճէը 10, Եւայեանի վերջին բաժակը 6, եւ Անձկութեան ժամերը 1, Հայորդիներ 8, Աֆրոդիտէ 10, Հայկական երգարան 8, Երազանք 5, փարիզէթ 6, Աշըգ Ղարիբ (Հաջրէն 6,30 թրք. 5), Աքլոր եղբայր 6, Թէոդիկի 1926ի տարեցոյցը 35 ֆրանս. բառարան 50, ֆրանսերէն խօսակցութիւն 5, ինչպէս նաեւ ուրիշ ամէն տեսակ վէպեր, Թուտերգութիւններ եւ զաւեշտներ փափաքողներուն գրացուցակ կը ղրկուի: Կանխիկ վճարում կամ Contre Remboursement Հասցէ L. Mozian, 5, Ave. Quihou St. Mandé (Seine): 10-1

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՏՈՒՆ
ԳԱՐԱՆԵԱՆ

Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odéon եւ St. Michel

Սօսիէթէ Սավանթի թատրոնին դէմ: Զմրան համար պատրաստած է ճոխ մթերք մը ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու:

Բաց է նաեւ կէս օրերուն. իրիկունները մինչեւ 8.30: իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30:

ՍԱԿԱՐԱՆ

18 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	134	30
Տոլար,	Dollar	25	60
Մարք (ոսկի)	Mark	6	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	—
Թրք. ոսկի	» or	121	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	
Լէվա 100 ճատար	Léva	19	—
Դրախմի »	Drachme	37	50
Լիր »	» Lire	108	20
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	122	20
Զուից. »	Frc. Suisse	523	—
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	135	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	2500	—
»	II »	1700	—
»	III »	1700	—
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	130	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit 80, Rue Lafayette

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր' Ամէն օր 2.30_7.30— Կիրակի եւ տօն օրեր' 9_12

ԱԴԱՄ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Ստացած ենք սեզոնի առթիւ անգլիական եւ ֆրանսական նորանոր կերպասներ:

24, Rue Bergère, Paris (9) — Թելեֆօն Provence 05-49

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մեթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

21 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 88 — կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՃԱՐԱԿ ՉԻՆՈՎՆԻԿՆԵՐ

Անցեալ կիրակի լուր մը հրատարակեր էինք, որուն համաձայն Յունուարի վերջերը 1500 հոգի ձերբակալուած են Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ատրպէճանի մէջ, միայն Հայաստանի բաժինն ըլլալով 650 հոգի:

Լուրը, առաջին անգամ ստացեր էինք ուղղակի, հեռագրով, Յունուար 21ին, բայց դէպքը այնքան ծանրակշիռ հանգամանք ունէր, որ չուզեցինք անմիջապէս հրատարակութեան տալ, առանց ստուգելու, եւ սպասեցինք մանրամասնութիւններու: Փետրուար 12ին, կը հասնէր մեր թղթակցին առաջին նամակը, Յունուար 30 թուակիր, որ հաստատելով խրողութիւնը, կ'աւելցնէր. «Պատճառը առ այժմ յայտնի չէ, բայց կը պնդեն թէ անհամաձայնութիւն կայ Մոսկուայի վարիչներուն միջեւ: Բանտարկութիւնները ճիշտ են. շատ բաներ կան, բայց առ այժմ չեմ կրնար գրել»:

Կարելի էր անմիջապէս օգտագործել այս լուրը, իբրեւ «հակահայաստանեան» ճակատ, — ինչպէս կը սիրեն անուանել, շնականօրէն: Մէկ օր յետոյ, միեւնոյն ատեն կը հասնէին ուրիշ երկու նամակներ, Յունուար 29 թուակիր, բոլորովին տարբեր աղբիւրներէ, հաստատելով դառն իրականութիւնը: Այն ատեն էր որ մենք արձանագրեցինք լուրը, առանց մեկնութեան: Երկուշաբթի օր, անհատական նամակ մը, բոլորովին տարբեր քաղաքէ, արդէն որոշ մանրամասնութիւններ ալ կուտար, յայտնելով թէ կալանաւորները 600—650 հոգի են, եւ աքսորուածներ կան», ևն.: «Չկայ շրջան մը ուր ձերբակալութիւն կատարուած չըլլայ»:

Այս բոլորէն յետոյ, մենք դեռ կը սպասենք լրացուցիչ տեղեկութիւններու: Բայց կը սպասէինք, մանաւանդ, որ Երեւանի ժամկոչները երկտող լուսաբանութիւն մը հաղորդէին:

Ամբողջ մէկ շաբաթ որոճալէ յետոյ, անոնք սիրտ են ունեցեր ստոր քաշքշուք մը շարադրելու այս քաստմելի դէպքին առթիւ («Երեւան», 19 փետրուար): Ամէնէն առաջ, լուրին աղբիւրը փնտռեր եւ գտեր են որ ... ռուս հակայեղափոխական «Տնի»ն է այդ աղբիւրը: Յետոյ որոշեր են գրել թէ լուրը «ծայրէ ի ծայր շինծու է»: Իսկ անմիջապէս վերջը, կաթին ամանը թափող կատուի պէս, հարկ դատեր են ծամ մել.

«Եթէ խսկապէս 650 հոգի վերջերս ձերբակալուած են միայն Հայաստանի, իսկ ամբողջ Անդրկովկասի մէջ 1250 հոգի, այդ կրնայ ըլլալ միմիայն դաշնակ-մեշեւիկ դաւադրութեան, ապստամբութեան մը պարագային: Գոյութիւն ունի՞ այս տեսակ շարժում մը. եթէ այո՛, ինչո՞ւ կը զարմանան որ խորհրդային իշխանութիւնը նախազգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնէ եւ դաւադիրները շուքի տակ կը պահէ»:

Ու կը հրաւիրեն հակառակորդները՝ որ «գէթ տասնեակ մը անուններ ըսեն 650 կալանաւորներէն»:

Ողբա՛մ քեզ, Հայոց աշխարհ...

Մենք պատմեցինք թէ ինչպէս եկած և տպուած է չարաշուք լուրը: Մենք ոչ միայն ո՛ր և է տող չենք թարգմանած ռուսական «Տնի» էն. այլ և չգիտենք թէ ան ի՞նչպէս կը մեկնէ այս դէպքը: Չգիտենք, նաև իսկական շարժառիթը այս անորակելի բռնութեան, որ շատ կը յիշեցնէ 1921ի զազրելի սարսափները, պոլշեւիկեան իշխանութեան առաջին օրերուն: Իսկ մեր անարժան հակառակորդները, փոխանակ հանրութիւնը լուսաբանելու. գրաշարին կը յանձնեն պատրաստ բանաձեւեր,— «հակայեղափոխակա՞ն»— և գռեհիկ սոփեստութիւններ կը փորձեն.— «Եթէ ճիշտ է, ուրեմն...»:

Քիչ մը համարձակ, բայց մանաւանդ պարկեշտ եղէք, պարոններ: Խոշոր դէպք մը պատահեր է ամբողջ Անդրկովկասի մէջ: Մեզի համար վաւերական է իրողութիւնը, հիմնուած հեռագրի և չորս նամակներու վրայ, որոնց հեղինակները մեր բացարձակ վստահութիւնը կը վայելեն, այլապէս խելագարած պէտք է ըլլանք: Արդ, ինչո՞վ կը բացատրէք այս ահ ու սարսափ: Մենք նկատեցինք որ ձերբակալութիւնները կը զուգադիպին Անդրկենգործկոմի նստաշրջանին բացման, Երեւանի մէջ: Եւ թերեւս Չեկան հարկ դատեր է զգուշական միջոցներ ձեռք առնել, ինչպէս կ'ընէին Թուրքիոյ մէջ, երբ Սուլթանը Եըլտըզէն դուրս կ'ելլէր, կամ երբ Քայզէր Վիլհէլմը Պոլիս կ'այցելէր: Բայց, այդ պարագային, ինչո՞ւ ձերբակալութիւններ կը կատարուին նաև Վրաստանի և Ատրպէճանի մէջ: Դաշնակ-մենշեւիկ դաւադրութի՞ւն,— ձեր ջրոտած խելապատակին մէջ միայն գոյութիւն ունի: Անուննե՞ր կը պահանջէք մեզմէ,— մենք կը թքնենք ձեր երեսը, այդ անպատկառ պահանջին համար: Աշխարհ կը դղրդացնէք, երբ կարմիր գործակալ մը ձերբակալուի Չինաստանի կամ Կուաթէմալայի մէջ. բայց չէք հետաքրքրուիր անգամ, թէ ինչո՞ւ բանտարկուեր կամ աքսորուեր են 600—650 հայրենակիցներ, իրենց հայրենիքին մէջ, մէկ հրամանի վրայ, եւ թէ ո՛վքեր են անոնք: Անշուշտ գիւղացիներ եւ բանուորներ չեն բոլորն ալ, եւ դուք շատ լաւ գիտէք անոնց անունները, բայց, իբրեւ անճարակ «չինովնիկ»ներ, ապուշի դեր կատարել կ'ուզէք, ձեր մեծաւորները փրկելու համար:

Կը մնայ որ, հանրագրութիւն մըն ալ պտտցնէք եւ նոր «բողոք» մը ստորագրել տաք այս ... լուրին դէմ, յանո՛ւն ծանօթ մտաւորականութեան, որ այնքան փափուկ սիրտ ունի:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԽՐԱՏ ՄԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

Թուրքեւհելլէն նոր վէճին առթիւ, «Ճիւմհուրիյէթ», Պոլսոյ քէմալական օրկանը, կ'ազդարարէ.

«Յունաստանի շահը կը պահանջէ ապահովել Թրքական բարեկամութիւնը: Փոքր պետութեանց համար մեծ պետութեան մը կազմած խմբակցութեան մէջ մտնել՝ ուրիշ բան չի նշանակեր, բայց եթէ մեծ պետութեան գերին ըլլալ, ինչ որ ի վերջոյ անոր կործանումին պատճառ կ'ըլլայ: Տեսանք թէ ինչպէս Յունաստան Լոյտ Ճօրճի ձեռքը խաղալիկ դառնալով Անատօլուի արշաւանքին ձեռնարկեց: Յունաստան պէտք է լաւ գիտնայ թէ փոխանակութեան խնդրին համար համրային կարծիքի համբերութիւնը սպառած է: Ինչո՞ւ չեն ճանչցուիր Յունաստան գտնուող թրքահպատակներուն այն իրաւունքները, զորս ունին անոնք իրենց ինչքերուն եւ կալուածներուն վրայ: Արդեօք չե՞ն ուզեր թուրքերուն համար սեփականութեան իրաւունք ճանչնալ: Ասոր պատասխանը կա՛մ այո է կամ ոչ: Այս խնդրէն շատ լուրջ հետեւանքներ կրնան ծնիլ: Այսպէս, անհրաժեշտ կը դառնայ փոխադարձաբար դժուարացնել Թուրքիա բնակող հելլէնահպատակներուն սեփականատիրութիւնը, եւ ի հարկին աւելի առաջ երթալով, ջնջել Թուրքիոյ մէջ Հելլէններու սեփականութեան իրաւունքը: Փանկալոսի կառավարութիւնը պէտք է ջանայ աւելի չկնճռոտել խնդիրը: Այլապէս գործերը իրենց ճակատագրական ելքին պիտի յանգին»:

ԻՐԱՔԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Փետրուար 18ին, Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, գաղթային նախարարը պահանջեց վաւերացնել Իրաքի հետ կնքուած դաշնագիրը, «գոհացում տալու համար Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդի բաղձանքին՝ Թուրքիոյ և Իրաքի սահմանագծման մասին»: Աշխատաւորական կուսակցութեան կողմէ Պ. Մաքտօնալտ յայտարարեց թէ ինք չի կարծեր որ Մեծն Բրիտանիա իրաւունք ունի ստանձնելու իր հսկողութեան երկարաձգման պատասխանատուութիւնը. ամէն պարագայի մէջ, դժուար է հասկնալ թէ ինչու Պօլտուինի դահլիճը այդ ճամբան կը բռնէ, հողատարութեան շրջանին աւարտումէն երկու տարի առաջ: «Եթէ 1928ին Իրաքի գոյութեան պայմանները նոր յանձնառութիւններ պիտի դնեն մեր վրայ, կը խորհինք թէ պարզ յիմարութիւն է այժմէն յանձնառութեան տակ մտնել աշխարհի այդ խռովայոյզ մասին մէջ»:

Նախորդ վարչապետը պահանջեց մերժել Անգլիոյ նոր յանձնառութիւնը եւ ընդհակառակն պնդեց որ Իրաք պահանջէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնել: Արտաքին նախարարութեան նախորդ խորհրդականը իր կարգին խօսք առնելով, յայտարարեց թէ Իրաքի հարստութիւններն են որ կը տիրապետեն բրիտանական քաղաքականութեան վրայ, այդ երկրին մէջ: Աւելցուց թէ Անգլիա հակխալամական մենոլորտ մը ստեղծած է Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ:

Աշխատաւորականներուն բանաձեւը մերժուեցաւ 116ի դէմ 265 ձայնով եւ դաշնագիրը վաւերացուեցաւ: Պ. Պ. Էմըրի եւ Չէմպըրլէյն բուռն կերպով պաշտպանեցին կառավարական տեսակէտը: Գաղթային նախարարը յայտնեց թէ 1928էն սկսեալ Անգլիա այլ եւս պիտի դադրեցնէ իր զինուորական եւ ելմտական օժանդակութիւնը Իրաքի: Անգլիա 1921—1922 ծախսեց աւելի քան 25 միլիոն ոսկերլին Իրաքի մէջ, 1922—1923ին՝ 8 միլիոն, 1923-24ին՝ 5,750,000, 1924—25՝ չորսուկէս միլիոն, իսկ ներկայ ելմտական տարուան ընթացքին 4 միլիոն: Այս ծախքերը երթալով պիտի պակսին: Խորհրդարանին կողմէ դաշնագրին մերժումը պիտի նշանակէր մերժել Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումը Թուրքիոյ եւ Իրաքի սահմաններուն մասին, եւ այն ատեն այս խնդիրը կրկին քննութեան պիտի ենթարկուէր: Իրաքի երկու ժողովներն ալ վաւերացուցին դաշնագիրը. եթէ դուք ալ վաւերացնէք, այն ատեն Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին պիտի ներկայացուի եւ Թուրքիա վերջնականապէս հրաժարած պիտի նկատուի Իրաքի վրայ իր բոլոր իրաւասութիւններէն:

Պ. Չէմպըրլէյն յայտարարեց.— Բացարձակապէս սխալ է որ անգլիական կառավարութիւնը կ'աշխատի մանաւանդ ձեռք դնել Իրաքի քարիւղին վրայ: 1925ի Մարտին Թուրք կառավարութիւնը առաջարկեց անուշութեամբ լուծել խնդիրը: Թուրքիա կ'ուզէր առնել Մուսուլ քաղաքէն իր ուզած մասը, փոխարէն անգլ. ընկերութիւն մը անգլ. կառավարութեան հաւանութեամբ իրաւունք պիտի ունենար շահագործել քարիւղի հանքերը, խողովակներ հաստատել, քանի մը նաւահանգիստներու մենաշնորհը ձեռք բերել եւ իր տրամադրութեան տակ ունենալ 3000 քիլոմեդր երկաթուղի: Այն ատեն պատասխանեցինք որ Եւրոպայի իրաւունքներն ու շահերը չենք կրնար փոխանակել անգլիական դրամատէրներուն տրուած մենաշնորհով մը:

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԲԱՂՁԱԼԻՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Նիւ Եօրքի նաւահանգիստին գաղթային տնօրէնը պաշտօնական տեղեկագրի մը մէջ կ'ըսէ թէ Ամերիկայի մէջ մօտ մէկ միլիոն օտարներ կան, որոնք ապօրէն կերպով Ամերիկա մտած են եւ պէտք է իրենց երկիրները ճամբուին: Միայն Նիւ-Եօրքի մէջ այս կարգի 30,000 անձեր կան: Ասոնք Ամերիկայէն դուրս հանելու համար մէկ միլիոն տոլարի վարկ մը պիտի բացուի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑԱՆ

Սուրիոյ մարզպանին եւ Էնկիւրիի արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի միջեւ տեղի ունեցած բանակցութիւնները վերջացան եւ համաձայնագիրը կնքուեցաւ Փետր. 18ի իրիկունը: Կնքուած է բարեկամական, չէզոքութեան եւ բարի դրացնութեան համաձայնագիր մը, որով կը լուծուին թուրքսուրիական սահմանագլուխի, ոստիկանական, աւազակախումբերու արշաւանքին, մաքսային, մաքսանենգութեան, փոխադրական եւ երկաթուղային խնդիրները:

Համաձայնութեան պայմանները

Դեռ չէ հրատարակուած ֆրանքեթուրք համաձայնութեան պաշտօնական պատճէնը: Թերթերը հակասական լուրեր կը հրատարակեն: Պոլսէն հասած հեռագրի մը համաձայն, Ֆրանսա Թուրքիոյ ձգած է Փայասի կայարանը, Քիլիս քաղաքը և անոր շրջակայ 7 գիւղերը: Ուրիշ հեռագրի մը նայելով Թուրքիոյ ձգած է նաև Պաղտատի երկաթուղիին մէկ գիծը, որ մինչեւ այսօր Թուրքիոյ հարաւային սահմանը կը կազմէր:

Իսկ Լոնտոնի թերթերը իրենց կարգին կը գրեն թէ չէզոքութեան հաստատուն ձեւ մը գտնուած է, Պաղտատի գծին համար, որ մերթ սուրիական հողէն կ'անցնի, մերթ թրքական: Եթէ այս երկաթուղին չէզոք հռչակուէր, պատերազմի ատեն չպիտի կրնար օգտագործուիլ և եթէ վէճ ծագէր այս մասին, իրաւարարութեան պիտի ենթարկուէր: Այս իմաստով հրահանգ տրուած էր Սուրիոյ մարզպանին: Բանակցութեանց առարկայ էր նաև կարգ մը սահմանակէտերու սեփականութեան խնդիրը, օրինակ Քիլիս քաղաքին շուրջը: Այս քաղաքն ալ սուրիական է, և անոր սեփականութիւնը վէճի տակ չէր, այլ շրջակայ գիւղերն ու պարտէզները կը պահանջուէին Թուրքիոյ կողմէ: Հաւանաբար միջին ճամբայ մը գտնուած է:

Ամէն պարագայի մէջ, պէտք է վերապահութեամբ ընդունիլ շատ մը լուրեր, մինչեւ որ հասնի պաշտօնական տեղեկագիրը: Մնաց որ, ստորագրութիւնը վերջնական չէ, որովհետեւ համաձայնագիրը պէտք է ներկայացուի ոչ միայն ֆրանսական կառավարութեան, այլեւ Ազգերու Դաշնակցութեան, քանի որ կապ ունի հոգատար պետութեան մը և Թուրքիոյ հետ:

*** Թէվֆիք Րիւշտի պէյ, Թուրքիոյ արտաքին գործավարը, հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ այս առթիւ, — Էնկիւրիի համաձայնութեան կարգ մը կէտերը մեկնութեան կարօտ էին, դժուարութիւններ կը ծագէին գործադրութեան ատեն: Նոր պայմանագրութիւնը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ յաւելուած մը Էնկիւրիի համաձայնութեան եւ կը ձգտի հարթել դրացնութեան զանազան վէճեր, փոխադարձ բարեացակամութեամբ եւ գործնական եղանակով: Նոր պայմանագրութիւնը ճամբայ պիտի բանայ Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի բարեկամական յարաբերութեանց զարգացման համար: Ես անձնապէս գոհ եմ այս արդիւնքէն եւ կ'ենթադրեմ թէ Պ. Ժուվընէլ ալ նոյնքան գոհ պիտի մնայ:

*** Համաձայնագիրը կը պարունակէ տրամադրութիւններ յանցաւորներու փոխանակութեան, աւազակութեան արգիլման, մաքսանենգութեան, սովորական փոխադրութեանց, համաճարակներու խափանման եւլն.ի մասին:

Փողոցի ներկաները ալ կը նախանձին

Թուրքերը կը շարունակեն մաքրագործել օտար հաստատութեանց ոչ թուրք պաշտօնեաները: Անգլիական, ֆրանս. իտալ., պարսկական եւ միւս դեսպանատուները արտաքին գործավարութեան դիմելով խնդրած են որ իրենց հպատակները բացառութիւն կազմեն: Այս դիմումները նկատի չեն առած:

«Տէօյչէ Լէվանթէ» շոգենաւային ընկերութիւնը յամառած ըլլալով թուրք պաշտօնեայ չգործածել, որոշուած է յիշեալ ընկերութեան գրասենեակը փակել: Թուրք թերթերը կ'ըսեն թէ Ղալաթիոյ սակարանին մէջ 300 օտար եւ ոչ թուրք պաշտօնեաներ կան, ասոր դէմ թուրքերը սակարանային գործառնութիւն կատարող 15 հոգի հազիւ ունին:

«Ազգամ» վա՛յ կը կարդայ այս երեւոյթին համար և կ'ըսէ. «Ոչ թուրքերը կը տիրեն սակարանի նման կարեւոր հաստատութեան մը, որ տէրն է թուրք պետութեան, թուրք ազգին ելմտական վարկին, դրամի արժէքին...: Կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք:

Կօշիկի ներկարար Ազիզ ուստա ալ գիտել կուտայ թէ Պոլսոյ ներկարարներու մեծ մասը Քիւրտերէ կամ Սղերդցի Արաբներէ կը բաղկանայ: Հիմա կարգը ատոնց պիտի գայ:

Հրեաները «կը թրքանան»

Հրեաները, որոնք ամէն երկրի մէջ գիտեն տեղական պայմաններուն յարմարիլ, Թուրքիոյ մէջ ալ իրենց ճկունութեան

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՍՈՒՐԻԱՆ ՎՏԱՆԳԻ ՄԷՋ?

Թահի մէջ աշխատակից մը ուսումնասիրելով Սուրիոյ ներկայ վիճակը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.—

— Եթէ մարզպանին միակ մտահոգութիւնը եղած ըլլար հոգատարութեան ենթակայ հոզամասերու խռովարար տարրերը պատժել, կասկած չկայ որ իր գործը բաղդատաբար թեթեւ պիտի ըլլար: Մարզպանը, ինչպէս նաեւ զօրավար կամ էնեն իրենց տրամադրութեան տակ ունին բաւական զինուոր եւ կրնան յառաջիկայ գարնան վերագրաւել Սուէյտան, խռովութեանց կեդրոնը, ուակից կը բլլի ամէն չարիք: Բայց ահաւասիկ սահմանին միւս կողմէն կը ցցուին նշանները աւելի ծանր վտանգներու, որոնց մասին մինչեւ հիմա տարտամ ակնարկութիւններ եղան, բայց այլեւս ժամանակ է որ մանանշնիք զանոնք, նոյն իսկ եթէ մեզի ըսեն թէ կը չափազանցնիք:

Առաջին վտանգը մեզի կը հասնի հիւսիսէն եւ թրքական սահմանէն, որ տակաւին պաշտօնապէս չէ որոշուած, հակառակ սահմանագծումի յանձնաժողովին ջանքերուն: Ւաղակներու խումբեր, բնականաբար առանց էնկիւրիի գիտութեան, փոքրեցին խռովութիւններ հանել Հալէպի շրջանին մէջ ընտրական օրերուն, միւս կողմէ թուրք գործակալներ ուղեցին աղղել ընտրութիւններուն վրայ, ընտրողներուն խորհուրդ տալով որ քուէարկեն ի նպաստ Ալէնիոյ, այսինքն Թուրքիոյ: Բնական է չյաջողեցան, սակայն բնաւ չեն հրաժարած քայլոզութիւններէ: Հիմա, ինչպէս բացատրել այս քաղաքականութիւնը: Խնդրին մանագէներուն կողմէ այս մասին տրուած կտրուկ եւ պայծառ տրամաբանութիւնը հետեւեալն է.

Թուրք հանրային կարծիքը, եւ մանաւանդ բանակը չուզեր կատարել Անգլիոյ հետ Մուսուլի համար: Միւս կողմէ սակայն Մուսթաֆա Քեմալ, որ ըմբոստ ժողովուրդ մը արդիացնելու կ'աշխատի եւ վարկէ ինկած է, քաղաքական կամ զինուորական յաղթանակի մը պէտք ունի. ուր կրնայ գտնել այս յաջողութիւնը, եթէ ոչ ի շեասնանց, զոր կը շարունակէ երկու բառով կոչել «Սիլիկիոյ պարտաւորները», այսինքն Ֆրանսացիները, որոնց ձեռքէն կ'երազեն խլել Խարբերդը, Ուռֆան եւ նոյն իսկ Հալէպը: Ցիշենք որ Սիլիկիոյ խնդիրը սկսաւ հրոսախումբերու կողմէ, որոնց համար Էնկիւրին պատասխանատու չէր նկատեր ինքզինքը, եւ քէն առաջին դաշինները շահող այդ հրոսախումբերը, զօրագունդեր, զօրաբաժիններ դարձան, եւ այսօր ալ անոնք կը կազմեն զօրաւոր բանակ մը, լաւ կրթուած եւ լաւ մարզուած: Վտանգը իրական է: Ընչուշտ, քանի որ Պ. որ ժամանակ ստիպողական նկատեց անձամբ Էնկիւրի երթալ եւ «բարի դրացնութեան» դաշինքով մը ամրացնել Ֆրանքեւթուրք պաշտօնական յարաբերութիւնները:

Երկրորդ վտանգը կուգայ հարաւէն եւ ոչ նուազ ծանր է: Սուրիական սահմանագլուխին մօտ, Ճեպելը Տրուզի դիմաց 10,000 վէհապիներ հասած են, որոնք Ընդհրդրդանաի անգլիական իշխանութենէն գոց կամ կիսափակ աչքերուն առջեւէն անցած են Սուրիոյ եւ Իրաքի Սուէտի Թագաւորութեան միջեւ Հասարակաց սահմանագլուխը: Ահա իր վերջին երկու տարիներուն գրական նոր շարժումներուն դասախօսն է Ցիկ. Ջ. Եսայեան:

Եթէ «Գառաջ»ի խմբագրապետը Թոլլ տայ, քանի մը սիւնակ միայն, ես երեք ասեղ կը զարնեմ անոր արձակին, ճիշդ սրտին վրայ, բաւակա՞ն ցոյց տալու համար թէ քամքած է ալ անոր արիւնը, եւ կուպր մը, ներսէն, կարծրացուցած է, մսիայլի վերածած է զայն, թէեւ պարտաւորութիւններ կան, տղու յարգանք, համեստութիւն, որ պիտ կը ստիպեն, այժմ գալիլեացի մարգարէին պէս գոչել. «Գնա քննադատի ժամն չէ հասած»:

* * *

Քարի՛ է տիկնոջ ցանկութիւնը բոլոր նոր բաներու համար: Մենք աղջիկներ կը ճանչնանք, նմանօրէն ախկեղուկ ու նորասէր, որ կը սիրեն անծանօթը, անսովորը: Սակայն լաւ պիտի ըլլար, եթէ գիտնային նորը սպառել, ծծելով հիւթը, հոյզը այդ անսովորին, անցնելէ առաջ միւսին: Տիկին գրագիտուհին ամէն նոր սերունդի մէջ ոտքի վրայ է, մոլեգնութեամբ մը՝ ցուցադրելու իր մշտարուն խմաստութիւնը, իր անսպառ տաղանդը: Ան կը փորձէ երեւիլ միշտ նոր, նորութեան հաղորդ, եւ յառաջապահ: Եւ զարմանամ թէ ինչպէ՞ս կը գտնէ ատոմով մը, աճապարոտ, օրագրական, մեքենական շարադրութիւնով մը, ամէնը մէկ սիւնակ, մեղի տալ, ուսուցանելէ գրական կեանքը: Խոհանոցի տոմս մը իսկ այդքան դիւրին չէ, առանց մտածելու՝ գրելը կարելի չէ, միշտ ալ այժմէութիւնները արագօրէն սերտելով, գոց ընելով, հաղորդակից ըլլալ մեր օրերու շարժումին, նորանոր բաներու:

Իր առաջին տոմսը, որ կը շօշափէր «Արեւելքի եւ Արեւմուտքի» պայքարը, նոր Հորիզոն ցոյց կուտար, յաւակնոտութեան անսահմանելի հով մը ունէր: Ո՞վ սորվեցուց թէ իր գիտցած Արեւելքն է այս մեծ պայքարին մէջ ահեղ ու «վերջին» դատաւորը, «արեգակին արդարութեանը»: Կը հետեւի «վիճաբանութիւններու», որոնք մեղի կը սորվեցնեն թէ, — ա՛լ աշխարհը կազմուած է «վեց մասէ», Եւրոպա, Ասիա, Մոսկոփիա, Ափրիկէ, Ամերիկա եւ Ովկիանիա: Թէ Ռուսիա, վտարուած Եւրոպայէն՝ քաղաքակա-նապէս, բաժնուած Ասիայէն՝ աշխարհագրականապէս, յիշուած պայքարին մէջ «անելիք» չունի, գոնէ տարբեր քան սա աթոռակալներուն «արածը»:

Ուրիշ տոմս մը, նուիրուած գաւառապաշտութեան (régionalisme), ծագվլվարական նկարագիր մը ունէր: Ո՞վ սորվեցուց թէ այս շարժումը «ընկերային յեղափոխութեան» — ժամն բառ՝ կազմիչ պէս — իր հաւատալիքներուն կը կապուի: Կը հետեւի՞ գեղագէտին, հոգեբանին, շրջանագիծին, անկախ առաքինութեանց պայքարին: Պնա՞յ ցոյց տալ թէ այս շարժումը, առողջ եւ ուժեղ, ոչ թէ «նացիոնալիզմ»ի, այլ «սոցիալ տեմոքրեթիա»ներու գիծ մըն է: Կը յանձնարարեմ կարդալ Chaumière, Le Taudis, La Nation Bretonne գաւառական ամսաթերթերը, ուրոնց ձգտումներուն ծանօթանալով պիտի գտնէ նաեւ հրաշալի բանաստեղծութիւններ, եօթանասուներեսնի անգամ աւելի բարձր քան «Էյֆելեան» վիժոցները, մեքենաներու ճղռոցները:

Ահա իր վերջին երկու տոմսերովը— ե՛ւ ոգեղէն, ե՛ւ հասկոտ, — երբ կը ներկայացնէ փրանսական գրականութեան երկու ծայրայեղ, նոր շարժումները, կը մատնէ անտանելի ճիգ մը, ամէն բան բացատրելու «ընկերային յեղափոխութեան» սրբութեամբ: Գիտած եմ այդ ճիգը մ'իշտ իր վերջին բոլոր յօդուածներուն մէջ,— ուր քարոզ կը կարդայ մեր «յաւաչապահ յեղափոխականութեան»: Երբ շուն մը կը հաչէ, հաչիւնը բարկութեան նշան է՝ կը մեկնաբանէ, երբ ծառ մը կիպիչ արեւէն կը ճարճատի, ըմբոստութեան նշան է՝ կը յայտնէ: Եւ այդ նշանները ծագումնկ'առնեն, օ՛ ծապլվար, յանուն ընկերային յեղափոխութեան: Ուեւէ քանդում, ուեւէ կացնահարութիւն, յիմարի կամ խմաստունի գործ՝ միեւնոյնն է, յեղափոխութի՛ւն է: Ցողով մը կը պաբծնար նորադարձ Հայաստանի համար, իրրեւ նախընծան համայնավարութեան: Ժամանակին, մեր «Հայրենի» ալ կը պարծենայ նոյն դարձով այդ Հայաստանով, որ առաջին դարձողն էր եղած ի բրիստոնէութեան: Ընդունինք որ նոր բջնծանները, չտեսնողը եւ կախում ունեցողները այդ ակնոցը պիտի գործածեն անպայման: Ասենօք «Պայծ» ամսաթերթին մէջ տղայ մը «ռոմանթիսմ»ը, «սէնթիմէնթ»ը քաղաքական անտեսագիտութեամբ բացատրեց: Սակայն «տաղանդաւոր» գրագէտի գրիչի մը համար ամօթ է չգիտնալ թէ ի՞նչի ծնունդ է «տատախոմ»ը, ի՞նչ է իր վարդապետութիւնը: Այսպէս նաեւ՝ Գերիրապաշտութեան համար:

«Գառաջ», յուշատետրի պէս կենդանի, չի ներեր որ երկար ուսումնասիրութիւն մը կատարուի գրական այս նոր շարժումներուն շուրջ: Սակայն ցոյց տալու համար տիկնոջ տգիտութիւնը այդ գրականութեանց մասին,— իր պատմութիւնը եւ ներկայացումը ճիշտ չեն, չէ հասկցած,— եւ ձեւերու նոր Հորիզոն մը՝ մեր նորերուն, պիտի ներկայացնեմ այս երկու գրական ծայրայեղ դպրոցները, որոնք իրենց պորտը կը կապեն իտալական նախապատերազմեան դպրոցին, ձեւի մեծ համաւսումնութեամբ մը, եւ իրենց գոյութեան իրաւունքը կը գտնեն դարաշրջանի տագնապին, իմացական խառնաշփոթութեան մը մէջ, ուր կը գտնուի, կը գալարուի Եւրոպան, տմարդացած՝ հելլէն ու Հռոմէական հին փառասիրութիւններուն գերաճումին մէջ: Տիկինը, արդէն, այդ շարժումներուն մասին խորագիր մը առած՝ աւելի իր «յեղափոխութեան»ը կապելու աշխատած է, եւ քանի մը տող միայն տուած է վարդապետութեան երեսին. կը բաւէ որ ըսուի. «Տիկինը ամէն բան գիտէ»:

—

Ո՛չ, տիկին մեր գրագիտուհին չի գիտեր, կը սխալի, երբ կ'ըսէ թէ «Տատախոմը ծագում առած է 1918ին, Գերմանիոյ մէջ»: Տատախոմը ծնաւ 8 փետրուար 1916ին, պատերազմի ժամանակ, Ցուիցերիոյ Ցուրիխ քաղաքին վտլմէր կապելաչին մէջ: Հիմնադիրն է Թրխմանցարա անուն աշխարհաքաղաքացի երիտասարդ մը, ծագումով Ռումէն: Կապելաչին անունով նախապէս հրատարակուած է ալպոմ մը, որուն աշխատակցած են հիմնադիրն ու բարեկամները, եւ «մանիֆէստը» առաջին անգամ պաշտօնապէս կարդացուած է 14 Յուլիս 1916ին, նոյն քաղաքը, վաղ սրահին մէջ: Վարդապետութիւնը երբեք չէ հետաքրքրուած ընկերային յեղափոխութեամբ մը, (հիմնադիրները ըսած են թէ «Ամէն ինչ կրնայ ըլլալ, բացի սոցիալիզմէ»), այլ ամէն ինչով «պատերազմին հետզհետէ ծագածները», ինչպէս կը խոստովանին, խմացաբանական անպատրաստներ, ինչպէս նկատել կուտան,) այլ միայն ձեւի շարժում մը բանաձեւած են, մտայնին դիւցազնքի խաղ մը, յոգնած անշուշտ գրական հին պարտաւորութիւններէն, (Littérature, թիւ 13): Եւ վարդապետութիւնը Թրխմանի ցարա կոչած է «տատա» բառով, ոչ թէ անոր համար որ նոր բառ մըն է, այլ՝ վասնզի միակ դիւրին բառն է, որ կրնայ արտասանել առաջին անգամ մանուկը:

Եթէ լրջօրէն ժխտենանք այս շարժումին, կարելի է ուրանալ անոր խելացութիւնը, ինչպէս անոր մերժել արուեստի ստորագրելին: Եւ եթէ շատեր զբաղած են այս երեւոյթով, պարզ այն պատճառով է միայն, որ անիկա կը յատկանշէ դարուն «մտայնի խառնաշփոթութիւնը»: Ընդամալուծուած այն հեղգութեան մէջ, որ սարսափելի պատերազմ մը կը պատճառէր, մտաւորականները մտային մարդանք մը, զուարթ ու անկախ, բացասական ու առանց հակակշիռի շարժում մը կատարել փորձեցին: Միտքի խաղերով սկսած՝ շարժումը մոլեգնութիւն մը ստացաւ, հետզհետէ քանդելու, ժխտելու՝ ամէն բան: Ուզելով գաղափարը իր կեղեւէն, իր վրայինէն (le dehors) պատել, ինչպէս իսկութիւն մը՝ բոյսէն, անոնք արջասպի մէջ, անսահման ջնուցեալ հալոցի մէջ հալեցուցին բոլոր կեղեւորուած, հաստրցած ձեւերը, «վրան», մերկացնելու, մորթազերծելու՝ արիւնելու ատելութեան, գաւելու համար միտքը: Բայց միթէ՞ միտքը պիտի դիմանայ, երբ անշապիկ ու անծեր, քերականական ու գեղեցկագիտական անկողիններէ զրկուած, Թշուառ սրբութեամբ մը դողայ ու ծածանի այս դարավերջիկ առաքանելու «սատիք» ծիծաղներու վերեւ, ինչպէս Եհովայի հոգին՝ ջուրերուն վրայ: Այդ վախերը, հոգերը չե՞ն հետաքրքրեր տատախոմները, վասն զի անոնք կ'ուզեն «գրագէտը, նկարիչը, քննկերմարդկանը, մարդը, պրոլետարը, պոլշեվիկը, աշխարհը, Աստուած, ամէն բան, ամէն բան»: Այս սարսափելի ժխտումը, նախկին տգայական խաղերէն մեկնած՝ կ'երեւի 1918ին խմբագրուած նոր մանիֆէստի մը մէջ, (որովհետեւ բոլոր անդամները կրնային մանիֆէստ մը տալ): Ու այս ժխտումը գեղեցիկ շրջագնաստ մը վրայ քալող պատուած քի մը պէս, կը ճեղքէ, ճիշդ սիրտէն, ամէն սրբութիւն:

*«Ալ ժխտենք մտածումն իսկ, կ'ըսեն օր մըն ալ անոնք, թոյլ տալու համար, որ բառերը խօսէ՛ան իմաստներու բանտարկութենէն»: Կը հարցնեն, «ի՞նչ կը նշանակէ տգեղութիւն, գեղեցկութիւն, ֆօշ, Ուրնան, «ես», ու կը պատասխանեն. «Ոչի՛նչ, ոչի՛նչ, ոչի՛նչ»: Ընթէ ժխտ կ'ըսէ, «Ահա ձեռնարկ մը՝ միա՛յն քանդումի համար»: Ես կ'անուանեմ «գրական տատախոմ»: Շատեր, քանդող նկարագիրին պատճառաւ, կարծեցին տեսնել տատախոմի մէջ գերմանական միտքը, (պատերազմի ատեն էր), ինչ որ կարծել է տուեր նաեւ տիկին մեր գրագիտուհիին, Թէ տատախոմը Գերմանիա ծնած է: Տատախոմը ծնած էր միտքի հիւանդագին վիճակէ մը, որ հետեւանքն է պատերազմին: Ոմանք սակայն աւելի առաջացան, Ռէմարկ, Էրիշման, Ճոյսէ, Պիկապիա, Ճէյմս Ճոյս, Ռաբինովիչ, Ռաքովսքի, Ռիլկէ, Ռոլան, Ռոմէն, Ռիվիէր, Ռոթշիլտ, Ռոթշիլտ, Ռոթշիլտ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԸ

Ամերիկահայ գրականութեան մէջ ամենէն աչքառու երեւոյթներէն մէկը կը կազմէ անկասկած Հայկական Հանրապետութեան եւ մեր աշխատաւորի մասին գրուած գեղարուեստական գործերու առատութիւնը։ Ամերիկահայ գրողներ, որոնք ծնած են Հայաստանի մէջ, կամ ուրիշ երկիրներու մէջ, ուր ապրած են մեր ժողովուրդի ամենէն դժբախտ տարիները, ամերիկահայ գրողներ, որոնք ինքնին

ապացոյցը կուտան առենէ մը ի վեր։ Էնկիւրի շատ լաւ կը շահագործէ անոնց այս տրամադրութիւնը եւ անոնց շնորհիւ նաեւ իր ազգայնամոլ ծրագիրները կը պարտադրէ Թուրքիոյ միւս փոքրամասնութիւններուն։ Այսպէս եղաւ Լոզանի դաշնագրին փոքրամասնութեանց վերաբերեալ յօդուածներէն հրաժարման առթիւ։ Առաջին ազդանշանը տուին Հրեաները, որոնց հետեւեցան Հայերը և վերջերս ալ Յոյները, սահման առնելով նմանօրինակ դիւրութիւն մը կը պատրաստուի ոչ-թուրք ազգային դպրոցները փակելու կամ թրքացնելու, և Նախամապետարանն ու Պատրիարքարանները ջնջելու համար։ Այս վտանգը, որ արդէն օդին մէջ կը նշմարուէր վերջին առեններ, հիմա արդէն սկսած է մարմին առնել։ Պոլսոյ վերջին թղթաթերը կ'աւետէ։ Թէ Հրեաները մասնաւոր մարմին մը ընտրած են, ճշդելու համար Նախամապետարանի նոր իրաւասութեանց սահմանները։ Մարմինը որոշած է Նախամապետարանին տալ բոլորովին կրօնական հանգամանք։ Նախամապետարանը պիտի կատարէ կրօնական պսակը ամէն անոնց, որոնք կը փափաքին իրենց քաղաքային պսակը կրօնականով ամբացնել։ Հրեայ համայնքին վերաբեր եալ հիւանդանոցի, էվզաֆի, և բարենպատակ հաստատութիւններու գործերը պիտի մատակարարուին հասարակութեան կողմէ ընտրուած մարմիններու կողմէ։

Հրեաները, ասկէ զատ, որոշած են յառաջիկայ տարեշրջանէն սկսեալ, ուսուցումը Թուրքերէն լեզուով կատարել նախակրթարաններու մէջ։

ԹՈՒՐՔԻՀԵԼԼԻՆ ՎԻՃ

Փոխանակութեան Խառն Յանձնաժողովի հելլէն պատուիրակութեան նախագահ Պ. Փօլիթիս պաշտօնանկ ըլլալով իր տեղ Պոլիս հասած է Պ. Փափան, որ լիազօրութիւն ունի Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ ծագած բոլոր առկախ խնդիրները լուծելու։ Պ. Փափան շուտով էնկիւրի պիտի մեկնի կառավարական շրջանակներու հետ շփման մէջ մտնելու համար։ Փոխանակութեան յանձնաժողովի Թուրք պատուիրակութեան նախագահ Շիւքրի Սարաճօղլու ծանուցագիր մը տուած է յանձնաժողովին, ուր կ'ըսէ թէ գործերու յապաղման մէջ պատասխանատուն հելլէն կառավարութիւնն է։

Պոլիս առանց շահարի

Էնկիւրի վերջերս օրէնք մը քուէարկեց, որով քարիւղի և շաքարի վաճառումը պետական մենաշնորհ կը դառնայ։ Այս նոր օրէնքը բաւական անպատեհութիւններ ունեցաւ։ Քարիւղի զանազան ընկերութիւններ, ռուսական, ամերիկեան եւլլն. մրցումի եւած են Թուրքիոյ մէջ իրենց ապրանքները քշելու համար։ Թուրք կառավարութիւնը առեւտրական այս գործէն քաղաքական շահեր ապահովել կուզէ։ Միւս կողմէ, շաքարի գինը յանկարծակի բարձրացում կրեց, որուն վրայ գնահատիչ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ և շաքարի վրայ գին դրաւ, այդ գինէն աւելի ծախողները ոստիկանութեան կողմէ պիտի հետապնդուին։ Շաբաթէ մը ի վեր Պոլսոյ հրապարակին վրայ շաքար չի գտնուիր գրեթէ։ Շիշլիի և Բանկալթիի կողմերը առօրեայ պէտքերու համար խանութներէն շաքար գնել կարելի չէ։ Շատ մը նպարավաճառներ շաքարները իրենց տունը կամ ուրիշ տեղեր փոխադրած են։ Հազուադէպ են խանութպաններ, որոնք 100 տրամ կամ կէս օխա շաքար կուտան օխան 60 դրուշէն։ Յանութպանները կ'ըսեն թէ վաճառականները իրենց շաքար չեն տար։ Իսկ այս վերջինները կը պնդեն թէ իրենց շաքարի մթերքները սպառած են և նոր հասած շաքարները կառավարութեան կողմէ գնուելէ վերջ պիտի տրուին վաճառականներուն։ Տարեվարը կը շարունակուի։

Քիւրտ կառավարիչներ

Գրած էինք թէ ֆրանս. իշխանութիւնները Հալէպի մէջ սկսած են քիւրտ կամաւորական զօրագունդ մը կազմել։ Սուրիոյ թերթերը կը գրեն թէ այս զօրագունդը պիտի բակկանայ հեծեալներէ։ Արդէն մեծ թիւով Քիւրտեր արձանագրուած ըլլալով, հրապարակին վրայ ձիերուն գինները տարապայման սրած են։ Շահագիտութեան առարկան առնելու համար կառավարութիւնը հրամայած է բռնագրաւել իրեն պէտք եղած ձիերը, իւրաքանչիւրին հազար ֆրանք վճարելով։

Հարկը վերջապէ՞ս

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ՝ Ազգ. Մեծ Ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց ընդունիլ Զուիցերիոյ քաղաքային օրէնքը։ Բազմանութիւնը արգիլուած է։

Երեք Հայեր բանտարկուած

Ֆրանսական Թերթերը հետեւեալ դէպքը կը պատմեն որ, տեղի ունեցած է Փարիզի արուարձաններէն Ալֆոռվիլի մէջ՝ Հայերու միջեւ։ 15 օր առաջ Սերոբէ Ըէչեան, Մարիամ Բաբէեան և Գրիգոր Գրիգորեան ոստիկանատուն երթալով բողոքած են Շերուն Դանիէլեանի դէմ, որ իբրեւ թէ ձեռներ է գերեզման և կարգ մը վաւերաթուղթեր գողցած։ Հարցաքննութեան պահուն Բէչեանի կինը իր ամուսնին հակառակ վկայութիւն տուաւ և յայտնեց թէ ընդհակառակը այդ երեք մարդիկն են որ ձեռնցին Դանիէլեանը՝ անոր ձեռքէն առնելու համար կալուածաթուղթ մը։ Այս ձեւով խնդիրը փակուած էր ոստիկանութեան համար։

Քանի մը օր առաջ, ասկայն, իր բարեկամներուն Բաբէեանի և Գրիգորեանի հետ միասին տուն դարձաւ և կշտամբեց իր կինը թէ ինչո՞ւ իրեն դէմ վկայութիւն տուած էր ոստիկանութեան։ Գրիգորեան բռնեց կնոջ թեւերը, Բաբէեան պահակ սպասեց, իսկ ամուսինը ձեռքը դաշոյն մը բռնած՝ բազմաթիւ հարուածներ տուաւ կնոջ դէմքին, վիզին և թեւերուն։ Կնոջ աղաղակներուն վրայ դրացիները օգնութեան փութացին և լուր տուին ոստիկանութեան, որ քանի մը ժամ վերջ ձերբակալեց երեք Հայերը և բանտարկեց։

ԿԸ ՓՆՏՒՒԻ

Սաթենիկ Թաշլեան կը փնտռէ Տրապիզոնի Երջանիկ Փիրէնը, որ 1924ին մեկնած է Ամէնքէն Քուպա, ամուսնանալու Համար։

ԴԱՇՆԱԿԱԿԱՀԱՐՈՒՀի Օր. Տիրուհի Զաւոփեան առաջիկայ Ապրիլի 24ին պիտի տայ իր նուագարանդէսը եւ կը խնդրէ բոլոր կազմակերպութիւններէն որ նկատի ունենան այդ թուականը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը յառաջիկայ շաբաթ երեկոյ փետր. 27ին դասախոս՝ ընկ. Ռ. Ռոստոմ Լ. Մխիթեան Հերթական ընդհ. ժողովը՝ յառաջիկայ շաբաթ փետր. 27ին։

13 Rue de Londres

ՇԱՊԻՆ ԴԱՐԲԱ-ՀԻՍԱՐՑԻՆԵՐը ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այսօր կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 2,30ին, 40 Rue de Belleville՝ ճաշարանը։

ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ.— Ան օրիորդները եւ պարոնները որոնք Զատկի առթիւ կը փափաքին ընթերցուածներ կարդալ, թող դիմեն ամէն օր ժամը 5էն վերջ եկեղեցւոյ խորհրդարանը՝ երաժշտապետ Պ. Միհրան Հէրահեանի։ Փորձերն ու դասախօսութիւնը պիտի սկսին Թեկնածուներու լրացումն վերջ։

Ընթացագիր երկաթգոտեցիներու համար եւս փորձեր կը կատարուին։

ԳՈՐԾ Կ'ՈՒԶԷ

Վարժ խոհարարուհի մը որ մասնագէտ է արեւելեան ընտիր կերակուրներու, գործ կը փնտռէ ընտանիքի մը մէջ։ Դիմել Թերթիս վարչութեան։

ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

Փորձ Համբարակալ մը, տուրքերու օրէնքին շատ հմուտ, պատրաստ է նպաստաւոր պայմաններով եւ այցելութեամբ կարգադրել գործի մարդոց եւ առեւտրականներու տոմարները։

Դիմել՝ Դ. Թաճիրեան 84 rue Pouchet, Paris.
Tél. Marcadet 0.54.

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Օգաստն սենեակներ առանձին կամ հոհանոցով, ջուր, կազ եւ լեկտրականութիւն, պարտէզով մանաւանդ նոր տունի մէջ։ Թրամուէյի եւ շոգեկառքի կայարաններուն՝ խիստ մօտը։ Սէն Լազարէն La Garenne Bezons. *Հասցէ 14* rue des Arts. Colombes։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

17 rue Damesme, *մէթրօ* Place d'Italie։

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ԵՒ ՎՍՏԱՀԵԼԻ

Երիտասարդ մը որ գիտէ ֆրանսերէն, Հաշիւ եւ մէքենագրութիւն եւ ունի բաւականաչափ փորձառութիւն հրապարակի վրայ, դիւրաւ գտնել կրնայ պատուաւոր պայմաններով պաշտօն մը փնտռէ վաճառատան մը մէջ կամ գաւառը։ Դիմել՝ Հայկ Պօղոսեանի, 29, Chemin de Près les, St. Maurice. Seine.

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՋ ՌՈՄԱՆ

Պատրաստած է, ՅԱՒԻՒՐ ԹԱՀՐԱ Պէյի արտօնութեամբ, ամենաւերջին և առնախընթաց օրէն ինքնատիպ լուսանկար մը, որ գնահատուած է նոյն ինքն Համակրելի Յաքիրէն։ Փափաքողները դիմեն՝

47, Avenue Trudaine

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՐԾ

Ածուխի գործ մը, որ պիտի ձգտի Հիւանդութեան պատճառաւ, ԾԱԽՈՒ Է խիստ դիւրամատչելի գինով մը։ Դիմել գնոսիէռժին 15, Rue, Rochechouart։ Métro Cadet. *Ժամը 5—6։*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

կանանց classique Tailleur *կարող լաւ գործաւոր մը, որ գիտնայ միանգամայն այլ մարդու* vestonներ *կարել։ Դիմել դերձակ Պ. կարօ Յարութեանի.*

51 Rue de Seine. Paris

ԵԱՆՕՔ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

կը ստանձնէ Արեւելեան եւ Արեւմտեան երաժշտութեան, ջութակի, մանտոլինի, պանճոյնի, ուտի եւ քանոնի դասեր։ Սակարկել կարելի չէ։ Մի միայն Հայերու համար երեք դասը 12 ուկէս ֆրանք։ Ամէն տեսակ երաժշտական գործիք պատրաստ է։ Հայ գործաւորներու համար Շաբաթ եւ կիրակի օրերը տրամադրելի է։

Հասցէ՝ 2 Cour du Commerce, St. André des Arts, Paris:
Մուտք՝ 130, *Bld.* St. Germain:
Métro Odéon.

ԹԱՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, *123*
(Métro: St Denis *եւ Réaumur*)

ՄԱՆԱՒԱՆԴԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիզութեան, ֆրանկաւոտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

ՏՕԲԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Monmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մանուածագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵԻ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՓԻՉԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro: SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԱՕ—10եւ 1,30 — 8

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ
ԳԱՐԱԵԱՆ
Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odéon *եւ* St. Michel
Յօսիէֆ Սաւանեի թատրոնին դէմ։ Ջմրան համար պատրաստած է ձոխ մեթրէք մը ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու։
Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկուններ մինչեւ *8:30*։ իսկ կիրակի օրերը մինչեւ *1.30*։

ՀԱՅ ՆՊԱՏԱՎԱՃԱՌ
BELLEVILLEի
H. HAROUTIOUNIAN
18 bis, rue Jouye-Rouve, *18 bis*
Métro Belleville Paris (20e)
կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ հարեմներ, պոլսական լագերտա, ադի ծուկեր եւ գոնսերվաներ։
Նաեւ պուլկուր, չոր պամիա, սալեպ, գաշար եւ ձերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթապուղ, Թաիհին, լոգում, ղելվա եւ պէքմէզ։ Թարմ սուրճ միշտ։ փեստիլ եւ չոր պտուղներ։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ
Լ. Շանթի ձամբուս վրայ 5 ֆրանք, կինը 5, Դերասանուհին 9 եւ գարձը 9, Զօպանեանի Թուղթի փաթը 5, Տղու հոգիները 6 եւ Հայրենի քնարը 10, Մաքսիմ կորքիի Ֆոմա կորտիչֆը 10, Ջ. Եսայեանի վերջին բաժակը 6,30 եւ Անկութեան ժամերը 1, Հայկական երգարան 10, Հայորդիները Սիամանթօ, Դերեզմանք երիտասարդաց 5, Հայկական նամականի 12, Մանիֆրէդ Լորդ Բայրն 5, Թագաւոր Ս. Իւշկեւիչ 5, Հաճի Մուրատ Տօլատեան 6, Համլէթ Շէյքսբէր 8, Օթէլլօ Շէյքսբէր 15, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերահատ Գրագիրը 4, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն ու գործը 15, Ժէնըվիէվ Բրեսթօֆ Շմիտ 5, Լուս Ծաւեր Գրիգոր Զօհրապ 8, Օմար Խայեամի բանաստեղծութիւնները 3, Բարեկենդանի անկուտիները 1, Ֆրանսական խօսակցութիւն 5, Բառարան. Ֆր. հայ. Մ. Նուպարեան 50,: Եւ ուրիշ հազար ու մէկ տեսակ հատերէն զանազան գիրքեր գնելու պէտերով։ Հաւատացուի համար ամէն տեսակ գործածուած նամակադրոշմներու գնում և վաճառում։ Հասցէ՝
H. O. Achdjian 35 rue Saint Georges 35 Paris (9)։ *10-4*

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Մեր յարգելի յաճախորդները կը կեղծարէն զգուշացնելու Համար կուգանք յայտարարելու որ եթէ կ'ուզեն
ՄԱՔՈՒՐ ՄԻՍԻ
եւ լաւ Համեմներով պատրաստուած
ԳԱՅՄԷՐԻԻ ՓԱՍՏՐՄԱՆ ԵԻ ՍՈՒՃՈՒԳԸ
Ճաշակել՝ ուղղակի Թող դիմեն մեզ, կիսարացի մատնագէտներուս՝ H. Khanzadian & Alagueuzian, Chemin de Cauvell par Allauch, Marseille. (B. du Rh.)

Փութացէ՛ք ձեր գրամաձաւներուն եւ յուշագրամաձաւներուն։

ՖՐԱՆՍԱ ԲՆԱԿՈՂ ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

1926ի ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

Ամբողջական տեղեկութիւններ ֆրանսաբնակ Հայերու Միութիւններուս, կազմակերպութիւններուս, եւլն. մասին։

Կարեւոր դիտելիքներ օտարականներու հաստատման, առեւտրական, ընտանեկան և այլ օրէնքներու մասին։

Եւ անուններու պիտանի ցանկ մը Փարիզի մէջ, շրջակայքը և մասամբ գաւառները հաստատուած Հայերու՝ իրենց որոշ հասցէներով, թէլէֆոնի թիւով, եւլն., եւլն.։

ԳԻՆ 10 ՖՐՔ.
(ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 12 ՖՐԱՆՔ)
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻ - ՄԱՍԻՍ - ՏՊԱՐԱՆ
Imprimerie MASSIS, 208 bis Rue Lafayette, Paris

SALLE RUSSE — *42*, rue Hermel Paris (18e)
Métro : SIMPLON Nord-Sud : JULES-JOFFRE
27 փետրուար 1926 շաբաթ գիշեր ժամը 9էն առաւօտեան 6ը
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
"ՀԱՅ ՊԱՐԱՍԱՒԱՀ"Ի ՂԵԿԱՎԱՐ ՓՈՓՈԽ. ԺԱՂ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՑ
Պարի մրցում 3 արժէքաւոր մրցանակ
Classique Պարեր՝ Mlle Colette Préville է եւ Պարոն Իօլանտա Դանիէլեան
Orchestre - Jazz - Band
Cotillon եւ անակնկալներ Ձոխ եւ աժան պիւֆէ
Մուտք այրերու՝ 7.50 կանանց՝ 5 Ֆրք.
Ֆոմաներու համար դիմել միայն՝ *Bijouterie* Շահինեան, *32, Rue Moret* եւ "Հայ Պարասրահ" 10, *Rue du Général Brunet - 19e*
"Հայ Պարասրահ"ի ցերեկոյթ - BAL, 21 փետրուար 1926, կիրակի ժամը 3 իր սրահը 10, Rue du Général Brunet - 19e — Métro: Botzaris. Միշտ Fatty-Jazz

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՆԱՆԱԴԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : N-rd 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԱԴԱՄ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
ԹԵՐՁԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
Ստացած ենք սեզոնի առթիւ անգլիական եւ Ֆրանսական նորանոր կերպասներ։
24, Rue Bergère, Paris (9) Թէլէֆօն Provence 05-49

ԳՐԱՏՈՒԻՆ ԱՇՃԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ *1868ին*
Ինն եւ նոր հրատարակութիւններ
Ամէնուն Տարեցոյցը Թէոդիկ 1926, 35 ֆրանք, Եկեր-Խաթ Յարուհին 1924 18, Դէմքեր Ա. Զօպանեան 1924, 20, Հայկական երգարան 10, Հայորդիները Սիամանթօ, Դերեզմանք երիտասարդաց 5, Հայկական նամականի 12, Մանիֆրէդ Լորդ Բայրն 5, Թագաւոր Ս. Իւշկեւիչ 5, Հաճի Մուրատ Տօլատեան 6, Համլէթ Շէյքսբէր 8, Օթէլլօ Շէյքսբէր 15, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերահատ Գրագիրը 4, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն ու գործը 15, Ժէնըվիէվ Բրեսթօֆ Շմիտ 5, Լուս Ծաւեր Գրիգոր Զօհրապ 8, Օմար Խայեամի բանաստեղծութիւնները 3, Բարեկենդանի անկուտիները 1, Ֆրանսական խօսակցութիւն 5, Բառարան. Ֆր. հայ. Մ. Նուպարեան 50,: Եւ ուրիշ հազար ու մէկ տեսակ հատերէն զանազան գիրքեր գնելու պէտերով։ Հաւատացուի համար ամէն տեսակ գործածուած նամակադրոշմներու գնում և վաճառում։ Հասցէ՝

ՍԱՂՈՄԻԹԵԱՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐ
Նոր վարչութեան բացառիկ կարգադրութեամբ, իր տարեկան դրութեան տակ ունեցած մեծ պոռտյի մը վրայ օգաստն խոշոր շէնքի մէջ ունինք ամէնքին համար առանձին մահճակալներ պահելու տեղեր։ Խիստ մաքրասպասարկութիւն։ Միայն օրական 2 ֆրանք 30 սանթիմ շնչին վճարումով։ Թրամուէյով եւ շոգեկառքով հաղորդակցութիւն բոլոր վայրերու համար։ Համոզուելու համար մէկ այցելութիւն բաւ է։
Դիմել նոր վարչութեան
Rue de Bezons, Courbevoie
Tél. *39*։

ՍԱԿԱՐԱՆ
20 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	136
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի)	Mark	6
Թրքական Ճղթ.	L. Trq.	14
Թրք. ոսկի	» or	124
Մէճիտիէ	Médjidié	11
Լէվա 100 հատ	Léva	19
բան մի »	Drachme	37
Լիր »	» Lire	112
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	126
Ֆրանց. »	Frc. Suisse	537
Ձարվոնեց	(10 Roubles or)	135

ԱՐԾԵԹԱԻՊԵՐ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	2500
» II	»	1700
» III	»	1700
Ռումելի երկաթղ.	Lots turcs	130

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER
Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՅԱՌԱՋ

խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	—	10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

24 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 89 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՈՒՇԻ ԿԱՊԵՑԻՆ

Տակաւին վաւերական տեղեկութիւններ չկան Ֆրանքօ-Թուրք նոր համաձայնութեան մասին, որ կը լրացնէ 1921ի դաշնագիրը:

Թուրքերը շատ գոհ են, այս անգամ ալ: Կը թուի թէ Ֆրանսա որոշ զիջումներ ըրած է, հոգ մը պակաս ունենալու համար: Սուրիական տագնապը, Մարոքի պատերազմին հետ զուգընթաց, ջղագրգռութեան մատնած է Փարիզը, որ կ'աշխատի կարճ կապել շատ մը վէճեր: Երկրին ելմտական տագնապն ալ ուրիշ ազդակ մը, որ կ'իշխէ ամէն բանի վրայ, և դեռ ելքի մը չէ յանգած:

Նոր համաձայնութիւնը չունի Ֆրանքլէն Պույեօնի դաշնագրին չարաշուք հանգամանքը, բայց ուղղակի անկէ կը բխի. ուրիշ խօսքով, պարզապէս Թուրքիան սիրաշահելու ձեւ մըն է: Արդէն Ֆրանսան մասնաւոր կարեւորութիւն կուտայ Թուրքիոյ բարեկամութեան, իբրեւ անմիջական դրացի: Գաղտնիք մը չէ Թուրքիոյ մեղսակցութիւնը՝ Սուրիոյ խռովութեանց մէջ, մանաւանդ Հալէպի և Իսքէնտէրուն-Անտիոքի կողմէն: Ոչ միայն թրքական հրոսախումբեր, այլ և թուրք սպաներ և պաշտօնեաներ կը շարունակեն գրգռել կիրքերը, սողոսկելով Սուրիոյ ամբողջ տարածութեան վրայ: Բուն արաբ ժողովուրդը շատ լաւ կը հասկնայ թրքական խաղերուն արժէքը, բայց, արմատացած հոգեբանութիւն մը կայ որ ժամանակին հետ պիտի անհետանայ: Վերջին դէպքերուն առեն, յայտնապէս երեւան ելաւ այս իրողութիւնը: Ի հարկէ դաշնագիրները չեն որ պիտի խափանեն թրքական ախորժակը. բայց գոնէ պատրուակ մը կը պակսի: Այդ նկատումով, Փարիզ աճապարեց անուշի կապել հին վէճ մը, որպէսզի կարենայ աւելի դիւրութեամբ զբաղիլ Սուրիոյ հոգատարութեան վերակազմութեամբ:

Հակառակ բոլոր հերքումներուն, կը հաստատուի որ Լոնտոն գոհ չէ նոր համաձայնութենէն: Անգլիա թէեւ շահեցաւ Մուսուլը, բայց ամէն ինչ վերջացած չէ, և, ինչպէս Իտալիոյ, ի հարկին Ֆրանսայի աջակցութիւնը ապահովել կ'ուզէր, որպէսզի Թուրքիա կորսնցնէ ամէն յոյս. Փետրուար 18ի համաձայնութիւնը կարծես բարեացակամ չէզոքութեան դիրքի մը մէջ կը դնէ Ֆրանսան, ինչ որ շատ կը յիշեցնէ 1920—21ի պատմութիւնը, Կիլիկիոյ և Փոքր Ասիոյ ողբերգութիւնները:

Բայց, չմխրճուինք դիւանագիտական նրբութիւններու մէջ: Արձանագրենք միայն իրողութիւնը այնպէս ինչպէս որ կայ. և մաղթենք որ այս նոր կարգադրութեամբ, ոչ միայն Ֆրանսան գլխու պատճառ չունենայ, այլ և խաղաղութեան շող մը իջնէ Սուրիոյ մեր հայրենակիցներուն վրայ, որոնք, տարուբեր՝ զանազան հովերէ, մինչեւ այսօր ալ կը կրեն քաղաքական խաղերու հետեւանքները:

ԸՆԴՎԶՈՒՄԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Շաբաթ գիշեր, ժողովրդական-աշխատաւորական թաղի մը մէկ սրահին մէջ, տօնուեցաւ Փետր. 18ի տարեդարձը:

Այս լուսացնցուղ այլ տաղտալուծիչ ոստանին մէջ, դժուար է գտնել այն տաք և ինքնաբուխ մթնոլորտը որ կ'ոգեւորէր սեզ, ուրի՛շ երկնքի տակ: Բայց առիթը ինքնին մեծագոյն ներշնչարանն էր, և զարմանալի չէ որ, Ռընօյի վիթխարի հնոցներու կողքին, նոյնքան խանդավառութեամբ ոգեկոչուեցաւ Մեծ Օրը: «Ոչ փող զարկինք, ոչ արձագանգ լռնասոյզ»: Եւ սակայն, որ՛քան սրտառուչ էր տեսարանը: Հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ շատ կան մեծ դէպքերու յիշատակներ, դրուագներ տարերային ցասումի և հերոսական սլացքի: Բայց այս մէկը, 1921 Փետրուարի 18ը, բացառիկ է շատ մը տեսակէտներով: Այդ այն օրն է երբ հայ ժողովուրդը,— հացիւ հասած դարերու երազին— գերագոյն ճիգ մը փորձեց իր իսկ հարազատներուն բարբարոս լուծը թօթափելու: Իմաստակ և խարդախ հոգիներ, մինչեւ այսօր ալ, կը շարունակեն հրապարակաւ վարկաբեկել այդ պոռթկումը, իբրև «դաշնակցական ավանդուրա». իսկ, մտերմութեան մէջ, այնքան կ'ոգեւորուին անով, որ չեն ուզեր միայն Դաշնակցութեան թողուլ անոր ամբողջ փառքը: Կը յիշենք թէ ի՛նչպէս, ընդվզումի ամէնէն տաք շրջանին, ռամկավարները կ'աւետէին թէ իրենք ալ շարժումին կ'օգնեն երկու վաշտով, կամ թէ շարժումը այնքան ժողովրդական է և անդիմադրելի, որ Հայաստանէն քշեց թէ կարմիրները և թէ «Դաշնակ»ները...

Այսպէս կամ այնպէս, այդ ինքնաբեր, բնական, համաժողովրդական պոռթկումը զգաստութեան ապտակ մը եղաւ Բագուէն ղրկուած կարմիր-կառոց «փրկիչ»ներուն, որոնք լեղապատառ չուեցին, մինչեւ որ ռուսական զօրքը օգնութեան հասաւ, և Երեւանի ամբողջ վարչութիւնը փոխուեցաւ, նոյնինքն Լենինի հրամանով:

Այդ հարուա՛ծն վերջն էր որ, եկուորները սկսան աւելի փափկութեամբ շարժիլ. ու ատոր ճամ մը վերջ տալ շատ մը ապերասան քայլերու:

Չի մեռնիր այն ժողովուրդը որ Փետր. 18ի գիտակցութիւնն ունի, եւ իր ուժին գաղտնիքը:

Երբեք այնքան ուժգին հնչած չէր ազատութեան ծարաւը, որքան այդ պատմական օրը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀՐԵԱՆԵՐՆ ԱԼ ԱԶՔԷ ԵԼԱՆ

Ամերիկայի գիւտի տարեդարձին առթիւ, վերջերս մեծ հանդէսներ տեղի ունեցան Սպանիոյ մէջ, ի պատիւ Քրիստափոր Գոլոմպոսի: Ուրկէ՛ ուր, Պոլսոյ եւ Իզմիրի Հրեաներն ալ յիշելով իրենց ծագումը, 300 ստորագրութեամբ «հաւատարմական» հեռագիր մը կը ղրկեն Սպանիա: Գէթ այսպէս կը պատմեն թուրք թերթերը: Եւ ահա բուռն պայքար մը՝ այդ խեղճ ժողովուրդին դէմ, որ այլ եւս մուլիր կը հոչակուի: Կը պահանջուի նոյն իսկ սահմանէն դուրս նետել այդ պազիրկեանները: «Ճիւմհուրիյէթ»ն է որ կը գրէ.

«Պէտք է որ հանրապետական կառավարութիւնը օրինական հետապնդում կատարէ այդ Հրեաներու մասին: Մենք պատրաստ ենք այդ ցանկը կառավարութեան տալու: Անկախութեան դատարանը պէտք է այս Հրեաներէն հաշիւ պահանջէ եւ պիտի պահանջէ: Թուրք մամուլին ալ պարտքն է այդ ապերախտները ճանչցնել: Պէտք եղած օրը անոնց պարագլուխներուն անունները պիտի տանք:

Միայն սա ըսենք որ էն յարմար պատիժը անոնց Թեւէն բռնելով զանոնք վտարելն է: Եթէ Թուրքիոյ Հրեաները բոլորն ալ այդպէս են, կ'ըսենք իրենց,— դուռները բաց են, պազիրկեաններ, դէպի Սպանիա կամ ուր որ կ'ուզէք հրամմեցէք:»

Իսկ Իգտամ գիտել կուտայ.

«Ամօ՛թ այս մարդոց, որ մեր երեսին կ'ըսեն թէ մենք մեր դըպրոցներուն մէջ Թուրք լեզուով պիտի դասախօսենք եւ անկեղծ ու հաւատարիմ Թուրք հայրենակիցներ պիտի ըլլանք. իսկ մեր կռնակէն Սպանիոյ հաւատարմութիւն կը յայտնեն: Աւելի լաւ չէ՞ որ բացէ ի բաց ըսեն թէ մենք Թրքութեան հետ որ եւ է կապ չունինք եւ ձգեն երթան մեր երկրէն:

Արդէն այս երկրին անտեսութեան որ եւ է օգուտ չունին: Իրենց ամբողջ զբաղումն է դուրսէն ապրանք բերել տալ եւ հարիւրին յիսուն շահով ծախել:»

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ելմտական քաոսը կը շարունակուի: Այսօր Ծերակոյտը կը սկսի քննել կառավարական ելմտացոյցը: Արդէն Ծերակոյտի Ելմտական Յանձնաժողովը սկզբունքով եւ մեծամասնութեամբ ընդունեց ներկայացուած բոլոր նոր տուրքերը — 4.200 միլիոն ֆրանք արժէքով — աղի, ալքօլի, ծխախոտի վրայ ըլլալիք յաւելումը եւլն.: Ուժը անդամներ ձեռնպահ մնացին, առարկելով որ Ծերակոյտը, իր իրաւասութեան սահմանները կ'անցնի, հասոյթի նոր աղբիւրներ առաջարկելով: Այս խնդիրը դեռ կը ծեծուի մամուլին մէջ: Երեսփ. Ժողովի Ելմտական Յանձնաժողովը եւս պիտի քննէ այս հարցը:

Ծխողներու Ազգային Դաշնակցութիւնը շաբաթ օր արտասովոր նիստ մը գումարելով բողոքեց Ծերակոյտի Ելմտական Յանձնաժողովին որոշման դէմ, որով սովորական «քափօրալ» ծխախոտը 1.50էն 2.50ի պիտի բարձրանայ: Անցեալ Մայիսէն ի վեր, երբ գիները բարձրացան, այս կարգի ծխախոտին սպառումը մեծապէս պակսած է:

ԱՒՍՏՐԻԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿՑԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փետրուար 21ին հսկայական ցոյց մը տեղի ունեցաւ Համպուրկի մէջ, «Սեւ-կարմիր-ոսկեգոյն դրօշ» ընկերակցութեան նախաձեռնութեամբ: Ներկայ էին իբր հարիւր հազար հանրապետականներ եւ աւստրիական պատուիրակութիւն մը որ 500 հոգիէ կը բաղկանար, գլուխն ըլլալով Վիեննայի քաղաքապետը: Շատ մը ճառեր խօսուեցան: Վիեննայի քաղաքապետը յայտարարեց թէ Աւստրիացի Գերմանները որ եւ է սահման չեն դներ գերմանական հանրապետութեան դէմ: «Ինչպէս գերման ժողովուրդը, Աւստրիացին ալ կ'ուզէ միացումը: Իշխաններն էին որ բաժնեցին երկու երկիրները: Մեծ Գերմանիոյ ստեղծումը չի նշանակեր կցում՝ Գերմանիոյ կողմէ, այլ երկու ժողովուրդներուն սրբազան կամքը»:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹԱՔՍԻՆԵՐԸ ԿԸ ՍՂԵՆ

Փարիզի Թաղապետական ժողովը երկուշաբթի բացաւ իր արտակարգ նստաշրջանը: 30ի դէմ 43 ձայնով որոշուեցաւ աւելցնել ելեկտրականութեան սակագինը: Յաւելումը պիտի գործադրուի Ապրիլ 1էն: Ժողովը այսօր ալ պիտի զբաղի «Թաքսի»ներու սակագինը աւելցնելու խնդրով: Գիշերային սպասարկութեան սակին վրայ 100էն 150 յաւելում պիտի ըլլայ: Աւոր փոխարէն կ'առաջարկուի որ մէթրօն, թրամուէյները ու օթօպիւսները բանին մինչեւ առտուան ժամը մէկ ու կէս: Այս առաջարկը ընդունելու պարագային, ժամը 12,30էն մինչեւ մէկ ու կէս գիները պիտի կրկնապատկուին:

ԱԿՆՈՑԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

Խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ տեսողութեան ապակիներ յղկելու արհեստանոց մը պիտի բացուի Հայաստանի մէջ, որ մինչեւ հիմայ կը ստանար արտասահմանէն կամ Թիֆլիզի մասնաւոր արհեստանոցէն: Անդրկովկասի առեւտրական վարչութիւնը Գերմանիայէն բերել տուած է մասնաւոր կազմածներ, այդ արհեստանոցին համար: Նոյն ապսպրանքը եղած է նաեւ Վրաստանի համար:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Գործազրկութեան դէմ պայքարելու համար, Անդրկովկասի 1926ի ելմտացոյցին մէջ նշանակած է 300,000 րուբլի: Այս գումարին հարիւրին 42ը, այսինքն 175,000 րուբլի պիտի ստանայ Վրաստանը: Թիֆլիսի աշխատանքի գործավարութիւնը հանրօգուտ շինութիւններ պիտի կազմակերպէ Թիֆլիսի եւ Պաթումի մէջ, ուր աւելի սուր հանգամանք ունի գործազրկութիւնը: Ապահովագրական ընկերութիւններն ալ գումարներ պիտի տրամադրեն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՖՐԱՆՔԵԼԻԹՈՒՐՔ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Թուրք թերթերը ցնծութեան մէջ են Ֆրանքօ-Թուրք դաշնագրի կնքումին առթիւ: Թէեւ տակաւին որոշ տեղեկութիւններ չկան դաշնագրի էական կէտերուն մասին, սակայն կը կարծուի թէ 1921 Հոկտեմբեր 20ին Ֆրանքլէն Պույյօնի եւ Մուսթաֆա Քէմալի միջեւ կնքուած դաշնագրին երկրորդ տպագրութիւնն է այս նոր թուղթը:

Անգլիացիները դժգոհ են. դժգոհ է նաեւ ֆրանսական մամուլի որոշ մէկ մասը: Պոլիսէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Էնկիւրիի համաձայնագիրը մեծ գոհունակութիւն պատճառած է Թուրքերուն, որոնք մեծ կարեւորութիւն կուտան անոր և կ'ըսեն թէ անոր շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ պահպանել խաղաղութիւնը եւ Ֆրանքօ-Թուրք յարաբերութիւնները նոր զարկ մը պիտի ստանան:

Անգլիական թերթերը կը գրեն թէ Թուրքօ-Սուրիական սահմանին այն մասը, որ կ'երկարի Նիսիպինէն (Մծբին) մինչեւ Ճէզիրէթ Իպն Օմար, պիտի կարգադրուի Մուսուլի խնդրին լուծումէն վերջ: «Մօրնինկ Փօսթ» կը գրէ թէ Թուրքերու կարծիքով այլ եւս որ եւ է կապ չկայ Սուրիոյ եւ Մուսուլի խնդիրներուն միջեւ եւ թէ Ֆրանսա, ինքնագլուխ գործելով, Անգլիա մինակ կը ձգէ եւ պիտի ստիպուի առանձին բանակցիլ Թուրքիոյ հետ: Մարգսան Պ. Ժուվընէլ յայտարարած է Թուրքերուն թէ Լոնտոնի մէջ Պ. Չէմպըրլէյնի հետ իր տեսակցութեան ընթացքին երբեք յանձնառու չէ եղած թրքական սահմաններու մասին Անգլիոյ հետ համաձայնութեամբ գործելու: Էնկիւրիի դիւանագէտները բնականաբար կը սարսափէին անգլօ-ֆրանսական այսպիսի գործակցութենէ մը. ու հիմա որ Ֆրանսա եւ Թուրքիա չէզոքութեան դաշինք կնքած են, Թուրքիա չի վախնար որ Անգլիա եւ Ֆրանսա կրնան ապագային դաշնակցիլ ի վնաս իրեն:

Մերձաւոր Արեւելքի անգլիացի դիւանագէտները կը զարմանան թէ Թուրքերը ի՛նչպէս տեղի տուին Իսքէնտէրունի և Անտիոքի խնդրին մէջ, որոնց Ֆրանսա մասնաւոր վարչաձեւ, ինքնավարութիւն խոստացաւ սուրիական պետութեան մէջ, ու կ'եզրակացնեն թէ Թուրքերը այդ զիջումը ըրին Ֆրանսայի չէզոքութիւնը ձեռք բերելու համար:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

Դամասկոսի շուրջ բազմաթիւ զինեալ հրոսախումբեր կը տեսնուին: Մէյտանի ֆրանսական զինուորներու կատարած մաքրագործումի գործողութեանց պահուն բազմաթիւ ապստամբներ սպաննուեցան: Այս արշաւանքէն յետոյ Դամասկոս վերադարձող զինուորները խանդավառ ցոյցերու առարկայ դարձած են: Ապստամբները կը շարունակեն յարձակում գործել երկաթուղագծին վրայ, սակայն վնասները աննշան են:

Էնկիւրիի համաձայնութենէն ի վեր, կացութիւնը բարւոքած է և թրքական սահմանին վրայ խռովարարական շարժումները դադրած են: Հալէպի մէջ երկու իսլամ կրօնապետներ մզկիթին մէջ քարոզ խօսած են, խաղաղութեան յորդոր կարդալով:

Փանկալոս Սելանիկի մէջ

Յունաստանի դիկտատորը Սելանիկ հասաւ Կիրակի առաւօտ և խանդավառ ընդունելութիւն գտաւ բնակչութենէն: Սելանիկի քաղաքապետ Փաթրիքիոս, որ ընկերվարականներու և համայնավարներու քուէներով ընտրուած էր վերջերս, հայրենասիրական ճառ մը խօսեցաւ: Վարչապետը իր պատասխանին մէջ ըսաւ. «Սելանիկ բովանդակ Յունաստանի յառաջապահ բերդն է: Մակեդոնիան սիրտն է երկրին, որ առանց անոր չի կրնար ապրիլ. զայն պաշտպանելու համար իր կեանքը կուտայ...: Մենք էապէս խաղաղասէր ենք, սակայն խաղաղութիւնը պարտադրելու համար պէտք է զօրաւոր ըլլանք: Կ'աշխատինք ամբողջովին վերակազմել մեր բանակն ու նաւատորմը: Քիչ ատենէն մեր դրօշակը պիտի ծածանի ամենավերջին դրութեամբ 32 մարտանաւերու վրայ...:»

Կէսօրին դիկտատորը ներկայ եղաւ զօրանցքին:

ՊՈԼՍՈՅ ԱՆԿՈՒՄԸ

Առեւտր. գործավար Ալի Ճէնանի պէյ հետեւեալը յայտարարած է Պոլսոյ տնտեսական տագնապին մասին.

—«Պոլսոյ հրապարակին վրայ տագնապալի նշաններ կը տեսնուին: Մեր վաճառականները արտածելու համար հաւաքած ապրանքները դուրս ղրկելով չկրցան ծախել: Սակէ զատ 1925ին անցեալ տարիներու բաղդատմամբ 100էն 20 աւելի ապրանք ներածուեցաւ: Ասոնք ալ կարելի չեղաւ ծախել եւ դրամի վերածել: Հետեւաբար կարգ մը վաճառականներ հակառակ իրենց ձեռքը ապրանք գտնուելուն, դժուարութեանց ենթարկուեցան իրենց յանձնառութիւնները կատարելու համար: Այս դժուարութիւնները նուազեցուցին օտար դրամատուններուն վարկը, որոնք անտարբեր գտնուեցան կոտրելու վաճառականներու մուրհակները: Մեր երկրին մէջ գործող օտար դրամատունները շատ քմահաճ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ՀԱՍԿԱՆԱԼ ՄԵՐ ՀԱՐԱՎԱՆՔԸ

ՈՉ ՄԻԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԱՎԱՆՔՆԵՐԸ, ԱՅԼԵՒ ՆԱԵՒ ՀՈՒՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՎԱՆՔՆԵՐԸ ԿԸ ՊԱՀՊԱՆԵՆ ՄԵԶ

Ի ՆԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ ՄԵԾ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ԼԻՆԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԱՊԱՏԻՒ ՀԱՅՐԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ ՄԱՐԴԸ ԱՅՍՕՐ

Ամեն անգամ, երբ հայ մարդը ուզում է ինքնաքննադատություն անել, ինքն իրեն հարցնում է. «Ինչո՞ւ մենք այսօր այսքան թույլ ենք, ինչո՞ւ մենք չենք կարողանում ստեղծել մեր ազգային պետականությունը, ինչո՞ւ մենք չենք կարողանում ունենալ մեր ազգային բանակը, ինչո՞ւ մենք չենք կարողանում ունենալ մեր ազգային տնտեսությունը, ինչո՞ւ մենք չենք կարողանում ունենալ մեր ազգային մշակույթը»։ Եվ ամեն անգամ, երբ հայ մարդը այդ հարցերը տալիս է իրեն, նա ինքն իրեն պատասխանում է. «Որովհետև մենք հայ ենք»։

Ինչո՞ւ մենք հայ ենք։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ռուս, ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ֆրանսիացի, ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե գերմանացի։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ամերիկացի։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե չինացի։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե հնդիկ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ճապոնացի։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե նեգր։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե հրեա։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ցեղ, որ ոչ մի ազգային պետականություն չունի։

Ինչո՞ւ մենք հայ ենք։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ռուս, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ֆրանսիացի, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե գերմանացի, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ամերիկացի, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե չինացի, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե հնդիկ, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ճապոնացի, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե նեգր, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե հրեա, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ։

Ինչո՞ւ մենք հայ ենք։ Ինչո՞ւ մենք հայ ենք, այլ ոչ թե ռուս, որ ունի հզոր պետականություն, հզոր բանակ, հզոր տնտեսություն, հզոր մշակույթ

կերպով կը շարժին։ Թուրք վաճառականներուն չպատած մէկ առենը իրենց վարկերը սահմանափակեցին եւ առեւտրական մուրհակները չվճարելով դժուարութիւններ հանեցին։ Կառավարութիւնն ալ չկրնար անտարբեր մնալ այս կացութեան հանդէպ եւ կը մտածէ հարկ եղած միջոցները, որպէսզի տագնապի նշանները չասատկանան։

Մինչեւ գարուն սպասեցէք

Գ. Շահվէրտեան, որ Պոլիս վերադարձաւ, տեսակցութեան մը մէջ ըսեր է.«Ամիսէ մը ամբողջ Երեւան ելեկտրականութեամբ պիտի լուսազարդուի։ Նոր կարգադրութեան մը համեմատ, Պոլիսէն կամ արտասահմանէն Հայաստան գացողները այլ եւս «գաղթական» պիտի չկոչուին, այլ «շինարար տարր»։ Այդ բոլոր Հայերը այժմ տեղաւորուած են եւ կը զբաղին շինարարական աշխատանքներով։ Մինչեւ առաջիկայ գարուն գաղթականական ո՛ եւ է առաքում պիտի չըլլայ եւ հոգ պիտի տարուի որ անկէ ետք առնուելիք գաղթականները արհեստաւորներ միայն ըլլան։»

Մուստաֆա Քէմալի պատկերը

Պոլսոյ տեղապահը յանձնարարած է որ Բերայի Մատենադարանին և Ազգ. Պատրիարքարանի դահլիճին համար պատրաստուին Մուսթաֆա Քէմալին մեծադիր պատկերները։ Նոյնպէս շրջաբերական մը ղրկելով Թաղերը, պատուիրած է որ վարժարաններուն ու Թաղ. Խորհրդարաններուն ընդունելութեանց սրահին ճակատը զետեղեն Մ. Քէմալի պատկերը։

Իբրահիմեանի հարստութիւնը եւ Էնկիւրի

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Անգլիոյ պետական դրամատունը ընդհանուր պատերազմի միջոցին հաստուցած է Իբրահիմեանի Անգլիոյ մէջ ունեցած գործակալին կողմէ վճարուելիք «պօնօ»ները, վերջէն դրամատան վճարուելու պայմանով, սակայն ինքը Իբրահիմեան (որ կրօնափոխ եղած էր և Ահմէտ Սըրրի կը կոչուէր), տեղեկութիւն չունի եղեր իր գործակալին այս գործառնութենէն։

Իբրահիմեան քանի մը տարի առաջ Պէկլըրպէյի մէջ երկաթուղիի արկածի զոհ երթալով և անժառանգ (?) մնացած ըլլալով, կառավարութիւնը գրաւած էր անոր Անատոլուի և Պոլսոյ կալուածներն ու ապրանքները։ «Իգտամ»ի տեղեկութեանց համաձայն, Անգլիոյ պետական դրամատունը յայտարարելով թէ քանի որ Ահմէտ Սըրրի էֆ. առանց ժառանգորդի մեռած է և կառավարութիւնն է անոր ժառանգորդը, Էնկիւրիի իրաւարար ատեանին առջեւ դատ բացած է ելմտական գործավարութեան դէմ, պահանջելով Իբրահիմեանի Լոնտոնի մասնաճիւղին «պօնօ»ները վճարելու համար դրամատան ծախսած հարիւր հազար սթերլինը։ Դատավարութիւնը պիտի սկսի շուտով։

Թոքաթլեան պանդոկը կը գրաւեն?

Վերջերս Պոլսոյ հայերէն թերթերը ա՛յնքան շատ զբաղեցան Թոքաթլեան պանդոկի վարձակալութեան վերաբերեալ հարցերով որ, Թուրք կառավարութեան միտքը բան ձգեցին։ Թուրք թերթերը արդէն սկսած են Թոքաթլեանի սեփականութեան խնդիրը քրքրել և «լքեալ» գոյքերու վարչութիւնը Տէֆթէրհանէին և Բերայի ելմտական գրասենեակին հարցուցած է թէ Թոքաթլեան պանդոկը որո՞ւ կը պատկանի։ Բերայի ելմտական գրասենեակը պատասխանած է թէ շէնքը արձանագրուած է Մկրտիչ Թոքաթլեանի անուան։ Իսկ Տէֆթէրհանէին պատասխանը դեռ յայտնի չէ։ «Ճիմհուրիէթ» կը գրէ թէ Մ. Թոքաթլեան Եւրոպայի մէջ մնացած է և կամ եթէ մնացած ալ չըլլայ, իբրեւ փախստական կամ հեռացող պանդոկը պիտի գրաւուի լքեալ գոյքերու վարչութեան կողմէ։

Թուրք-Հելլէն վէճը

Պոլսոյ կուսակալութիւնը հրաման տուած է ներքին գործավարութենէն, այլեւս չծախել Յոյներու պատկանող «լքեալ» գոյքերը, մինչեւ նոր տնօրինութիւն։

Այս հրամանը արդիւնքն է այն փոխ-վրէժին, զոր Հելլէն կառավարութիւնը վերջերս սկսած էր գործադրել Յունաստանի մէջ բնակող Թուրքերուն դէմ։ Թուրք թերթերն ալ իրենց լեզուն քաշած են։ Այդ փոխվրէժներէն մէկն ալ Արեւմտեան Թրակիոյ Թուրքերը վտարելու սպառնալիքն է։

Կիլիկիոյ բամպակը

Ատանայի առեւտրական սենեակը Կիլիկիոյ բամպակի զանազան նմոյշներ տուփերու մէջ դնելով Լիոն ղրկած է, ցուցադրելու համար այդ ճարտարարուեստական քաղաքի առաջիկայ մեծ ցուցահանդէսին մէջ։

«Լքեալ» գոյքերու աճուրդը

Լքեալ գոյքերը վարձու տալու մասին նոր հրահանգ մը հրատարակուած է։ Այս հրահանգին համաձայն մինչեւ 5000 ոսկի վարձք բերող լքեալ գոյքերը հրապարակային աճուրդով և այս քանակութենէն աւելի վարձք բերողները գոց պահարանի դրութեամբ աճուրդի պիտի դրուին։ Վարձակալութիւնը մէկ ամիսէն քիչ և 25 տարիէն աւելի չկրնար ըլլալ։ 25 տարիէն աւելին Ազգ. Մեծ Ժողովը պիտի հաստատէ։ 3 տարիէն աւելի վարձակալութեան համար ելմտական գործավարութենէն արտօնութիւն առնելու պէտք կայ։ Եթէ լքեալ գոյքերու մէկ մասը կը պատկանի ուրիշի մը որ տեղւոյն վրայ կը գտնուի, այդ կալուածին վարձակալութիւնը սակարկութեամբ տեղի կ'ունենայ։

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը Պօլտոյէ, Շէրպուրկէ, Վէրտէօնէ եւ ուրիշ գաւառներէ հասած տեղեկութիւններու հիման վրայ, որոնք ցոյց կուտային թէ տեղական իշխանութիւնները կը շարունակեն իբր Թուրք արձանագրել Հայերը, փետր. 4ին, կրկին դիմում կատարած ըլլալով Արտաքին նախարարութեան, ստացած է 15 փետր. թուակիր հետեւեալ պատասխանը.—

"Le Ministère des Affaires Étrangères à l'honneur de faire connaître à Monsieur Khatissian, en réponse à sa lettre du 4 Février, que les instructions nécessaires ont été données par le Ministre de l'Intérieur en vue de faire adopter la formule «d'origine Arménienne» sur les cartes d'identité d'étrangers délivrés aux originaires des provinces arméniennes. (Կնք.)

Paris, le 15 Février 1926

R.P. Roma

ԹԱՀՐԱ ՊԷՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Կը յիշեցնենք որ Հայ բարենպատակ կազմակերպութեանց ի նպաստ Ֆաքիր Թահրա պէյի արտակարգ ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ վաղը հինգշաբթի 25 փետր. իրիկուն ժամը 8,30ին, Թրօքատէրօյի մեծ ամփիթատրոնին մէջ։

Տոմսի համար դիմել Պ. Արմենակ Համբարձումեանի գրասենեակը, 53 Rue du Faubg· Montmartre, եւ կամ Թրօքատէրօյի կիշէն ամէն օր ժամը 11էն 5, իսկ մինչեւ ժամը 9ը ներկայացման գիշերը։ Գիներ 5 ֆրանք, 10, 20, եւլն։ Թրօքատէրօ աւելի քան 5000 հոգի պարունակող սրահ մըն է, որով ամէն մարդ իր քսակին համաձայն տեղ պիտի գտնէ։ Թախիմաններ պիտի բաժնուին բոլոր ներկաներուն։

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը յառաջիկայ շաբաթ երեկոյ փետր. 27ին դասախօս՝ ընկ. Թ. 13 Rue de Londres·

ՌՈՍՏՈՄ Լր. Միութեան Հերթական ընդհ. ժողովը՝ յառաջիկայ շաբաթ փետր. 27 ժամը 9ին։ 131 Fbg. du Temple.

«ԼՅՕՆ»ի Տարօն Տուրուբերանի Հայրենակցական միութեան բոլոր անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին ուրբաթ իրիկուն 26 փետր. ժամը 8.30 ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Փարիզի Տրամաթիքէն.—

Վարդանանցի ներկայացման գիշերը, Թատրոնի տնօրէնութիւնը մոռցած էր կարգադրութեան հսկող ոստիկանները հրաւիրել, որուն հետեւանքով Թատրոնը լեցուելէն վերջ բազմութիւնը ներս խուժած էր և նախապէս տոմսակ առնողներէն ոմանք ետ դարձած են։ Անոնք որոնք դեռ կը պահեն իրենց տոմսերը անվթար վիճակի մէջ, առանց վճարելու կրնան իրենց տոմսերը փոխանակել «Օթէլլօ»ի յառաջիկայ ներկայացման (Փարիզի մէջ) տոմսերուն հետ։

դիմել 63 Rue Mr. le Prince Paris (6 me).

Խմբագրութեան քով նամակ ունին Պոլիսցի Միհրան Խանճեան որդի., Հնտահան։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Լոյս տեսած է Մանչեսթրի Հոգեւոր Հովիւ Գերապատիւ Տ. Պետրոս Եպսկ. Գույումճեանի

ՊԱՐԶ ՔԱՐՈԶՆԵՐՈՒ

Բ. հատորը (352 էջ), որ կը պարունակէ ընտիր քարոզներու շարք մը, պատրաստուած աշխարհաբար քաղցր լեզուով։

Հանրութեան հոգեւոր զարգացումին նպաստող այս գործը փարիզեան ընտիր տպագրութեամբ յանձնարարելի է ամէն ընթերցասէրներու։

Գինն է 10 ֆրանք, 60 սենտ., 2.6 շիլին, 75ղրուշ։

Դիմել՝ Պ. ՊԱԼԵՆՑ 8, rue Papillon, Paris(9)։

Le Gérant : H. TEURNIER

Impr. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Ս.— Ստացանք 36 ֆրանք։ Կարգադրուեցաւ։

ՏԻԹՐՈՅԹ, Կ. Թ.— Ստացանք տարեկան բաժնեգինը։

ՌԱՊԱԴ, Պօլսեան.— Ստացանք բաժնեգինը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Սաթենիկ Թաշճեան կը փնտռէ Տրապիզոնցի Երջանիկ Փիրէնը, որ 1924ին մնացած է Աթէնքէն քուպա, ամուսնանալու համար։

Վէզիր Քէօփրիւցի Ղալէ Արտի փողոցէն Վարդանուշ Ճէնճէն կը փնտռէ իր հօրաքրոջ աղջիկը Եւմաս Ճուլիկեանը, որ 1917ին Պոլիս ամուսնացած ու Ամերիկա մեկնած է։ Նոյն Թաղէն Աւետիս Թաշճեանին զաւակները կը փնտռեն իրենց հօրեղբայրը Թադէոս Թաշճեանը որ 1916ին Հալէպ կը գտնուէր։ Տեղեկացնել Archam Tachlian Usine de langlie, magasin A. 23 M., par Chalitte (Loiret) Montargis, France.

Սեդան Սորոեան կը փնտռէ քըրոջորդին Յովհաննէս Նաճարեանը, 17 տարեկան. Հօրը անունը Կիրակոս, մօրը անունը Մարիամ, Խարբերդի Աղնիք գիւղէն։ Երկու տարի առաջ պայմանագրուելով Պէյրութէն եկած է Ֆրանսա։ Տեղեկացնել Osgian Soroian, Société Horme et Boure, Le Pouzin, Ardèche·

Կը փնտռուի Սարգիս Բալուլեան, Բնիկ Պօրցի, 21 տարեկան, որ երկու տարիէ ի վեր Փարիզ ելեկտրական գործարանի մը կ'աշխատէր։ Տեղեկացնել իր եղբօր հետեւեալ հասցէով, Tatéos Paloulian Église Arménienne, Damas Syrie

ՃԱՇԱՐԱՆ COSTAS

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Խնամեալ սպասարկութիւն
Ընդարձակ սրահներ
Մասնաւոր սենեակներ

54, Rue du Pont-Neuf,
BRUXELLES,
Tel. 118.44

Փնտռեցէ՛ք բոլոր գրավաճառներէն եւ լրագրավաճառներէն։

ՖՐԱՆՍԱ ԲՆԱԿՈՂ ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

1926ի ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

Ամբողջական տեղեկութիւններ Ֆրանսաբնակ Հայերու Միութիւններու, կազմակերպութիւններու, եւլն. մասին։

Կարեւոր գիտելիքներ օտարականներու հաստատման, առեւտրական, ընտանեկան և այլ օրէնքներու մասին։

Եւ անուններու պիտանի ցանկ մը Փարիզի մէջ, ... կայքը և մասամբ գաւառները հաստատուած Հայերու իրենց որոշ հասցէներով, թէլէֆօնի թիւով, եւլն., եւլն.։

ԳԻՆ 10 ՖՐՔ.
(ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 12 ՖՐԱՆՔ)

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ - ՄԱՍԻՍ - ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie MASSIS, 208 bis Rue Lafayette, Paris

SALLE RUSSE — 42, rue Hermel Paris (8)

Métro : SIMPLON Nord-Sud : JULES-JOFFRIN

27 փետրուար 1926 շաբաթ գիշեր ժամը 9էն առաւօտեան ...

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

"ՀԱՅ ՊԱՐԱՄԱՐԶ"Ի ՂԵԿԱՎԱՐ ՓՐՕՖ. ԺԱԳ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Պարի Մրցում — 3 արժէքաւոր մրցանակ

Classique Պարեր՝ Mlle Colette Préville է. եւ Պարոն Ռօլանտ Դանթարէ

Orchestre - Jazz-Band

Cotillon եւ անակնկալներ — Ծոփ եւ ամառ պիւֆէ

Մուտք այրերու՝ 7.50 — կանանց՝ 5 ֆրք.

Տոմսերու համար դիմել միայն՝ *Bijouterie Ճաճինեան, 32, Rue Morel* եւ "Հայ Պարամարզ" 10, *Rue du Général Brunet - 19e*

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9...

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St Denis եւ Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

ջերմախիղութեան, ֆրանկ ա...տի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։

Բժշկական տարրալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12։

Ժողովրդական գիներ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

BELLEVILLEի
H. HAROUTIOUNIAN
18 bis, rue Jouye-Rouve, 18 bis
Métro Belleville Paris (20)

Կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ համեմներ, Պոլսական լագերտա, աղի ձուկեր եւ գոնսերվաներ։

Նաեւ պուլկուր, չոր պամիա, սալէպ, գաշար եւ ճերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթաիւղ, թահին, լոգում, հելվա եւ պէքմէզ։ Թարմ սուրճ միշտ։ Փէստիլ եւ չոր պտուղներ։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ

ԳԱՐԱԵԱՆ

Tailleur Mignon
5, rue Mignon,
Métro Odéon եւ St. Michel

Սօսիէթէ Սավանթի Թատրոնին դէմ։ Գարեան համար պատրաստուած է ձոխ մթերք մը Ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու։

Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկունները մինչեւ 8.30։ իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30։

ՍԼՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐ

Նոր վարչութեանս բացառիկ կարգադրութեամբ, իր տրամադրութեան տակ ունեցած մեծ պողոտայի մը վրայ օդասուն խոշոր շէնքի մէջ ունինք ամուրիներու համար առանձին մաքրակենցաղ պառկելու տեղեր։ Խիստ մաքուր սպասարկութիւն։ Միայն օրական 2 ֆրանք 30 սանթիմ յինչին վճարումով։ Թրամուէյով եւ շոգեկառքով հաղորդակցութիւն բոլոր վայրերու համար։ Համոզուելու համար մէկ այցելութիւն բաւ է։

Դիմել նոր վարչութեանս 20 Rue de Bezons, Courbevoie. Tél· 39։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Օդասուն սենեակներ ... ձին կամ խոհանոցով, ջուր, ելեկտրականութիւն, ... մասնաւոր նոր տունի մէջ։ ... ուէյի եւ շոգեկառքի կայարանին ... խիստ մօտը։ Սէն Լազար ... Garenne Bezons· Հասցէ 14 ... des Arts. Colombes։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Enghien-les-Bains, կայարանէն 7-8 վայրկեան հեռու ... ուաւոր Հայ ընտանիքի մը տրամադրելի է կահաւորուած խիստ օդաւէտ սենեակ մը ... հատի եւ կամ այր եւ կնոջ համար։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել "Մասիս" ... րան Պ. Գ. Սկզբնատառերով ... կամ 39, Rue des Thermes Enghien-les-Bains Պ. Գ. ... ճեանի։

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՐԾ

Մածունի գործ մը, որ ... ձգուի հիւանդութեան պատճառաւ, ԾԱԽՈՒ է խիստ գինով ... չելի գինով մը։ Դիմել գօնսիէ... 15, Rue, Rochechouart· Cadet. ժամը 5—6։

ՍԱԿԱՐԱՆ

23 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ

Անգլիա,	L. St.	[illegible]
Տոլար,	Dollar	[illegible]
Մարք (ոսկի)	Mark	[illegible]
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	[illegible]
Թրք. ոսկի	» or	[illegible]
Մէճիտիէ	Médjidié	[illegible]
Լէվա 100 հատը	Léva	[illegible]
Դրախմի	» Drachme	[illegible]
Լիր	» » Lire	[illegible]
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	[illegible]
Զուից.	» Frc. Suisse	[illegible]
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	[illegible]

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐ

Եգ. Քր. Ֆօնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	[illegible]
» II	»	[illegible]
» III	»	[illegible]
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	[illegible]

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82

Մէջբս.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՊԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
26
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1926

26 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 90

կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱԺԱՆԵԼԻ ԵՐԿՈՒՆՔ

Տարին կը լրանայ, եւ տակաւին չէ իրականացած Եւրոպայի ազգային կազմակերպութիւնը: Որքան գիտենք, դեռ պատրաստ չէ նոր սահմանադրութեան վերջնական բնագիրն ալ:

Ի՞նչ տաժանելի երկունք:

Անցեալ Օգոստոսին, պատասխանելով մեր հարցումներուն, կաթող. պատուիրակը վարդագոյն հաւատիքներ կուտար. «Պիտի ընեմ, պիտի ըլլամ»: Ու կ'աւելցնէր. «Ամէն բանէ առաջ կ'ուզեմ որ օր առաջ գումարուի Եւրոպայի պատգամաւորական ժողովը փարիզի մէջ: Ատոր համար ալ անհրաժեշտ է բոլոր երկիրներուն մէջ ստեղծել ազգ. կեդրոնական մարմիններ, որոնց պաշտօնը պիտի ըլլայ պատգամաւոր ընտրելու համար ժողովրդական ընտրութիւն կատարել յատ: Այսպիսի մարմիններ կազմելու համար անհրաժեշտ է Թեմական վարչութեան կեցուածքը: Ինչպէս ուրիշ առեն ալ դիտել տուած ենք, աւելի շատ եռանդ կը ցուցադրէ էջմիածնի պատուիրակը, քան սա 12 հոգինոց մարմինը, որուն դիմագիծն անգամ պարզ չէ տակաւին: Չես հասկնար թէ ի՛նչ կը խորհին, ի՛նչի կը ձգտին, ի՛նչպէս կ'ըմբռնեն իրենց պաշտօնը: Եւ ամէն մեղքիս վրայ, բոլորն ալ յայտնի մարդիկ են: Սրտցաւ տիպարներ ալ չեն պակսիր: Եւ սակայն, մէկ՝ աչքի առջեւ կը բերենք այդ անունները, մենք ալ կը դիտենք մինչեւ հիմա կատարուած կամ առաջադրուած գործերը, — և կ'ապշինք:

Ո՞ւր պիտի յանգի, վերջապէս, այս տաժանելի երկունքը: Պիտի կազմակերպուի՞ Եւրոպան. ե՞րբ, ի՞նչպէս: Եթէ օրինապէս եւ իրաւապէս ալ, պարզ հոգեւոր հօտի մը պիտի վերածուի այս գաղութը, — եւ միւս բոլորը — ինչո՞ւ «ազգասիրաբար» կը յոգնի Թեմական շքախումբը, ինչո՞ւ այս բեմական ցուցադրութիւնները: Պալաքեան եպիսկոպոս շատ լաւ կրնայ կտրել - կապել, մնօրինել եւ հրամայել, ինչպէս որ կ'ընէ արդէն, իբրեւ կաթողիկոսական լիազօր, Թեմական վարչութեան գլուխն վերև, կամ անոր կողքին:

Մեր տեղեկութիւններուն համաձայն, Եւրոպայի համար պատրաստուած Սահմանադրութիւնը այնքան երկչոտ ու նեղ ոգի ունի, որ 1860ական Թուականները կը յիշեցնէ: Անոր քով «արմատական» ծրագիր է Պոլսոյ Ազգ. Սահմանադրութիւնը, որմէ կը սարսափին Փարիզի մէջ: Ա՛յս ալ տեսակէտի խնդիր է անշուշտ: Երեւի Թեմական վարչութիւնը կը կարծէ որ «ազգին գործերը» կարգի կը մտնեն կեանքի անիւը դէպիետ շրջելով: Երբ նախագիծը ղրկուի բոլոր շրջանները, լո՛յս պիտի ծագի խաւար հոգիներուն վրայ, եւ հրաշքներ պիտի գործուին, մանաւանդ որ Լոյս - Քաղաքէն կը Թելադրուի...:

Երանի՛ անոնց որ անհամբերութեամբ կը սպասեն այդ աւետաբեր օրուան:

Լոյսը աւելի կը խօսէր մեր սրտին ու մտքին, երբ... Ժապիւղէն կը ծագէր:

Մենք աւելորդ ըծախնդրութիւններ չունինք. միջավայրին պայմաններն ալ կը հասկնանք: Բայց եւ այնպէս, զարմանալով կը պարմանանք այս անհոգութեան եւ անհասկացողութեան, այս յեռաշրջական փորձին վրայ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

"ԿԵՂՏՈՏ,, ԵՒ "ՄԱՔՈՒՐ,, ՁԵՌՔԵՐ

«Խորհրդային Հայաստանի մէջ կը կարդանք (9 փետրուար, թիւ 35).—

«Ամէնքին յայտնի է որ սրանից մօտ 2 տարի առաջ Թամկավարձական կոչուած կուսակցութիւնը մեծ ադմուկով հրապարակ իջաւ Հայաստանի ժամանակաւոր օգտին յանգանակութիւն բանալու: Նոյնպէս յայտնի է նաեւ, որ Թամկավարները այս բանն սկսեցին ուրիշների նկատմամբ իրենց կուսակցութեան համար վարկ ստեղծելու համար: Յանգանակութեան գումարը սրանից մօտ 7 ամիս առաջ անցաւ 10 հազար դօլարից: Եւ ո՛վ զարմանք, ձիշտ մի քանի օր առաջ ես կարողացայ տեղեկանալ, որ այդ 10,000 դօլար գումարից մինչեւ այժմ Հայաստանի ուղարկած է միայն 5 հազարը: Այս երբեք չի խանգարում, որ Թամկավար «գործիչները» եւ զ

ԴԵՎԱՓՈ ՎՈՍՆԱԳ ԺԱԳՈՎՈՒԴ

ԺԱԿՈՆ ԿՈ ԺԱՆՈՎ

Տիգրան Ա. Ավետիսյան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհուրդը և Համամիութենական կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցության Կենտկոմի բյուրոն որոշում են.

1. Հաստատել Հայկական ՍՍՀ տնտեսական խորհրդի հետևյալ կազմը.

Ա. Ամատունի — Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահ, նախագահ
Ա. Ղուկասյան — Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ, նախագահի տեղակալ
Ա. Ալիխանյան — Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահի տեղակալ, նախագահի տեղակալ
Ա. Ղազար

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ե. տարի — № 1

Հրատարակչական կազմակերպութիւն «Հայաստանի Հանրապետութիւն»

Խմբագրատուն եւ տպարան՝ Ալեքսանդրապոլ, Ս. Նազարեթեան փող. № 1

Հեռագրական հասցէ՝ Ալեքսանդրապոլ, «Հանրապետութիւն»

Հեռաձայն № 1

Ստացուած ձեռագրերը չեն վերադարձուիր

Ձեռագրերի համար վճարումը կատարւում է տպագրութիւնից յետոյ

Ամսագրի գինը՝ տարեկան 12 ռուբլի, կիսամեայ 6 ռուբլի, երեք ամսով 3 ռուբլի

Արտասահման՝ տարեկան 15 ռուբլի

Առանձին համարի գինը 1 ռուբլի

Գովազդների համար վճարումը՝ ըստ պայմանագրի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՐԱ ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Հայաստանի Հանրապետութիւնը ստեղծուեց ահռելի պատերազմի ամենադժուարին պայմաններում, երբ ամբողջ աշխարհը ցնցուած էր համաշխարհային կռիւների ալեկոծութիւնից, երբ ամենուրեք տիրում էր անորոշութիւն, երբ ամենքի մտքերը զբաղուած էին միայն պատերազմով եւ նրա հետեւանքներով։ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ստեղծուեց այն ժամանակ, երբ ամբողջ Հայաստանը աւերակների էր վերածուած, երբ հայ ժողովուրդը ենթարկուած էր ամենասարսափելի ոճրագործութիւնների, երբ հայ ժողովրդի մեծագոյն մասը ոչնչացուած էր, երբ հայ ժողովրդի մնացորդները ցրուած էին աշխարհի չորս կողմերում, երբ հայ ժողովրդի ազգային ամենաթանկագին սրբութիւնները ոտնակոխ էին արուած։ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ստեղծուեց այն ժամանակ

Մոսկուա իբրեւ սկզբունքի խնդիր դրած էր սա կէտը թէ յեղափոխութիւնը չնչած է ամբողջ հանրային պարտքը եւ թէ այդ պարտքը կնքուած է ցարական իշխանութեան շահուն համար։ Բայց, անկէ ի վեր, տրամադրութիւնները բաւական բարեփոխուած են եւ Ռուսիա պատրաստ է որոշ զիջումներ ընելու, պայմանաւ որ վարկ ստանայ։

Հաւանաբար բանակցութիւնները երկար տեւեն։

«Թամի»ներու նոր սակագինը

Թաղապետական ժողովը հետեւեալ կերպով որոշեց թաքսիներու նոր սակագինը.— Սկզբնական գին 400 մեդրի կամ 3 վայրկեան սպասման համար՝ 1 ֆրանք (փոխանակ 75 սանթիմի), 200 մեդր յաւելուածական ճամբու կամ մէկ վայրկեանի համար՝ 25 սանթիմ (փոխանակ 20ի)։ Գիշերուան ժամը 11էն մինչեւ առաւօտեան 6ուկէս՝ գիները պիտի կրկնապատկուին։ Փարիզէն դուրս ելլելու առթիւ՝ 1 ֆրանք. Փարիզի դուռներէն դուրս ելլելէ յետոյ վերադարձի գին՝ քիլոմեդրի վրայ 1 ֆր. 25, Օթէօյլի ձիամարզարանը տանելու համար՝ 4 ֆրանք, Լօնշան՝ 6 ֆրանք։ Գալով ծրարներուն՝ իւրաքանչիւր ծրարի համար 1 ֆրանք, առաւելագոյն 3 ֆրանք։

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԹՐՔԱՑՈՒՄԸ

Պոլսոյ Հրեաները ճղակոտոր կ'ըլլան ապացուցանելու համար թէ հաւատարիմ հպատակներ են էնկիւրիի եւ թէ Քրիստափոր Քոլոմպոս չի կրնար այդ հաւատարմութիւնը պատճենել։ Ներկայիս Ազգային ժողով գումարեր են Հրեաները եւ որոշեր են Պոլսոյ կուսակալին դիմելով պարզել թիւրիմացութիւնը։ Որոշուած է նաեւ Հրեայ պատուիրակութիւն մը ղրկել էնկիւրի, մէկը Հրեայ համայնքին, միւսը Պէնէպէրիի ընկերութեան կողմէ։ Համալսարանի դասախօսներէն Հրեայ Ա. կայանէի թուրքերէն թերթերուն մէջ նամակ մը հրատարակելով կը հերքէ թէ Հրեաները հեռագիր ղրկած ըլլան սպանիական կառավարութեան։ «Ճիւմհուրիեէթ» սոփեստութիւն կը նկատէ այս նամակը։

Իզմիրի Ազգային ալ հեռագիր մը ղրկած է էնկիւրի, հերքելով այն լուրը թէ Իզմիրի Հրեաները իրենց հաւատարմութիւնը յայտնած են Սպանիոյ թագաւորին։ Միւս կողմէն էնկիւրիի 700 Հրեայ երեւելիները, հարկ տեսեր են հեռագրով մը իրենց աւելութիւնը յայտնել խնդրոյ առարկայ 300 ապերախտ Հրեաներուն եւ պահանջել որ այդ սորին արարածներուն ինքնութիւնը երեւան հանուելով մեծ պատիժներու ենթարկուին։ «Այդ 300 ապերախտները թող գիտնան թէ մենք իրենց պէս ապերախտ չենք եւ հաւատարիմ ծառաներն ենք կառավարութեան։ Մենք թուրք ենք, թուրք պիտի ապրինք և թուրք պիտի մեռնինք»։

Ոստիկանութիւնը սկսած է քննութիւն կատարել այս խնդրին մասին։ Ազգային պատրիարքարանն ու Հրեայ հարուստները այն կարծիքը ունէին եղեր որ այս միջադէպը Հրեաներուն դէմ կազմակերպուած դաւադրութիւն մըն է։ Պոլսոյ հարուստ Հրեաները պատրաստակամութիւն յայտնած են անհրաժեշտ ամէն զոհողութիւն ընել, Հրեաներուն վարկը վերահաստատելու համար։

Ազգային պէհլուանօ էֆ. հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է Հրեաները թրքացնելու խնդրին շուրջ.

— Հրեայ հասարակութեան համար այլ եւս առանց ժամանակ կորսնցնելու թրքանալու վայրկեանը հասած է։ Թուրքիոյ մէջ 72,000 Հրեայ կայ, որոնց մեծ մասը առեւտուրով կը զբաղի։ Այս երկրին մէջ չկայ ոչ մէկ խելացի Հրեայ, որ քաղաքականութեամբ պարապի։ Մեր դպրոցներուն մէջ ներկայիս 6000 երկսեռ աշակերտ ունինք, որոնց թուրքերէն դասաւանդութեան մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայենք։ Հրեաները բոլորովին թրքացնելու գործը կը շարունակուի ծրագրի համաձայն։ Հրեաները մեծ զոհունակութեամբ ընդունեցին այս մասին կառավարութեան տուած որոշումները։ Արդէն աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ Հրեաները նոյն դրութիւնը կը կիրարկեն։ Ես ժամանակին Ռումանիոյ Ազգապետ էի, կառավարութիւնը ռումանիներէն դասաւանդութիւնը պարտաւորեց եւ 15 տարուան մէջ այն տեղի Հրեաները ռումանացան։ Այսուհետեւ Թուրքիոյ մէջ ալ բոլորովին պիտի թրքանայ հրեայ երիտասարդութիւնը, որուն միակ մտածումն է հաւատարիմ ծառան ըլլալ երկրին։»

Շուտով կարգը կուգայ Հայերուն։

Շահարի տագնապը

Շաքարի տագնապը կը շարունակուի Պոլսոյ մէջ։ Էնկիւրիի հրահանգած է որ մենաշնորհի վարչութիւնը մաքսատուն հասած շաքարները գնելով հրապարակ հանէ։ Նոյնպէս հրաման եկած է հազար թօնօ շաքար գնելու շուտով։ Ցանձնումը պիտի կատարուի Մարտ 26ին, այնպէս որ դեռ ամիս մը Պոլիս առանց շաքարի պիտի մնայ։ Թուրքիա տարեկան 7000 վագոն շաքար կը սպառէ։ Մաքսատան մէջ 250 վագոն շաքար միայն կայ. ատոնք հրապարակ հանելուն պարագային իսկ եղած շաքարը 10 օր միայն պիտի բաւէ։ Շաքարի, հէլվայի, լօքումի գործարանները շաքարի չգոյութեան պատճառաւ գործերը դադրեցուցած և մօտ 300ի հասնող բանուորներ ճամբուած են։

Մենաշնորհի դրութեան պատճառաւ, կը վախցուի որ մօտ օրէն Պոլսոյ մէջ քարիւղի տագնապ ալ տիրէ։ Ելմոտական գործարաններուն մէկ տարուան պահանջը 12,000 թօնօ քարիւղ և 3000 թօնօ պէնզին։

Անուանի արկած էյֆէլի տակին

32 տարեկան օդանաւորդ ոտքով մը Էյֆէլ Քօլօ, սինէմաի ընկերութեան մը հետ գրաւի մտած էր՝ օդանաւով էյֆէլի աշտարակին տակէն անցնելու համար։ Փոքր մեղի ունենալու առթիւ ժամը 9,30ին։ Սինէմայի լուսանկարիչներ եւ հետաքրքիրներու բազմութիւն մը խռնուած էր Շան ալ Մառսի հրապարակը։ Քօլօ իր օդանաւով անցաւ աշտարակին տակէն անվտանգ. օդը մշուշոտ էր, որով երբ դէպի վեր կը բարձրանար, օդանաւը բախեցաւ էյֆէլի անթել հեռագրի մէկ պարանին և վայրկեանաբար վար իյնալով բռնկեցաւ։ Օդանաւորդը ողջ ողջ այրեցաւ և ածխացաւ։

Ներքին նախարարն ու Փարիզի ոստիկանապետը դէպքին վայրը երթալով իրենց յարգանքը մատուցին, որ մեծ պատերազմին մեծ ծառայութիւններ մատուցած էր, երեք անգամ վիրաւորուած է և շքանշաններ ստացած։

Քօլօ այս փորձին համար գրաւի մտած էր և պիտի ստանար 5000 ֆր. Ֆրանքլինտերիկեան սինէմային ընկերութենէ մը։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին դասախօս՝ ընկ. Ռ.

13 Rue de Londres.

Հ. Յ. Դ. փարիզի Ուսանողական միութեան ներքին դասախօսական ժողովը՝ 1 մարտ բշ. գիշեր ժամը 8·30ին Ֆլօրիայի սրահին մէջ։ Դասախօս ընկ. Ռ.։ Մուտքը ազատ է բոլոր կուսակցական ընկերներու համար։

ԹՈՍՏՈՄ Լ. միութեան հերթական ընդհ. ժողովը՝ վաղը շաբաթ փետր. 27 ժամը 9ին։

131 Fbg. du Temple.

Հ. Յ. Դ. Լիոնի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը կ'երեկի 28 Փետր. ժամը 9ին 7 Բլաս տիւ Փոնի սրճարանին վերնայարկը։ Պիտի խօսի ընկ. Ճ.։ Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ճիշդ ժամանակին ներկայ ըլլալ։

«ԶԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐու միութեան» ընտանեկան թէյասեղանը տեղի պիտի ունենայ 28 փետր. կիրակի կէս օրէ վերջ Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ (61 Rue Mr. le Prince. Métro St. Michel)։

Ընդամենը եւ համակիրները դիւրութեան համար կրնան «Ալի» ճաշարանէն հայթայթել իրենց տոմսերը։ Գին 5 ֆրանք։

ԿԻՅՎԻ հայրենակիցները, սոխպողական խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին, Մարտ 7ին կիրակի կէսօրէ վերջ։ ժամը 4ին, Դ. Զափարեանի ճաշարանը։

36 Rue Poleanceau. Métro Barbès Rochechouart կամ Chateau Rouge.

ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մեզի կը հաղորդեն թէ 1926 յունուար 28ին կազմուած է փարիզի հայ երիտասարդաց երկսեռ միութիւնը որ պիտի հետապնդէ կրթական եւ բարեսիրական նպատակներ։ Միութիւնը հաստատուած է ոսոիկանութեան թիւ 164,185 պաշտօնագրով։ Առժամեայ վարչութեան անդամներն են, պ. պ. Նշան Գամերեան՝ Ատենապետ, Հրանդ Թերզեան՝ Բ. Ատենապետ, Սարգիս Ջամպազքճեան՝ Ատենադպիր, Տիկին Ֆէրնանտ Ջամպազքճեան՝ Բ. Ատենադպիրը, Զարեհ Շահինեան՝ Գանձապահ, Տօքթ. Ա. Տէր Անդրէասեան՝ Հաշուեքննիչ, Զարեհ Ալանեան, Մելքոն Գէպասքեան, Սարիմ Մագասուեան, Թորիգոտոս։

Այս առթիւ բոլոր հայ երկսեռ անհատները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին որ կը գումարուի այսօր 26 փետր. ժամը 8,30ին, քաղ է Ռոշէի սրահը, 128 Boulevard St. Germain. մէթրօ Օտէոն։ Օրակարգ.— Ժրքագիր կանոնագրի ընթերցում եւ առժամեայ վարչութեան ձեռնադրում։

Հ. Յ. Դ. ՌՈՄԱՆի Ենթակոմիտէն կը խնդրէ բոլոր այն ենթակոմիտէներէն, որոնք առաջեր ստացած են աղբացեալ Ս. Յակոբեանի շիրիմին ընդառաջ կազմակերպուած վիճակահանութեան համար, անմիջապէս իրեն վերադարձնել տոմսերը, եթէ չեն ծախուած, իսկ եթէ ծախուած է, ղրկել փոխարժէքը մանրամասնօրէն։ Շիրիմը դեռ չէ աւարտած։ Հասցէ՝

S. Bilali 28 rue Bistour, Romans

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻՓ

Լ.Ա. ՍԷՅՆ, Ե. Թ.— Ստացանք հինգ բաժնեգինը։

ՄԱՐՍԼԻԱՅ, Ն. Ա. Թ.— Ստացանք 50 ֆրանք։ Հաշիւը փակուած է։

ԼԸ ՄԱՆՍ, Ս. Մ.— Ստացանք նոր բաժանորդին դրամը։ Ղրկուեցաւ։

ԼԻՈՆ, Ն. Պ.— Ստացանք վճռամսեան։

ՍԷՆթ-Էթիէն, Պ. Մ.— Բաժանորդագրութիւնը սկսած է Հոկտ. 1էն։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Յ.Թ.— Հաճեցէք հաղորդել ձեր նախորդ հասցէն։

ՍՈՒԼԹԱՆԱՊԱՏ, Մ. Մ.— Ստացանք 90 ֆրանք։ Կը խնդրուի լրացնել մէկ աղբիւրը։

ՊՕԼԷՆ, Մ. Գ.— Ստացանք 105 ֆրանք եւ ղրկի փոխարժէքը։

ՊՈՒՏՕ, Ա. Բ.— Ստացանք 53.60 ֆրանքը եւ ղրկի փոխարժէքը։ Ցանձնուեցաւ հասցէին։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Ց. Ազապապեան՝ կը փնտռէ հօրեղբօր կինը Թրաբիոնը իր զաւակ Ներսէ Դերմենիկ, Մարի, Մէհրուպէ, Ազիզլօյ, որոնք Մարսէյլի Camp Oddoն էին։ Մարին ամուսնացած էր Քերովբէ Ուսաքելեանի հետ։

Խնդրել՝ Յովհաննէս Ազապապեանի 67, rue Afrodites, Salonique.

Բնիկ Մշոյ Զիլոքէթ պիւզանդի Արամ Տէր Ներսէսեանը (Հայաստան) կը փնտռէ իր եղբայր Վարդան Տէր Ներսէսեանը, որ մինչեւ 1920 Պոլիս կը բնակէր (Զաքմաքճըլար Օտնիկ Սրզուման տպարանը)։

Տեղեկացնել Լեւոն Տօնիկեանի, «Յառաջ»ի հասցէով։

Տիկին Մաննիկ Գուզուեան կը փնտռէ իր զաւակը, Ղեւոնդ Գուզուեանը, որ 3 տարիէ ի վեր Փարիզ կը գտնուի (Պոլսէն մեկնած)։ Տեղեկացնել Նիկողոս Փիլիճեանի, Պասիրէթէ խան թիւ 1, կ. Պոլիս։

ԱՐԱՄ ԹԱՀՏԱՃԵԱՆ

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ

18, rue Claude Vellefaux, Paris

Կ'ընդունի ամէն օր ժամադրութեամբ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

կանանց classique Tailleur կարող լաւ գործաւոր մը որ գիտնայ միանգամայն այր մարդու vestonներ կարել։ Դիմել գերձակ Պ. կարս Ցարութեանի.

51 Rue de Seine. Paris

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Enghien-les-Bains, կայարանէն 7-8 վայրկեան հեռու պատուաւոր հայ ընտանիքի մը մէջ տրամադրելի է կահաւորուած եւ խիստ օպաւէտ սենեակ մը, անհատի եւ կամ այր եւ կնոջ մը համար։ Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Դիմել «Մասիս» տպարան Պ. Գ. սկզբնատառերով եւ կամ 39, Rue des Thermes, Enghien-les-Bains Պ. Գուլումճեանի։

ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

փոքր համալսարել մը, տուքհրու օրէնքին շատ հմուտ, պատրաստ է նպաստաւոր պայմաններով եւ այցելութեամբ կարգադրել գործի մարդոց եւ առեւտրականներու տոմսրնները։

Գրել՝ Գ. Թաճիրեան 84 rue Pouchet, Paris.

Tél. Marcadet 0.54.

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

17 rue Damesme, մէթրօ Place d'Italie։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Monmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro : SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ՝—10եւ. 1,30 — 8

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԳԵՐԶԱԿ

ԳԱՐԱԵԱՆ

Tailleur Mignon

5, rue Mignon,

Métro Odéon եւ St. Michel

Կօսիէթէ կատարեալ Թատրոնին դէմ։ Գարնան համար պատրաստած է ձոխ մեթերք մը ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու։

Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկուններ մինչեւ 8.30։ իսկ կիրակի օրերը մինչեւ 1.30։

Փնտռելի՛ քոլոր գրավաճառներէն եւ գրագրավաճառներէն։

ՖՐԱՆՍԱ ԲՆԱԿՈՂ ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

1926ի ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

ԳԻՆ 10 ՖՐՔ.

(ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 12 ՖՐԱՆՔ)

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻ - ՄԱՍԻՍ - ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie MASSIS, 208 bis Rue Lafayette, Paris

վաղը 27 փետրուար շաբաթ գիշեր ժամը 9էն առաւօտեան մ

ՔՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

"ՀԱՅ ՊԱՐԱՍՊԱՀ"ի ՂԵԿԱՎԱՐ ՓՌՕՖ. ԺԱԳ ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Մուտք այրերու՝ 7.50 կանանց՝ 5 Ֆրք.

Պարահանդէսին աւելի փայլ մը տալու համար վարձուեցաւ փոխ

Salle Russeի, Salle l'Etoileի շքեղ պարասրահը

17, Rue Chateaubriand (8) Métro, Georges V. ou Etoile,

կը խնդրուի համակիրներէն տեղեկացնել սրահի փոփոխութիւնը իրենց բոլոր ծանօթներուն։

Տոմսերու համար դիմել միայն՝ *Bijouterie* Նահինեան, *32, Rue Moret* եւ "Հայ Պարասրահ" *10, Rue du Général Brunet - 19e*

ԱԴԱՄ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՊԵՐՁԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ

Ստացած ենք սեզոնի առթիւ անգլիական եւ ֆրանսական նորանոր կերպասներ։

24, Rue Bergère, Paris (9) թելեֆոն Provence 05-49

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30 — կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀՄԱՅԵԱԿ ՀՈՍՐՈՎԵԱՆ

երբեմն փոթֆէյէօր կ. Պոլսոյ իրաւաբանական Համալսարանի

վերջնապէս Փարիզ հաստատուած ըլլալով, կը ստանձնէ փոխանորդութիւնը ցամաքային եւ ծովային ամէն տեսակ առեւտրական դատերու, զորս անձամբ կը վարէ Փարիզի Առեւտրական Դատարանին առջեւ։

Դիմել անձամբ կամ թղթակցութեամբ, իր բնակարանը, ամէն օր ժամը 9—1,

Rue Louis Philippe 15

Neuilly s/Seine (métro-Maillot

Tél. Wagram 96-05

ԹԻՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123

(Métro: St Denis եւ Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիզութեան, Ֆրանկատի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։

Բժշկական տարրալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12։

Ժողովրդական գիներ

ԳՐԱՏՈՒՆ Ա. ՇՃԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ *1868ին*

Հին եւ նոր հրատարակութիւններ

Ամէնուն Տարեցոյցը Թէոդիկ 1926, 35 ֆրանք, Եղերաբախտ Յարութին 1924 18, Դէմքեր Ա. Չօպանեան 1924, 20, Հայկական Եզերարան 10, Հայորդիներ Միամանթօ, Գիրեզմանք Երիտասարդաց 5, Հարիկեան նամականի 12, Մանիքէդ Լորդ Բայրն 5, Թագաւոր Ս. Իւշկեւիչ 5, Հաճի Մուրատ Տօլմայոյ 6, Համլէթ Շէյքսփիր 8, Օթելլօ Շէյքսփիր 15, Վէրթէր Կէօթէ 10, Ապերախտ Գրագիրը 4, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն ու գործը 15, Ժէնըվիեվ Քրնեթօֆ Շմիտ 5, Լուս Յաւեր Գրիգոր Զօհրապ 8, Օմար Խայեամի բանաստեղծութիւնները 3, Բարեկենդանի անկաւտինները 1, Ֆրանսական խօսակցութիւն 5, Բառարան. Ֆր. Հայ. Մ. Նալպանեան 50, եւ ուրիշ հազար ու մէկ տեսակ հաներէն զանազան գիրքեր գնդակալ գիներով։ Հաւաքածոյի համար ամէն տեսակ գործածուած նամակաղրկիներու գնում և վաճառում։ Հասցէ՝

H. O. Achdjian 35 rue Saint Georges 35 Paris (9) *10-4*

ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Փետրուար 1926

ԳԻՐԱՄՆԵՐ

Ա՛ստերլին,	L. St.
Տոլար,	Dollar
Մարք (ոսկի)	Mark
Ֆրքական ֆրանկ	L. Trq.
Ֆրք. ոսկի	» or
Մէճիտիէ	Médjidié
Լեվա 100 հատը	Léva
Դրահմի	» Drachme
Լիր	» » Lire
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge
Շուէյց.	» Frc. Suisse
Չերվոնեց	(10 Roubles or)

ԱՐԺԵԹԱԻՊԵՐ

Եգ. Քր. Ֆոնտէ	1 Cr. Fonc. Eg.
	» II »
	» III »
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs

Comptoir Parisien de change et de Cré

80, Rue Lafay

Le Gérant : H. TEURNI

Impr. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(

ՅԱՌԱՋ

խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 Ֆր.	38 Ֆր.	75 Ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան		10 շ.	20 շ.
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 Ֆր.	100 Ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1926

28 FEVRIER 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 91 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԱՐԱՇՈՒՔ ԼՌՈՒԹԻՒՆ

Երէկ. — վեցերորդ աղբիւրն ըլլալով — ստացանք նոր նամակ մը, որ կը հաստատէ Հայաստանի մէջ կատարուած ձերբակալութեանց լուրը, աւելցնելով թէ կալանաւորներուն թիւը 700ը կ'անցնի, եւ թէ մեծ մասը ուսանողներ են:

Ընթերցողները գիտեն թէ ինչ պաղարիւնութեամբ — և վերապահութեամբ — արձանագրեցինք այս անիմանալի հալածանքին լուրերը, միշտ սպասելով լուսաբանութեան մը: Առաջին անգամ հեռագիր մըն էր, Յունուար 21ին, որ կը հաղորդէր ձերբակալութիւնները: Զուգեցինք աճապարել, եւ սպասեցինք մինչեւ Փետրուար 12, երբ կը հասնէր մեր Թղթակցին առաջին տեղեկութիւնը, Յունուար 30 թուակիր: Մէկ օր յետոյ, միեւնոյն ատեն հասան երկու նամակներ, Յունուար 29 թուակիր, տարբեր աղբիւրէ: Յետոյ ստացանք անհատական նամակ մը, որ աւելի լայն տեղեկութիւններ կուտար. իսկ աղջի օր, Փետրուար 22 թուակիր հեռագիր մը կը հաստատէր թէ ձերբակալութիւնները կը շարունակուին: Թղթակիցը կը խոստանար նամակով հաղորդել մանրամասնութիւնները: Վեցերորդ հաստատումը յիշեցինք քիչ վերը:

Այդ լուսաբանութիւնները շատ լաւ կրնար տալ մեր հարեւան թերթը, իբրեւ Երեւանի աչքի լոյսը: Զի բաւեր անդադար փող ու թմբուկ զարնել եւ աճուրդի հանել եղած-չեղած բարիքները: Պէտք է արիաբար հաղորդել նաեւ գէշ լուրերը, տալ իրականութեան պատկերը: Մէկ հրամանի վրայ 6—700 հայրենակիցներու ձերբակալումը ոչ շիշ մը գինիի գողութիւն է, ոչ ալ տանիքէն վար իյնալու արկած մը, որպէս զի կարելի ըլլար զանց առնել: Եթէ Երեւանի, Թիֆլիսի և Բագուի թերթերը լռութեան դատապարտուած են, այդպէս պէտք չէ ըլլայ արտասահմանի մէջ, այն ալ օրկանի մը համար որ կը սիրէ "անկուսակցական,, հռչակել ինքզինքը: Միայն լուրին հրատարակութիւնը թունդ հանեց "Երեւան,,ի ջիղերը, մինչ ամբողջ իրականութիւնը ոչ իսկ լուրջ հետաքրքրութեան կ'արժանանայ: "Մեր գիտցածով ոեւէ դէպք չէ պատահած Անդրկովկասի մէջ որ տեղի տուած ըլլար այդ ձերբակալութիւններուն»: Ուրիշ տեղ փորձեցէք այդ աճպարարութիւնը, որ Պապը Ալիի հռչակաւոր հերքումներն ալ կը գերազանցէ, և շեշտակի պատասխանեցէք մեր հարցումներուն, լուսաբանեցէք հանրութիւնը և ապացուցէք թէ սուտ կը խօսին մեր յիշած աղբիւրները, և բոլորը խօսք մէկ ըրած են, մեզ խաբելու կամ ձեզ վարկաբեկելու համար:

Մինչեւ ամէն միջոց ունին ճշմարտութիւնը հասկնալու և գրելու, տակաւին կը շարունակեն անպատկառ, տմարդի ձեւեր առնել այս ողբերգութեան հանդէպ, և խոյս տալ բուն հարցէն: Առաջին անգամ, կը պահանջէին որ կալանաւորներու անունները յիշենք: Այս անգամ, երբ մէջտեղ դրուած են արդէն հեռագիր և նամակ, իրենց թուականներով և քաղուածքներով, կը հարցնեն "Ո՞ր քաղաքէն ստացուած են հեռագիրն ու նամակները,,: Ապրի՛ք: Այս տեսակ հարցումներուն պատասխանը՝ պարկեշտ մարդոց միայն կրնանք տալ:

Երէկ ուսաագէտ բարեկամ մը կը պատմէր թէ՝ ռուսական "Տսի,, թերթը հաղորդելով ձերբակալութեանց լուրը, զայն կը կապէ խորհուրդներու ընտրութեանց հետ: Զենք գիտեր: Վեց աղբիւրէ հասած առաջին լուրերուն մէջ, ո՛ր եւ է պատճառ յիշուած չէ, ուստի եւ կը զգուշանանք ենթադրութիւններէ: "Երեւան,, նորէն պատի պատ զարնուելով կը տրամաբանէ՝ —թէ "զանգուածային ձերբակալութիւն կրնայ ըլլալ միայն դաշնակ-մենշեւիկ հակայեղափոխական շարժումի մը առթիւ,,: Շատ լաւ կը հասկնանք "չինովնիկ,,ի այս հոգեբանութիւնը. նոր փաստերու պէտք չունինք: Ճէմալ փաշայի սպանութեան պարագան բաւական բան սորվեցուց: Միայն թէ՝ քսութիւնները բան չեն ապացուցաներ: Դաշնակցութեան կողմէ դաւադրութիւն՝ չկայ. "դաշնակ-մենշեւիկ,, դաւադրութիւն՝ երբեք: Ձերբակալութիւնները կատարուած են ամբողջ Անդրկովկասի սէջ: Պատճառներ փնտռելէ առաջ,, կը պահանջենք որ լուսաբանէք հանրութիւնը: Կարեւորը՝ այս է: Նախ լուրը տուէք. յետոյ պատճառներն ալ կը հաղորդէք: Երկուքը մէկ ալ կրնաք ընել, եթէ ուզէք, եւ արդէն շատ ուշ մնացիք:

Որքան տեւեն այս չարաշուք լռութիւնը կամ անճարակ ձեռնարկութիւնները, այնքան պիտի վարկաբեկուին Հայաստանի վարիչները:

Լուսաբանեցէ՛ք, ժամ առաջ, և առանց դիւանագիտական ճամարտակութիւններու:

Եթէ հայրենիքը անկախ և ազատ չէ, դժբախտաբար, հակառակ բոլոր թխածոյ ուղերձներուն, գոնէ դուք անկախ եղէք այստեղ, արտասահմանի մէջ, և հրապարակ դրէք ինչ որ գիտէք այս ընդվզեցուցիչ դէպքին առթիւ: Ուրանալով, ծամծմելով, գալարուելով դատ չի շահուիր: Այո կամ ոչ. —կա՛մ հաստատեցէք, կամ վճռապէս հերքեցէք, եթէ վստահ էք ձեր "գիտցած,,ին վրայ: Ուրիշ ելք չունիք:

Ահաւասիկ թանկագին առիթ մը, ձեր "Հայաստանեան,, յաւակնութիւնը ապացուցանելու:

Շ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԱՃՈՒՄԸ 1925ԻՆ

Պաշտօնական վիճակագրութեան մը համաձայն 1925ին Հայաստանի 9 գաւառներուն մէջ հետեւեալ ծնունդները, մահերը, ամուսնութիւնները, և ապահարզանները արձանագրուած են.—

ԵՐԵՒԱՆԻ ԳԱՒԱՌ ԵՒ ՔԱՂԱՔ.— Ծնած են 7986 հոգի, որոնց 4185ը տղայ, 3801ը աղջիկ: Մեռած են 2812 հոգի, որոնց 1480ը այր, 1362ը կին: Ամուսնացած են 2050 եւ ամուսնալուծուած 198 զոյգ:

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 5612 հոգի, որոնց 2946ը տղայ, 2666ը աղջիկ, եւ մեռած են 2220 հոգի, որոնց 1150ը այր, 1070ը կին: Ամուսնացած են 1045 եւ ամուսնալուծուած 36 զոյգ:

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 9348 հոգի, որոնց 4838ը տղայ, եւ 4490ը աղջիկ: Մեռած են 2757 հոգի, որոնց 1475ը այր, 1282ը կին: Ամուսնացած են 1637 եւ ամուսնալուծուած 75 զոյգ:

ՓԱՄԲԱԿ—ԼՈՌԻԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 5344 հոգի, որոնց 2863ը տղայ, 2681ը աղջիկ: Մեռած են 1456 հոգի, որոնց 774ը այր, 682ը կին: Ամուսնացած 1013, ամուսնալուծուած 72 զոյգ:

ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 3322 հոգի. որոնց 1714ը մանչ, 1608ը աղջիկ: Մեռած են 847 հոգի, որոնց 413ը այր, եւ 404ը կին: Ամուսնացած են 341, ամուսնալուծուած 21 զոյգ:

ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԻՏԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 4727 հոգի, որոնց 2489 մանչ, 2238ը աղջիկ: Մեռած են 1832 հոգի, որոնց 956ը այր, 866ը կին: Ամուսնացած են 961, ամուսնալուծուած 45 զոյգ:

ԴԱՐԱԼԱԳԵԱԶԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 1686 հոգի, որոնց 880ը մանչ, 806ը աղջիկ: Մեռած են 421 հոգի, որոնց 204ը այր, եւ 217ը կին: Ամուսնացած են 230, ամուսնալուծուած 20 զոյգ:

ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 2270 հոգի, որոնց 1430ը տղայ, 1340ը աղջիկ: Մեռած են, 939 հոգի, որոնց 480ը այր, 459ը կին: Ամուսնացած են 838, ամուսնալուծուած 132 զոյգ:

ՄԵՂՐԻԻ ԳԱՒԱՌ.— Ծնած են 362 հոգի, որոնց 193ը տղայ, եւ 169ը աղջիկ: Մեռած են, 151 հոգի, որոնց 75ը այր, 76ը կին: Ամուսնացած են 83, ամուսնալուծուած 9 զոյգ:

Ամբողջ Հայաստանի մէջ 1925ի ընթացքին ծնած են 41,375 հոգի, որոնց 21558ը տղայ, եւ 19799ը աղջիկ: Մեռած են 13455 հոգի, որոնց 7073ը այր, 6418ը կին: Ամուսնացած են 8198. ամուսնալուծուած 608 զոյգ:

Այսպէսով, 1925ին Հայաստանի ազգաբնակչութիւնը աճեր է 27902 հոգի, որ կը կազմէ 100ին 2,8 :

ՆՈՐ ԳԻՒՂԵՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր վերջին թիւով կարգ մը լուրեր հրատարակած էինք Հայաստան գացած գաղթականներու զետեղման մասին:

Վերջին թղթաբերով հասած թերթերէն կ'իմանանք թէ Մարտ 1ին բոլոր գաղթականները պիտի տեղաւորուին Արագածյանի շրջանի գիւղերը: Այդ նպատակով արդէն կազմուած են երեք գիւղական խումբեր: Առաջինը՝ որ կը բաղկանայ 406 հոգիէ, պիտի բնակի Արագածյան գիւղը, «Նոր Սեբաստիա» անունով: Երկրորդ խումբը՝ 405 հոգի՝ եայլի գիւղը, որ այժմ կը կոչուի «Արմաշաւան»: Երրորդ խումբը պիտի տեղաւորուի Աւշար-գիւղը: Այս բոլոր գիւղերն ալ աւերակ են եւ պիտի վերաշինուին: Կը խորհուի գաղթականներուն համար շինել 2000է աւելի տուներ: Իւրաքանչիւր գիւղացի պիտի ստանայ 314 տեսիատին վարելահող, մէկ զոյգ եզ-ջիւրաւոր անասուն եւ քանի մը ոչխար: Արտերը վարելու համար պիտի յատկացուի 11 ինքնաշարժ արօր: Առաջին տարին պիտի ցանուի գարի: Հողեր պիտի յատկացուին նաեւ ծխախոտի եւ ուրիշ բոյսերու մշակութեան համար:

ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Լոնտոնէն կը գրեն մեզի.— Նորակազմ Երեսփ. ժողովի բացումը պիտի կատարուի յառաջիկայ Մարտ 6ին՝ Շաբաթ օր, նախագահութեամբ կաթող. պատուիրակ Պալաքեան եպիսկոպոսի: Կարգ մը թիւրիմացութիւններ ճշդելու համար, ըսեմ որ ո՛չ գաղութը եւ ոչ ալ իր ներկայացուցչական մարմինը ո՛ր եւ է ծրագիր ունին միջամտելու եկեղեցիին գործերուն: Լոնտոնի եկեղեցին եւ գաղութը իրարմէ բոլորովին անջատ են եւ պիտի մնան այդպէս: Ճիշտ չէ նաեւ այն ենթադրութիւնը թէ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան հակառակ է գաղութին կազմակերպութեան ձեռնարկին:

Եական է ունենալ հայկական Ակումբ մը այս վիթխարի քաղաքին մէջ: Եթէ տրամադրուի հարկ եղած գումարը այդ նպատակին համար եւ վարձուի շէնք մը, այն ատեն կրնանք ունենալ մեր դպրոցը, մեր ընթերցարանը եւ մեր թատերասրահը: Բարեկամ մը կը հաշուէր անցեալ օր թէ տարեկան նուազագոյն 150—200 ոսկեւին վարձք կուտայ գաղութը օտար թատրոններու կամ սրահներու: Ֆրանսացիներէն մինչեւ ափրիկեան սեւամորթները արդէն ստեղծեր են իրենց ազգային շրջանակը եւ ունին Ակումբ, իսկ մենք...:

ԿՏԱԿԸ՝ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔՈՎ

Անցեալ օր հրատարակեցինք Թուրքիոյ ժառանգական նոր օրէնքին տրամադրութիւնները: Այդ օրէնքը հետեւեալ կէտերը կը պարունակէ կտակներու մասին.—

Կտակը ինչպէս որ պաշտօնական մօրհակով եւ կամ կտակարարին ձեռագիրով կ'ըլլայ, անանկ ալ կրնայ ըլլալ բերանացի կերպով: Պաշտօնական կտակը երկու վկայի ներկայութեան հաշտարար դատաւորին, նօտարին եւ կամ օրէնքով կարգուած պաշտօնեային կողմէ կը պատրաստուի: Կտակարարը կրնայ կտակակատարներ կարգել: Իրաւական գոյութիւն չունեցող հաստատութեան մը որոշ նպատակի մը համար եղած կտակները կը պատկանին այն հաստատութեան անդամներուն՝ նպատակը գործադրելու պայմանով: Եթէ այդ նպատակը իրագործել կարելի չըլլայ, այդ կտակը վաւերական կը նկատուի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՖՐԱՆՔԵՒՌՈՒՍ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Ինչպէս գրած էինք, աջի օր արտաքին նախարարութեան շէնքին մէջ պաշտօնական բացումը կատարուեցաւ ֆրանքեւռուս պարտքերու համաժողովին: Կը նախագահէր վարչապետ Պ. Պուան, որ պատուիրակութեան բարի գալուստ մաղթելէ յետոյ ըսաւ որ կարգադրուելիք խնդիրները կը շահագրգռեն մեծ թիւով Ֆրանսացիներ, ամէն դասակարգէ, մանաւանդ համեստ դասակարգերէն, որոնց շահերուն հանդէպ ռուս ժողովրդավարութիւնը չի կրնար անտարբեր մնալ: Խօսեցաւ նաեւ ելմտական նախարար Պ. տը Մօնզի, որ մեծ դեր կատարած է Ռուսիոյ իրաւական ճանաչման մէջ: Ռուս դեսպան Պ. Ռաքովսքի իր պատասխանին մէջ ըսաւ.— Հաստատ համոզուած ենք որ եթէ անցեալին մէջ Ֆրանսան և Ռուս կայսրութիւնը միացնող կամուրջները կտրուած են դէպքերու փոթորիկէն, նոր կամուրջներ կրնան նետուիլ մէկ ափէն միւսը: Կը կարծենք որ նոր յարաբերութիւններ եւ նոր բարեկամութիւններ կրնան ծնիլ նոր պէտքերէ եւ նոր շահերէ, և պիտի համապատասխանեն մեր ժողովուրդներու խորունկ ցանկութիւններուն:

Ժողովը բուն աշխատանքները պիտի սկսի յառաջիկայ շաբթու, նախագահութեամբ Պ. տը Մօնզիի եւ պիտի ունենայ չորս մաս. իրաւական, տնտեսական, ելմտական եւ քաղաքական:

Թուրք-Յունական սահմանագծումի վէճ

Հելլէն կառավարութիւնը ժընեւ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին ուղղուած հեռագրով մը կը ներկայացնէ սահմանագծումի մասին Թուրքիոյ հետ իր ունեցած վէճը: Հելլէն կառավարութիւնը կը պնդէ որ Մարիցա գետին եռանկիւնին արեւմտեան բազուկը, որ «Փոքր Մարիցա» կը կոչուի եւ երկու բազուկներուն մէջտեղ գտնուող հողամասը Յունաստանի կը պատկանի, հետեւաբար սահմանագծումի ենթակայ չէ: Ա. Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը այս հեռագիրը անմիջապէս հաղորդեց Խորհուրդի անդամներուն եւ Թուրք կառավարութեան:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ծերակոյտը կը շարունակէ քննել կառավարական ելմտացոյցը, որուն գրեթէ բոլոր յօդուածներն ալ ընդունեց առանց կարեւոր փոփոխութեան: Վերջին նիստին մէջ ընդունուեցաւ ծխախոտի վրայ եղած յաւելումը, որով սովորական ծխախոտը 1 ֆրանք 50ի տեղ 2.50 ֆրանք կ'ըլլայ: Երկրագործներու շահատուրքին իբր հիմ ընդունուեցաւ հողին վարձակալական արժէքը: Քննութեան մէջ են կառավարութեան առաջարկած միւս նոր տուրքերը:

Միւս կողմէ Երեսփ. ժողովին մէջ օրակարգի խնդիր էր Մարտ ամսուան պիւտճէն, 3 միլիառ ֆրանք: Այս գումարէն հարիւր միլիոն ֆրանք կը պահանջուէր Մարոքի եւ Սուրիոյ համար: Այս կէտին վրայ բուռն վիճաբանութիւն մը ծագեցաւ: Համայնավար Վայեան —Քուտիւրիէ և Մարսէլ Քաշէն պահանջեցին որ կառավարութիւնը անմիջապէս պարպէ այդ երկիրները: Ընկերվարականներն ալ միջին ճամբայ բռնելով, առաջարկեցին մէկ միլիոն ֆրանք զեղչել: Պատերազմական նախարար Պ. Փէնլըվէ պահանջեց պիւտճէն ամբողջութեամբ քուէարկել: Յետոյ 246ի դէմ 264 քուէով ընդունուեցաւ ընկերվարականներու առաջարկը:

Լոքառնոյի դաշինքները

Լոքառնոյի դաշինքները ներկայացուեցան Երեսփ. ժողովին վաւերացուելու համար: Պ. Փօլ Պօնքուր յանձնաժողովին կողմէ խօսելով պարզեց այդ դաշինքներուն բովանդակութիւնը: Յայտնեց նաեւ թէ կարգ մը կէտեր մտցուած չեն անոնց մէջ, սակայն կարելի պիտի ըլլայ օր մը անոնք ալ յաջողցնել: Համայնավար երեսփոխան Մարսէլ Քաշէն դաշինքներուն հակառակ արտայայտուեցաւ եւ ըսաւ թէ անոնց նպատակն է չէզոքացնել Գերմանիան եւ Ռուսիան: Վարչապետը երկար ճառ մը խօսեցաւ: Վիճաբանութիւնները շարունակուեցան երէկ:

Հունգար լրտեսներ

Մանաստըրէն կը հեռագրեն թէ Պարանիայի մէջ սերպ ոստիկանութիւնը երեւան հանած է հունգար լրտեսներու կեդրոնական կազմակերպութիւն մը, որուն բոլոր անդամներն ալ կը պատկանին «Մաճառի զարթօնք»ին: Ձերբակալուածներն են վեց հոգի, որոնց մէկ քանին հունգար սպաներ: Զէնքի, գնդացիրի և ռազմանիւթի բազմաթիւ մթերքներ գրաւուեցան: Հարցաքննութեան պահուն, ձերբակալուածները յայտարարեցին թէ մաճառ բանակին կողմէ Պարանիայի ազատագրումը խիստ մօտալուտ էր:

Կեղծ թղթադրամներու խնդիրը

Հունգար ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը իր վերջին նիստին մէջ քննեց քաղաքական կացութիւնը և

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՇՈՒՐՋ ՎԱՐԱՆ ՂԱՍՏՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԳՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ա. ԲՈՒՐՏՈՒՄԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱՑԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ա. Բուրտումեան հրատարակած է հայկական հարցի վերաբերեալ ֆրանսերէն մեծ հատոր մը (Impôts sur les bénéfices commerciaux)։— Ընդ առաջարանաւ 1925 տարուան մէջ։ Հեղինակը ամբողջ տասնամեակ մը ապրած է Պոլսոյ մէջ (մայրաքաղաքին մէջ ունի նաեւ գրասենեակ մը), ուր ունեցած է մտերիմ յարաբերութիւններ հայ գործիչներու հետ։ Ան ունի նաեւ հարուստ անձնական արխիւ մը, որ կրնայ ծառայել իբրեւ աղբիւր ուսումնասիրողներու համար։ Ուստի հեղինակին գրքին մէջ տեղ գտած տեղեկութիւնները ունին որոշ արժէք։

Հեղինակը կը սկսի Հայկական հարցի ծագումը քննելէ։ Ան կը կարծէ թէ Հայկական հարցը ծագած է Ռուսիոյ Պետրոս Մեծ կայսրին ժամանակ, երբ Ռուսիա սկսած է ձգտիլ դէպի Միջերկրական ծովը։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած Անգլիոյ շահերուն, որ կը ջանայ փակել Ռուսիոյ ելքը դէպի Միջերկրական ծովը։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Աւստրիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Գերմանիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Ֆրանսայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Իտալիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Սպանիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Պորտուգալիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Հոլանտայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Պելճիքայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Շուէտի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Նորվեգիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Դանիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Ֆինլանտայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Լեհաստանի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Չեխիայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Հունգարիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Ռումանիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Սերպիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Պուլկարիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Յունաստանի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Թուրքիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Պարսկաստանի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Աֆղանստանի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Չինաստանի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Ճապոնիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Ամերիկայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Աւստրալիոյ շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Նոր Զելանտայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Հարաւային Աֆրիկայի շահերուն, որ կը ջանայ ընդարձակել իր տիրապետութիւնը դէպի Արեւելք։ Ռուսիոյ այդ ձգտումը հակառակ է եղած նաեւ Հարաւային Ամերիկ

Ցանկարծ, դիմացրելով մարդկային այդ անդիմադրելի ալիքին, հսկայ շուն մը՝ որ գայլի մը կը նմանէր եւ որ գայլի մը պէս շէկ ու աղուոր մազեր ունէր, ինչպէս նաեւ հաստ ժանիքներ եւ եռանկիւնաձեւ գլուխ մը, մէկ ոստումով դուրս ելաւ փախչողներու զանգուածէն, երկար հծծիւն մը արձակեց եւ նետուեցաւ դէպի ետեւ։ ...արծեցին որ կատղեր էր։ Ոչ ոք կը ճանչնար, ուստի ոչ ոք կեցուց զայն։ Կորսուած անասուն մըն էր, ո՞վ գիտէ որ տեղէն եկած... Բազմաթիւ շուներ հալածեցին թէեւ, բայց շատ են դարձան, նկուն։ Կը շարունակէր իր խօլ արշաւը։ Ամէն բանէ աւելի յիշատակ մը առաջ կը մղէր զայն... Ան կը խոյանար իր գիւղը, իր խղիկը, իր տէրերը գտնելու։

Քիչ մը ատեն այսպէս վազելէ վերջ, նստաւ պողոտային վրայ եւ սկսաւ իր արիւնոտ աչքերովը կըրկել հորիզոնը։ Ամէն ինչ օտար էր իրեն համար.— օտար էին այդ ...կուած դաշտերը, օտար էին այդ ճամբաները, օտար էին այդ աւերակները եւ այնքան ահազդեցիկ՝ որ մէկ ոստումով ոտքի ելաւ, եւ գլխահակ, խոյացաւ կրկին դէպի արեւելք, դէպի այն պատերազմի անսահման դաշտերը, ուրկէ թնդանօթներու ձեծադղորդ աղմուկը կը լսուէր եւ ուրկէ մարդիկ կը շարունակէին դեռ փախչիլ։

Վազեց, գնաց, ուղիղ, միգապատ դաշտերու մէջէն։ Օրեր անընդհատ, ...ուր տեղը գետինը հոտուըտաց։ Հազար ու մէկ շրջաններ ըրաւ, կոխոտեց անցաւ բոլոր ճամբաները, ...ըննեց, հետազօտեց բոլոր այրեցուած գիւղակները։ Կանգ առաւ անտառներու մէջ կայան հաստատած մարդոց մօտը, ծոյլ ծոյլ մօտ եկաւ մարտահամբարներուն եւ... հոտուըտաց, անցաւ մինչեւ իսկ ...կառքի դաշտերը, հրացանաձգութիւններուն եւ վայնասուններուն ...կմխացած, վտանգին դէմ անտարբեր։ Երբեմն, գթառատ ձեռք մը իրեն հետ կը բաժնէր կարծր հացի կտոր մը։ Բայց, -եւ աւելի ստէպ կը պատահէր — իր խմբարհ տանջը հարուածներ կ'ունենար իբրեւ գոհունակութիւն։

Սոսկալի նիհարցաւ ան, գազանացաւ, եւ այնքան էր քաղցած, որ ընդունեց ո եւ է սնունդ։ Մարդու արիւն խմել անգամ տեսան մարդիկ, եւ ատկէ յետոյ ան բաներ ալ գուցէ։ Այսով մարդիկ սկսան քար նետել իրեն, երբ անոնց կը մօտենար։ Զգուշացաւ ուրեմն անոնցմէ եւ չաւերուած գիւղերը մտնելէ խոյս տուաւ։ Մինչեւ իսկ չէր մօտենար այն երախաներուն որ կը կանչէին։ Շարունակ եւ անխոնջ իրենները կը փնտռէր։ Եւ օր մըն ալ, ծանօթ հետքին վրայ ինկաւ, այն միեւնոյն ճամբուն վրայ ուրկէ փախած էր մարդոց հետ, քանի մը ամիսներ առաջ... բարձրը։ Զուարթօրէն հաչեց եւ մնացած բովանդակ ուժովը սկսաւ վազել։ Մտաբերեց որ իր գիւղը ճիշդ բարձունքին ետին կը գտնուէր։ Յիշեց քառուղին՝ ուր, հսկայ ծառերու շուքին, կանգնած էր խաչ մը ու ասոր ետին գիւղին ճերմակ հիւղակները։

Վերջապէս, դաշտ հասաւ եւ, յոգնատաղտ, նստաւ խաչին ոտքը։ Ճերմակ հիւղակ չէր մնացեր, ո՛չ անտառը՝ գետակին ետին, ո՛չ գիւղին փոքր իսկ գտնուող մեծ տունը, ո՛չ ալ գետափի տանող կանանչ դաշտը... Փլատակներու կուտակում մը միայն, դեղին աւազի անհատնում դէզեր, պղտոր ջրափոսներ, կոխկռտուած պողպատաններ, փըլած ծխնելոյզներու կտորներ եւ այս բոլորին վրայ վայրագ անհամար ագռաւներու խումբ մը... խաւու մշուշ մը պատեր եւ անդադրում անձրեւ մը ողողեր էր ամէն բան...

Հակառակ, սակայն, այդ ահագնատեսիլ փոփոխութիւններուն, շունը ճանչցաւ իր գիւղը։ Իւրաքանչիւր տան շրջանն ըրաւ, հոտուըտաց, հաչեց, փնտռեց բեկորներուն մէջ, ամէն մէկ անկիւն, ամէն մէկ ծակ, հետեւեցաւ իւրաքանչիւր քայլի հետքին առանց գտնելու այն տեղը՝ ուր իր տիրոջը տունը կը գտնուէր։ Գետնաշարժ մը կարծես փճացուցած ըլլար ամբողջ գիւղը... Հոս ու հոն, ամէնուրեք խորունկ խոռոչներ, երկաթեայ ժանեւոր ցանցեր, տախտակներու դէզեր, աղիւսներ, փտած յարդի կոյտեր, շարան մը դամբաններ մէկ մէկ սպիտակ, պզտիկ խաչերով, վաղուց ի վեր մարած օճախներ եւ արիւնաթաթախ զգեստեղէններու եւ երկաթեղէններու անվաքուր ծուէններ ու կտորներ... Բայց ոչ մէկ տեղ ո եւ է հետք կեանքի մը, մարդու մը, կամ ապաստանի մը...

Խօլական զարհուրանք մը պատեց իր հոգին։ Մարմինը կըծկուեցաւ, մազերը ցցուեցան, պոչը՝ ինք իր վրայ կորացաւ, եւ ան ոռնալ սկսաւ... Երկար ատեն, սոսկալի յուսաբեկումի մը մէջ ոռնաց ու ոռնաց։ Ինկաւ ցեխին մէջ, ճիրաններովը գետինը հերկեց եւ, ողբագին կողկողանքի մը մէջ, եզական ու սոսկալի տառապանքի մը անձնատուր եղաւ։

Քանի մը ագռաւներ, որ զայն կը դիտէին, տեսնելով իր ուժասպառ եւ դիակի մը պէս փռուած վիճակը, խոյս տուին ծառերէն եւ, սրելով իրենց կտուցները, եկան մօտեցան անոր եւ քամի ի վեր թռչիլ սկսան։ Կամաց կամաց պաշարեցին զայն, սպառնալով իրենց կտուցով։ Ամէնէն յանդուգնը, արդէն, իր ճիրանները բացեր էր... Շատ չանցած, խեղճ շունը, իր վրայ, տարածուած սեւ թեւերու ամպ մը տեսաւ, քաղցած ճիրաններ, կոր կտուցներ... Անոնց կարճ ու կերկերուն կանչերը երթալով աւելի կը բազմապատկուէին։ Ժամանակին՝ ոտքի ելաւ եւ կրցաւ փախուստ տալ մինչեւ քառուղին, եւ, չորցած մորենիներու եւ ոստիկներու մէջէ, մինչեւ խաչին ոտքը... Ագռաւները հետեւեցան եւ դիրք գրաւեցին խաչին վրայ ու ծառերուն մէջ, համբերատար սպասելով։ Շունը կը գալարուէր, անուշ, եւ, կարծես, արցունք կը թափէր։ Կարճ, կցկտուր, ողբագին, հեծեծանք մը կ'ելլէր կոկորդէն։ Ու այդ ձայնին մէջ վայրագ յուսահատութիւն մը կար։ Ան չէր կրնար այլեւս շարժիլ եւ, անօթութիւնը կ'ոլորէր աղիքները։ Ուր երթալ, ինչ փնտռելը չէր գիտեր։ Մահը կը ճախրէր իր վրայ... Ագռաւները ժողվուեր էին մորենիներուն վրայ...

Այսպէս՝ երկար ժամեր սահեցան։ Ցանկարծ՝ օդին մէջ, ծուխի եւ մարդոց մարդոց հոտ մը առաւ։ Նետուեցաւ ճամբուն վրայ, եւ քաշքշուեցաւ դէպի հովին ուղղութիւնը։ Գիւղին մէջտեղը, եկեղեցիին կամարին տակ, թշուառներ կը հանգչէին... Պատին փակած իրենց վրանին առջեւ՝ որ տախտակներով եւ ճիւղերով շինուեր էր, կրակ մը կը վառէր։ Եփող գետնախնձորի հոտ մը կուգար։ Քթանի վրայ նստած, քանի մը երախաներ, ցրտահար, մէկզմէկու փակեր էին։ Կիները, գետինը, կրակին յառեր էին իրենց աչքերը եւ ծերունի մը երկաթին ծայրովը, գետնախնձորները կը հանէր կրակէն ու կը նետէր երախաներուն որոնք կը լափէին անկուշտ գայլերու պէս։ Քաշկռտուելով մինչեւ կրակին մօտերը, շունը քաղցրօրէն հեծեց...

— Կորսուէ՛... հաչեց մարդը, երկաթովը սպառնալով։

Շունը՝ ոստում մը ըրաւ, բայց անօթութեան զօրութիւնը եւ մարդոց մօտենալու անհաշտ փափաքը կրկին անոնց մօտեցուց զայն։ Զհեծեց այլեւս. արցունքոտ աչքերովը կրակին մօտ տեղ մը կը մուրար, մարդկային պարզ խօսք մը միայն։ Բայց մարդը այնքան տարօրինակ կերպով նայեցաւ իրեն որ, մէկէն ի մէկ կանգ առաւ եւ, թերահաւատ աչքեր աչքերուն մէջ գրոշմեց։

— Ա՛ռ, կե՛ր եւ մի՛ փախիր...

Մարդը իրեն կը քաշէր զայն, գետնախնձոր մը նետելով իբրեւ խայծ, մինչ անկուշտ աչքերովը իր զօրեղ քամակը կը զննէր։ Այդ ակնարկին վայրագութիւնը կարծես կռահելով, շունը խոհեմութիւն սեպեց քաշուիլ կրակին քովէն։

— Տղա՛ք, կանչեցէ՛ք շունը։ Ի՜նչ խորամանկ է...

Գգուոտ խօսքերով կանչեցին զայն։ Ոչ մէկ բան օգուտ կ'ընէր։ Շունը դժուար կը շնչէր, բերանը կը փրփրէր, ակռաները կը կափկափէին, ամբողջ մարմինովը կը դողար, բայց միշտ պզոյշ կը կենար։ Բոլորին աչքերն ալ անյագօրէն իր վրայ գրոշմուեր եւ բոլորին ձեռքերն ալ կարծես դէպի իր վիզը երկարեր էին...

Վայրկեան մը չանցած, մարդը, յանկարծակի, հարուած մը իջեցուց կռնակին, բայց՝ ոտքհետ կը պատրաստուէր հարուածը կրկնել, շունը խոյս տուաւ ցաւէն՝ զարհուրելի ոռնոցով մը։

Ագռաւները հետեւեցան անոր եւ գացին տեղաւորուիլ մորենիներուն վրայ, խաչին ոտքը, ուր շունը իր գերեզմանը փորեր էր, չարչարանքի մէջ սատկելու համար։

Անձրեւը շարունակ կ'իջնէր, ճիւղերուն զարնուելով եւ խաչէն վար հատիկ հատիկ կաթկթելով։

Թիթեղէ Քրիստոսը՝ իր փշաւոր պսակովը, մերկ, շրափեններէն եւ գնդակներէն գոյացած արիւնոտ վէրքերովը, կը դիտէր կարծես այս անհունօրէն թաղծոտ աշխարհը, արիւնաշաղախ, սպանութիւնները լլկուած, եւ կարծես կը մրմնջէր,—

— Տէ՛ր, Տէ՛ր, ինչո՞ւ լքեցիր զիս։

Եւ, անծանօթ խորութիւններէն, թնդանօթները խուլօրէն կը թնդային անդադար, բոլոր ապրող բաներուն գագաղն անգթօրէն գամող մուրճերու պէս։

Թարգ. ՎԱՀՐԱՄ ՍԵԻՌՆԻ

«ԼՔԵԱԼ» ԳՈՅՔԵՐՈՒ ԱՒԱՐԸ

Թուրք եւ հելլէն վէճը սուր հանգամանք ստացած է։ Թուրք կառավարութիւնը վերջին շաբթուս գրաւած է հելլէնահպատակներուն պատկանող բազմաթիւ շէնքեր, որոնց ընդհանուր արժէքն է 5 միլիոն ոսկի. ասոնց տարեկան վարձքերն ալ սկսած են գանձել։ Այս փոխվրէժին պատճառն այն է որ հելլէն կառավարութիւնը ցարդ չէ վճարած 1912էն առաջ Յունաստանէն մեկնող ոչ-փոխանակելի իսլամներու կալուածներուն փոխարժէքը։ Գրաւուած կալուածներուն հասոյթը յառաջիկային ոչ-փոխանակելի Թուրքերուն պիտի յանձնուի։ Յունաստանէն փոխանակութեամբ եկած Թուրք գաղթականներէն մէկ մասին կարելի եղած չէ «լքեալ» կալուածներ յատկացնել դեռ, Յունաստան մեկնած Յոյներու թողած կալուածները անբաւական ըլլալուն համար։ Անոնք կը պահանջեն որ իրենց Յունաստանի մէջ թողած կալուածներուն համահաւասար արժէքով շէնքեր ստանան։

Փոխանակեալ Թուրք մը, որ մէկ միլիոն ոսկի արժէքով կալուած ստանալու իրաւունք ունի ըստ իր ձեռքի փաստաթուղթերուն, հանուած է առժամաբար իր նստած ափարթմանէն։ Մօտ օրէն Հայերու «Լքեալ» գոյքերն ալ այս կարգի գաղթականներուն պիտի յատկացուին։

ԻՍԿԱԿԱՆ ԲՈՂՈՔԸ

Խմբագրութիւնս Կարտանէն ստացած է հետեւեալ բողոքը, ծանօթ «բողոք»ին առթիւ։ (Յապաւած ենք կարգ մը հատուածներ).—

Ստորագրեալներս, բոլորս ալ Կարտանի ածխահանքին մէջ բանուորներ՝ զայրոյթով կը բողոքենք փարիզահայ կարգ մը ջոջ մտաւորականներու ստորագրած մէկ անպատուաբեր գրութեան դէմ որ երեւցաւ աննկարագիր թերթի մը՝ «Երեւան»ի մէջ։ Այդ գրութեան հեղինակները մոռնալով իրենց ամբողջ անցեալը ու ուրանալով իրենց երէկուայ սրբութիւնները՝ գետնաքարշ խոնարհ կը ծխէին հայ աշխատաւորութեան մօտիկ անցեալի պատմութեան ամէնէն տխուր ու սեւ օրուան, Նոյեմբեր 29ի սուտ հերոսներուն, հայ համայնավարներուն առջեւ։

Մենք հայ բանուորներս՝ որ օտարութեան մէջ ուրիշ ապաւէն չունինք եթէ ոչ հայրենի հողը, մենք որ կառչած ենք հայ ժողովրդի պատմութեան ամէնէն փառապանծ օրերուն՝ յանուն հայ աշխատաւորութեան քաղաքական անկախութեան կամ տառապած անապատներու մէջ, մենք որ տակաւին մեր սրտերուն մէջ սրբութեամբ կը պահենք ազատութեան ճամբուն վրայ ինկած բոլոր նահատակներուն յիշատակները՝ չենք կրնար հանդուրժել որ վտանգի օրերուն թիկունքը կամ լուսաւոր մայրաքաղաքներու մէջ իրենց հարստութեանց կամ փառքերուն վրայ թուխս նստած ազնուազարմ մտաւորականներ հայհոյեն մեր բոլոր զոհաբերութեանց, եւ Հայաստանի անկախութեան ինկած օրուան, Մայիսի 28ին։

Կը բողոքենք մեր ամբողջ ուժով այդ անարգալից գրութեան հեղինակներուն դէմ ու կը հարցնենք իրենց, պարոններ, ո՞ւր էիք, երբ 1917ին, ձեր պաշտած խորհրդային Ռուսիան լքելով մեզ՝ մեր անսահման դժբախտութեան մէջ, կը խուճապէր հիւսիս, երբ հայ ժողովուրդը Սարտարապատի ու Մեծ-Ղարաքիլիսէի առջեւ իր արիւնը կը թափէր յանուն արիւնով թրջուած մեր հողերուն ազատագրութեան, ո՞ւր էիք երբ մենք կը կռուէինք Սեպուհներու, Դրօներու, Վարդաններու, Իշխան Արղութեաններու առաջնորդութեամբ, ո՞ւր էիք երբ Տէր-Զօրի տխուր ու թշնամի անապատներուն մէջ կը նուաղէինք սովէ։

Կը հարցնենք ձեզի, ո՞ւր էիք երբ Վասպուրականի, Բարձր Հայքի, Բաբերդի, Երզնկայի ամբողջ հայութիւնը իր հերոսամարտը կը մղէր այսօրուան ձեր համախոհներուն դաշնակից արիւնարբու Թուրք հորդաներուն դէմ։ Ո՞ւր էիք որ Կովկաս առաջնորդեցիք 300,000 արեւմտահայ գաղթականութիւնը, արիւնի ու հրդեհի մէջէն։

Կը հարցնենք ձեզի. ո՞ւր էիք երբ Նոյեմբեր 29ի անոպայ ու մէրք հերոսները, Աւիսներն ու Աթարբէգեանները կացինահար կը սպաննէին, Երեւանի բանտին մէջ, Զապէլ Եսայեաններու պաշտած խմբապետ Համազասպը։ Ո՞ւր էիք երբ դաւադրաբար Գորիսի մէջ սպաննեցին Վահան-Խորէնին ու Արշակ Շիրինեանը, ո՞ւր էիք երբ փետրուար 18ի հերոսական օրուայ նախօրեակին ձեր համայնավար տէրերը կը սպանային խողխողել Յովհ. Քաջազնունիները, Լեւոն Շանթերը, Ռուբէն Դարբինեանները ու նոյնիսկ Բժ. Կամսարականները։ Ո՞ւր էիք վերջապէս երբ փետրուար 18ին, հայ ժողովուրդը (Ռամկավար, Ժողովրդական, Հնչակեան, Դաշնակցական) արդար զայրոյթով վտարեց հայրենի հողերէն ձեր ինկարկած դաւադիր կոմիսարները։ Ինչ սրտով լռեցիք երբ ամբողջ հայ մտաւորականութիւնն ու հայ սպայութիւնը, կիսամերկ ու բոկոտն, աքսորեցին հայրենի երկրէն դուրս ու ի՞նչ սրտով այսօր կը համարձակիք փառաբանել Նոյեմբեր 29ը։

Գիտենք որ ձեզմէ շատերը հայերէն չեն գիտեր ու ձեզմէ ոմանց անունները առաջին անգամ ըլլալով է որ կը լսենք. բայց կը կարծէինք որ այդքան բթամիտ չէք չհասկնալու համար որ մենք չենք ուզեր շփոթել հայ ժողովուրդը խորհրդային կառավարութեան հետ։

Առաջինին պատրաստ ենք զոհելու մեր կեանքը։ Վերջինները կ'ատենք այն չափով որչափով որ կը սիրենք մեր Հայաստանը. իսկ ձեր վրայ կ'արգահատինք, ձեր վրայ որ չէք կրնար խայտառակ դառն մը գէշ փառասէրներն ըլլալու։

Կարտանի ճանքային հայ բանուորներ

Արմենակ Շահալեան, Շամիրամ Շահինեան, Արշակ Սալանեան, Արտեմիս Սալանեան, Մկրտիչ Շախանեան, Խորէն Տ. Նազարէթեան, Նեքթար Շախանեան, Մարիամ Տէր Նազարէթեան, Դանիէլ Սիմաղեան, Խաչիկ Ժամկոչեան, Արսէն Մաշալեան, Գաբրիէլ Գաբրիէլեան, Թաշճեան Աւետիս, Հրաչեայ Դուկասեան, Սեդրակ Աբրահամեան, Անտոն Սաստուրեան, Տիգրան Տօնականեան, Վարդուհի Տօնապետեան, Եսայի Տօնականեան, Մարիամ Տօնականեան, Սարգիս Տ. Նազարէթեան, Տ. Արշալոյս Տ. Նազարէթեան։

(Շար. Դ. էջ)

ԹՈՔԱԹԼԵԱՆ ՊԱՆԴՈԿԻ ԽՆԴԻՐԸ

Գրած էինք թէ Թուրք կառավարութիւնը կը պատրաստուի թաթը դնել նաեւ Թոքաթլեանի վրայ։ Այս առթիւ կատարուած քննութենէն հասկցուած է եղեր որ Թոքաթլեան պանդոկը տիրոջը կողմէ վաքֆ եղած է հայոց եկեղեցիին եւ աղջկանց վարժարանին։ Ըստ օրէնքի արգիլուած ըլլալով վաքֆ մը կրկին վաքֆ ընել, «լքեալ» գոյքերու վարչութիւնը գործը հարցուցեր է կալուածահամարի վարչութեան, որ պատասխանած է թէ Թոքաթլեանի շէնքը «միւլք» է բայցգետինը վաքֆ է։ Քննութիւնները կը շարունակուին։

ԱՍՈՐԻՆԵՐՆ ԱԼ ԴԱՀԱՃԱՆ

Խարբերդի անկախութեան դատարանը մահուան դատապարտեց 7 Ասորիներ, որոնք Թրքհպատակ ըլլալով հանդերձ գրծին հարաւակողմը փախած եւ անգլ. բանակին մէջ զինուորութիւն ընելով, սահմանագլխին վրայ, Թուրք զինուորներու հետ ընդհարած են։ Ասորի Մելէք Ֆէհմի եւ Հաննա Քէրիմ Սպարթայի եւ Եօզկատի մէջ Յական ամիս բանտարկութեան, Հատի Սպտիւլ Քէրիմ 15 տարի թիապարտութեան դատապարտուեցան։ Հաննա Իսա՝ Հաննա Շինարու, Վախօ Շէպուհ, Հաննա Քէբիմու եւ ուրիշ երեք հոգիներ, ընդ ամէնը 7 հոգի մահուան դատապարտուեցան։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ՀՕԿԸ ԼԱՆՍԷՅԻ ՄԷՋ

Ամիսներէ ի վեր կը խօսուէր Հօկի մասնաճիւղի մը կազմութեան մասին։ Քանի մը պարոններ դուռէ դուռ կը թափառէին Հօկի անդամ արձանագրելու։ Լանսէյի պէս 400 հայէ բաղկացած գաղութի մը մէջ հազիւ կրցեր են 24 հոգի արձանագրել։ Փետրուար 14ին հրապարակային ժողով մը տեղի ունեցաւ, ուր սովորական փառաբանութիւններէն յետոյ յայտնեցին թէ Հօկը քաղաքական նպատակներ չունի եղեր։ Ճառերէն յետոյ, հարցումներ եղան ներկայ կառավարութեան բանակետական ձգտումներուն մասին, — թէ ինչու չկայ խօսքի եւ մամուլի ազատութիւն, ինչո՞ւ կը փակուին Հայաստանի դուռները եւն.։ Պ. բանախօսները չուզեցին պատասխանել «քաղաքական հանգամանք ունեցող հարցերուն»։

Քանի մը հայրենակիցներ պահանջեցին որ Հօկը ճշդէ իր դիրքը եւ զգուշանայ կուսակցական թաքուն նպատակներէ, որպէս զի բոլոր Հայերը անխտիր կարենան նուիրուիլ հայրենիքի վերաշինութեան։

Նախապէս 24 հոգի արձանագրուած ատեն, Լանսէյի Հօկը վարչութիւն չունէր։ Այդ 24էն քանի մը հոգի հրապարակային ժողովէն հինգ օր վերջ իրար կուգան ու իրենք զիրենք վարչութիւն կը հռչակեն...։

Մեր գաղութը տակաւին չունեցաւ իր դպրոցը, եւ Ազգ. Միութիւնը գրեթէ կազմալուծուած վիճակ ունի։ Ոչ մէկ դրական գործ։

Լանսէյ Ն. Գ.

ԼԱ ՍԷՅՆ.— Վարդանանցի առթիւ, սիրողներու խումբ մը փետր. 21ի կիրակի օր ներկայացուց «Քաջն Վարդան Մամիկոնեան»ը։ Խումբը կարելին ըրած էր խաղին յաջողութեան համար։

Զգալի էր երաժշտութեան պակասը։ Պարագային անպատշաճ էին Ֆրանսացի «գօմիք»ին խաղերն ու երգերը՝ միջնարարներու ընթացքին։

Կարելի է ըսել թէ արդէն կազմուած է թատերական կորիզը։ Այս առթիւ կ'արժէ յիշել ջանքերը խումբին կազմակերպիչ Պ. Խ. Փափազեանի։ Ե. Ա.

ՎԱԼԱՆՍ.— Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին տեղի ունեցաւ Խարբերդցիներու անդրանիկ ցերեկոյթը, ոգեւոր մթնոլորտի մը մէջ։ Վարչութեան ատենապետ Պ. Ն. Սարգիսեան շեշտեց Հայրենակցական միութեան դերը եւ կոչ ըրաւ բոլոր հայրենակիցներուն որ համախմբուին միութեան շուրջ։

Ներկայացուեցաւ «Սատանայի» կատակերգութիւնը։ Եղան արտասանութիւններ, մեներգներ, խմբերգներ, վիճակահանութիւն եւլն։ Ներկաները մեկնեցան գոհ տպաւորութեամբ։ Ն.

ՓՈՆ Տ'ՕԳՆԱ.— Փետր. 14ին ժողովարանին մէջ կատարուեցաւ Վարդանանցի հանդէսը, հայրենասիրական եւ ժողովրդական երգերով։

Օրուան քարոզիչը, Պ. Յ. Յովակիմեան յիշեցուց լեռներէ ու ժայռերէ վար նետուած քսանեւորդ դարուն Շուշաններն ու Վարդանները...

Ներկայ էին Օպընայի եւ Վալի Ֆրանսացի պատուելիներ եւ ընտանիքներ, որոնց վրայ մեծ տպաւորութիւն թողուցին մեր ազգային երգերն ու արտասանութիւնները եւ հայ լեզուն։ Այս առթիւ սրտագին գոհունակութիւն յայտնեց Օպընայի պատուելին։ Խուռն բազմութիւն կար։ Շատեր 5-6 քիլոմեթր հեռուէն, Վալէն մինչեւ Օպընա ոտքով եկած էին։ Ա. Մ.

կուսակցութեան բռնելիք դիրքը։ Յետոյ ընդունուեցաւ բանաձեւ մը, որուն մէջ կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը դեռ կը կասկածի իշխանութեան, մինչ իր պարտականութիւնն էր հրաժարիլ։ Հաստատուեցաւ որ վարչապետ Պէռլէն խնդրէն տեղեկութիւն ունէր և ամէն ինչ բրած է ոճիրը ծածկելու համար։ Գայթակղութիւնը խեղդելու համար կառավարութիւնը սկսած է ճնշել ընդդիմադիր տարրերը և ծրագրած է փէշթայի վրայ քշել իր կողմնակիցները։

Միւս կողմէ ընդդիմադիր կուսակցութեանց պետերը ժողով գումարելով, որոշեցին անկարելի դարձնել հարցաքննիչ մարմնի տեղեկագրին շուրջ խորհրդարանին մէջ վիճաբանութիւնը և խափանարար դիրք բռնել մինչև որ կառավարութիւնը, բռնի ուժով սրահէն դուրս հանէ ընդդիմադիրները։

560,000 ոսկի տուգանք

Նիքօլաքի Սէֆէր Օղլու Պոլսոյ մաքսատունէն մեծաքանակ սիկառի թուղթ վախցուցած ըլլալով 560,000 ոսկի տուգանքի դատապարտուած է։ Այս առթիւ արգելքի տակ առնուած են յիշեալին Բեբայի, Պոլսոյ և կղզիներու բոլոր գոյքերն ու անշարժ կալուածները և դրամատան մէջ ունեցած դրամները։

Պէտ դրամատան մը սնանկութիւնը

Իր վճարումները դադրեցուց Անվէրսի Քոէտի Ֆինանսիէն։ Պահանջատէրերուն թիւը 23,000ը կ'անցնի։ Այս լուրը խոր ցնցում պատճառեց ոչ միայն Անվէրսի, այլ եւ ամբողջ Պէլժիոյ մէջ, որովհետեւ դրամատունը մեծ վարկ կը վայելէր և ծաղկեալ վիճակ ունէր. 1924ի հաշուեկշիռը աւելի քան 5ուկէս միլիոն շահ կը ցուցնէր։

Հացը դարձեալ կը սղէ

Հացին քիլօն, որ դեռ այս երեքշաբթի 1 ֆր. 80ի բարձրացած էր, Մարտ 9էն սկսեալ 1 ֆր. 85ի պիտի ծախուի։

Փարիզի շրջանին մէջ ապրուստը սղած է 100ին 574 համեմատութեամբ. այսինքն եթէ չորս հոգինոց ընտանիք մը 1924ին 100ին ֆր. ով կ'ապրէր, այսօր 574 ֆր. կը ծախսէ։

Անգլիոյ ներաշխի ուժը

Գրած էինք թէ Անգլիա իր նոր պիւտճէին մէջ 16 միլիոն ոսկերլին յատկացուցած է նաւային ուժին։ Նախարար Սըր Սամուէլ Հօր երեսի. ժողովին առջեւ պարզեց կառավարութեան ծրագիրը օդային ուժի մասին։ Օդանաւերը պիտի գործածուին Անգլիոյ եւ գաղութներու պաշտպանութեան, նաւատորմի եւ բանակի մէջ, ինչպէս նաեւ առեւտրական նպատուկներով։ Անգլիոյ պաշտպանութեան համար ծրագրուած է կազմել 52 տորմիղ, որոնցմէ 25ը արդէն պատրաստ են եւ 3 ուրիշներ պիտի կազմուին տարուան ընթացքին։ 1922ին միայն 3 տորմիղ կար. մինչդեռ 1926ի վերջը 28 տորմիղ պատրաստ պիտի ըլլայ։

Նախարարը յայտնեց որ Անգլիա այժմ Եւրոպայի մէջ երկրորդ զօրաւոր պետութիւնն է օդային ուժի կողմէ, սակայն իր ամենամօտիկ դրացին (Ֆրանսա) իրեն կրկնապատիկ ուժ ունի։ «Այս վիճակը կարելի չէ շարունակել, որքան ալ բարեկամական եղած ըլլան մեր յարաբերութիւնները մեր դրացիներուն հետ»։ Ծրագրուած է երկարաշունչ թռիչքներ կատարել Լոնտոնէն եգիպտոս եւ Բարեյուսոյ գլուխը, Հնդկաստան, Ռանկուն, Սինկափուր և Աւստրալիա։ Օդանաւորդի ակումբներ պիտի բացուին ամէն կողմ եւ մեծ ուժ պիտի տրուի ամբողջ երկրին մէջ օդանաւորդներ պատրաստելու գործին։

Աշխատաւորական երեսփոխանները դիտել տուին նախարարին որ այս ծրագիրը պատերազմ կը բուրէ եւ հակառակ է Լոքառնոյի ոգիին։ Ծրագիրը ընդունուեցաւ 98ի դէմ 220 քուէով։

ԻՏԱԼԵԻՍԵՐՊ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իտալիա հետզհետէ կ'ամրացնէ իր դիրքը միջազգային բոլոր հակասներու վրայ։ Ամերիկայի և Անգլիոյ հետ իր պարտքի խընդիրները կարգադրելէ և ելմտական վիճակը բարւոքելէ յետոյ, հիմա կը ձգտի քաղաքական գետնի վրայ եւս ամրանալ։ Զինադադարէն ի վեր, և մանաւանդ Ֆիւմէի դէպքին առթիւ Իտալիա ծանր վէճեր ունեցաւ արեւելքի իր դրացիին հետ։ Այսօր երբ Գերմանիոյ կողմէ վտանգ կայ, մանաւանդ երբ Աւստրիացիները կը ձգտին միանալ Գերմանիոյ հետ, այս երկու երկիրներու շահերը հաստատակաց դիծ մը կը գտնեն։ Մուսոլինի Միջերկրականի արեւելեան աւազանին վրայ եւս ունեցած ձգտումները իրագործելու համար, նոյնպէս պէտք ունի Սերպիոյ բարեկամութեան, որովհետեւ այդ ուղղութեամբ իրեն անխուսափելի հակառակորդ պիտի ըլլայ Յուգոսլաւիոյ։ Հետեւաբար Իտալիոյ շահը կը պահանջէ մօտենալ Եուկոսլաւիոյ և այս վերջինը պաղեցնել Յունաստանէն։ Արդէն ատոնց յարաբերութիւնները շատ բարեկամական չեն վերջերս։ Մակեդոնիոյ սերպ փոքրամասնութիւնները և Սէլանիկի ազատ գօտիի խնդիրները տեւական վէճի առարկայ են երկու երկիրներու միջեւ։ Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարար Պ. Նինչիչ առջի օր Հոմ երթալով երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ Մուսոլինիի հետ։ Քննուեցան Իտալիան և Սերպիան շահադրդռող բոլոր խնդիրները և որոշուեցաւ աւելի սերտ գործակցութիւն մշակել միջազգային խնդիրներու մէջ։ Պ. Նինչիչ Փարիզ գալով պիտի տեսնուի նաեւ Պ. Պոլիանի հետ։

Պատրիարքարանին դէմ դաւադրութիւն

Օր չանցնիր որ թուրքերը նոր դաւադրութիւն մը չհարքեն ոչ—թուրք տարրերուն դէմ։ Հրեաներու մասին յերիւրուած սուտէն յետոյ, այս անգամ ալ լուր մը կը շրնեն թէ Յունաց պատրիարքարանի սինոդականներէն 5—6 հոգի կառավարութեան դիմած են՝ պահանջելով որ փոխուի պատրիարքարանի արդի ձեւը, հակառակ պարագային սպառնացեր են հրաժարիլ և միանալ Փափա Էֆէնտիին, որ թուրք-օրթոտոքսներու պետն է և կը ձգտի հիմնել անկախ եկեղեցի մը, զրաղելու համար միայն կրօնական գործերով։ Այս յերիւրանքին նպատակն է ջնջել Ֆէների պատրիարքարանը, որ տարիներէ ի վեր փուշ մըն է թուրքերու աչքին։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ԱԷՆ-ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Լուսոի Շրջանային Կոմիտէն Աէն-Շամօնի մէջ Մարտ 7 կիրակի օր ժամը 14.30ին ժան տ'Արքի սրահին մէջ կը ներկայացնէ ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ կամ ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ։ երգ, երաժշտութիւն եւ հայկական պարեր։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. փարիզի Ուսանողական միութեան հերթական դասախօս. ժողովը՝ վաղը 1 Մարտ ը2. գիշեր ժամը 8·30ին Ֆլօրիայի սրահին մէջ։ Դասախօս ընկ. Ռ.։ Մուտքը ազատ է բոլոր կուսակցական ընկերներու համար։

«ՉԱՓԱՀԱՍ ՈՐքերու միութեան» ընտանեկան թէյասեղանը այսօր կէս օրէ վերջ Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ (61 Rue Mr. le Prince. Գին 5 ֆրանք։

ԿԷՅՎէի հայրենակիցներու ժողովը՝ Մարտ 7ին կիրակի ժամը 4ին։

36 Rue Polonceau. Métro Barbès Rochechouart.

ԲՈՂՈՔԸ

(Շար. Գ. էջէն)

Պաղտասար Պարոնեան, Տ. Զմրուխտ Պարոնեան, Մխակ Խաչատուրեան, Տ. Յակէվիլ Խաչատուրեան, Խաչատուր Արզումանեան, Հնազանդ Քէչիշեան, Արտէմիս Աւետեան, Գ. Գալֆայեան, Տ. Ֆիլօր Գալֆայեան, Յակոբ Մադաքեան, Տ. Մադաքեան, Մ. Ազանեան Սանդուխտ Աւետեան, Հայկանուշ Տէվճեան, Թագուոր Աֆեանեան, Մելքոն Քամպուրեան, Ղազար Վարդանեան, Յակոբ Պօղոսեան, Մխիթար Քալեեան, Յարութիւն Մելիքեան, Սիմոն Զէօրէքճեան, Համբարձում Սարդիսեան, Ղազար Կիւլեան, Յարութիւն Աւետեան, Տիկ. Վէրոն Աւետեան, Վռամ Տօղրամաճեան, Անդրանիկ Տօնիկեան, Յակոբ Սարգիսեան, Մուրատ Ղուկասեան, Սեւինքերիմ Դեւանեան, Արամ Սիւքիասեան, Մխիթար Եղիազեան, Ա. Նուշաւան Թէոսեան, Ենովք Ադամեան, Բարունակ Աբրահամեան, Լեւոն Բաշալեան, Տիկին Եղիսէ Բաշալեան, Գառնիկ Կարապետեան, Աբրահամ Սիմոնեան, Արամ Մազմանեան, Մուսաք Քէչիշեան, Մնուշաւան Դաւթեան, Գէորգ Մարտիրոսեան, Հայկազն Փանոսեան, Մխիթար Ջամանդլեան, Գրիգոր Թաշճեան, Կարապետ Աբրահամեան, Յակոբ Աբրահամեան, Տ. Անդրիկ Աբրահամեան, Օհանիկ Թուխմանուկեան, Արամ Անտոնեան, Համազասպ Հացագործեան, Տ. Արշալոյս Զարքոեան, Արամ Մարտիրոսեան (անդրագէտ), Ղասապ Տիգրան, Անդրանիկ Տօնիկեան, Յարութիւն Տօնիկեան, Իսրայէլ Արամեան, Արամ Ղարիպեան, Տ. Հայկանուշ Ղարիպեան, Առաքել Ադոեան, Արամայիս Փիլիկոսեան, Օր. Սառա Մարկոսեան, Տիգրան Երոեան, Կիրակոս Կամպուրճեան, Մելքոեան Արամաիս, Ղազարոս Առաքելեան, Հմայեակ Ղաեայեան, Պօղոս Քէչիշեան, Մադաքիա Տէր Գրիգորեան, Գալուստ Փիրայեան, Մխիթար Ծառուկեան։

ԲՈՒՐՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Ինչպէս ծանուցած էինք, Պիւրնանէատին պէյ «Փըթի Ժուռնալ»ի թատրոնին մէջ ներկայացումներ պիտի տայ Մարտ 5էն 14, ցերեկոյթ՝ ժամը 2ին և 4ին, երեկոյթ՝ ժամը 9ին։

Իրեն հետ են Մէվլէվի Տէրվիշները եւ երեք պարուհիներ՝ Սէնիէ Հանըմ, Զէրիհէ և Նէպիյէ։ Պիտի ներկայացնեն «Վոսփորի գիշերները», օրքէսթրով և լճնճէ սազով։ Գիները՝ 5էն 50 ֆրանք։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Յ. Ադապազեան՝ կը փնտռէ Հօրեղբօր կինը Թրաբիոնը իր պաւակ ներով՝ Գերմնիկ, Պարի, Մէհրուպէ, Ռշալոյս, որոնք Մարսէյլի Camp Oddoն էին։ Պարին ամուսնացած էր Քերովբէ Աւաքելեանի հետ։

Խնդրել՝ Յովհաննէս Ադապազեանի 67, rue Afrodites, Salonique.

Պ. Գրիգոր Աբգիար որ ժըննեմ կը գտնուէր եւ այժմ կը կարծուի թէ Պրիւսէլ է։ Գրել խմբագրութեան։

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՐԾ

Մածունի գործ մը, որ պիտի ձգտի հիւանդութեան պատճառ, ԾԱԽՍԻ Է խիստ դիւրամատչելի գինով մը։ Դիմել գօնսիէրժին 15, Rue, Rochechouart։ Métro Cadet. ժամը 5—6։

ՄԱՆՕՔ ՋՈՒԲՔԱԿԱՇԱՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

կը առանձնէ Արեւելեան Արեւմտեան երաժշտութեան, ջութակի, մանտոլինի, պանճօնի, ուտի եւ քանոնի դասեր։ Սակարկել կարելի չէ։ Մի միայն Հայերու համար երեք դասը 12 ուկէս ֆրանք։ Ամէն տեսակ երաժշտական գործիք պատրաստ է։ Հայ գործատուներու համար Շարաթ եւ կիրակի օրերը տրամադրելի է։

Հասցէ՝ 2 Cour du Commerce, St. André des Arts, Paris։ *Մուտք՝* 130, *B*ld. St. Germain։ *M*étro Odéon.

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿ

ԳԱՐԱԵԱՆ

Tailleur Mignon

5, rue Mignon,

Métro Odéon և St. Michel

Ցօսիէթէ Սալանթի թատրոնին դէմ։ Գարնան համար պատրաստած է ձոխ մոդերք մը ֆրանսական եւ անգլ. սիրուն կերպասներու։

Բաց է նաեւ կէս օրերուն, իրիկունները մինչեւ *8.30*։ իսկ կիրակի օրերը մինչեւ *1.30*։

ՍԱՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄ ՊԱՅՔԱՐ

Նոր վարչութեանս բացառիկ կարգադրութեամբ, իր տրամադրութեան տակ ունեցած մեծ պոդոտայի մը վրայ օդասուն խոշոր շէնքի մէջ ունինք ամերիներու համար առանձին մահճակալներով պատկերը տեղը։ Խիստ մաքուր սպասարկութիւն։ Միայն օրական 2 ֆրանք 30 սանթիմ շնչին վճարումով։ Թրամուէյով եւ շոգեկառքով հաղորդակցութիւն բոլոր վայրերու համար։ Համոզուելու համար մէկ այցելութիւն բաւ է։

Դիմել նոր վարչութեանս 20 Rue de Bezons, Courbevoie. Tél. 39։

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

BELLEVILLEի

H. HAROUTIOUNIAN

18 bis, rue Jouye-Rouve, *1*8 bis

Métro Belleville Paris (20)

կը գտնուի միշտ փաստրմա, սուճուք, չէմէն եւ համեմներ, պոլսական լագերտա, աղի ձուկեր եւ գոնսերվաներ։

Նաեւ պուլկուր, չոր պամիա, սալեպ, գաշար եւ ձերմակ պանիրներ, ձիթապտուղ եւ ձիթապիւղ, թէյին, լոգում, հել վա եւ պէքմէզ։ Թարմ սուրճ միշտ։ Փէսթիլ եւ չոր պտուղներ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, *1*23

(Métro: St Denis և *R*éaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

ջերմամիզուներ, ֆրանկ ատի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։

բժշկական տարրալուծումներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12։

ժողովրդական գիներ.

ՏՕԲԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Monmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ

ՆԵՐՔԻՆ ԵԻ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ՅիւանդութիՒններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ՀՕ՝—10եւ 1,30—8

ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

Փոքր համարակալ մը, տարբերու օրէնքին շատ հմուտ, պատրաստ է նպաստաւոր պայմաններով եւ այցելութեամբ կարգադրել գործի մարդոց եւ առեւտրականներու տոմարները։ Գրել՝ Պ. թաճիրեան 84 rue Pouchet, Paris.

Tél. Marcadet 0.54.

ՏՕԲԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԱԿԵՍ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9—12

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՄԱՎՐՕՍ

92, Rue Rébeval. Métro: Belleville

Հեռաձայն՝ Combat 0-5

Շաբաթ և Կիրակի ընթրիքներ Արեւելեան նուագ

ԳՐԱՏՈՒԻՆ ԱՇՃԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ *1868*ին

ինչ եւ նոր հիւսուածոյներ

Ամէնուն Տարեցոյցը թէոդիկ 1926, 35 ֆրանք, Եղերաբախտ Յարութին 1924 18, Դէմքեր Ա. Զօպանեան 1924, 20, Հայկական երդարան 10, Հայորդիները Միամանթօ, Գերեզմանք երիտասարդաց 5, Հայկական նամականի 12, Մանֆրէդ Լորդ Բայրն 5, Թագաւոր Ս. Իւշկեւիչ 5, Հաճի Մուրատ Տօլմաղ 6, Համլէթ Շէյքսփիր 8, Օթէլլօ Շէյքսփիր 15, Վէրթէր Կէօթէ 10, Ապերախտ Դրագիրը 4, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն ու գործը 15, Ժէնրվիէվ Բրիապօֆ Շմիտ 5, Լուռ Յաւեր Գրիգոր Զօհրապ 8, Օմար Խայեամի բանաստեղծութիւնները 3, Բարեկենդանի անկուտիները 1, Ֆրանսական խօսակցութիւն 5, Բառարան. ֆր. հայ. Մ. Նուպարեան 50,։ Եւ ուրիշ հազար ու մէկ տեսակ հաւերէն զանազան գիրքեր զեղչեալ գիներով։ Հաւաքածոյն համար ամէն տեսակ գործածուած նամականդրոշներու գնում և վաճառում։ Հասցէ՝

H. O. Achdjian 35 rue Saint Georges 35 Paris (9)· *10-4*

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Շավիլի մէջ, օդաւէտ դիրքով կահաւորուած մեծ սենեակ մը կայ, ճաշարանով եւ խոհանոցով միասին, դիմել՝

17 bis Ave. Curie, Chaville S.O.

ՀՄԱՅԵԱԿ ՅՈՍՓՈՎԵԱՆ

երբեմն փրօֆէսէօր Կ. Պոլսոյ Իրաւաբանական Համալսարանի

վերջնապէս Փարիզ հաստատուած ըլլալով, կը առանձնէ փոխանորդութիւնը ցամաքային և ծովային ամէն տեսակ առեւտրական գործերու, զորս անձամբ կը վարէ Փարիզի Առեւտրական Դատարանին առջեւ։

Դիմել անձամբ կամ թղթակցութեամբ, իր բնակարանը, ամէն օր ժամը 9—1.

Rue Louis Philippe 15 Neuilly s/Seine (métro-Maillot Tél. Wagram 96-05

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

կանանց classique Tailleur կարող լաւ գործատոր մը, որ գիտնայ միանգամայն այր մարդու vestonները կարել։ Դիմել դէրձակ Պ. կարօ Յարութեանի.

51 Rue de Seine. Paris

Le Gérant: H. TEURNIER

Impr. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Փնտռեցէ՛ք բոլոր գրավաճառներուն եւ յրագրավաճառներուն։

ՖՐԱՆՍԱ ԲՆԱԿՈՂ ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

1926ի ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

ԳԻՆ 10 ՖՐՔ.

(ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 12 ՖՐԱՆԳ)

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ - ՄԱՍԻՍ - ՏՊԱՐԱՆ

Imprimerie MASSIS, 208 bis Rue Lafayette, Paris

ԱԴԱՄ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՆ

Ցուցած ենք սեզօնի առթիւ անգլիական եւ Ֆրանսական նորանոր կերպասներ։

24, Rue Bergère, Paris (9) թելեֆօն Provence 05-4

ՇԱԲԱԹ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԲԱՑ

"ՊԱԼՔԱՆ"

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

19 r. des Cannettes Ս. Սիւլբիսիանի մէջ՝ Մէթրօ՝ Ս. Սիւլբիս, Ս. Ժերմէն։

Տաք մէկէներ, շաշլիք, քէօֆթէլէթ, իշքէմպէ, թրք. սու։

Արեւելեան կերակուրներ եւ Գիներ Զափհիոր

Ռաւանթէն, Թուրքերէն, պուրէն եւ սերպերէն կը խոսուի։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Enghien-les-Bains, կայ նէն *7-8* վայրկեան հեռու ուսուցող Հայ ընտանիքի մը տրամադրելի է կահաւորուած *խիստ օդաւէտ սենեակ մը*, հասի եւ կամ այր եւ կին համար։ Ջուր, կապ ելեկտրի նախընթեր դիմել "Պահակ" տան Պ. Գ. սկզբնատառերով կամ *39*, Rue des Therm Enghien-les-Bains Պ. Գալֆեանի։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Լ. Շանթի գամբուռ վիպակ ֆրանք, կինը 5, Դերասանուհի 9 եւ դարձը 9, Զօպանեանի Թ Թի փառքը 5, Տղու հոգինը եւ Հայրենի քնարը 10, Մա կորքիի ֆօմա կորտիչ 10 Նայեանի վերջին բաժակը եւ Անձկութեան ժամերը 1, յորդիներ 8, Ափրոդիտէ 10, կական երգարան 8, երազ 5, փարիզէթ 6, Աշըգ Ղարիպ յերէն 6,30 ֆրք. 5), Աքլոր եր 6, թէոդիկի 1926ի տարեցոյց ֆրանս. բառարան 50, Ֆրանսի խօսակցութիւն 5, ինչպէս ն ուրիշ ամէն տեսակ վէպեր, տերգութիւններ եւ զանեղ փափաքողներուն գրացուցա դրկուի։ Կանխիկ վճարում Contre Remboursement L. Mozian, 5, Ave. Q St. Mandé (Seine)։ 10-

ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Փետրուար 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի)	Mark	
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	
Թրք. ոսկի	» or	
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատ	Léva	
Դահեմի »	Drachme	
Լիր »	» Lire	
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	
Ջուից. »	Frc. Suisse	
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՊԵՐ

Եգ. Քր. Ֆոնտի	I Cr. Fonc. Eg.	260
»	II »	180
»	III »	175
Թուրքի երկաթղ.	Lots turcs	140

Comptoir Parisien de change et de Cré

80, Rue Lafay